AŞKIM BANA RESİMALTI

ÜMİT KIVANÇ

İLETİŞİM • ROMAN

ÜMİT KIVANÇ • **Aşkım Bana Resimaltı**

ÜMİT KIVANÇ 1956'da İstanbul'da doğdu. Haliyle, birtakım okullarda okudu. 1980 öncesi dönemi mâlûm şekilde geçirdi, 12 Eylül'ü görece az hasarla atlattı. Altın Kitaplar Yayınevi, *Milliyet* yazışleri, *Cumhuriyet* Haber Merkezi'nde, *YeniGündem* haftalık haber dergisinde, İletişim Yayınları'nda, *Medyakronik* günlük medya eleştirisi sitesinde çalıştı. (*Medyakronik* dönemi ve sonrasındaki medya eleştirisi yazıları için: *www.haysiyet.com.*) "Piyasaya" yazı, fotoğraf, tasarım, çekim, kurgu, senaryo işleri yaptı. 1980 öncesinde Afrika Boynuzu ve Nikaragua üzerine haber araştırması-analiz türünde broşürleri yayımlandı. *Radikal* gazetesi ve *Nokta* dergisinde yazdı, 2007'de *Taraf* gazetesinde yazmaya başladı, *Birikim* dergisinde yazıyor. Önce *Mozaik*, ardından piyanist Ayşe Tütüncü'nün *Bir Piyano Beş Perküsyon* grubunda davul çaldı. 1990'ların ortalarında kısa ve belgesel filmler yapmaya başladı. Önemli belgeselleri arasında, *Kızlar ve Kökler*, *Nazê*, *Şarkılarla Geçtim Aranızdan* (Kazım Koyuncu için bir film), *19 Ocak'tan 19 Ocak'a* (Hrant Dink cinayeti sonrası), *Uçurtmam Tellere Takıldı* (Ahmet Kaya için bir film) sayılabilir. (Filmleri hakkında daha geniş bilgi için: *www.gecetreni.com.*) Edebiyat çalışmaları 1989'dan itibaren yayımlanmaya başlandı. İlk kitabı, "birtakım kadınlar, muhtelif erkekler ve hep bildiğimiz şeyler üzerine bir upuzun hikâye" olan *Aşkım Bana Resimaltı*'dır. Bunu "siyasî polisiye roman" *Bekle Dedim Gölgeye* (1989) izledi. *Erkek Hikâyeleri* (1990), hikâyelerini topladığı ilk kitabıdır. *Macbeth - Muhitimize Uyarlama Denemesi* (1991) ise tek oyunu. Yakın tarihimizi yeniden yorumlamaya ve anlamaya bir katkı niteliği de taşıyan *Gaib Romans* adlı romanı 1992'de çıktı. Bunu *Yalnız Olmuyor* (1995) ve *Siyah Mahamı* (1997) izledi. Futbol basını üzerine eleştiri niteliğindeki *Kesin Ofsayt (2001)* İletişim, siyasî ve toplumsal konulardaki makalelerini derlediği *Demiş Bulundum* (1999), Birikim Yayınları'nca yayımlandı.

İletişim Yayınları 72 • Çağdaş Türkçe Edebiyat 8
ISBN-13: 978-975-470-007-9
© 1989 İletişim Yayıncılık A. Ş.
1-3. BASKI 1989-1993, İstanbul
4. BASKI 2010, İstanbul

KAPAK Suat Aysu
UYGULAMA Hüsnü Abbas
BASKI ve CİLT Sena Ofset
Litros Yolu 2. Matbaacılar Sitesi B Blok 6. Kat No. 4NB 7-9-11
Topkapı 34010 İstanbul Tel: 212.613 03 21

İletişim Yayınları
Binbirdirek Meydanı Sokak İletişim Han No. 7 Cağaloğlu 34122 İstanbul
Tel: 212.516 22 60-61-62 • Faks: 212.516 12 58
e-mail: iletisim@iletisim.com.tr • web: www.iletisim.com.tr

ÜMİT KIVANÇ

Aşkım Bana Resimaltı

iletişim

Toplumun kendisi baştan başa aldatmaca ve uydurmaca olduğuna göre, pek çok kimse İngilizce'de 'fiction' denen roman ve öykü gibi türlerin yazılmasını gereksiz buluyor artık...

Suzanne Brogger, **Bizi Aşktan Koru**

I. Bir Millet Uyanıyor

Nilüfer'in, yatak odasından sızan ışığı arkasına almış donlu silüeti görmesine daha çok zaman vardı. Zaten daha önce düzenlişehirden vapurluşehire gelmesi gerekecekti. Ondan önce de kendi sahasında bir maç kaybetmesi, rakip sahada elde ettiği onca averaja rağmen küme düşmesi... Selmin'in yüzüğünü hâlâ saklamadığını Nilüfer'in öğrenişiyse bütün bunlardan epeyce sonraydı. Çünkü Selmin ancak o zaman, sabahları aynı evde dişlerini fırçalayacağı insanın kesin hatlarını, temel esaslarını ve ayırıcı özelliklerini belirlemiş, bunları zihnine soldan iki santim boş bırakıp bazı yerlerin altını çizerek kaydetmiş ve diplomasını almıştı. Yalnız, aferin alamamıştı. Kimse aferin demediği gibi, sokaktan geçen münasebetsiz bir satıcı, "Zavallı," demişti ona. Neyse ki o satıcıyı hemen gözaltına almışlardı. Aynı sıralarda Nilüfer, korkularını hasıraltı etmekle uğraşıyordu.

Sokaklarda sıra sıra dev ütüler diziliydi. Üstlerine, adalet zarar görmesin diye brandalar örtülmüştü. Çünkü, yağmur çamur bir yana, fenaçocuklar gelip geçerken çizik atabilirlerdi.

Bir yılda 500 çizikten fazla atabilenler topluma kazandırılacağından, lüzumsuz kalabalık meydana gelebilirdi. Mâkûl, aklıbaşında ve iyi insanlar çocukların çizik atmasını bu nedenle engellemek istiyorlardı. Adalet mülkün temeliydi.

Halen de öyledir. Yani haber yayına hazırlandığı sırada öyleydi en azından. Demek ki birazdan açılacak kepenklerin akşam yeniden kapatılmasından daha doğal bir şey olmayacaktı. Belki yağmur yağabilirdi. Ama bu mevsimde yağmur hiç de kepenklerden daha doğal değildi. Buna rağmen yağıyordu. Yağsın. Nasıl olsa brandalar vardı. Bu da demekti ki, birazdan sokaklar, üzerlerine branda örtülmüş çocuklarla dolacaktı. Kısa süre sonra, alacak toz bulabilmek için tetkik ve incelemelerine başlayacak kadınlar, bu brandaların anne derisinden yapıldığına inanırlardı. İnanmalarında herhangi bir sakınca yoktu. İnanmak serbest, kırmızı yanarken geçmek yasaktı. Ama yaya lambada durduğu gibi durmuyordu. Büyükkentlilerin yabancısı lamba, onlara kaş göz ederek derdini anlatabilmek için ne kadar uğraşsa nafileydi. Onu takmıyorlardı. Neftî elbiseli, resmî tercümanların her sabah lambaların yanına gelip el kol işaretleri ve düdüklerle onlara devlet desteği sağlamasına bu yüzden gerek duyulmuştu.

Bazen, arabalar ve çocuklar gibi, brandalarla örtünen bu yetkili tercümanlar bir iddiaya göre, lambaların başına topladıkları insan gruplarını fil-kale-vezir-piyon diye ayırıp onlara bu ayrıma göre davranıyorlardı, ayrıca bazen beyaz şeritli asfalt parçaları üzerinde onlarla satranç oynuyorlardı. Yalnız, bir adamı kolundan tutup; bir otomobilin bulunduğu yere koydukları, otomobili yolun kenarındaki bir kutuya attıkları şimdiye kadar hiç görülmemişti. Demek ki bunu göstermeden yapıyorlardı. Yine de onlar mesai saatleri içinde çocukların amcalarıydı ve henüz kahvaltıya bile oturmamışlardı.

Pek kaba ve yakışıksız hareketlerle susturulup lafları ağzına tıkanmış çalarsaatlerin kızgın bakışları altında kahvaltıya

hazırlanan yalnız onlar mıydı? Değildi tabii... Olmadığını hepimiz biliyorduk; cümle alem ve konu komşu da biliyordu. O halde bir sürü insan göz göre göre neden "Evet evet, hı hı" diyordu? Tek amaçları uyandırıcılarını başlarından kovmak mıydı? Günlerini pekâlâ kendi rızalarıyla, hattâ araya eş dost, hâmî, kartvizit falan koyarak, düzenli bir gelir karşılığı satmışlardı. Satamasalar ellerinde kalacaktı. Şimdi ucundan birkaç dakikayı kendileri için tırtıklayıp onu da uykuya mı harcamak istiyorlardı? Bu millet böyleydi işte. Adam olmazdı. Adamlar, halbuki, aya bile gider, düşünen makineler yaparlardı. Bize adam lâzımdı. Yani, yok, aslında bizde ne adamlar vardı, ama imkân ve tesis yoktu. Bakın, meselâ, bütün bunların konuşulabilmesi için bir yandan ıhlamurların yudumlanması gerekiyordu ki, henüz kahve açılmamıştı bile.

Birazdan önlerine konacak kahvaltı ve haftada bir-iki gece boşalmaları sağlandıktan sonra başka bir evde de uyansalar fark etmeyecek olanlar, ezici çoğunluğu ellerinde bulundurmanın pervasızlığıyla tuvaletlere çıkıyor, pijamalarının bel lastiğiyle oynuyorlardı. Sırf yanında uyandılar diye sabaha gözlerini gülümseyerek açmalarını sağlayan birinin yanında uyanmış bulunanlar, bu lastikli ve karışık tarifin de gösterdiği üzre, pek olağan vaka sayılmazlardı. Yine de şanslı bir azınlık sayılabilirlerdi. Çünkü hem sayılabilecek kadar az değildiler hem de azınlık olmalarına rağmen kendi dillerinde eğitim ve kültür hizmetlerinden yararlanabiliyorlardı. Bütün hit'ler, star'lar, aşk romanları, piyanist şantörlü içkili lokantalar, gül satan küçük kızlar, araba çekilen denizkenarlarının falcıları onlara çalışıyordu. Ama ne olursa olsun, ezici çoğunluk karşısında hiç şansları yoktu. Uyanır uyanmaz gülümsemekle kazandıkları puanların da önemi yoktu. Çünkü ikinci elemeyi hiçbir zaman geçemeyeceklerdi. Geçememişlerdi, geçemezlerdi. Bu millet adama sabah sabah gülümsemenin bedelini öğretmesini bilirdi. Millet ödetmese devlet ödetirdi. Zaten ikisi

hemen hemen aynı şeydi. Bu durumda ikisinden birine lüzum yoktu belki de. Ama onca kalabalık bu yağmurda nereye gidecekti?

Bir ara Almanya'ya gidiyorlardı ne güzel. Ama Almanya da artık işçi almayacağını açıklamıştı. Alman bakan buradaydı ya, o söylemişti. Gazetede yazıyordu. Nilüfer'in babası demin okumuştu. Nilüfer'in annesine göre yazıktı, çünkü kapıcının oğlan pek heves ediyordu gideceğim diye, şimdi gidemeyecekti. Demek ki bu durumda o oğlanın da bileklik gibi kalın kayışlı dijital saat alması, daha önce Almanya'ya gidememiş ve daha sonra gidemeyecek arkadaşlarıyla birlikte iş güç sahibi mâkûl insanların arasında dolaşırken sorulduğunda bunu gösterebilmesi gerekecekti. Nilüfer'in babası kahvaltının üzerine kahvesini içmeden evden çıkmazdı. İçtikten sonra da uzun süre çıkmazdı. Çünkü emekli olmuştu. Nilüfer'in yanında sabah kimse uyanmıyordu. Çünkü Nilüfer ana-babasıyla oturuyordu.

Kalktı. "Artık çıkayım," dedi. "Bugün işe erken başlasam iyi olacak." Birden bütün spotlar yandı, bütün evlerin sokak kapıları aydınlatıldı ve Nilüfer'in cümlesi hep bir ağızdan tekrarlandı. Ansızın sahneye fırlayıp, "Anne, babam ekmek getirmek için her gün gideceğine ekmeği köşedeki fırından alsak olmaz mı?" diye bağıran bir çocuk güvenlik güçlerince tesirsiz hale getirildi. Çocuğun annesi her sabah herkesten önce kalkıp soba yakmak zorunda olacağı bir evde mecburî ikâmete mahkûm edildi. Kadın fark ettirmedi ama buna hiç üzülmemişti, çünkü zaten yıllardır böyle bir evde oturuyorlardı. Ama bu ergeç anlaşılacak, kadının cezasını bulması için kocasının bir gece sarhoş gelip onu ve çocuğunu öldürmeye kalkışması gerekecekti. Ne yani, kadın cezasız mı kalsındı? Bu millet kimsenin yaptığını yanına bırakmazdı. İstese bütün çocukları brandalardan, bütün satranç tahtalarını asfalttan yapardı. Ama yapmıyordu işte. Öteki milletlere kıyak

olsun diye...

Nilüfer yağmurun iki adım için şemsiye açmayı gerektirmeyecek ölçüde şahsiyetsiz olduğunu tesbit etti.

Selmin pencereden bakıp, "Yağmur yağacak," diye mırıldandı. Oysa çıkıp dolanmak istiyordu ve yağmurda ıslanarak dolanınca çözülmesi güç olabilirdi. Günün birinde yağmurun sadece habercileri değil kendisi de bütün şiddetiyle karşısına dikilmişen, çözülmeyi mözülmeyi aklına bile getirmeden gökyüzünde turlar atacağını henüz bilmiyordu. Batıp çıktığı her su birikintisinden keyif alacağı o akşamüstüne daha epey vardı. Şimdilik, sadece, yakında çalışmaya başlayacaktı. Tam da bugün havanın bozması ne kötüydü. Bütün büyük şehirlerde bütün güneşler yasaklanmıştı. Meydan naylon torbalara kalmıştı. Selmin çıkıp gazete mi alsaydı? Gazete... Alman bakanın sözlerinden ona neydi ki? Wolfgang Amadeus Mozart'ın 551 Köhel sayılı Do Majör Jüpiter senfonisi de şu anda Selmin'e Alman bakandan daha yakın değildi. Ama genç kadının kaderi bir kez çizilmişti... TRT-1'i açsa, sabah sabah oyun havası dinleme tehlikesi bile vardı. Tekrar pencereden baktı. Kalktı, alelacele giyinip dışarı fırladı. Sokağa çıktığında, az önceki ruh halini de evde bırakmış bulunduğunu fark edip memnun oldu. Bütün millet işine giderken insanın kafasına estğince ortalıkta dolaşabilmesi ne kadar hoştu. Biraz utandı, içinden kırıttı. Gülümseyerek titreşen gözkapaklarından biri, tam o anda isabet alarak hareketsiz kaldı. İri damlalı bir yağmur, Selmin'in tepesine iniverdi. Bu millet, adamı...

II. Girizgâh Niyetine: Olay Mahalli

Aralarında kim eksik, arasalar bulurlardı. Ya da kim yeni, o günlük, bu seferlik orada, fark edebilirlerdi. Çok, pek çok insan, ikişer üçer dolmuşlarla, otuzar kırkar otobüslerle, büfeye uğrayarak, elinde poğaçayla, elinde açmayla, peynirli pide paketiyle, gazeteciden gazete alarak, gazeteciden dergi almayarak, kirli camlara geçerken şöyle bir göz atıp, üstünü başını çekiştirerek, saçlarını düzelterek, dalgalandırarak, selâmlaşarak, gözgöze gelerek, yüz vermeyerek, simitçinin önünde para üstü bekleyerek, kıpır kıpır, sürgülü kapıların açılmasıyla hiç ilgilenmiyormuş gibi dururken, kapı yerinden henüz iki santim bile oynamadan değişimi derhal hissedip ayakarını ileri sürmeye başlayarak, birbirlerinin pantolon paçalarına dokunarak, ayakkabılarına küçük kir desenleri kondurarak, pardon diyerek, pardon demeyerek, üstelik bir de dirsekleriyle iterek, aceleyle, alıştıkları yerleri almaya, ikili üçlü gruplar, sessiz bir anlaşma halinde, bildikleri yerlere doğru seri adımlarla... buraya gelseneler, bakınmaların arasına girip kesintiler yaratıyor, arkadaşlar var ben burada oturayımlar zaman zaman bir adım öne çıkıp kendini gösteriyor,

her sabah aynı insanların yanına gidilmezse evde edilen kahvaltılar geçerli sayılmıyor, azöteyekayarmısınızlar duruma hâkim, gerekli düzenlemeleri yaptırıyor, beyaz ceketli çaycılar yerleşme çalkantılarının son bulduğunu ilân ediyor, gecikmiş bir-iki telâşlı adam epilog için şöyle bir gözüküp kayboluyor, gecikmiş bir-iki telâşlı kadın epilog için gözüküp seyrediliyor, çaycıların tepsileri geçiyor, kalkıyor, iniyor, yan yatıyor, pike yapıyor, kaşıklar bardak duvarlarında tıngırdayarak geziniyor, beyler ücretler ile çay boşları beyleri, rica ederim ben vereyimler izliyor, oğlum alsana şurdanlarla, sende yüz lira var mı abiler kolkola girip para üstü bekleyenlerin kıpırtılarını dindirmek üzere konsomasyona çıkıyor, arada sırada, oğlum benim bin lira vardılar parıldıyor, saatlerine bakanlar geri planı doldururken, ben aslında sekiz buçukla geçiyorum da bugün geç kaldımlar, aa burada mıydın görmedimlerle kucaklaşıyor, karşılaşma fırsatları salonları-güverteleri rüzgâr hızıyla katediyor, koltuklar dolu, sıkışık oturmalar, bir buçuk kişilik yere kıç yaymalar, belki gelir diye kıç yaymalar, amaçsız kıç yaymalar, siperlikli yerlere yığılmalar oturmuş bütün koltuklara, siperlikli yerlerin başında dikilmeler, imkânı yok içeri gitmemler, soğuk moğuk yaz kış burada dururum ayakta, valla ben içeri geçiyorum, üşüdümler kapı tokmaklarına el atıyor, arada sıkışan, varlığı fark edilmeyenler de soluk alıp veriyor, başkaları gibi nabızları da atıyor üstelik, yere bakanların başları eğik, karşıya bakanların gözleri denetimli, gazeteler, denizi kanıksamışlar.

Her sabah iskelede toplaşıyorlar; duruyor, konuşuyor, jeton alıyor, ceplerinden jeton çıkarıyorlar, jeton parola, parolayı söyleyemeyen geçemiyor, kartı olana parola sorulmuyor, onlar da söylemeden geçiyor, hepsini işlerine, okullarına turnikeler uğurluyor, turnikeler sayıyor onları, sürgülü kapı kapandığında turnikeler birbirlerine toplamları iletiyor, turnikebaşı genel toplamı turnikecibaşıya aktarıyor, turnikecibaşı gözlerinin

yanından hızla akan şapkaları, bıyıkları, sallanan kolları, poğaça ısıran dişleri, gazete tutan koltukaltlarını, ellerin sokulduğu veya yalnız bıraktığı cepleri, her adımda anî rüzgâr yemiş bayrak gibi titreşen paçaları, etek yırtmaçlarını, iliklenen düğmeleri, düşürülmüş kimlikleri, cüzdanları, geç kalmışların özürlerini, erken gidenlerin aferinlerini kendi maaşıyla bir ediyor, omuzlarına takıyor, omuzları yükseliyor, yükselen omuzların üzerine çıkıp oturuyor, sürgülü kapıya akan kalabalığa daha bir yukardan bakmaya başlıyor, oradan bakınca saçı dökülmüşleri daha net seçebiliyor.

Ta uzaktan, karşı kıyıdan, kocaman bir manivelanın harekete geçtiğini martılar haber veriyor, insanlar martılara inanmıyor, zaten martılar insanları taşıyamıyor, karşı kıyıdan vapuru yolluyorlar, vapurun üstünde kocaman "Yaşamak çalışmaktır" yazıyor, vapur geliyor, kollarını açıyor, sürgülü kapıyı yana itiyor, kalabalıktan bir tutam insanı kavrıyor, çekip alıyor, karşıya götürüyor, bazen doymuyor, başka iskeleye de uğruyor, oradan da bir salkım insan alıyor, köpükler falan yapıp suyla oynaşmadan kalkmıyor, sonra kaymaya başlıyor, bir kuleyi nirengi tutuyor, ilerliyor, suların ortasındaki beyaz kule, görünüşte kendi halinde bir emekli artık, insanlar onunla ilgilenmiyor, vapur da kıçını dönüyor ona, yan yatıyor, sivri sivri uçlarını uzatıp uzatıp çeken akıntılara yaklaşmaktan çekiniyor, onların uzağından geçiyor, koskoca vapurun her sabah yaşadığı ürküntüyü insanlar fark etmiyor, ne taraftan yanaşılacağını kestirmeye çabalıyorlar, bir o tarafa bir bu tarafa yığılıyorlar, vapur sessizce belli ediyor iskeleye ne yanını vereceğini, görünmeyen duyulmayan haber salonda dolaşıyor, güvertelerden süzülüyor, vapurun gelip geçici konukları algılayamıyor, şaşırıyorlar, bir öncü grup alt güvertede ve üst salonda yer tutuyor, onun ardında geri kalanlar birikiyor, vapurun başka eğlencesi olmadığından onlara oyun ediyor, dönüp öbür tarafını veriyor iskeleye, demin yanılanlar şimdi

kazanıyor, onlar öncü oluyor, deminki öncüler artçı.

Vapurla iskele geçinemiyor, vapur iskelenin elini tutmasını, orasına burasına sürtünmesini istemiyor, kaptan başını, burnunu okşuyor vapurun, huysuzluğunu giderip sakinleştiriyor, yine de anca şöyle bi parçacık, gönülsüz yaklaşmasını sağlayabiliyor iskeleye, usulen. Çımacılar birbirlerine el ediyor, halat ediyor, iskeleler veriliyor, çımacılar lacivert tulumların ucundaki kocaman meşin eldivenlerdir, insanları tomar tomar tutup iskeleye atıyorlar, öbür çımacılar onları yakalıyor, babalara bağlıyor, sonra çözüp çözüp işlerine, okullarına sallıyor.

Mühim iş görüşmesi olanlar yakalarını düzeltip üstlerine başlarına bakarak atıyorlar adımlarını, matematikten son sınava girecekler ellerini yumruk yapmış, dün akşamüstü yine evden sokağa çıkma izni koparamamışlar kitaplarını göğsüne bastırıyor, anket defterlerine artist resmi yapıştırmışlar birbirlerine de yapışıp yapışıp katılıyorlar gülmekten, dairede yirmi yılı tamamlayanlar sessiz, plakçıya bakmadan geçemeyenler ciklet çiğniyor, gazetedeki köşe yazısına kızanlar kaşlarını kaldırıp indiriyor, kendilerini dinleyecek birilerini mutlaka bulmuşlar, ona olmazkiler veriyorlar, akşamüstü kıyma alacaklar durakta otobüslerin numaralarını seçmeye çabalıyor, sabah kahve içip de çıkmışlar pardesülerinin önünü kapatıyor, dışarda üşümeyeyim diye içerde paltolarını çıkarmış da şimdi yine giymişler kazaklarının eteğini çekiştiriyor, ayın beşinde maaşı bitmişler dergi kapaklarında bişeyler arıyor, yanlarındaki kızlara/oğlanlara doyamamış olanlar tesbit edilip gözetim altına alınıyor, akşam kaçta çıkacaksın diye soranlar saate hiç bakmıyor, son bir kez ellerini tutup sıkanlar bir an gözlerini kapatıyor, omuzlara dokunanlarla bond çantalarını sallaya sallaya yürüyenler iki yandan akıyor, elleri cebinde karşıya bakanlar hiç değilse figüran olarak değerlendiriliyor, iri adımlılar, küçük adımcıklılar yaklaşık eşit sayıda ve güçte,

elleri saçlarına gidenlerle şapkalarını düzeltenler birbirlerini tamamlıyor, gözlüklerini hohlayanların elinde her zaman küçük güderi parçaları olmuyor, konuşanlarla koşuşanlar çelişiyor, gülüşenler geride kalıyor, gülüşmeyenler öne geçiyor, geride kalıp kalabalığın dağılmasını umarak oyalananların asıl amacı aslında güçlükten sıyrılmak değil, naylon torbalılar da, bir omuzunun üstüne koli koymuş, kolunu çengel yapıp koliyi üstten tutmuşlar da paketlerini düşürenlere göre daha avantajlı, gazetelerini katlayanlarsa paketleri yerden alıp sahibine verenler karşısında daha iyi durumda, çaresizler, umutlular, içi geçmişler ve etrafa ışık saçanların bir kısmı sahnede geziniyor, dik omuzlularla eğik başlılar genel görüntüye egemen olma mücadelesine girişiyor, kalabalığın bir baş üstünde dolaşanlar yukardan onları izliyor, büyüklerinin ellerinden tutanlar küçük, insan dağlarından vadilerde, karanlıkta kalan, görünmeyen ve etrafı zor görebilenler yetişkin, birinciler sevilip korunmuyor, ikincilere saygı gösterilmiyor, babalarına kızan öğrenciler kafadan ezber tekrarlıyor, akşam hayal kurmuşlar otobüse koşuyor, iyi öğrencilerin babaları ağır ağır yürüyor, haylaz çocukların anneleri vitrinlere uzaktan kızgın kızgın bakıyor, gazeteden kupon kesenler fikrî ve manevî tarafa önem verenlere aldırış bile etmiyor, çıplak kadın resimli gazeteleri çantalarındaki bir-iki başka şeyin arasına yerleştirenler kravatlarının düğümüyle oynuyor, ceplerinde abonman bileti arayanlar yollarını şaşırarak, ceplerinde dolmuş için bozukluk arayanlarla çarpışıp çarpışıp sendeliyor, ceplerinde bir şey aramayanlar yürüyüp geçiyor, cepsiz ceketliler, blucinliler, kadife pantolonlular, kadife etekliler, beyaz soketliler, naylon çoraplılar, çizmeliler, sivri burunlular, balıkçı yakalılar ayrışıp sıraya girmiyor, karışık yürüyor, emekliliğinde de çalışanların yüzünde donuk bir sükûnet, perhizliler birbuçuk adanadan aşağısıyla doymayanlara yemek tarif ediyor, sandviçle geçiştirenler akşamüstü belki biracıya uğruyor,

millî piyangocular, sportotocular, altılı ganyancılar hülyalı hülyalı bakıyor, diskocular bir işgünü sabahında hiç belli olmuyor, hayatında hiç maça gitmemişler cimbomcuların, fener hastalarının ortasında, belli etmemeye çalışıyor, kalın camlı gözlüklerle dükkâna yeni cam taktıracaklar birbirleriyle ilgilenmiyor, kalfası kaçmışlarla kasadarı para çalanlar araba alıp almamayı düşünüyor, araba alırlarsa branda da alacaklar, müşteriye surat edenin yevmiyesini kesenler küçücük bir azınlık, faturasız malı nasıl satacağını hesaplayanlar sigara dumanı üflüyor, gençleri hoşgörenler, terbiye kalmadı diye üzülenlere anlayış gösteriyor, kararsızlar, ürkekler, cüretliler, sıkıntılarını atmışlar, işin içinden çıkamamışlar akşamları haberleri genellikle dinliyor, Dallas'çılarla Şahin Tepesi tutkunlarının bir bölümü geceleri Morgan Fairchild'la yatıyor, Hanedan'cılarsa tuvalete bile videolarıyla giriyor, Ahu Tuğba'cılar gülmeden de sırıtabiliyor, öndeki üç kıza sürtünmeye çabalayanlar sadece uzaktan kesenlerin tepkisini çekiyor, süzenler, gözleriyle düzenlere yenik düşüyor, göz kaçıranlarla karşılık verenlerin anlaşmazlığı büyüyor, siyasetten hoşlanmayanlar babadan particilerin çay parasını ödemiş, incecik bıyıklı incecik sesliler, kısacık traşlılar, oryantal sakallılar ve çeşitli sürprizler, gerilip gerilip zıplayarak, ağlamaklı taklidi sesleriyle okunmuş kasteleri avlamaya çalışan çocuklardan sıyrılıp akıyor, akıyorlar.

Millî maç ya da sokağa çıkma yasağı olmadığı için, kalabalık, vapurdan hemen çıkışta, karşıdan karşıya geçecekler, basit aktarmacılar ve hedefine varmışlar olarak bölünüyor. Birinciler durağa, ikinciler caddenin öbür tarafındaki dağıtım merkezine, üçüncüler birtakım sokaklara yöneliyorlar. Birincilerle ikincileri ayırt etmek için ellerine, gözlerine bakmak gerekiyor. Birincilerin elleri ceplerini, cüzdanlarını karıştırıyor, ikincilerin elleri serbest, gözleri karşıya dikili. Karşıdankarşıyacılar kısa bir süre, altgeçitçiler ve fırsatçılar olarak önemsiz bir bölünme

geçirdikten sonra, otobüs kalabalığına sövme, dolmuş sırasında üşüme ve birbirinin önüne geçmek için planlar yapma kuyruklarında yeniden uyumlu bir şekilde biraraya geliyorlar. Burada artık onları bir gün boyunca birbirlerinden ayıracak önemli alt-bölünmeyi yaşamaya hazırlanmaktadırlar... (Müzik!) Otobüslere yönelenler, n+1 kuralının bilincinde, dışarıya kıçların sarktığı kapılara gönül rahatlığıyla hamle ediyorlar. 'Her zaman bir fazlasına yer vardır' kuralı dolmuşçular için geçerli değil. Sıkışılmadan oturulabilecek bir ön koltuk ayrıcalığına akılları takılı, sırayı uzatıyor, kısaltıyor, ona yay biçimi veriyor, üstünde durdukları setten taşıyor, kendilerine kaç araba sonra sıra geleceğini kestirmeye çalışıyor, sıraları gelince, birbirlerine karşı hırçın, canlandırdıkları döngüye karşı uysal, yerlerini alıp arkaya kaykılıyor, yerleşiyorlar.

Abi hoşgeldinizler, günaydın beyefendiler, merhabaaalar, selâmlar, girince ayağa kalkılanlar, palto düğmelerini kapının dışında açmaya başlamışlar, askılıkta kendilerine veya paltolarına yer arayanlar, bulamayanlar, masalarına oturduktan sonra soyunmaya girişenler, masaları olmayanlar, evladım çay getirler, evladım çayımı getirler, bana bir çay getirirmisinizler, poğaça istermisinizler, akşam fazla kaçırdıklar, bugün erken başlayalım, çok iş varlar, hemen radyoyu açanlar, gazetelere sarılanlar, çantalarından öğlen için yiyecek paketleri, hattâ sefertasları çıkaranlar, çekmecelerine yerleştirenler, çantasızlar, tuvalete gidenler, hâlâ evi düşünenler, akşam biyere gidecekler, müdürden önce gelmişler, yine geç kalmışlar, odalarının kapısını açık bırakanlar, başkalarının oda kapısını açanlar, kazağı patalonuna hiç uymamışlar, ay gömleğin ne güzeller, oğlum sigara allar, beyefendi geldi, çabuk bi çay ver de içeyim, şimdi çağırır beniler, vaay Beşiktaş'ın golüne baklar, vaay otomobil vergisi erteleniyormuşlar, şuna bak, Ajda hamileymişler, kaldır gazeteyi, herif şimdi gene gelip laf ede-

cekler, e, hadi bakalımlar ve telefonlar.

Vapur artık kesin olarak unutulmuştur. Hepsi unutmuşlardır. O da onların bu vefasızlığını artık pek iyi bildiğinden, onları başından savar savmaz başkalarıyla sarmaş dolaş olmuştur. "Onların kadirbilmezliğinin yanında benimki asla ihanet sayılmaz, bu sadece günboyu kaçamak," der, kendini sulara bırakır. Telefonlardan haberi yoktur.

Vapurcuların çoğu, vapuru en fazla telefonla aldatırlar. Aslında herkes birilerini en sık telefonla aldatmaktadır. Telefon; çocuklar; Milli Piyango gibi, Ahu Tuğba gibi, "işim çıktı" gibi bir şeydir. Paraya da biraz benzer. Çağdaş aracıların en önde gelenlerindendir. Kendisiyle doğrudan, hem de dokunarak temas kurulabilir, böylece başka bir temasın aynı düzey ve yoğunlukta, aynı kesinlikte kurulması önlenir. Telefon gözlerin iptalidir. Yüz hatları değişimlerine, gerilimlere, gizlemeye çalışmalara, belli etmelere karşı etkisi kanıtlanmış bir iksir; insanlara aşırtmalı mesajlar yollamanın bilinen en önemli kanalıdır.

Telefonlar, Türk milleti dışındaki milletlerin insanları gibi, sınıflara ayrılmıştır. Kimi süslü püslü gösterişli, kimi kibar ama yıpranmış, dahili ve harici kaç değişik numara eskitmiş soylu telefonlar, işlevi her şeyin önünde tutularak biçimlendirilmiş, eğitilmiş, tuşlu burjuva telefonlar, lüks otellerin, eğlence yerlerinin hali vakti yerinde telefonları, numara deliklerinin kenarları kararmış, ahizesi aşınmış, boyaları matlaşmış, üstü pütür pütür olmuş proleter telefonlar ve lumpen telefonlar vardır. Sonuncular sokaklarda dikilir, muhatap oldukları herkesle dalaşır, onlara engeller çıkarır, huysuzluk eder ve sonunda mutlaka birilerinin gazabına uğrayıp kırılıp dökülürler. Ancak, bu telefonların, kendilerine devletçe tahsis edilmiş küçük hanelerde mazbut bir hayat sürdükleri ve ellerinden geldiğince hizmet vermeye çalıştıkları, buna karşılık ahlâksızgençlerin sırf ahlâksızlık olsun diye onların jeton

kutularını söktüğü, kordonlarını kopardığı, günümüzde birçok aklı başında insanın paylaştığı bir görüştür. Sözkonusu ahlâksızgençler, bilebildiğimiz kadarıyla, brandasız arabalara çizik atan fenaçocukların birkaç yaş büyümüş hali olup, kısaca it diye adlandırılmaktadırlar. Bu şekilde telef olan telefonlar, doğal olarak, emeklilik haklarını da kaybetmektedirler. Zamanı gelince emekliye ayrılma, telefonlar arasında da geçerlidir. Emekli olan telefonlar çoğunlukla müdürün, amirin, beyefendinin odasından alınıp masasına özel telefon konacak yeni yükselmiş birilerinin yanına verilir ve öksüre tıksıra çalışmaya devam ederler.

İnsanlar arasındaki iletişimi kontrol etmede yetersiz kaldıklarını günün birinde telefonlar fark etmiş ve yeni kuşaklarının boyca küçük, cepte taşınabilir, otomobillere takılabilir, her an çıkarılıp kullanılabilir nitelikte yetişmesi için seferberliğe kalkışmışlardır. İnsanların, hiç itirazsız, hayatlarının her alanını kendilerine açması karşılığında, telefonlar da birtakım jestler yapma gereğini duymuş, tek düğmeye basınca son çevrilen rakamları olduğu gibi tekrarlayan, meşgul çıkmış numarayı hafızasına kaydedip çıkarana kadar kendiliğinden arayan sorumlu ve inisyatifli tipler geliştirmişlerdir.

Telefonu mahçup bir İngiliz işadamının borçlusundan alacağını istemek üzere icat ettiği, çekingen genç soyluların duygularını açıkça ifade edemedikleri kadınlara bu cihaz aracılığıyla seslendikleri, 17. yüzyıl Avrupa'sında genç erkeklerin cemiyet hayatındaki başarılarının telefon defterlerinin kalınlığıyla ölçüldüğü bilinmektedir. Günümüzde de devam eden bu sevimli ve insancıl gelenek, telefonun, toplumsal hayatta kendine yerleşik bir yer edindikten başka, kendine bağlı kurumlar geliştirdiğini göstermektedir. Telefon defteri, bunlardan biridir. Bu da telefonun en az matematik, muhasebe ve anket kadar önemli bir şey olduğunu ortaya koyar, çünkü

nasıl matematik defteri, muhasebe defteri ve anket defteri varsa, telefon defteri de varolmuştur. Oysa, örneğin, sevgi ya da aşkın insanlar için o kadar önemli olduğu iddia edilmesine rağmen, bir sevgi defteri ya da bir aşk defteri yoktur.

Telefonun insan toplumuna etkileri saymakla bitmez. Bu etkilerin ön sıralarda yeralanlarından biri, insanları ikiye bölmesi olmuştur: İnsanlar, telefonla bütün gün haşır neşir olanlar ile kendilerine telefon edilmeyenler, kendileri de telefonla kırk yılda bir konuşanlar diye ikiye ayrılmıştır. Telefonla çok konuşanlar içerisinde, numaraları başkalarına çevirtenler üst grubu, kendi imkânlarıyla telefon kullananlar alt grubu oluşturur. Birinciler, bazı kaynaklarda, 'yok dedirtebilenler' olarak da adlandırılır. İkincileri aradığınızda alo diyerek hemen karşınıza çıkarlar (bunları 'başkaları adına alo diyenler' ve alo yerine birtakım şirket isimleri söyleyenlerle de karıştırmamak gerekir); birincileri aradığınızda genellikle "Bakalım yerlerindeler mi, toplantıdalar" falan denir. Aradığınız kişi yerine telefonda karşınıza çıkan ses bütün bu sözlerden önce tabiî size ilkin alo dediğinden (alo yerine şirket ismi söylenmesi bu gerçeği değiştirmez), sözkonusu grup, 'aloyu başkalarına dedirtenler' tanımıyla da anılır.

Bilim adamları, telefon görüşmelerinin önemli bölümünü kapsayan bir şema geliştirmişlerdir. Bu şemaya göre, pozitif ve negatif görüşmeleri ayırt etmek mümkündür. Yüzyüze görüşmek için randevu istenen telefonla arama girişimleri pozitif, "Uğrayamayacağım, bari bi arayayım da sesini duyayım dedim"li görüşmeler negatiftir. Bu ikincilerden sonra, telefonla aramış olan, ahizeyi yerine koyarken genellikle, "Bu da tamam, bi de filancayı arayayım da sitemden kurtulayım" gibi sözler eder.

Telefon, insanların gündelik hayat içerisinde birbirleriyle yakın ve açık ilişkiler kuramayış süreçlerine muazzam hız kazandırmış, modern hayatın vazgeçilmez bir aracıdır. Kişi

başına telefon sayısı, tıpkı kişi başına televizyon dizisi gibi, bir ülkenin gelişmişlik ölçüsünü belirten göstergelerden biridir. Bir insan karşıda dururken bir yandan ona ballı şekerli sözler söyleyip bir yandan da elinizle-kaşınızla ondan ne kadar hazetmediğinizi belirtme şansını yaratabilen başka hangi araç vardır? Aynı şekilde, aman efendimli, görüşelim şekerimli bir konuşmanın ardından, ahizeyi güm diye vurarak yerine koyma ve küfür etme imkânını telefonsuz elde edebilir miydik? Bu çerçevede, surata telefon kapatma gibi seçkin bir kurumun oluşumunu uzun uzun anlatmak bile gerekmemektedir.

Yalnız, telefon kapatma bahsi üzerinde biraz durmakta çeşitli yönlerden fayda vardır. Telefon kapatmak, telefon açmak kadar hüner isteyen bir iş olması nedeniyle konumuz açısından önemlidir. "İnsanın kiminle konuştuğu, telefon kapayışından bellidir" sözü boşuna söylenmemiştir, temelsiz değildir. Bu noktada hatırlanması gereken bir başka özdeyiş de, "Bana telefonu nasıl kapattığını söyleyin, onun nasıl biri olduğunu anlatayım"dır. Gülümsenerek edilmiş veda sözlerinin ardından, karşı taraf telefonu kapadığı halde ahizeyi yayılmış bir ağız eşliğinde bir süre elde tutmak, sonra usulca yerine koymak, hem konuşmanın içeriği hem de konuşan ve konuşulan kişiler hakkında bugüne kadar öbür masalardan gözleyenlere ne çok aydınlatıcı bilgiler sağlamıştır. Dirseğini bile masaya koymadan, telefonun üzerine uzanmış, her an kapamaya hazır halde konuşanlar da, hoşnutsuz suratlarıyla, izleyicilerine pek çok ipucu...n'aapmıştır... sunmuştur, değil mi çocuklar?

III. Bir Love Story'ye Giriş

Tuncay vapuru unutmuştu. Telefon kapatıyordu. Kapattı. Elini yassı-geniş şeklinden ötürü zor kavranan ahizenin üstünde bir süre tuttu. "Filmlerde," diye geçirdi içinden. Adam bir süre susup gerilim yaratır, sonra... lafını ediverir! O lafı! pat diye! Önemli ve çok vurucu bir şeydir söylediği. Sinema seyircisi daha önce benzer sahnelerde hep bu laflardan birini duymaya alışık olduğu için kendini yaklaşan büyük ana hazırlamıştır. Adam, kıza kendisiyle, gururuyla oynanmayacağını, oynanmaya kalkışılsa bile kendisinin buna izin vermeyeceğini hem de bunu asla yapmayacağını ilân etmiştir ya da şişman, kırlaşmış saçlı, purolu, aksesuarı ve davranışlarıyla zengin kötü adam tipini canlandırsın diye oraya konmuş herifin, filmi izleyenlerin gözlerini kamaştıran teklifini kesinlikle reddedip böyle bir şeyi asla kabul etmeyeceğini, kendisinin ve gururunun, nasıl bunlarla oynanamayacaksa, satın da alınamayacağını belirtmiştir ya da 'prensip meselesi' olduğu için uzun süredir bütün vaatlere rağmen kabule yanaşmadığı işe, hasta sevgilisine ameliyat parası bulmak için evet demiştir, filan.

Işte bundan sonra telefonu kapatır, gözleri sinemanın arka koltuklarına doğru bir yerlere dikilidir ve kısılmıştır, kaşları çatılmıştır. Eli bir süre ahizenin üzerinde kalır, sonra ağır ağır ve usul usul çeker elini. Eli, başına bir karış mesafe kalana kadar çok yavaş ilerler, "dilerseniz yeniden izleyelim" programında gösterilen gollerdeki gibi, sonra birden bir hamle yapar, saçlarına yapışır. (O, filmin kahramanı, "bizim çocuk" ya da "adam" olduğuna göre, elini kırk saat telefonların üzerinde tutan ve pozisyonunu değiştirmeye üşenen bir uyuşuk izlenimini verecek değildir herhalde; uyuşuk olsa filmin kahramanı olabilir miydi?) Bu nedenle, ahizeden rötarsız kalkıp saçlara vaktinde yapışmak zorunda olan yarı-açılmış elin parmakları, tam yerine geldiklerinde, parça arasında ritm değiştiren müzisyenler gibi, tırnak ucuyla işaretleşip harekete geçerler ve kahküllerden ya da şakağı ufak ufak zorlayan bir-iki demetten işe başlayıp, alın üstünden arkaya ya da kulak-üstünden geriye yarım-avuç taraması metoduyla ilerler, olay mahallinde mâlûm saçları havaya diker ve sonra saçlar eskisinden biraz daha kabarık bir toplu-görüntüyle yerlerine otursunlar diye kafadan çekilirler. Bunlar genellikle sağ elin parmaklarıdır, sözkonusu olan da sağ eldir, çünkü film kahramanlarının çoğunluğu, insanların çoğunluğu gibi, sağ ellerini kullanmaktan daha çok hoşlanırlar, ancak solak film kahramanları sol ellerini de kullanabilirler, çünkü film snopsislerinde, senaryolarında, kahramanın hangi elini telefonun üstünde bir süre tuttuktan sonra saçlarına götüreceği, saçlarını arkaya doğru karıştırıp taradıktan sonra başından çekeceği ve masanın kenarına dayayarak ağır ağır kalkacağı belirtilmez; bu önemli eksiğin giderilmesi, ülkemizde sinema henüz yükseliş dönemine erişmediğinden biraz daha zaman alacaktır, ama bu konunun, arkalarında uzun bir tarih ve gelenek bulunan sinema merkezlerinde de yeterince aydınlığa kavuşturulmadan bırakıldığı, atlandığı bilinmektedir, öte

yandan, filmlerde "adam" ya da "bizim çocuk"un biraz önce saçlarında gezinen eliyle öteki elini masanın kenarına dayayarak ağır ağır kalktıktan sonra ne yapacağı konusunda yeterince alternatif sunulmuş, herkesin bunlar arasından seçme yapabilmesine bile imkân sağlanmıştır ki, bu da sinemanın eğitici yanının bir olumlu sonucunu daha göstermektedir. Tuncay göz ucuyla okuduğu makaleyi bıraktı. Ellerini masanın kenarına dayayarak ağır ağır kalkacakken vazgeçti. "Yoksa iyice film gibi olacak," dedi içinden. Masasının üstüne baktı. Küçük teyp, kulaklık, kordonu, dağınık kağıtlar, daktilo, dolu mu dolu tablayla masası, hiç de fena bir dekor unsuru sayılmazdı. Gözlerini kaldırdı. Karşı masada Rıfat, haldır huldur bir şeyler yazıyordu. Sağında solunda her gün binlerce kez merhabalaştığı, laf atıştığı, birkaç kez kavgalaştığı, kimisine hiç önem vermediği, kimisine daha az önem verdiği pek çok baş, çeşitli yönlere oynuyor, başlardan tamamen bağımsız birtakım kollar, eller, omuzlar, o günkü açılma-uzanma-sallanma-kapanma-titreme-durma istihkaklarını doldurmaya çabalıyorlardı. Bir süre hareketsiz durmak, öylece bakmak istedi. Ama olmazdı. Üf; her zaman ne çok işi vardı. Bantları çözecek, yarın için yazısını yazıp verecek, akşamüstü de bir görüşme için daha önce randevu almış olduğu mühimadama gidecekti.

Bunu yalnız o ve şefi biliyordu. Gideceği kişi önemliydi. Önemli olduğu için Onunla görüşmek de önemliydi. Tuncay'ın Onunla görüşmesi olay olacaktı. Çünkü yakın çevresinde pek çok kimse Onunla görüşemiyordu. Sokaktaki insanların zaten Onunla görüşmeyi akıllarına bile getiremeyeceği açık değil miydi?

Onun da masası herhalde dağınıktı, çalışma odasının -evin caddeye bakmayan tarafında bir çalışma odası vardı mutlaka- duvarlarını kaplayan kitaplıklar kitap doluydu ve O da -mutlaka... herhalde- bu akşamüstü kendisiyle görüşüleceğini

düşünüyor ve neler sorulursa neler söylerim diye kafa yoruyordu. İçinde mutlaka birtakım antika ve değerli eşyanın bulunduğu çalışma odasında büyük bir koltuğa gömülmüş bir şey okurken belki ya da koskocaman çalışma masasının başında, önündeki kâğıda bir şeyler karalayarak... kâğıt kuşe falan olmalıydı, köşelerinde Onun ismi basılı, kalemi de çok iyi ve pahalı bir markaydı herhalde. Tuncay kendi kalemini yokladı, elini ceketinin iç cebine atıp. İç cep mühim bir mekândı. Pahalı kalemler ve başkalarının otlamasına açık olmayan yabancı sigara paketleriyle, aslında pek değeri olmadığı halde çıkarılırken karşıdakileri bekletip gerilime sokmakta yarar görülen kritik malzeme burada bulunurdu. Tuncay ceketsiz gezmezdi. Ceketle ciddiyet sadece kafiyeli olmakla kalmayıp daha derin bir içsel bağlantıya sahiptiler ve halen de sahiptirler. Tuncay'ın görüşeceği mühimadam şüphesiz sadece ceket değil takım elbise giyiyordu. Ama zırh bile giyse fark etmezdi, Tuncay nasıl olsa Onu konuşturacak, söyletecek, ağzının iki ucunu -nasıl beceriyorsa- yanaklarından dışarı taşırarak gazeteye geldiğinde, "Tamam", diyecekti. "bu iş bu kadar". O söylemese bile Tuncay sorar, O hayır demezse, açıkça reddetmezse O söyledi diye yazardı. Tecrübeli bir muhabirdi Tuncay. O mühimadam bunu biliyor ve kendisinin sahip olduğu önemin bir kısmını, görüşeceği genç ama tecrübeli gazetecinin amansız sorularına hazırlanmak için çaba harcayarak feda ediyor, önemini bozdurup dakikalara bölerek, bunlardan bir bölümünü tereddütsüz harcıyordu, dolayısıyla bu işe önem veriyordu, hem de zaman birimi üzerinden. Yani ölçülebilir bir önemdi bu ve ölçülemeyen şeyler çok kötüydü, çünkü sadece ortaya çıktıkları anlarda dünya üstünde hayat içinde bir şeyleri etkiler, sahiplerine onur kazandıracaklarsa o sırada kazandırırlar ve başka zamanlara ve ortamlara en azından o anki güçleri, hacimleri ve şekilleriyle yansıtılamaz, aktarılamazlar, dolayısıyla kimsenin haberi bile olmazdı; ve

herhangi bir yaşantı haber olmadı mı özel kalır, kişisel kalır, tatlı, güzel gibi sıfatlarla anılabilir, ama cürmü kadar bile yer yakmaz ve belirli birkaç kişi dışına yayamadığı etkisiyle unutulur giderdi.

Meselâ o, kimsenin günlerce unutmadığı haberler çıkarabilen Tuncay, üzüntüsünü, şefkat ve ihtimam ihtiyacını ölçülebilir büyüklükler haline getirip eş dost ve yakın çevresine dağıtamasaydı ne olacaktı? Küçük, şirin, sevimli bir şeyken rastlayıp, karısı olacak kıvama getirdiği kız onu terk etmiş gitmişti. Tuncay'ın, değiştiremediği bu durumu yeni atılımlarına fırsat haline sokması, üzüntüsünü geçerli ve gerekli frekanslardan dışavurmaksızın mümkün olabilir miydi? Ne kadar üzüldüğünü söylemezsen, üzüldüğüne bile kimse inanmazdı. "Üzüldüğümü biliyor musunuz?" gibi bir soruya, bu nedenle cemiyet hayatında yer yoktu. Ama "Ne kadar üzüldüğümü biliyor musunuz?" sorusu için durum böyle miydi? "Ne kadar" deyince akan sular dururdu. Çünkü ne kadar'ın cevabı ölçülebilir bir büyüklük olabilirdi.

Tuncay bu ölçümler için her gece lokale gitmişti. Ne kadar içerse gözlerinin kırmızımsı çizgiler haline geleceğini iyi kötü kestirebiliyordu. Ama o zaman da gözleri mutlak ve soyut sarhoşluk dalgalarından başka bir şey yayamaz oluyorlardı ve bu durumdayken, erkeklerin kadınlarla ilgili konularda nadiren gözüküp kaybolan duyarlılık halkalarına isabet kaydetmeleri güçleşiyordu. O çok güvendiği gözleri, her akşam belli bir saatten sonra devre dışı kalıyor, Tuncay'ın çevresine buğulu dumanlı hüzün havası sarma operasyonunda kendilerine yüklenmiş görevi yerine getiremiyorlardı. Tuncay bu hesabı yapamamıştı.

Üstelik sorun olan yalnız bu hesap değildi. Tuncay, operasyon alanı ve hedefleri bakımından çok kişili masalara ihtiyaç duyuyordu ve her gece üstünde ne yazdığına bile zar zor bakarak ödediği yüklü hesaplara para yetiştiremez olmuştu.

Çevresi, zor günlerinde insanı yalnız bırakmayan dostlarla doluydu. Her gece onunla oturuyor, o anlattıkça dinliyorlar, hattâ zaman zaman omzuna dokunup sırtını bile sıvazlıyorlardı. Cacık bitince biri, haydarî tükenince öbürü, kavurmanın dibini ekmekle sıyırdıktan sonra da bir başkası, kalkıp kalkıp gidiyorlardı. Nedense, en son karşısında kalanın "Hadi seni evine götüreyim" gibi dört basit kelimeyle gecenin sonunu ilân etmesi, Tuncay'ın "Rica ederim n'olcak" denerek bindirildiği taksiden eyvallahını ağzının içine yaya yaya, harfleri biraraya getirip hizaya sokamaz halde inişi, hüzünlü akşam ayinlerinin kapanış sahnelerini oluşturuyordu.

Uzun süre vaktinde uyanamamıştı Tuncay Sabahları gözlerini araladığında, akşamın cayır cayır kabarıp sönen bulantı dalgalarıyla yeniden yüzyüze gelmişti. Sendelemesine aldırış etmeden, terliksiz merliksiz onu mutfağa sürükleyen susuzluk, suyla bastırılmaya çalışıldığında dalgaları daha da azdırıp kudurtuyordu. Onlar da Tuncay'ın yatmadan son bir gayret çıkarıp yatağın dibine attığı gömleğini sırılsıklam, elbisesini buruş buruş ediyorlardı. Tuncay kendini güç belâ yatağa atıyor, yarı oturmuş yarı uzanmış halde, ağzında acı-ekşi bir pas tadıyla, çaresizce, olanları izliyordu. (Türk yazar ve edebiyatçısı, sarhoşumuzun sabah uyanma sahnesine bu "pas tadı" unsurunun katılmasına kuşaklar boyu özen göstermiştir. Anısına saygının alçakgönüllü bir ifadesi olarak zikrediyoruz.)

Tuncay, sonunda yatağından gerine gerine kalkabildiğinde, ilk iş pantolonunu bacağına geçiriyor, traşını olurken gözlerini açıyordu. Traş hata kabul etmezdi. Buna daha baştan karar vermişti. Durumunu traşına yansıtmayacaktı. Traştan sonra, üzüntüsüne yeniden dönebilirdi. Hem belki bu sayede üzüntüsü güzel kokabilirdi. Böyle de yapmıştı. Her gün. Bazen, kafa karışıklığı ve baş dönmesinin de etkisiyle -başı, döndüğü için, haliyle karışmıştı- yumurtasını fazla kaynatmış, acılı

günler yaşadığı için iştahı kalmaması gerektiğinden, kahvaltıda yalnız dört dilim ekmek yemiş, üzüntüsü onda küçük şeylere kafa yoracak heves bırakmadığı için bir gün önce giymediği gömlekler arasından o günün muhtemel akışına göre en uygununu seçip giyerken fazla özen göstermemiş, aklı, kaçıp giden sevimliliğe, yenilgisine takılı, gözlerinin önünde güya sorumluluklarını bilmese kendini hepten bırakıp dağıtmaya hazır bir adam, aynaya bakarak, ve bu nedenle kravatını düzgün bağlamayarak...

Düzgün bağlamamak için çaba harcamış olmasa bile, kravat düğümündeki çarpıklığı derhal fark ederdi. Birkaç kez düzeltmeye kalkmış, ama eli-telefonun üzerindeki gibi- kravatının düğümünde, bir süre aynaya bakakalmış, "Dalgın ve üzüntülü olduğum için baştan düzgün bağlayamamıştım, şimdi, başka insanlar görecek diye düzeltirsem kişiliğime haksızlık etmiş olurum, bugünlerde böyleyim, ne yapalım" diye düşünmek gerektiğini düşünmüş ve ardından, "Bırak," demişti, "dağınık kalsın." Bu fıkrayı çok severdi: Adam kelmiş, dört tel saçı varmış, kalkmış berbere gitmiş, berber saçını tararken, önce bir teli kopmuş, sonra öteki... işte her neyse, adam, "Bırak" demiş, "dağınık kalsın." Tuncay'ın saçları gürdü. Aynanın içinde, arkalardaki bir yeri daha net görmek isterce eğilip gözlerini dolaştırıyordu. Kel olmak kötüydü. O kel değildi. Rıfat'ın saçları şimdiden dökülmeye başlamıştı. Aynı yaştaydılar. Ama Rıfat zaten... öyleydi işte. Ona ne lâzımdı gür saç falan? Her akşam evine giden bir adam...

Elini cebine attı. Cebinden iki 5000 lira, bir 1000 lira, iki 500 lira, bir de 100 lira çıktı. Yatağa oturdu Tuncay. Çalışıyor, didiniyordu, en kaliteli işleri hep -korodakiler "Heeep sen, heeep sen" diye bağırıp kesekâğıtları patlattılar- o yapıyordu, kendini kabul ettirmişti artık; yine de aldığı para öyle aman aman bir şey değildi. İşini sevdiği için fedakârlık etmiş, uzun süre ses çıkarmamıştı, ama artık vakti gelmişti, gidip şey

diyecekti.

"Dün gece... iki şişe 35'lik, peynir, et de yoktu, üç kişi..." diye hesaplarken hatırladı: "Her gün böyle mi hatırlayacağım?" Taksi parasını yine o vermişti tabiî. "Anlamıyorlar," dedi. Ne kadar üzüldüğünü kimseye anlatamıyordu.

"Zaten üzüntüler böyle değil midir? İnsanı sarar, sıkar, kulaklarını parmak arasına alır, usul usul oğuşturarak kızartır, kollarını bacaklarını avuçlar, bel hizasından parmak gezdirerek huylandırır, boğazını kavrar ve dört duvarı gitgide birbirine yaklaşarak insanı sıkıştıran bir hücredeymiş hissine kapılmasına yolaçar, insan can havlile kendini yukarı doğru fırlatıp kurtulmak ister de, beşinci duvar, 'beşinci'liğin 'kader'le klasikleşmiş senfonik bağını çağrıştırırcasına üstten gelir, bir asansör gibi iner ve zemin katta durur; bu beşinci duvar tavandır. Kahramanımız işte böyle üzüntüler yumağı içersinde, düştüğü örümcek ağından kendisini kurtaramayan soylu bir sinek gibi çırpınır. Ama üzüntüler, aynı zamanda güçlü düşmanın müstemlekesine girerken içtiği o iksirden tıka basa yalayıp yutmuş, birer görünmez adam olmuşlardır ki, heyhat, onları sadece kurbanları tadar, bilir, görür, kavrar, hisseder ve ilh. Yanıbaşımızda duran hayat arkadaşlarımız dahi kimi zaman kolları arasında boğuştuğumuz canavarı görmez ve biz ihtilâçlarımızı mağlup etmeye gayret sarf ederken onlar köşelerinde kahvelerini yudumlarlar, üstelik bazen insanı isyana teşvik edercesine, 'Hüüüp, ne güzel olmuş, elinize sağlık' diye memnuniyetlerini ifadeden imtina etmezler," dedi Yakup Kadri.

Tuncay, yakın dostlarının kendisine karşı davranışlarında zaman zaman bir isyana teşvik unsuru buluyordu. Oysa ortada isyanı meşru kılabilecek bir durum yoktu, çünkü Tuncay'ın şimdi öldüğü için bademgözlü olan ilişkisi, bu ilişkinin ölümüne üzülmesi beklenenlerce, olsa olsa, "Şekerim bu akşam gecikeceğim" telefonları halinde yaşanmıştı. Ya da hiç ya-

şanmamıştı. Tuncay tarafından bile ne kadar yaşandığı belli olmayan bir ilişki artık yaşanamıyor diye bunca adam, işini gücünü, yaptığı işin ayrıcalıklı ve keyifli bir iş olduğunu ispata yarayan iş sonrası ayinlerini bırakıp niye üzülsündü? Sonra, Tuncay'ın üzüntüsü her akşam herkese içki masaları donatmaya yaradığı sürece, bu üzüntünün bitmemesi herkesin, haliyle, işine gelmez miydi? Bunda ülke çıkarlarına veya mevzuata aykırı ne vardı?

Üstelik yakın dostları Tuncay'ı teselli etmek ve ona gerçekleri gösterip kabul ettirmek için ellerinden geleni yapmıyorlar mıydı? Meselâ bir gece, Tuncay'ın yine kapıdan nasıl girip yatağa nasıl yattığını hatırlayamadığı bir sırada, o hiç fark etmeden nasıl odasına sızmışlar ve onu uykusundan uyandırmadan teatral telkinlerde bulunmuşlardı. İçlerinden ikisi gazetelikteki Erkekçe dergilerini alarak pankart gibi kaldırmış, uygun adım yürümeye başlamışlardı; 'bir-kii-üçç' gibi 'Eerr-keek-çee' diye bağırarak. Sonra hepsi birden divanın üstüne çıkmış, sessiz bir rol paylaşımından sonra dekorsuz kostümsüz oynamaya koyulmuşlardı:

- Selmin beni bıraktı gitti. Ben şimdi sevdiği fakat anlaşamadığı şirin kızdan olmuş, üzüntülü ve başarılı bir genç gazeteciyim. Ne yapacağım, ne kadar üzüldüğümü kimlere nasıl anlatacağım?

- Evlâdım, bir lunaparka git, idman yap, buna ihtiyacın olacak. Hem bu kadar içme, gözlerinin feri solacak.

- Kimlere gitsem, nasıl etsem...

- Lunaparka gideceksin, elektronik tüfeği alacaksın, daha önce suratsız herife para vereceksin, ekrandan geçip geçip seni kışkırtan o elektrikli ayıyı vuracaksın. (Bu arada şişmanca, uzun boylu, kızarık burunlu, briyantinli beyazlaşmış saçlı, gösterişli bir adam girer. Geçkin ama çapkın delikanlı edâsıyla hafif gülümsemektedir. Koltuğa oturur. Otururken pantolonunu iki dizinden hafifçe çeker, buruşmasın diye. Bir İn-

gilizce dergi açar, derginin içine konmuş Tommiks'i okumaya başlar.) Bak, inanmazsan Şefik Rıza Bey anlatsın sana. Kaç senelik gazetecidir, nerede ne vurulacak bilir. (Şefik Rıza Bey okuduğu dergiyi katlar, bu durumda derginin içindeki Tommiks de katlanır, yerinde doğrulur, gülümser, bir sigara çıkarır.)

- Lunaparakta ayıların buunduğu bilinmektedir. (Sigarasını yakar.) Bunların bir kısmının elektrikli-elektronik oyunlar içersinde yeraldığı müşah... gözlenmektedir. Sözkonusu ayının bir sırtında, bir midesinde, yani dıştan bakıldığı için karnında denmesi icabeder, bir karnında ve her iki omzunda birer tane olmak üzere toplam... (parmaklarıyla sayar) toplam beş... (duraklar)... toplam dört tane deliği vardır. Burada delikler, vurulacak nokta, hedef noktası manasındadır. İşte onları görmek, seçmek gerekmektedir. Bu deliklerin bulunmasını kolaylaştırmak için etrafiarına kırmızı halkalar yerleştirilmiştir. Bizim zamanımızda elektronik ayılar yoktu. Nerede o eski Bayramlar, Direklerarası, siz o günleri bilmezsiniz. Yine de ayı konusunda bol şanslar.

- Şefik Rıza Bey'e teşekkür ediyor ve mikrofona yine kendimizi davet ediyoruz. İşte o kırmızı halkalardan, yani deliklerden birini vur, bak göreceksin, ayı ayağa kalkacak, sana başka bir hedef noktasını açacaktır. Orayı da vurursan, bu kez yan dönüp başka bir noktayı açacak ve bu, verdiğin parayla elektronik ayıyı vurma makinesinin çalışma süresi ne kadarsa o süre dolana kadar böylece sürecek, ama sen de sonunda vakit bitti diye hiç hayıflanmayacak, ne kadar çok vurdum diye gururlanarak çarpışan arabalara binen kızların bacaklarını seyretmeye gidebileceksin.

(Oyunun bu kısmında kıssadan hisse çıkarılacaktır. Bu amaçla bir muhasebeci ve bir nur yüzlü ihtiyar içeri girerler.)

- Kıssadan hisse çıkarılacaaak! Çıkar!

(Muhasebeci konuşur:)

- Karısı gitti diye üzülen adamların üzüntüyü çevreye teşmil için açtıkarı hesaplar ve içten pazarlıklarda hisselerden vergi alınmaz, dolayısıyla matrah sayılmayacak miktarların deftere aynen geçirilmesinde sakınca yoktur, vergi artmaz, yani bu olayda bana ihtiyacınız yok.

- O halde, işte, sayın seyirciler, nur yüzlü ihtiyar karşınızdaaa!

- Elektrikli ayı hikâyesinden maksat şudur evlat: Erkeklerin acıma-salgı mekanizmalarını harekete geçiren, ayının üstündeki kırmızı halkalı delikler gibi noktalar vardır. Bunlar bir içki masası gecesinde genellikle bir-iki kez açığa çıkar. O sırada atış yapacaksın. O zaman senin ne kadar üzüldüğünü anlarlar ve, "Zor tabiî, ne yapalım, dayanacaksın işte" gibi, "Senden bize ne?" anlamına gelen laflar etmeyi bırakıp, sana yakınlaşırlar, şan-şöhret-mevki-para düşkünlükleri, kıskançlıkları bir anda sona erer, ayaklanan insanî hiseri seni şefkatle sarar ve, "Sittiret lan, ortalıkta başka karı mı yok?" diye sevecen seslerle mırıldanır, kelimelerinin her birini rakıya banarak sana yemeklerden sonra üç, yemek aralarında birer tane olmak üzere yuttururlar. Sen de herkesin önünde kusup rezil olacağım kasılmasıyla kendini çatlatırca sıkar, taksiye atılıp eve götürülüşün işyerindeki arkadaşların arasında sabahların bir numaralı laklak malzemesi olurken zor belâ uyanır, işe geç kalır, müdürlerinin gözünden düşersin.

Tuncay kapıdan çıkıp taksiye...

Tuncay kapıdan çıkıp otobüse (parasının kalmadığını yukarda öğrenmiştik) atladığından, tam bu noktada bir paragraf yapılmıştır.

O da paragraf yapmayı çok sever.

Paragraf yapmak bir işin bir kısmını tamamlamış olmanın biçimsel ifadesidir çünkü.

O fikir bitmiş, başka fikre geçilmiştir. Röportajların içine

çeşitli fikirlerin yerleştirilmesinde gerekli ustalığı nasıl da kapmıştı ama birkaç ayda? Yine de ona hiç aferin dememişlerdi. Çünkü onun çalıştığı meslek loncasında hiç aferin denmez, ortada aferin gerektiren bir durumun varolduğunu kötü bir şey söylenmeyişinden anlamak gerekirdi, eğer kazara aferin denecek olursa da, aferin diyenin, aferin denene karşı, ona aferin diyecek bir konumda bulunduğunu göstermek için kullanılırdı. Salih Abi ne iyi adamdı, diye geçirdi aklından. Geçen ay Öbürkent'e gittiğinde, iş için gittiğinde, çünkü o ancak iş için giderdi, öyle haybeden gitmezdi; bir de tatil yapardı ama o zaman Öbürkent gibi yerlere değil, daha bir, ne bileyim, Bodrum'a falan giderdi, neyse, Öbürkent'e iş için gittiğinde. Salih Abi... -Öff, otobüsün içi ne fena kokuyordu; imkânı yok her sabah otobüsle gelinmezdi işe- Salih Abi'ye uğramıştı. Kapıdan öyle bir girmiş ve "Selâmlar beyler!" demişti ki, masalarının üstündeki kâğıtlara daktilolara gömülmüş aferincilerin hepsi ona bakakalmışlardı: O şimdi yükseklerde... heh hee... Kapıdan girmeden önce, omzuna astığı parlak derili çantanın vücudunun ne kadarlık bir bölümünü içerdeki kızların bakışlarından saklayacağını hesaplamaya ve vereceği selâmda elini ne kadar yukarı kaldırıp parmaklarını ne şekilde açacağını tasarlamaya vakit bulabiliyor, ağzının simetrisizliği yamukluk, çarpıklık değil, belki asimetrik ama estetik, çünkü tek kaşı da hafif yukarda: görüntü unsurlarının karşılıklı dengesi -o şimdi hafif yukarlarda bir yerde, kapıdan girmek için eğilmesi gerekiyor sanki. Kapının onun rahatlıkla sığabileceği kadar geniş ve yüksek oluşunu görmenin anlık şaşkınlığını derhal atlatmayı beceriyor, merdivenlerin son bölümünü zaten iyice yavaş çıkmış; "Selâmlar Beyler"in soluk, sıradan bir tını, "Dışarı çıkıyorum abi, bir şey aldıracak mısınız?" gibi bir sığıntı olması tehlikesi: Mazallah! Onun için: "Ihım-ıhım!". Ama o da öyle paldır küldür değil; omzunda çanta askısını düzeltmeden az önce, bu kez telefondan değil,

yanında salladığı kolunun ucundan kalkan eli kahkülünü arkaya atıp kulağının üstündeki telleri akortladıktan az sonra. Ve ardından içeri dalış: "Selâmlar beyler!"

İsabet tamdı. Bütün başlar kalkmıştı. Bir sürü kadının da bulunduğu bir salona neden 'beyler' diye hitap edildiğine kimse takılmamıştı; her şey Çok-Amaçlı Davranışlar Tüzüğü'ne uygundu.

Önce "Vaaayy," dediler, "kim gelmiş." Ardından: "E, tabiî, oralara gidip manşetlere çıkmaya başlayınca bizi aramaz oldun." Salondakilerin hepsi bunu paylaşıyor gibi, yine de "N'aber lan, ha?"lar, sırta vurmalar, omuz tutmalar, öpüşmeler... Herkes Tuncay'ı bir kere öpüyor, ona "N'aber lan?" diyor, böylece kendisi de manşete çıkmış kadar oluyordu.

Karşılama seramonisi, tecrübesiz bir gencin mesleğinin gereklerini henüz kavrayamamış oluşu yüzünden, bir ara kısa bir kesintiye uğradı. Pencere tarafındaki masalardan birinde oturan genç, o güne kadar o salona girip çıktığı belli olmasın, herhangi bir eşya onun yüzünden yerinden oynamasın, henüz hak kazanmadığı bir davranışa cüret etti denmesin diye tuvalete bile gitmiyor, iki saatlik soluğunu dışarda alıp içerinin havasını eksiltmemek için çaba harcıyor, gün boyu konuşmamaktan ötürü boğazında düğümlenen tükürüklerle birlikte yaşıyordu, ama o sırada nasıl olduysa boş bulunmuş ve öğleden beri kendisine diş gösteren, zaman zaman da uzanıp hart diye yanağını, ensesini ısıran güneşi camdan dışarı atmak için jaluziyi kapamaya kalkışmıştı. Eylemli olarak. Tam jaluzinin düğüm atılmış iplerine elini uzatmıştı ki, kitaplık tarafındaki iki büyük masadan birinde oturan, beyaz gömleğinin kollarını kıvırmış, kravatını gevşetmiş, saçları parlayan esmerce adam haykırdı: "Kapama onu!" Kuru sıcak ışık demetinin içinde terleyen, kollarını sıvamamış, kravatını gevşetmemiş genç, kapatılamayan jaluzinin kutsal düğümüne son bir kez göz

ucuyla baktı, başını hemen çevirdi. Tam karşılarındaki kız lisesinin teneffüs zili çaldığı sırada ayağa kalktı. El sıkışan, öpüşen, sırt sıvazlayan, şakalaşan topluluğun yakınında ve dışında beklemeye koyuldu. Kimsenin birbirine "Ulan, sen ne gıcık heriftin, bir kalemini bile vermez esirgerdin, beni bir kere sokağın ortasında kalemsiz bırakmış gitmiştin" ya da "En samimi arkadaşlarımla aramı bozdun" ya da "Şefin gözüne girmek için benim bulduğum konuyu alıp gittin, yazdın, gıkımızı çıkarmadık, bi teşekkür bile etmedin" ya da "Şu radyoyu sonuna kadar açar, beni çalıştırmazdın, şimdi gittin de rahatladım" ya da "Sırf eziyet olsun diye akşamüstü son dakikada bana iş çıkarırdın, şimdi çoğunlukla adam gibi bir saatte işten çıkabiliyorum, senin işkencenden kurtulmuş olmam bile nimet" falan demediği, herkesin "Ay ne iyi oldu" anafikri taşıyan sözleri havaya saçarak bir şenlik manzarası yarattığı topluluk bütün bu sözleri masaların arasında oluşmuş kağıt tepelerinden birinin yanında, yerde, üstüste yığılı bırakıp dağılırken birinin aklına geldi ve yeni geleni merak üzerine az hayranlık konmuş bakışlarla izleyen genci kolundan çekip, "Bu da Ekrem'imiz, stajyer, iki aydır burada" diye tanıştırdı. "Merhaba kardeşim." Tuncay, helâl olsun, onca yükseklikten elini aşağılara uzatıp çocuğun elini sıkmayı becermişti. "Merhaba abi, hoşgeldiniz."

"Ekreeem, şu elektrikli şeyi tak da bir sıcak su yapalım, bi nescafe ikram edelim Tuncay Bey'e." Altan Bey iki elini ensesinde birleştirerek arkaya kaykılıyor, eğilerek çalışmaktan yorulmuş adam, sırtını rahatlatıyor gererek, sonra kollarından birini seçip yana açıyor, parmakları bitişik, eli açık, DP'nin Yeter'i gibi, ama yatay duruyor, Altan Bey elini uzatıyor, hareket "Buyrun oturun" hareketi. Tuncay, Altan Bey'in erken gelen atağını karşılama sorunuyla meşgûl. "(Altan abi, alçak, bize bey dedi, kibarlık gösterileri yapıyor, ikram edelim, diyor, yabancı muamelesi çekiyor, ne demek istiyor, 'bizim için senin

beyliğin hikâye' mi demeye getiriyor?) Aman Altan Abi, niye öyle bey falan diyor, buyur ediyorsun, hem ben yabancı mıyım, yani sizin yanınızda ne haddimize..."

"Sen önemli adam oldun artık oğlum. Bak kaç kere geldin Bukent'e, ilk uğruyorsun. Neredeyse bir sene olacak buralardan gideli." Gözleri çevreyi tarıyor. Sessiz bir onay bütün köşe-bucaktan gürül gürül yükseliyor. Tuncay kıpırdanıyor. Zaten durum tersine döndü. Kapıdan Giriş'ten bütün hakemler tam puan verdiler, sonra, Altan Bey beraberliği sağlayıp arkadan dolanarak iki puan aldı; ve hâlâ kızlardan hiçbiri sormadı, neden sadece 'selâmlar beyler', biz yok muyuz ayol burda, gülücükler, hâlâ olmadı. Bütün umut son kalanda:

Nilüfer yerinden kalkmadan başlamıştı gülümsemeye (ayrıntılı bilgi aşağıda), gülümseyerek ilerledi ve işte: "Aşkolsun Tuncay, niye sadece 'beyler' ayol, biz yok muyuz burda yani?" Hah haa. "Kızım, ağız alışkanlığı işte, seni mi unutacaktım yani selâm verirken?" Çapkın seniii. Öpüşüyorlar. Yanaktan. Olsun. Dokunma dokunmadır. Nilüfer gösterip de vermeyen cinsindendir, seni gidii, ama hiç belli olmaz, değil mi Nilüfer, belki şimdi, belki gelecek sefer?... Ha? "Tuncay, Başkakent pek yaramış sana valla." Ne? Biz ikiyüzelli gram akide şekeri isterken kiloyla lokum mu geliyor yoksa? "Nasıl yani? Buradayken iş yok muydu bizde?" Cevap yok. Ama olmaması en doğrusu galiba; neme lâzım. "Tuncay, kusura bakmazsın di mi -her yakınlaşma iki-adımını bir uzaklaşma adımı izlemelidir- acil bir iş var da -Altan Bey'e bakış: Kız hem güzel, hem de işini, sorumluluğunu biliyor- hemen hallederim -birtakım işler artık benim için 'hemen halledilebilir' türden, iki dakikada 'atıveririm', en önemlisi, bazı işleri nasıl yapacağıma artık ben karar veriyorum, gördüğün gibi- sonra konuşuruz -bende ısrar edebilirsin, et bakalım, ne göreceksin- olur mu? -bak, sana da seçme şansı bırakıyorum, çünkü güvence işaretlerimi aldım bile, bana artık isteğini bir daha

belirtme bakalım sıkıysa." Gülüş. "Tabiî tabiî sen bak işine -ben de biraz plan yapayım, hem hepimiz meşgûl insanlarız, işlerimiz var, bunun için önemliyiz ya- ben birazdan yanına gelirim -rezervasyon-"

Bakış trafiği masalar arasından, başlar üstünden, omuzlar yanından akmaya başlayabilir artık, zemin hazır. Tuncay, elinde sigarası, koltukta arkaya kaykılmış, Altan Bey'in masasının önünde, aralarına bir küçük sehpa almış duran ve yıllardır "Bu salondaki en önemli adam bu masada oturmaktadır" levhası yerine kullanılan iki büyük koltuktan birinde, anlatıyor "Zor be abi", gülüyor "Sahi mi abi yahu? Peki falanbey ne yapıyor? -Önemli adamların hayatımda yeri var, bayramda tebrik bile yollarlar, benim gibi, onların hatırını sorabilen, özel birtakım alışkanlıklarını sürdürüp sürdürmediklerini merak edebilen, onları özel yaşantısının bir parçası haline getirebilen kaç kişi var şu memlekette?-" Bakışlar, ileri! Hedef Nilüfer.

Nilüfer'den dönüş trafiği o kadar kalabalık değil. Arasıra. Gerektiği kadar. Ölçü önemlidir. Takvimlerin arkasında bile yazar, 'kararınca koyun' diye. İnsanlar bakışıyor: Talep sınırsız; araçlar ölçülü. Nilüfer'in bakışları Tuncay'ınkiler kadar kolay çıkamıyor yola. Önce hazırlanmaları gerek; sarınıp sarmalanacaklar, yanlarında iki koruma olmadan adım atmazlar. Nilüfer'in bakışlarının korumasını yıllardan beri Masumgülüş timleri üstlenmiştir. Masumgülüş, Kerime Nadir'e göre gerçekten masumdur, çünkü evlenmeden olmaz'ı doğası gereği içermektedir. Muazzez Tahsin'e göre bu gülüşlerde işveli bir taraf vardır ve bunu saklama çabası masumiyet katsayısını artırarak erişilmezlik cazibesine katkıda bulunur. İngiliz düşünürü Barbara Cartland'a göre işve unsurunun varlığı masumgülüşün safiyetini, yoğunluğunu hiçbir şekilde azaltmaz, niteliğine zarar vermez, bilâkis, her masumgülüşün aynı zamanda işve unsurunu, üstelik çağrı unsuruyla birlikte

içermesi, hayatın diyalektiğinin gereğidir. Masumgülüşün işvesi ve çağrısıyla bölünmezliğine karşı çıkmak ulaşılmamış-kız-bakışlarının manevî şahsiyetini zedeleme anlamını taşır ki, bu piyasaya çıkmış erkekleri iki yanlış eğilimden birine ya da ötekine sürükler. Bu eğilimlerden biri masumgülüşün işvesizliğini abartmak, yani idealizmdir. Bu eğilimdeki erkekler erkek çevrelerinde horlanır, aptal görülür, onlara karı-kız bile emanet edilmez, çünkü aşık olabilirler, denir; bu tipler aşık olunca genellikle defterlerin arasına aşk-hedefi kızların isimlerini falan yazar, kızla oturup konuşmanın bile hayalini kurar, onlar evlerinde oturup şiir yazarken kız başkalarıyla gezer tozar. Öbür eğilim materyalizmdir ve bu eğilimde yeraldığını açıkça belli eden erkeklere kadınlar pek iyi gözle bakmaz, onlara bakarken hep kötü gözlerini kullanırlar. Bu erkeklere kendi çevrelerinde çapkın, şeydici adam veya şey budalası flan denir, bunların geçmişinde bir-iki saldırı vakası olduğu rivayet edilir. Yukarda adlarını andığımız düşünürkadınlar özbeöz kendi imalatları olan, genellikle hiç fotoğrafları bulunmadığı için kitap kapaklarındaki desenlerden tanıdığımız, siyah karavel, sarı uzun, kumral dalgalı saçlı, kalkık burunlu, gözleri üzüm, kestane gibi çeşitli meyve ve yemişleri ya da mavi-yeşil misketleri andıran, 0,5 inceyazı kaşlı kızları bu ikinci kategorideki heriflere hiç elletmezler. Hattâ bu tür erkekleri kitaplarına, ancak tam kıza tecavüz edecekleri sırada bizim çocuk yetişip kurtarsın, böylece kıza dil dökerken harcayacağı sözcüklerin takriben %30-35'inden tasarruf edebilsin, dolayısıyla Beyazdizi romanları 10 formayı geçmesin ve herkesin alabileceği bir fiyattan satılabilsin diye koyarlar. Ve onları, beyazdizi okuru kızlara, olmayana-ergi metoduyla doğruyu göstermek için basit ve süflî bir araç olarak kullanırlar ki, bu adî araçgereç zamanı geldiğinde cehennemde cayır cayır yanacak ve onlardan kimseye hayır gelmeyecektir; kendilerinden başka.

Masumgülüşün (ki işve unsurunu içerdiğini artık biliyoruz; bk. Nadir, Berkant, Cartland, a.g.e.) hedefine ulaşabilmesinin en temel koşulu sürekliliktir. Periyodik olmasa da düzenli sayılabilecek aralıklarla yinelenmesi, 'buradayım, beni unutma; unutamazsın zaten ya, neyse' falan demesi elzemdir. Bu durumun masumgülüş uygulayıcıları için güçlükler yarattığı, aşılması gereken bir engel olduğu, ilim ve fen henüz gerekli aşamayı kaydetmediğinden hâlâ bir zorunluluk olarak varlığını sürdürdüğü, kimi düşünürler ve tecrübeli masumgülüşcülerce ileri sürülmekteyse de aslında durum böyle değildir. Güvenilir bir kaynak bunu bize özel sohbetlerinde, açıklanmamak kaydıyla fısıldamıştır. Bakış-tazeleme eylemi, her seferinde, geçen seferki eylemin gelişiminden, sonuçlarından, karşıdaki herifi getirmiş bulunduğu durumun özelliklerinden bir şeyleri içerip özümler, arıtır, damıtır, gerekeni alır, bu sırada önceki birikimi sıfırlar ve daha üst bir düzeyde yoluna devam eder. Bu niteliğiyle Hegel'in "aufheben"i gibi bir şeydir ve görüldüğü gibi fena halde diyalektiktir.

Nilüfer, stajyer olarak girdiği gazetede, becerikliliğiyle öteki dört stajyer arasından sivrilip sıyrılıp öne çıkmayı bilmiş, ötekilerden birine 5 ay, üçüne 7 ay parasız çalıştırıldıktan sonra "hadi bakalım" denip yol verilirken Nilüfer'e küçük bir masa verilmişti. Kadrosuz geçirdiği sürenin 10 ayla sınırlı kalmasında yine Nilüfer'in iş hayatının özelliklerini kavraması, hücum oyununa çabuk ısınması, kaç kez tam tuşa geliyorken kıvraklığı sayesinde sıyırtması gibi ustaca düşünüş ve davranışlarının rolü büyüktü. Yoksa ne güzel kızlar vardı ki, daha ilk turda elenmişlerdi. Bir kısmı da evlenmişlerdi.

Meslek loncasının icraata ilişkin birtakım sorunlarının çözümünde Nilüfer gibi elemanlara sahip olmanın önemini, avantajlarını, kalfaları ve ustaları, yazıişleri ve haber müdürleri arasında kuşaktan kuşağa aktarılan meslek sırları arasında devralmışlardı. Dolayısıyla Nilüfer, zor erişilen, aksiliğiyle,

laf söylemezliğiyle ün yapan mühimadamların kapılarını masumgülüş hamleleriyle açabildiğinden, sık sık Şah'ların iki kare yakınına kadar sürülmüştü. Bu seferlerden en az, "beyefendi" geldiğinde kendilerine haber verecek bir-iki memur, muhtemel ekonomik kararlarla ilgili belge sızdıran birkaç 'kaynak', "Nilüfer Hanım"la ilersi için yatırımlı bir akşam yemeği yeme uğruna kimneredeneyapıyor dökümleri veren bürokratlar gibi piyon, kale, fil ve atlar elde ederek dönmüştü. Ustaların, kalfaların bu konudaki tek önemli yanlışı, mindere ısınsın, bir sürü hüneri öğrenip çevikleşsin, kıvraklaşsın diye yabancı teknik direktör getirtmek dışında her türlü imkânı önüne açtıkları Nilüfer'in bütün bu işler için ihtiyaç duyduğu, büründüğü zırhı üstünden hiç çıkarmayacağını hesaplayamamaları olmuştu. Onu yalnız başına kapısının önünden zor geçebileceği birer mühimadamlar galerisi niteliğindeki oturma-söyleşme-yeme içme yerlerine götürmüşler, bu galerilerden seçme tabloları inceleme, hattâ onlara dokunma fırsatına kavuşturmuşlar, kız kendi haline kalsa belki ancak siyah arabalar içinde geçerken uzaktan görebileceği veya odasına resmini asabileceği birtakım kıymetli varlıkların süzen, soyan, yiyen bakışlarına mazhar kılınmıştı. Ama bütün bu matah hayatın kendisini yanlarında gezdirerek meslektaşlarının açgözlülüğünü, kıskançlığını uyandıran usta-şefleri sayesinde onu da kapsadığını Nilüfer bir an bile aklından çıkarmasın diye yapılanlar yetersiz kalmıştı. Gerekli hatırlatmaların, uyarıların bir giriş bileti gibi her seferinde kızın eline tutuşturulmasında başarılı olamamışlar, Nilüfer kendine serbest giriş kartları edinmişti. O bol mühimadamlı ortamlarda kendi yerini açmayı henüz tam becerememiş olsa da küçümsenmeyecek bir hareket alanı sağlayabilmiş, en azından bir "olur" dese önünde açılacak birtakım sağlam kapıları tesbit etmiş, bazı deneyler ve kontrollar yaparak kapıkollalrının ne yana çevrildiğini, gerekirse hangi anahtarı

hangi kilidin içinde nasıl döndürerek şu ya da bu koridora geçebileceğini, kapıları aralamak için ne kadar zorlama gerektiğini filan hesaplayabilmişti. Adamların masalarda oturuşlarından, kalkışlarından, konuştukları konulardan, kendisine hitap ediş, bakış tarzlarından, yoğunluklarından, isteklilik derecelerinden, hangi tekliflerin üstünü nasıl örterek "bikadehbişey içeriz", "size anlatacak mühim şeyler var", "bigün de ben sizi davet etsem" kılıklarında ortaya sürdüklerinden veriler çıkarmış, bunları hafızaya bir bir kaydetmişti. Nilüfer, bu kayıtların içeriğinden değil ama varlığından şefustalarının haberdar olmasını da dolaylı yollardan sağlamaya özen göstermiş, bunun da ölçüsünü oldukça iyi ayarlamıştı. "Aldı başını gidiyor, kafesten kaçmaması için kanatlarını biraz yolalım" dedirtmemiş, parmaklıklı emniyet kapılarının kendisinin adım adım ilerlediği tünelin çıkışını bir anda kapamasına yolaçmamıştı.

Konumunun muhasebesini yaptığı gün, Nilüfer kendini aylarca sürmüş boya-badanadan sonra evini düzenleyen biri gibi hissetmişti. Eşyaların yerlerini değiştirecekti ama eşyaların zaman içinde küçük küçük hareketlerle oradan oraya kayıp zaten yeni bir düzen almış bulunduklarını görmüştü. Zihni biraz yorgun, yüreği oldukça ferahtı. Boya-badanadan yapış yapış olmuş fırçaları, bezleri, tahta parçalarını bahçenin bir köşesine yığmış, boş boya kutularını yığının üzerine atmış, yerlere serdiği gazeteleri katlamış, birkaçını ayırarak bükmüş, katladıklarını yığının çeşitli yerlerinden sokmuş, büktüklerinin ucunu yakarak hepsini ateşlemiş, yükselen alevlerin karşısına geçerek durduramadığı gülümsemesiyle birkaç saat bu ateşi izlemişti; elinde cintoniğiyle. Annesi, odasının ışığını yakmadan, bir koltuğun üzerine büzülmüş saatlerce oturan, elinde içki bardağı, gözlerini odanın bir köşesinden ayıramayan kızının haline telâşlanmış; önce aşık oldu sanmış, sonra hasta mı acaba, diye ruhunu velveleye vermiş ve annelerin böyle

durumları babalara haber vermeden geçirmeleri yüz küsur yıldır zorunlu tutulmuş bulunan gerekli bekleme süresini sabırsızlıkla doldurabilmişti. Ama tam bu sırada Nilüfer'in eskisinden de canlı, daha alımlı, daha neşeli işine gidip geldiğini, akşamları televizyon seyrederken yine alışılmış küçümsemeli ya da gülücüklü tepkilerini gösterdiğini görerek içi rahatlamış, boya-badana-ateş meselesini unutmuş gitmişti. Bu arada çıkan tek sorun, bir gün Kazım Bey'in Nilüfer'in cin şişesini buzdolabında görünce içindekini su sanıp kafasını dikmesi, alevler çıkan ağzından püskürttüğü cinin buzdolabının üstündeki örtüyü lekelemesi olmuştu. Bu Allah'ın belası cinin nereden ve nasıl bu eve girdiğini bağıra bağıra soran otuzyedi yıllık (emekli) eğitimci Kazım Bey, "Nilüfer'in arkadaşları gelmişti de geçen gün, akşamüstü, çocuklara verdik de, işte sonra da kalmış da" diye merakı giderildiğinde, "Benim evime rakıdan başka içki girmedi bugüne kadar" diye tutturmuştu. Buzdolabında cin şişesini gördükçe kabaran öfkesini, ancak dört gün üstüste, akşam sofrasını yarım saat erkenden kurdurup, bazen bir, bazen bir buçuk kadeh fazla içerek bastırmıştı. Mebrure Hanım da ancak bu dört günün sonunda kocasına dönüp, "Bak ben sana her zaman söylemiyor muyum, buzdolabındaki şişeleri ağzına dikerek içme, demiyor muyum?" hatırlatmasında bulunmuş ve buzdolabının üstündeki örtüde cinin leke yapmadığını görünce örtüyü yeniden yerine yaymıştı. Cin olayı, Nilüfer'in babasının yanında sigara içmeyi hedefleyen planlanmış atağını ertelemesine yolaçmıştı.

Nilüfer ilk sigarasını ne zaman içtiğini hatırlamıyordu, büroda kendisine verilen ilk masanın değiştirilmesiyle birlikte sigara içişinin nasıl değiştiğini hatırlıyordu. Yeni masası daha büyüktü, tablayı biraz daha uzağa koyuyordu, kül silkmek için kolunu hemen hemen tam uzatması gerektiğinden, tabladan-ağıza sigara yolu da değişmiş, düzelmiş, virajları

yok olmuş, uzamıştı. Erkeksi bir sigara içiş görüntüsünden kurtulmak için Nilüfer sessiz sedasız antreman yapmış; yalnızca bir tek gün içinde, sabahtan akşama, bu olayı da halletmişti. Sigara yakarken biriyle gözgöze gelirse, gözlerikaşlarıyla "Sen de ister misin?" diyebilmeyi daha da kısa sürede becermişti. Saçlarını ilkokul beşten beri kendi tarıyordu. Çok güzel saç tarardı. Gazetedeki kızlardan bazıları zaman zaman Nilüfer'e "Bi tarar mısın hayatım?" derlerdi. Nilüfer onların bu isteğini içtenlikle, seve seve yerine getirir, hattâ bazen kendiliğinden gidip birinin saçını taradığı olurdu. Başkalarının, hepsi başka düzendeki saçlarını böylesine ustalıkla, zerafetle tarayan Nilüfer'in saçları, bu bilgiye sahip iş arkadaşlarının gözünde daha bir hayranlık uyandırırdı. Ayrıca, 'saç tarayan Nilüfer', yumuşak bir müzik eşliğinde izlenebilecek, küçük fırça dokunuşları ve pastel renklerle çizilebilecek, ince-narin, hoş bir tabloydu.

Nilüfer sigarasından bir nefes çekti, tablaya uzandı, sigarayı tablada bırakıp kolunu geri çekerken saçlarını da minik bir silkinişle geri attı; dalgalandırdı -Tuncay bakıyor; Nilüfer bunu hissediyor, çünkü masumgülüş kızları kendilerine bakıldığını derhal hissederler, Beyazdizi Ansiklopedisi'nde, bu hissin, kalkık burunlu kızların roman sonunda yatağa girecekleri adamın sevgisinin safiyetini ölçmelerine yarayan önsezi ile çok yakın ilişkisi bulunduğu belirtilmiştir ki, aynı duyusal ve duygusal durumun beyazperde uyarlamaları ülkemizde Hülya Koçyiğit'in alt dudağı hafif sarkık, endişe kırıntılarının doluştuğu yüzü ve Belgin Doruk'un benli yanağı yandan görülecek şekilde enseden çekilmiş pozları aracılığıyla vücut bulmuş, daha sonra filmlerin kısıtlı süresi içinde işlerin mümkün olduğunca çabuk ilerleyebilmesi için başkadınların bodoslama bakışlarına monte edilerek manasını kaybetmiştir - Nilüfer başını azıcık çevirdi, Tuncay şimdi görüş alanında, ama iyice kenarda. Bu, kontrol aşaması. Hiçbir atış boşa

gitmeyecek, eğer boşa gidecekse atış yapmayacaksın. İlke bu; ilkelerden biri. Şimdi ikincisi: Baş biraz daha dönüyor, ama gözler yarı kapalı, süzülmüş biraz, bakış açısının üst kenarı göz hizasında; açı, aşağıya, yere doğru açılıyor, gözgözeliğe imkân yok. Bu, kontrolun ikinci aşaması. Birincisinden temel farkı, açık araziye çıkmak gibi, hemen başını sokabileceğin bir sığınak yok yakınında. Bu aşamayı geçtikten sonra başlangıca geri gitmek imkânsız denecek kadar güç. Beceriksizliğe, eli ayağı dolaşmış duruma düşmek var ki, mazallah! Bu nedenle, kuraldır, ikinci kontrol aşamasından ilk aşamaya geçilmez, bu ilkeler gözetilmeden hiçbir zaman, hiçbir kişiye bakılmaz, ikinci aşamada kararsızlık yapılmaz, otoyolda durulmaz, geri dönülmez, köprüden önce son çıkış!... Gerek kalmıyor; Tuncay zaten ihtiyatı elden bırakmaktan kaybetmiştir. Nilüfer için çok kolay bir karşılaşma bu. İnsanın minik bir kağıdı katlayıp içine karalayıverdiği (ama özenle) birkaç kelimeyi iletivermesi başka, söyleyeceği şeyi ispirtolu kalemle koskocaman yazıp duvara asması başka. Tuncay bakıyor da bakıyor. Nilüfer'in hemen hazırlayıverdiği akış planına göreyse ancak şimdi sırası: Gözleri yavaş yavaş kalkıyor. Bu hareketin herhangi bir yerinde, nereden, nasıl girdiği belli olmaksızın, gülümseme sahneye gelecek... Onun bakış aşamasına son anda yetişmesi ve birden konfetilerini çıkararak her yeri rengârenk yapması esas. Burada zamanlama, anlaşılacağı gibi, belirleyici. İkinci önemli dönüm noktası, bakışlar yeniden geldikleri yoldan geri giderken. -Geldikleri yoldan gitmeleri de önemli, çünkü aksi halde "geçerken" bakılmış olur ki, bu bakışın pek önemli bir olumlu mesaj içermesi mümkün değildir, tersine, olumsuz ifadelerin, red bildirimlerinin uluslararası tescilli amblemi olarak yerleşiklik kazanmıştır "geçerken bakış". Bunun kullanılması, örneğin Nilüfer'lerin durumunda, şu anda varılmış olunan aşamanın inkârı anlamına bile gelebilirdi. Geçerken bakış, olumlu içerikle, ancak sondaj faaliyetlerinde

kullanılabilir.– Nilüfer'in bakışları geldikleri yoldan geri giderken gülümseme sürecek; gülümseme ancak bakışların hedef-kişiyle ilişkisinin kalmadığı şüpheye yer bırakmayacak açıklık ve kesinlikle belli olduktan sonra silinebilir. Yani bu durumda böyle olmalıdır, çünkü daha önce silinmesi mesajın niceliğini o kadar azaltır ki, niteliği bile zarar görebilir. Ancak, bunun tersi de geçerlidir. Gülümsemenin kesilmesi gereken yerde hâlâ devam etmesi, gereğinden fazla vaadedici bir görüntünün doğuşuna yolaçtığı gibi, olayı gerçek zaman-mekândan uzaklaştırarak idealizm bulutlarının (idealizmin sınırlı da olsa tarifini yukarda sunmuştuk) havayı kaplaması gibi kötü bir sonuç yaratır. Bu bulutların, bir kez oluştuklarında, yağmur yağdırmadan ortalıktan çekilmedikleri bugün artık kesin olarak kanıtlanmış bir gerçektir. Bakışmalı makışmalı süreçlerin önemli bölümünde ilişkilerin zaman zaman gözyaşlarıyla ıslanması tamamen bulutlar konusunda gösterilen ihtiyatsızlıktan ileri gelmektedir. Masumgülüşçülerin kız kıza oturabildikleri çeşitli lokal, cafe ve kültürlü eğlence yerlerinde toplantılar düzenleyerek konuyu ele almaları boşuna değildir. Masumgülüşçüler Birliği'nin *İdealizm Sapması: Bir Tedbirsizlik Ürünü* adlı broşürü tamamen bu konuda yol gösterici bilgi sağlama amacıyla hazırlanmış ve yayınlanmıştır. Broşürün sonundaki "Öneriler-Uyarılar" bölümünde, "Tünelden çıktıktan sonra farlarınızı kontrol ediniz. Zamanında söndürmezseniz çok geç olabilir," denmekte, şunlar eklenmektedir: "Vaktinde kesilmeyen gülümsemenin vebali yine siz masumgülüşçünün omuzlarına yüklenecektir. Unutmayın, daha sonra, 'inan sen benim için çok iyi bir arkadaşsın ama ben seninle o tarz bir ilişki istemiyorum' diye ağlamak zorunda kalacak olan yine sizsiniz."

Nilüfer gülümsemesini ustalıkla, vaktinde kesti. Önündeki kağıtlarla meşgûldü şimdi. Narin parmakları arasıra daktilo tuşlarının üzerinde geziniyor, tırnaklarını kollaya kollaya

"Ben-ar-tık-üç-yıl-lık-ga-ze-te-ci-yim" marşını çalıyorlardı. (Bu marş trampetle de çalınır, daktiloya Muammer Sun tarafından çoksesli olarak adapte ve aranje edilmiş, James Joyce'un *Gazetecinin Acemilik Yıllarını Geride Bırakmış Bir Genç İnsan Olarak Portresi* adlı eserinde kökenleri ve gelişimiyle incelenmiştir.) Nilüfer bu atağı da yüzünün akıyla tamamlamıştı, karşı taraftan talep, sıkı bakış politikasına rağmen azalmadığına göre Nilüfer neden ardarda rizikolara giriyordu; gereksiz bir uygulayıcı titizliği mi gösteriyordu; işgüzarlık mıydı? Hayır, elbette hayır, çünkü devamlılık kesinlikle uyulması gereken bir ilkeydi. Yola bir kez çıktıktan sonra ilkelerden herhangi biri ihmal edilemezdi, otoyolda durulmaz ve geri dönülmezdi: Devamlılık sağlanmalıydı. Bu, aynı zamanda sürecin denetiminin masumgülüşçünün elinde kalmasını garanti altına alırdı. Habercilikte de böyle değil miydi? Salih Abi onlara hep "fikritakip esastır" diye öğretmemiş miydi? "Bugün bir konuda önemli bir haber vermişsek ertesi gün, ama üç kelime ama beş paragraf, yeni bir gelişme olsun olmasın, bir şeyler vermeliyiz o konuda," demez miydi? Bu amaçla, bütün kaynaklar kuruduğunda, yeni tek bir ayrıntı bile bulamadıklarında bile ne yapar eder, "o konuda" bir haber çıkarmak için bütün laf çevirme, eskiyi tekrarlama, yeni ambalajlarla piyasaya sürme ustalıklarını göstermezler miydi? Deterjanlar da böyle değil miydi: Neredeyse iki haftada bir "yeni formüllü" deterjanlar çıkmıyor muydu? Aynı toz bir kez "limonlu-yeni", başka bir kez "hoş kokulu-yeni", üçüncü bir kez "artık bilmemneye paydos yepyeni" diye sunulduğuna, gazetelerde sürekli "falanca tasarı görüşülüyor", "falanca tasarının görüşülmesi sürüyor", "görüşmeler devam ediyor" haberleri çıktığına göre, fikritakip elzemdi, onun için Salih Abi boyuna "Fikritakip esastır", derdi.

Salih Abi? Sahi nerede? Hay Allah, görüyor musun, herifin

dilinden kurtulamayacağız gene görmeden gidersek. "Hay Allah Altan Abi, görüyor musun, bize yıllarını vermiş Salih Abi'mizi görmeden gideceğiz galiba. Çünkü ben çok kalamayacağ..." Nilüfer'e bakış. Tuncay'a göre bu, kırmızı halkalı delikten bir elektronik isabet. Aa, işte gördün mü, bak, Salih Abi de geldi. "Abicim meraba." Hangi rüzgâr seni?.. İş için. "İş": Öteki iş, büyük iş, sonradan gittiğim iş, yani ismimi manşetlere çıkaran, daha çok para aldığım, size yalaklık etmekten beni kurtaran yeni işim, Başkakent'te. "Abicim valla gözümde tütüyor buralar. İşim çok iyi. Çok da rahat. E, parası da iyi, biliyorsun ya. Biraz da çevre genişletme vaziyetleri. Biraz da bişeyler yapıyoruz işte, görüyorsundur gazeteden." "Valla Tuncay'cım inan, doğru dürüst gazete okumaya bile fırsat bulamaz oldum, inanır mısın?" "İşte abi, benim işim oldukça iyi de, işte, gene insan, tabiî, ne de olsa, yıllarca burada, birlikte, sıkıntılar, birlikte katlandık, hep birlikte, giderdik, içerdik falan, sonra sen, abi, hep bize, insanın ilk göz ağrısı abi, buradaki insanlık, yani yok, şimdi de iyi tabiî ama, tabiî o bir başka oluyor..."

Beklenen an, nihayet. Nilüfer'in sandalyesinin yanında bir boşluk? Hah, var. Bir sandalye alıp oraya... (önceden bakacaksın, yoksa elinde sandalyeyle, kızın masasına yanaşmaya çalışan, dalgada kalmış mavna gibi; hiç olur mu? Gerçi ben mavna olmam hiç bir zaman, ama yelkenli gibi bile dursak gene olmaz o durumda). "Ee, nasılsın bakalım Nilüfer?" Dostça Yanaşmalar türünden, Sırnaşma familyasının bir alt-kolu. "N'olsun işte, koşturup duruyoruz." Bu, "pas geçtim" demek. Çıta yükseliyor. Başka bir şans: "Valla ben de öyle. İnanır mısın, iş için geldim, ama (Beklenti1: Ne işi? - Bağlı beklenti: Söylemeyeceğim - Umulan Sonuç: Demek ki gizli, yani önemli!) yine de benim için değişiklik -top orta sahada yeterince sürüldü, ceza alanı çizgisi üzerinde- işte, akşama da şöyle, diyorum -şut!- ha sahi, n'apıyorsun akşama? Biraz eski

günleri analım mı, ha?" Dudak kayması: Normal. Kaşlar: Biri kalkık, pozisyon yerinde. Nilüfer'den uzun süren bir gülümseyiş. Grimavi başlayıp sarıya, kırmızıya doğru giden bir gülüş. Ve ardından rezalet: "Yaa, çok iyi olurdu, ama -eyvah! ne biçim gülüş bu- biyere gideceğim, yoksa iyi olurdu tabiî."

Hep "biyere" gidilir, insanın "bi işi" çıkar, karşısındaki için "bişeyler" hissediyordur, zaman böylece akar gider, replikler uçuşur; perdee!

Oyun bitmedi ki. Sadece ceza alanı dışına çıktı. Top yine dönüyor. Mazallah gol yemek de var. Salih Abi'Sİ: "E, akşam bir-iki kadeh atarız artık birlikte." Ne isabet. Olur tabiî, madem Nilüfer'den gene iş çıkaramayacağız: "Tabiî abicim, zaten daha uçakta düşünüyordum, bizim Piliççi'ye gidip sarmısaklı köfteylen filan... Şimdi ben de Nilüfer'e diyordum ki, yani hep birlikte.""E, birazdan çıkarız o zaman. Şurayı bi hale yola koyalım da.""Tabiî abicim, siz işinize bakın, ben oyalanırım burada. –Olur mu ulan, sen kapı dibindeki taburede oturup babamın işi bitsin de çıkışta bana dondurma alsın diye bekleyecek adam mısın?- Yani, biraz işlerim var çıkar onları hallederim, gelirim, ne kadar sürer sizinki? -Hay Allah kahretsin, sen konuk musun burada, buranın ilk savaşçılarından, Batı'ya göçenlerin öncülerinden değil misin?- Yani, her zamanki saatte biter mi işiniz, öyle mi geleyim? -Bok ettin, iyice bok ettin Tuncay. Bu kadar tâbîlik...- Yani benim işiiim, işte şöyle böyle... (Saatin görülebilmesi için gömlek kolunun hafifçe sıvanması gerekiyor, saat kayışı kayış değil, içiçe geçmeli paslanmaz metal, saat, görülmesi gereken yerler kapsamına bu sabah alındı, kurul kararıyla.)... bir saat falan sürer." Anlaşma sözlü olarak yapıldı, taraflar yerlerine geçtiler. Nilüfer, bir sınavdan daha geçmiş, rahat, alımlı, bir sigara yaktı.

Tuncay, belediye otobüsünden inerken içi ısınarak, "Ne iyi olmuştu o zaman gidip Salih Abi'yi gördüğüm" diye hatırladı. Gerçekten, az kalsın ne kadar iyi olacaktı. Otobüs durağıyla işyeri arası bayağı bir yolmuş meğer. Kahramanımız bunu ilk kez fark eder ve hemen büfeden bir paket sigara alır, yırtar, filtresine bakar; yeterince sarı değildir. Büfeci, "Başka yok beyefendi, bunları veriyorlar, biz ne yapalım?" der, çekilir. Gazete kapıcısı girer: "Günaydın Tuncay Bey." Otobüste ayağına basınca "Kusura bakma bey" diyen 40 yaşlarındaki adamla birlikte bu bir günde üçüncü tasdiktir. Tuncay Bey masasına yaklaşırken gülümsemektedir, sigarasını ağzına koymuş, salonu öyle geçmiştir, ağzında sigarası sallanarak, elinde çakmağı, her an yakılmaya ve dolayısıyla yakmaya hazır, eli tetikte, parmakları çakmak çakma vaziyeti almış, kolu dirseğinden dik açılı kıvrılmış, küçük, parlak derili çantası omuzunda, öbür eli zaman zaman çantayı yakalıyor, zaman zaman selâmlar veriyor. Selâm, "Beyimiz bu saate kadar uyuyor mu?" yazılı minik pankartların lens gibi yerleştirildiği birtakım gözlerin önünde mideyi oğuşturarak "Akşam yine fazla kaçırdık" hareketinin bir düz iki ters düzenli yinelenmesinden oluşuyor. Tuncay'ın ardından, ellerinde renk renk şeritler sallayan, gelişini kutlayan ve duyuran birtakım çocuklar sahaya doluşuyor. Tuncay servise yaklaşırken şefi görüyor: Meşgûl, her zamanki gibi, sabahın erken saatlerinden geceyarılarına, çalışkan, kendini vermiş adam, üstelik anlayışlı, hayattecrübeli, herkesten anlar, herkese söylecek lafı var, hem özverili hem fedakâr. Selmin ilk kez "Bu evlilik yürümez, ben gideceğim" dediğinde Tuncay şefe açılmıştı. Şefin ihtiyatlı sabırsebatmetanet telkinleri yapacağını biliyordu, bunlara ihtiyacı vardı, bu nedenle şefiyle konuşmuştu, yoksa, kişisel dünyasının bir kısmını şefe açarak ona oraya da biraz hükmedebileceği izlenimini vermekle, bu sayede kendisi şefe yaklaşırken aslında onu kendisine yaklaştırmakla valla hiç

ilgisi yoktu tutumunun; hattâ şef nezdinde Acındırma-84 Planlı Tatbikatına bile kalkışmamış, şefin kırmızı halkalı hedef yuvarlağını bile aramamıştı. Yine de elektronik tüfeği elinden bırakmamış, şefin hali elverdikçe bir-iki tane atmıştı. Telkinlere ihtiyacı vardı, çünkü durduk yerde kişisel vaziyet tasvirleri yapılamayacağını biliyordu. Küçükken okulda bir gün öğretmen tahtaya kaldırmış, o bilememiş, öğretmen neden çalışmadığını sorunca bir gece önce annesiyle babasının kavga ettiğini, evdeki bağrışmaların gürültüsü ve olayın minik bir ilkokul çocuğunun ruhuna tesirleri yönünden dersine çalışamadığı cihetile bu durumun meydana geldiğini ifade etmişti. Kahkahalı bir sarsılmaya dönüşmesi öğretmen korkusu tarafından önlenen yapışkan bir hava bütün sınıfı sardığı gibi, öğretmen de onu çok ayıplamış ve evde çalışması için bir sürü ek konu vermişti. Oysa daha sonraki bir sene, bir gün sırasına kapanmış ağlıyorken, öğretmen yanına gelip sırtını sıvazlamış, teselli etmeye çalışmış, isterse bahçeye çıkabileceğini söylemişti, ama o sırada şakır şakır yağmur yağdığından o bahçeye çıkamamıştı. Üçüncü olay lisede geçmişti. Sözlüye kalkıp hiçbir soruya cevap veremediği zaman hocaya "Hocam ne yapayım, âşığım," demiş, disiplin kuruluna verilmekten son anda 'Valla bir daha yapmayacağım' sıvaşkanlıklarıyla kurtulabilmişti. Buna karşılık, bir başka sefer, üç gün üstüste ağzında bir çiçekle sınıf penceresinin dışında oturup zilleri milleri duymadığını gören hocaya durumu anlatarak, hocanın sınıfa soluk kesici bir 'ilk aşk' öyküsü sunmasına fırsat vermiş, sırtı okşanarak avutulmuştu. Üstelik kızlara âşık olabilecek ölçüde yaklaşabilme imtiyazına sahip bulunduğunu herkesin fark etmesini sağlamış, bu nedenle boyu bir buçuk karış kadar uzamış, ayakları ikişer, yaka ölçüsü de bir numara büyümüştü. Şefe açılma meselesinde bütün bu tecrübeleri gözönüne almamak olur muydu? Ayrıca, açılacağı kişiye kendisine öğütler verme fırsatı hazırlamazsa bu işin olmayacağı bir yana, öğütler

verilmeden onun "Ama benim durumum başka" demesi de mümkün değildi. Öğütleri baş sallayarak dinlemeden "Benim durumum başka" diyemezdi ve bu "başka"yı çabucak yutarak sözünü "bizim durumumuz" diye düzeltmezdi ve böylece daha dramatik hattâ belki daha trajik kılamazdı ve üstüne üstlük, "bizim"i söylerken kadehini elinde evirip çeviremez, ağzını 2 no.'lu acı gülümseme pozisyonuna getirip gözleriyle kadehin yağlanmış kenarını yalayamazdı ki. Şefle konuşmaya böylesine ihtiyaç duymuştu.

O günden sonra şefin tavırları, onun hayattaki başarısından bir kez daha son derece memnun (son derece: ölçülebilir büyüklüklerin üst sınırını sık sık belirten şirin bir sahil kavramımız) olmasını sağlamıştı. Bu acılı günlerinde böyle avunmalar bulabilmesi ne iyiydi. Bunlar da olmasa ne yapacaktı. Ama bunlar olduğu için ne yapmasına gerek kalmamıştı. İnsanları tanıyordu. Gerçi bir süre, birkaç yıl insanlar onunla oynamışlar, ona işini öğretmeye kalkmışlar ve öğretmişler, işinde nasıl davranırsa ne olacağını, nasıl davranmazsa ne olmayacağını göstermişler, uygulamalı pratik kurslar vermişlerdi -hem de para almadan. Ha ha! Maharet, yaşadığın şeylerden ders çıkarabilmesini bilmekti. İşini yapıp hizmet ederken, hizmet ettiklerini tanıyacaktın. Kırmızı halkalarını bulacaktın. Bunlardan birkaç tane biriktirip çekilişe katılarak üst basamaklardan (biz buna 'kademe' de diyoruz) bir yer ayırtmayı becerecektin. Ayırttığın yeri, başkası kapmasın diye, alaturka bir tavırla hırka falan koymadan, orada gözün yokmuşçasına göz ucuyla kollayacaktın. Bir yandan da oraya daha elverişli koşullarla yerleşmen için, otururken altına minder konmasını, telefon paranın işyerince ödenmesini, arasıra ufak tefek kaçamaklarının hoşgörülmesini, yangında ilk kurtarılacak malzeme arasında sayılmanı, taksilerde gezmelerinin (araban varsa benzin masrafının) finanse edilmesini sağlayacak küçük atılımları bulunduğun yerden

gerçekleştirecektin. O bunları yapmış ve sonra telefonu çevirerek, "Evet" demişti, "kabul ediyorum." Tam böyle dememiş olabilirdi, yani böyle dememişti sanki, ama bunun gibi bir şeydi. "Tamam abicim, işlerimi ayarladım, ne zaman geleyim, tamam değil mi abi, baştan konuştuğumuz gibi, değil mi abi," demişti.

Şef; gözleri masaya dağılmış kağıtların birinden kalkıp ötekine atlıyor, ağzından dökülen sözler telâşlı ve atik, bir ipi ucundan tutup havada sallıyor sözcükleri, sonra birden bir yana sertçe çekiyorlar, ipin, hareketi geriden izleyen ucu anlık salınmasından hızla uyanıp öbür ucunu bir yerlere götüren elin ardından şaşkın şaşkın, gözlerini oğuşturup ayılmaya çalışarak uçuyor, ip bu arada havada geniş bir şeridi tarıyor, yalıyor, itip kakıyor, rahatsız ediyor; şefin cümlesi sağ taraftaki camda başlıyor, nokta soldaki kapının dışında konuyor, virgüller, emirkipleri şefin karşısındaki masalara saçılıyor, bazı kelimeler arada çalan-açılan telefonlara takılıp kalıyor, bir kısmı ahizelerden masanın üzerine dökülüyor, bir kısmı kabloların karanlık dehlizlerine dalıp kayboluyor, teleksler dörtlüsünün uvertürü çoktan tamamlandı, daktilolar ve daktilonseller bütün haşmetleriyle eserin birinci kısmını yorumluyorlar, geriden duyulan çay bardağı karıştırma sesleri yeni günün başlangıcını haber vermek isteyen minik kuşları simgeliyor, tenor telefon, günışığının akşamüstüne kadar görülmeyeceğini ve yakaların açılmasının, kolların sıvanmasının, alınlardan terlerin toplanıp üçüncü hamur kağıtlara sarılarak çöp sepetlerine basket atılmasının bu durumu değiştiremeyeceğini, bu yazgıyı değiştirmeye kimsenin gücünün yetmeyeceğini duyurmak istiyor, tenor telefonun sesini bastıran sandalye çekme-masa oynatma gıcırtılarıyla gayet allegretto bir karmaşa doğuyor, pencere dışında, görmüş geçirmiş yaşlı ağaç birkaç dalını daha taşıyamaz hale gelip titreye titreye aslına dönerken manasız manasız uçuşup duran

kargaların kanat sesleri olaya pes perdeden hakim oluyor, karmaşa kargaşaka dönüşüyor, kargacıkla burgacık damdaki oluğun üstüne tünemiş, gürültüsü ve gidişgelişi arttıkça bilinçli ve planlı bir çılgınlık gösterisi niteliği kazanan "Bir İşgünü Başlangıcı Üzerine Çeşitlemeler"i izliyor.

Şef; gözleri servis kapısı dışındaki birileriyle işaretleşmekten dönüyor, daktilo şaryosuna kağıt takma otomatının kollarının ucunda şefin elleri var, gözleri ellerine giderken Tuncay'ı yalayıp geçiyor, bir süre aynı yönde devam edip geri geliyor, Tuncay'da takılıyor. (Kamera yaklaşır.) Soru yok. Şef sadece bakıyor. Tuncay'da bir gülümseme bir gülümseme, sormayın. Şef ne diyecek bakalım. Şunu derse şu, bunu derse bu, cevaplarımız vitrindedir, kendi imalâtımızdır. Şef hiçbir şey demiyor. Gözleri Tuncay'ı çay ve ihtiyaç molası verilen süflî yerlerden biri niyetine kullanıp geçiyor, gidiyorlar. Şefin iş cümleleri yine ip gibi ardarda dizilip uçuşmaya koyuluyor, bir ucu önden sertçe çekiliyor, öteki ucu önce arkada salınıp sonra güç belâ öndekileri izliyor. Tuncay şefin karşısında duruyor, yüzünde erkeksi bir iğrençlik, gülümseme, erkek suçlarını erkek arasında gündeme getirme gülümsemesi, çapkınca, marifetle kabahatin aynı anlama geldiği bir alanın favori gülümseyişi: işte yaptık bir kabahat, ama sen de biliyorsun ki, bu sadece kaba hatlarıyla kabahat, aslında düpedüz puan getirecek bir eylem -ki Tuncay'a aynı gülümsemeyle bakanların, o kutsal ve iç-anlamlı mide oğuşturma selâmını verenlerin noterden tasdikli tavrakatılma belgeleri şu anda bile ortalıkta geziniyor. Derken şef, başka bir(kaç) yere bakarak, "İpin ucunu kaçırdın artık," diyor. "Kaçıncı gün oldu bu; bu saatte geliyorsun."

Tuncay, İhsan'a, Rıfat'a, Ali'ye dönüyor, yüzlerinde anlayış, paylaşma arıyor, bulamıyor, gazeteye ilân verecek neredeyse, o kadar fena yani. Çocuk nasıl üzülmüş, bir görseydiniz, geldiğinde. Ağlayacak gibi. Koskoca adam ayol, karşımda

ağlayacak diye ödüm koptu. Ay düşünün Nimet Hanım, onu öyle görünce kapıda, ne hale girdim, düşünebiliyor musunuz? Yaa, evet evet, valla çok üzüntüler geçirdiniz Aynur Hanım, önce Selmin meselesi, ardından bu işindeki durum, çocuk çok yıprandı herhalde. Yok yok, benim oğlum dayanıklıdır, az sıkıntı çekmedik zamanında Nimet Hanım, babasının peşinden bir oraya bir buraya, çocuk önce işte Öbürkent'teki işe girdi, dişiylen tırnağıynan ilerledi, bocaladı mocaladı ama liseyi falan pekiyiynen bitirmişti, herkes diyordu, zeki çocuk falan, dayanıklıdır oğlum, öyle kolay kolay şey yapmaz, n'olur bir dilim daha koyayım, valla hiçbir şey yapmaz, canım, hem zaten ben mahsus hafif yapıyorum böyle, sonra, çocuk neyse, oturdum şey dedim, babası da, nasihat ettik epeyce, e, artık koca adam, küçük çocuk olsa dert anlatmazsın, sus dersin susar, ama buna öyle fazla söz de söylenmiyor ki, hemen parlayıveriyor, sonra bazen kaç gün kaç gece olur, yüzünü görmeyiz, geceyarısı gelir, sabahın köründe bakarsın kalkmış traş oluyor, tıkırtısını duyarım, uyanırım, babası da uyanır, bak derim, gene işte şey derim, babası ille kalkıp konuşacak, dur derim, ses etme derim, çocuğu rahat bırak derim, ilişmeyiz, sonra o dolaptan bir şeyler çıkarır, yer, o kağıtlı torba çaylardan yapıyor, dışardan getirtmiş, buradakilerden değilmiş, ben sevmiyorum onları, rahat oluyor, suyu ısıtıyorsun tamam anne, diyor, ama ben sevmiyorum, çok portakal kokuyor. Ben de sevmiyorum Aynur Hanım, bizde de var, ama ben içmiyorum, çocuklar içiyorlar yapıp yapıp, hem ziyanlık da, ama işte. Ben sevmiyorum, kokuyor, babası kalkayım bakayım der, ben dur derim, ilişme derim, ben zaten hep onu kollayayım diye babasıynan... Tuncay'ın Aynur Hanım kalkıp gene oğluma bulaşmasın diye fısıltıyla dil dökmekten ses tellerini harap eden babası o sırada evde yoktu; Aynur Hanım devam ediyordu: Şimdi işten ayrılacağım diye tutturdu, değerini bilmiyorlar orada, o ne işler yapıyor oysa; anne, diyor, ben fi-

lancayla konuştum gittim, işte falan mühimadamı kıstırdım, bi sorular sordum, afalladı, bak kaç tane yazım kocaman çıktı diyor, gazetenin birinci sayfasında diyor, ben tabiî onların gazetesini okuyamıyorum, bana ağır geliyor, ama bakıyorum, hakkaten kocaman ismini yazıyorlar, önemli diyorum herhalde, değil mi?

Kadınlar ayağa kalkar, kısa boyluları öne, daha az kısa olanlar arkaya geçer, bir ellerini yanlarına sarkıtır, dirseklerinden kırıp dirsek-bilek arasındaki daha az vıcık etli kısmını 47 derecelik bir açıyla göğüslerine doğru kaldırdıkları kollarının ucunda öteki ellerini usul usul kapayıp açarak, televizyonun sesi kısıldığında bile şarkı söyledikleri anlaşılsın diye Türk müziği korolarında yeralan kadınlara özel kurslarla öğretilen o hareketi yapmaya koyulurlar, bir yandan gözlerini zaman zaman hafifçe kısarak boyunlarının dik duruşunu bozmadan, gerdanlarını kırıştırmadan başlarını iki yana -yine hafifçe- sallarlar, Aynur Hanım iki adım öne çıkmıştır, o iki elini de bel-göğüs arasında tutma ve sadece avuçlarını açıp kapamakla yetinmeyerek avuçiçinin açısını değiştirme, zaman zaman açılmış elini yere paralel hale getirme hakkına da sahiptir, bu durum iki adım önde durmasından bellidir zaten. Hep birlikte söylerler:

Önemlidir
Benim oğlum önemli
Amanın da üzülmüş
Aynur Hanımın kuzusu
Kuzu üzülmüş de aman
Gözleri de süzülmüş

"Önemlidir, acele iletilsin lütfen" ibareli zarflardan çok gelirdi ona. Bu zarflardan ona çok geldiğini herkes bilirdi. "Önemlidir" zarflarından bir kişiye çok geliyorsa bu ne de-

mekti, yaa... Demek ki o kişi, meselâ, ilerde telefonlarını kendisi açmayabilirdi. Tuncay zarfları açarken zarf açacağı kullanmazdı. O, efendim, herşeyi düzenli büro adamı mıydı? Gazeteci dediğin, masasında herbişeyi her gün koyduğu yerde bulabilir miydi? Tuncay zarfların bir köşesini dişiyle koparır -küçük bir ısırık-, dudaklarının ucunda kalan parçayı, başını azıcık yana ve geriye çevirerek, arkasındaki çöp sepetine tükürürdü -kuru sistem-, çoğu zaman küçük sarızarf parçacığı sepetin sağına soluna biyerlere düşer, bazen de basket olurdu, o zaman Tuncay bakışlarına en kısa yoldan ulaşılabilir kim varsa ona bir işaret çakar, gülümser, "Baskeet" derdi. Bu kez tam isabet kaydettiği halde kimseyi baktıramadı. Zarfın üzerindeki yazıyı da tanımış, tanımak istememişti. Biraz içi burkulmuş, "önemlidir"le bağdaşmayan bir durumun doğacağı endişesi, vücudunun çeşitli yerlerine bir sınav öncesi heyecanının serinliğini yaymak istemişti ve görünüşe bakılırsa buna engel olunamayacaktı. Ama bu serinliğin yaratabileceği mahçup titreme, akşamdankalmalığın sodasız kahvesiz -nerede kaldı bu çaycı velet yahu, daha içeri girerken seslendik- bir ortamda meydanı boş bularak sürdürdüğü etkinlik tarafından -bi kahvemizi bile getirtmeyecek miyiz artık?- altedilmiş, kapıdan içeri bile sokulmamıştı: Ama bu tür sevimsiz habercilerin mide bulandırmak için - midesi zaten bulanıyordu- ille de içeri girip oturmaları gerekmiyordu, yalnız başvuruda bulunmaları, kapı önünde bekleşmeleri bile ortalığı karıştırmaya yetiyordu -ortalık zaten karışıktı, masasının üstü karışıktı, zihni karışıktı, akşam rakıdan sonra şarap da mı içmişlerdi? Viski vardı garanti, sonrası? Kahve de gelmemişti, ne çok gürültü vardı, pencereden soğuk mu geliyordu, sıcak mı, kalorifer yanar mı yaz ortasında, Selmin, haber yollayacaktı, zarf, önemli mi? Kim önemli? Masa neden yaklaşıyordu? Şimdi şu zarfın ne âlemi vardı? Tuncay kalkıp günlerdir herkese ulaştırmak istediği mesajı haykıracaktı az kalsın: "Ben

aslında 'gidemez' demek istiyorum," diyecekti. "Okulunu bitireli henüz kaç yıl olmuş, hiçbir yere gelmemiş bir kız, benim yakışıklı olduğum ölçüde güzel sayılabilir en fazla, onun önünde patika mı var, yol var mı belli değil, benim önümde kavşaklar, yonca yaprakları, benim ismim var, ondan önce kaç dişil kumsalda fener söndürdüm, nasıl bırakır da gidermiş beni, ben onu gerçekten bir anlamda sevdim, o da bunu sezdi, beni kendi hayatımdan vazgeçirmeye çalışıyor, kendine bağlamaya çalışıyor, kızım, bizim bağlılığımız bu kadar, ben sana bir sürü imkân sağlamıyor muyum dedim, ama ille de onun istediği ölçülerde şey olacak, ben öyle her akşam işten çıkıp eve falan, olmaz dedim, gezmek, eğlenmekse birlikte olacakmışız, e birlikte de gitmiyor muyuz dedim, mesele buysa daha sık da gidilir dedim, yok, ben olmayacağını anladım, çekip gideceğim dedi, ama nasıl bırakıp gidermiş, ya gerçekten giderse, yani gittiyse hem de boşanırsa, ulan, bunca yıllık şeyimiz var piyasada, nasıl şey olur yani, kaderin pençesi ensekökümüzden yakaladı mı nedir?"

"Şişşt, Tuncay, Tuncay!" Başını masaya dayamış, elinde "önemlidir" zarfından çıkmış küçük sarı zarf ve bir küçük not kağıdıyla kaç dakikadır duruyordu öylece? Küçük kağıttaki notu ("Tuncay, merhaba. Boşanma için gerekli kağıtları falan öğrendim, neler yapılması gerektiğini de. Sana yolladığım zarfta her şey var, açıklamalarını da yanlarına yazdım. Sen de bir ara doldurma zahmetine katlanır ve bana yollarsan ben işleri halledeceğim. Selâmlar. Selmin") o arada okumuş olduğunu anladı, aynı anda, başını kaldırdığı yerin beş-on santim uzağında duran kahveyle sodayı gördü. Kahveden bir yudum aldı. Soğumuştu kahve. Getirileli çok mu olmuştu? Tuncay'ın eli belli belirsiz titriyordu. Apaçıktı ki 1-0 yenik durumdaydı. Selmin, her şeyini bırakıp kendisiyle birlikte göçtüğü Büyükşehir'de çıkıp ev aramış, bulmuş, Tuncay'ın yerleştirmek için bin dereden su getirdiği bütün eşyayı yerleştirmiş,

ocak-fırının yerini kendi başına ite kaka değiştirmiş, duvarlara asmak için birlikte poster seçmeye çıkmıyor, sallıyor diye yalnız başına çıkıp bir sürü şey almış, duvarları donatmış, evlendiklerinde hediye gelen zevksizlikleri bir bir sarıp sarmalayıp kutulara doldurmuş, yatakaltı etmiş, günlerce süren derin konuşmalar içersinde, "birlikte yaşama" üzerine nutuklar atmış, kendisinin evde oturup her akşam koca bekleyecek bir kadın olmayacağını ilân etmiş, önceleri birer gecelik, sonra üçer beşer günlük, haftalık uyarı grevleri yapmış, bütün o tek başınalardan, yalnız başınalardan sonra da alıp başını gitmişti. Şimdi de boşanma işlemlerini başlatıyordu. Kesin bir yenilgi durumuydu bu. Hem de 1-0 filan değil; açık farkla. Tuncay artık 1-0'a razı olacaktı neredeyse. Selmin, üstelik, gollerini rakip sahada atmış sayılırdı. Beraberlik bile imkânsızdı. Tuncay kalktı, ekseni etrafında döndü, tuvalete deplase oldu.

Dönerken kararını vermişti; Zuhal'i arayacaktı. Ne yapıp edecek, onu tavlayacaktı. O olmazsa başka birini. Nazan meselâ. Gerçi geçen sefer olmamıştı, ama o sırada Selmin vardı, Nazan da biliyordu, belki ondan olmamıştı. Hem Nazan şart değildi, o istese, kız mı yoktu? Bu tarafı kolaydı da, bunları Selmin'in ruhu bile duymazdı ki. O görmedikten, bilmedikten sonra da... Masasına oturdu, telefonu çevirdi: "Nilüfer Hanım'la görüşebilir miyim acaba?"

"Nilüfer, selâm, ne haber? Ben Tuncay canım. Bi sesini duyayım diye aradım, işim biraz hafiflemişti de, e, ne haber?"

Nilüfer, ahizeyi yerine koyarken kalkan tırnağına biraz acıyarak ama daha çok çözüm arayarak (törpü halleder mi -kesmek mi gerekecek?-) bakıyordu. Parmağının ucundaki hafif sızıyı usulca dudaklarının arasına alıp yok etti. Sigarasının külünü silkti. Daktilosundaki kağıdı çıkarıp en alt satırın altına kalemle adının soyadının baş harflerini yazdı. Yerinden kalkarken başını geriye yatırıp uzun koyurenk saçlarının

sırtındaki yayılışını yeniden düzenledi. Ay! Herkesin yanıbaşındaki bir dala konmuş da varlığını duyuramamış bir minik kuştu sanki, şöyle bir kanat çırpıp titreşmiş, yaprakları oynatmış da, kendini hissettirmek istiyormuş da, aman da aman, hani uzaktan gördüğünüzde yüreğinizi hoplatacaktı da yanına yaklaşmaya kalktığınızda kuğu zerafetiyle havalanıverecekti, limonlu deodoran kokusu gibi incecik bir kokuyu gözlerinizi saran pembemsi buğunun her yanına eşit miktarda -ölçülülük!- dağıtarak uzaktaki bir dala konacaktı, hiç gözden kaybolmayacaktı: -fikritakip önemliydi-, ama ona elinizi de süremeyecektiniz. Yalnız, minnacık bir kuş olup kimseye varlığını fark ettirmeden oracığa konuvermek, zarif kanatçık çırpışçıklarla kendini birden hissettirmek, sonra kuğu zerafetini canlandırmak, minicik kuşlukla kuğuluk, ayrıca kuğu gibi havalanmak, bütün bunlar, üstelik birarada, nasıl mümkün olacaktı; o da bunu çözemiyordu bir türlü. Yazdığı haberi Altan Bey'e götürürken masaların arasından salınarak ilerliyor, bakması, gülümsemesi gerekenlerden hangisine bu sefer hangisine öğleden sonra yakınlık göstereceğini hesaplıyor, gerekli işlemleri tamamladıklarının yanına çentik atıyordu. Telefonla konuşan Altan Bey'in "Tamam, masaya bırak" mesajını kaşlarıyla iletmesine alındı, bunu hafif kısılan gözleri ve kağıdı masaya uzatıp çabucak geri çekilen eli aracılığıyla bildirip, geriye dönüşünü iyice ağırdan alarak tasdik ettirdi ve altına pul yapıştırıp imza attı. Masasına dönerken gömlek yakalarından birinin ötekine göre daha aşağıya sarkmış olduğunu fark etti -aslında bu yanlış değil, öyle olması gerek, çünkü eğer insan sadece bir süs eşyası değilse yakaları bütün gün aynı hizada kalamaz, yani önemli olan, sadece orda burda biblo gibi boy göstermek değil; bütün gün çalışmak didinmek ne içindi? Bir güzelliğin içi doldurulmalı; sadece fotoğrafları güzel olan bir filmi o kadar da beğenmiyoruz değil mi, neden, Nazcafe'de Oktay'la az mı tartışmışlardı. Nilüfer hep sorular

sorarak tartışırdı, çünkü sorular karşısındakine bir fikrin sadece ucunu gösterir, ortada fikir yoksa bile hiç değilse ucu varmış gibi olurdu. Eğer dışarda hava o fikir için pek elverişli değilse, dayanamayacaksa, ıslanacak, eriyecek, bozulacak, buna benzer bir şey olacak, Nilüfer'in hanesine kötü puan yazdıracaksa, ucu gözükmüş olmasına rağmen onu hemen geri çekmek kolaydı. Tartışmaların bu çifte pasaportlu çok uyruklu gezgincisine 'evine dön' çağrısı yapıldığında sonuç alınabiliyordu.

Ne de olsa sorun, çarşıdan alınanı güvenip de misafirin önüne koyamama sorunuydu. Evde kendi yapmış olsa, bilirdi insan, şu kadarcıklığını, nasıl büyüyüp o hale geldiğini bilirdi, güvenle sunardı millete, beğenmezlerse de beğenmezlerdi. Öyle olsa başkaydı. Ama hem çarşıdan aldığı belli olur hem de bi halta benzemezse, insan iki kat utanmaz mıydı? Ama madem evde kendi yapmayacaktı, bunun için uğraşmaya niyeti yoktu, o halde niye misafir çağırıyordu? Gerçi Nilüfer bu alanda oldukça ihtiyatlı davranıyordu ama her zaman ve her yerde sus pus oturulmazdı ki. Arada kazalar olabiliyordu.

Nilüfer her ağzına geleni söylememeyi bir-iki acı deneyden sonra öğrenmişti. Bir keresinde bütün piyonlarını, vezirini, kalelerini falan o kırmızı kazaklı oğlanın tahtasına yerleştirecekken iki tane "Ona öyle denmez", bir "Herhalde Aynştayn değil Ayzenştayn demek istedin", bir de "O tarihte onlar yoktu ki" ile sahadan sürülmüş, eve gittiğinde hırsından ne yapacağını bilememiş, ertesi gün ilk iş o çocuğu bir gün öncesinin döküm tablosundan silmiş, ikinci olarak gidip saçını perma yaptırmış, üçüncü olarak yeni bir bluz almış, böylece idman ve hazırlıklarını sürdürür, yeni zaferler için bilenirken bir büyük kazaya daha uğramış, kırmızı şarabı soğuk içerim diye tutturmuş olmakla kaybettiği puanların en az iki-üç maç kazanmaya yetebileceğini, kulak kabarttığı bir konuşma içersinde tesadüfen öğrenerek bir şok daha geçirmiş, kendini

içkiye vermiş, tam iki buçuk kadeh cintonik içmişti. Ama bu sayede, onca erkeğin ortasında "Bana bir tane daha" diyebilen yegâne kadın kimliğiyle kendisinin sadece her zamanki alışılmış cafelere değil lüks otel lobilerine, barlarına bile lâyık olduğunu bütün Öbürkent basınına kabul ettirmişti. Sonra, ilki bu kabulün hayata geçişi, ikincisi bunun o kadar güvenli bir durum olmadığı gerçeğinin başından aşağı geçişi niteliği taşıyan iki daveti kısa sürede edâ ederek permasını bozdurmuş, etekboylarını uzatmıştı. Aynanın karşısında çırılçıplak, ağlayarak dururken gözleri göğüslerinde, kalçasında, göbeğinde, eli baldırlarında dolaşır, onu bir türlü yakalayamaz ve Nilüfer'i utandırır, o, gözünün önünden geçen bin türlü şeye direnir, gözlerinin önünden başka bir şeyler geçmesi gerektiğine sıkı sıkıya inandığından, rahatsızlık duyar, zorlanır, reddeder, kendine karşı da teslim olmayan kendinden ötürü ayrıca gururlanır ve gece yattıktan sonra, uyku arasında kendini kendiyle yakalar ve bazen usulca yorganı başına çekerek hayatının küçücük bir diliminde de işleri akışına bırakıvermiş olma hakkını kendinde görürken yatağın suç ortaklığını gösterecek en küçük bir kanıtla donanmaması için binbir özenle, ardından, kollarını başının iki yanından geriye uzatmış, karanlığa açılmış gözlerle yatar, dolu dolu bir rüzgârın okşayarak kıyıya saldırsın diye kışkırttığı güçlü bir deniz yerine küçücük bir beton yüzme havuzunun dalgalarıyla idare etmenin manasızlığı ama zorunluluğu üzerine düşünürken, bir eliyle saçlarını düzelterek ve gözlerini kırpıştırarak, Nilüfer yine Nilüfer'dir, hem minikkuş hem kuğu olma çabasının yükü çökertmesin diye omuzlarını ovalar biraz. Yalnız, ne zaman ve nasıl olacaktır? İşin kötüsü, çevresini saran ve bir an olsun kesintiye uğramayan allegro libido senfoniye en önemli sesleri katan elemanlardan biridir ve orkestra şefini görememekte, onun nasıl biri(leri?) olduğunu, bütün bu düzeni ne amaçla yönettiğini bilememekte, bazen ortada herhangi bir şefin bulunmayışı ihtimalinin büyüklüğünü sezerek telâşla, öfkeye

kapılmaktadır: Eğer zamanı geldiğinde "Bu sefer tamam kızım, hadi bakalım" diyecek, ama olacakları onun yıllarca koruyup büyütüp beslediği, silip temizleyip parlattığı, ambalajını sık sık değiştirerek çekiciliğini zaman aşımına uğramaktan hep kurtardığı değerli varlıklarının değerini gözeterek, onun açısından düşünerek, onun için onun hoşlanacağı şekilde -Muazzez Tahsin bu noktada "hem maddi hem manevî" der- düzenleyecek bir orkestra şefi yoksa ne olacaktır? Kendisi -narin fakat cüretli alageyik- ile civardaki avcılar oturup sonucu birlikte tayin edecekse... İhtimali bile Nilüfer'i sinir krizlerinin eşiğinde gezintilere çıkarmaktadır. Nilüfer krizlerden korktuğu için -tecrübe alanı dışındalar çünkü- içeri adımını atmamaktadır. Sonra... ayrıca, onun için, onun hoşlandığı şekilde, tamam da, bu nasıl bir şekil? O ne istiyor? O, Nilüfer, baba parası yemeyen, yalnız maaşının bir-iki katı tutan giyim-kuşam ve bazen gezme masraflarını babasından arasıra alan, yani o veriyor diye, anababası memnun olsun diye, onlardan tamamen kopmadığını hissetsinler elleriyle tutarak diye, aman kızım, ne güzel de yakıştı, helâl olsun, gez kızım, kızım da yazıyor çiziyor aman, işte, bütün gün, korkarım gözlük takacak yakında, aman ne olacak, lens taktırırsınız hiç belli olmaz, öyle demeyin onun da zahmeti çok oluyormuş, alsın, üstüne başına, biz yapamadık zamanında, o yapsın, bak okudu, sınıflarını hep geçti Nilüfer'im, babası da diyor, ne yapalım diyor, bizim kızımız da böyle istiyor diyor, yapsın diyor, hayırlısıyla bir kısmeti de çıkar inşallah, işyerindeki arkadaşlarıyla kardeş gibiler, bir gün eve çağırdı onları, ben de girdim mutfağa, beraber pasta kek falan yaptık, hepsini bir güzel ağırladı, sen karışma anne dedi, elinden geliyor, ama tabiî o kadar her şeyi tam beceremiyor, çocuk ayol daha, çalışıyor malışıyor ama, evladım, düşünceli kızdır, maaşını alınca mutlaka eve bir şey alır getirir.

Nilüfer telefonu "Aa, çok sevindim, nereden aklına geldi beni aramak?" diye

Nilüfer telefonu "Aa, nereden çıktın ya, sevindim aramana

Nilüfer telefonu "Aaa" diye açmış, kazandığı tek saniyelik sürede bu zamansız yakalanışı bir planlı tabikata dönüştürmenin yolunu yöntemini tasarlayabilmiş, "Sen misin, inan ben de nedense senin arayabileceğini düşünmüştüm," diye sürdürmüştü. Birinci sınıf bir hamleydi bu. Bütün yukardanlığına, rolünü ezberlemekteki-oynamaktaki inkâr edilmez başarısına rağmen Tuncay'ın bu hamleyi karşılaması imkânsızdı. Nitekim "Yaa, öyle mi, neden peki?" diye sormuş ve cevabını almıştı. Nilüfer Tuncay'ın bu aşamada söyleyeceklerini önceden bildiğinden dinlememiş, böylece bir öncekine göre hayli uzun bir düşünme-tasarlama süresi kazanarak karşılaşmanın inisiyatifini bütünüyle eline geçirmişti, sayın dinleyiciler, güneşli bir günde, Nilüfer acımasız: "Bilmem, öyle işte." Bu durumda Tuncay'a vakitlice havlu atılması en isabetli davranış olacaktı, ama Türk ölür, ringten çekilmezdi: "Nasıl, 'öyle işte?'" Nilüfer bir aparkat daha çıkardı: "Ne bileyim, bazı şeyleri insan... Neyse." Neyse olur mu yahu! Neysesi mi var? O "ne"yi ucundan yakalayıp ortaya getirelim, tutalım, şeydelim falan diye buralardan telefon açıyoruz, neyse olur mu canım: "Nilüfer, inan canım çok sıkılıyor, çok üzgünüm, biliyorsun durumumu. Yakın birinin -yanlış Türkçe: Bunca kilometre öteden yakın olunur mu? Ne dediler sana: Konuşurken güzel, düzgün konuşacaksın, yoksa iyi bir şey yazdın mı başkası yazdı diye laf çıkarırlar- yani kendimi yakın hissettiğim birinin sesini duyayım dedim de. Bilirsin sana, yani seninle, yani seni her zaman..." Tuncay, Yeşilçam kahvesinde oturup iş beklerken Cüneyt Arkın'dan dayak yemek üzere rol verilen, genellikle çeneye yumruk yeyip dönerek geriye uçanlardan sonra kendilerine sıra gelen, mide açan veya karaciğerden faça veren figüranlar gibi durmuştu. Nilüfer bu pozisyonu kaçırmazdı elbette; vurdu ve indirdi: "Evet, Tuncay'cığım, Selmin burada ya, geçen gün uğradı buraya, 'Eskiden

buraya Tuncay için geldiğimde sizlerle görüşürdüm, onunla ilişkimiz bitti diye sizleri hayatımdan sileceğimi sanmıyordunuz herhalde' dedi, doğrusu biz de şaşırmıştık, neden geldi diye, biraz oturdu, çok iyi gördüm onu, onun kadar kararlı olabilmek güzel tabiî senin için hoş değil, ama onunla uzun uzun konuştuk, bir akşam bana geldi kaldı, sanırım ikiniz için de daha iyi olacak böylesi...

Tuncay telefonu nasıl kapattığını hatırlamıyordu. Yalnız alelacele bir şeyler geveleyip ahizeyi yerine koymuş, içinden bir "Kaaretsin!" çekmişti. (Olayın geçtiği ülkede Amerikan Dizileri yayına girdiğinden beri insanlar "Allah kahretsin" demeyi bırakmış, olay hafifse "Üzgünüm", biraz ağırsa "Kaaretsin" demeye başlamışlardı. Bu nedenle Tuncay da böyle yaptı. Yoksa Tuncay'ın bu davranışının kökeninde onun Amerikan hayranı olması yatmıyordu. Çünkü, ilkin Tuncay Amerikan hayranı değildi; ikincisi, "Allah kahretsin" yerine "Kaaretsin" demek için Amerikan hayranı olmak değil, Amerikan İngilizcesiyle yazılıp çekilmiş bir televizyon dizisinin Türkçe dublaj sürecinin hayranı olmak gerekiyordu ki, böyle bir hayranlık türü henüz icat edilmemişti.) Tuncay "kaaretsin"inden sonra gözlerini açmış, karşısındaki şefi görmüştü, şef, "On keredir söylüyorum," diye bağırıyordu. (Demek doğruydu: Nilüfer karaciğerden vurup indirmişti onu ve o groki olmuştu, yerde, eldivenli iki eli vücudundan uzaklarda bir yerde, sopalara takılı balonlar gibi, kolları bacakları açık, üstüne basılmış bir sinek, yok, olur mu, tabiî ki hayır, bir yenilgi tanrısı gibi ringde yatakalmış, ona kadar saymışlar ve kendine gelememişti.) Şef, "On keredir söylüyorum, duymazlıktan geliyorsun," diyordu. "Saat birde randevun yok muydu senin? Şu bitmek bilmez telefonlarını bırakıp çıkmayacak mısın artık! Saat yarım!"

"Tamam çıkıyorum," dedi, kalktı, tuvalete uğrayıp aynada kravatını düzeltti, iki elini kulaklarının üstünde saçlarının

arasına daldırıp iki yana açtı, kabarttı saçlarını, istediği gibi olmadı, iki gündür yıkanmamıştı, yine de iyiydi canım. Çıktı, gazete bahçesinde arabaya binerken ne Selmin'den gelen zarf, ne Nilüfer... Arabanın kapısını açtı, eğildi, o sırada birisi omuzuna dokundu, döndü: "Aa, merhaba, neredeydin sen, izinde miydin?" "Evet, az önce döndüm, bişeyler duydum, Selmin'le tatsızlık olmuş galiba, ha?" (Ulan Nilüfer! Bok vardı aradım sanki, şimdi daha beter olduk.) Tuncay gözlerini yere eğdi, başını salladı; menzili kısa, hızlı bir hareket: Üzülüyordu işte, belli. "Yapabileceğim bişey var mı? Selmin mi istedi ayrılmayı? Onunla konuşmamı falan ister misin?" Selmin'i doğru dürüst tanıyan tek kişiydi işyerinde, yani Selmin'in de doğru dürüst tanıdığı tek kişi. O da Tuncay'ın eski işyerindeydi, birlikte geçmişlerdi. Ötekiler Selmin'i toplu halde gidilen bir eğlence yerinde ve bazıları bir-iki kokteylde görmüşler, birkaç cümle konuşmuşlardı. "Yaa, bilmiyorum aslında, bilmem ki, yani bir gidip döneyim de, konuşuruz, ben de bir kafamı toplayayım." "Nereye gidiyorsun? Çabuk döner misin? Ben çıkacağım çünkü." "Eee... işte... bi iş var da. Bir-iki saatimi alır sanıyorum. Ama acelesi yok canım, yarın da konuşabiliriz." "Peki, nasıl istersen. Siz karar vermişseniz kimseye bişey demek düşmez, ama çocuklar senin aslında ayrılmak istemediğin gibi bişeyler söylediler..." "Yok canım, yani tabiî, aslında istemezdim, ama Selmin'in olayı getirdiği aşamadan sonra benim de artık canıma, yani beni kendisine uydurmak istiyordu, ben de olmaz dedim tabiî." Tuncay gülmeye başladı. Karşısında kararsız duran, aralarından kısılmış gözler taşıyan bir başın yükseldiği iki omuzdan birine pat pat vurdu. "Bu saatten sonra ev kedisi olacak halimiz yok ya oğlum."

Arabaya binerken, "Şu işe bak," diye söylendi. "Adamlar bize resmen terk edilmiş adam muamelesi mi çekmek istiyorlar nedir?" Ama Nilüfer fena yapmıştı doğrusu...

IV. Kadınlar Üstüne Özlü Sözler Üstüne

Karşıdan bakıldığında iki katlı bir yapı. Gri boyalı. Aslında üç katlı, yeraltına da uzanıyor. İlk kat biraz basık tavanlı, ama öyle olsun diye öyle yapılmış, güzel duruyor olmalı, basık ve geniş, kocaman bahçeye yayılıyor, girintili çıkıntılı mimarî tarzından ötürü her tarafa kolunu bacağını uzatıyormuş gibi. İkinci kat, ilk katın yalnızca bir bölümü üzerinde yükseliyor. Yapının ana gövdesinden çeşitli yönlere odalar, bölmeler, balkonlar taşıyor. Balkonlarda tavla masaları, üzerine oyun kağıtları saçılmış sehpalar. Bahçede ağaç yerine üstleri yuvarlatılmış, tenrengi, boğum boğum bir sürü sütun. Çiçeklikler de kocaman, renk renk rujlar, renk renk pamukların arasından yükseliyor. Antik sütun benzeri iki mermer kolonun duvarları -duvarlar televizyon ekranı biçiminde kesilmiş melamin briketlerden örülü- araladığı yerdeki bahçe girişinden binanın kapısına uzanan yol parketaşlı izlenimi veriyor. Parketaşların her biri, gazino ilânlarının, gazetelerin fotoroman sayfalarının, birinci lig takımlarının toplu fotoğraflarının, parfüm ve aftershave etiketlerinin yapıştırılmış olduğu plastik kutular. Aralarından bir hizada kesilmiş maydanoz sıraları

yükseliyor. Yeşil yeşil, her yola maydanoz. Yolun her iki kenarında, girişteki kolonlardan binaya kadar, televizyon antenleri, üçer metre mesafeyle dizilmiş, hepsi Çamlıca'ya çevrili. Anten sıraları boyunca üzerinden sarı-kırmızı-mavi-yeşil ampuller sarkan birer kordon uzanıyor. Ampullerin bir kısmı yanmıyor. Her iki tarafta da yananlar, parketaşlardan yükselen lahmacun kokusunu aydınlatmaya yetiyor. Ampullu kordon her televizyon antenine yaklaşırken yükselip, iki antenin ortasına doğru en alçak noktasına iniyor, tam bu noktalarda kordonlardan altınkolyeler, madalyonlar, künyeler sallanıyor. Yol binaya yaklaşırken hafif eğim kazanıyor, yükselmeye başlıyor. Binaya birkaç metre kala basamaklar var. Televizyon anteni dizileri burada bitiyor. Basamakların iki yanında birer dev ikikişilikkaryola ayak tarafları üzerine dikilmiş duruyor. Karyolaların, basamaklardan çıkanın üzerine doğru uzanan pirinç bacakları arasında gelintelleri sarılmış ipler gerili, bu iplerden birer çarşaf sarkıyor. İki çarşafta da birer küçük kırmızı leke. Çarşaflar plastik mandallarla tutturulmuş, üzerlerine kimi sararmaya yüz tutmuş, kimi gümüş çerçeveli bir sürü nikah fotoğrafı iliştirilmiş, renkli küçük topbaşlı iğnelerle, çeçeveliler de telle. Bombeli pirinç levha, bir bölümü ceviz, bir bölümü formika kaplı kocaman sokak kapısının üst kısmında. Üzerinde "Ne iyi ettiniz de geldiniz, biz de sizden bahsediyorduk" yazılı. Kapının tokmağı bakır üzeri şeffaf PVC kaplama.

Binanın arka cephesine yakın bazı odaların ikinci katları var; aralarında, cam-alüminyum karışımı dış kaplamaları güneşte parlayan tüpgeçitler yer alıyor. İkinci kattaki odalardan hırıltı ve homurtularla karışık çığlıklar yükseliyor. Daha çok, inleyen kadın sesleri duyuluyor. Merkezî yayın bu. İlk kat kalabalık. Ellerinde içki kadehleriyle çıplak adamlar dolaşıyor; bir sürü erkek. Birinci katın arka cephesinde pencere yok. Geniş salonda harıl harıl hazırlıklar sürüyor. Hep yere bakarak

yürüyen başörtülü kadınlar, tepsiler tabaklar getirip götürüyor. Barda şişeler sıra sıra, barın önü kalabalık, gürültülü konuşmalar, kahkahalar. Erkeklerin üzerinde sadece cinsel organlarıyla popolarını örten, Kızılderili örtülerine benzer bir şeyler var. Bunlar kağıttan, üzerlerine kadın isimleri yazılmış. Bazıları kağıt-örtünün çeşitli yerlerine fotoğraflar da yapıştırmışlar, kadın fotoğrafları. Kağıt-örtülerinde tek kelime daha yazacak yer kalmış olanlarla, kağıdın beyaz beyaz sırıtan bölümlerinin fazlalığından utananlar ses tonlarından ayırt edilebiliyor. Bazıları kağıt örtülerin üzerine kadın isimlerini ispirtolu kalemlerle renk renk ve kocaman kocaman yazmışlar. Büyük masada herkesin yeri ayrılmış, balmumundan küçük çıplak kadın heykelleri konmuş yanyana, heykelciklerin hepsi değişik duruş biçimlerinde, ama hepsinin bir elinde muz var, ağızlarına götürüyorlar, muzun açılmış, dört yandan sarkan kabuklarından birine iliştirilmiş küçük, pembe kağıtar üzerinde isimler yazıyor, her ismin yanında da sözkonusu kişinin evli olup olmadığı, evliyse kaç yıllık evli bulunduğu, bugüne kadar kaç kadını kayda geçirdiği belirtiliyor, bunlar daktiloyla yazılmış. Bütün duvarlar kadın posterleriyle dolu, bazılarında yalnız çıplak modeller var, bazılarında pozisyonlar. Arada, rölyef-kabartma stili, duvardan dışarı taşan göğüsler, popolar var. Büyük salondan bazı paravanlarla ayrılan daha küçük birkaç salonda sütunlu mimari kuytu köşelerin oluşmasına izin vermiş, buralarda duvarlar yerden bel hizasına kadar içine pamuk doldurulmuş incecik lastiklerle, kadın çoraplarıyla kaplı, bunların arasında küçük delikler seziliyor, tüylü-çoraplı-delikli duvarlardan, ağız hizasında meme biçiminde biberonlar dışarı uzanıyor, içleri rakı ya da viski dolu. Bellerinden sarkan kağıtlar kuşe ya da birinci hamur olanların bir bölümü viskili ötekiler rakılı biberonlara dudaklarını yapıştırıp, duvara iyice yanaşarak popolarını ileri geri oynatıyor, hareketleri iyice hızlanıp hızlanıp birden titremeye

başladıktan sonra, kendilerini hemen duvar dibinde, kadın biçimindeki şişirilmiş lastik yataklardan birinin üzerine atarak tavanı seyretmeye koyuluyorlar. Tavan da baştanbaşa resim kaplı, Karaoğlan ve Malkoçoğlu çizgileriyle canlandırılmış çiftleşme sahneleri, bunların arasında Conan'dan alınma çeşitli kareler var. Odalar arasındaki paravanaların dibine gazete koleksiyonları konmuş. Tan'ın bütün eski nüshaları var. Erkekçe'ler, Bravo'lar sıra sıra. Yabancı Playboy ve Penthouse'lar birer tane, "sayın arkadaşlar"dan "kaybetmemeleri" ve "yıpratmamaları" sık sık rica ediliyor. Odalardan biri karartılmış, pencereleri ışığı çook hafif geçiriyor, bu ışık sayesinde perdelerin üzerine işlenmiş belli belirsiz kadın silüetleri seçilebiliyor. Bu odaya geçişteki paravana da uzatılmış; bir karartma unsuru. Odada sürekli film oynuyor. İzleyiciler için yatarkoltuklar konmuş sıralar halinde, koltukların yanıbaşında birer sehpa, bunların üzerinde içki bardağını oturtma yeri, mıncıklamak için şişirme lastik memeler ve ıslak bezler var. Odanın küçük bir sinema salonu haline getirilmiş ana bölümü dışında, biraz kenarda bir tezgâh, üzerinde kavanoz kavanoz fındık ezmesi, macunlar, çeşitli haplar ve bir sürü şişe duruyor, tezgâh yere oldukça yakın yapılmış, buraya gelenler genellikle emeklemeyi andırır tarzda sürünerek yaklaşıyor ve macunları avuçluyor, ağızlarına birer hap atıp bekliyor, sonra ayağa kalkıp canlı canlı yürüyerek gidiyorlar. Tezgâhın sinema salonunda olması müthiş bir zekâ ürünü çünkü böylelikle karanlıkta kalıyor, kimin tâkatinin ne kadar çabuk kesildiğini ötekiler anlamıyor. Bele asılacak kağıtlar için bir standart büyüklük saptanmış oluşu da benzer bir amaca hizmet ediyor; bu tedbirler alınmamış olsa, yalnız gereksiz sürtüşmeler ve kısır çekişmeler doğmayacak, bina içinde konuşulan konuların önemli bir bölümü de konuşulamaz hale gelecek.

Odalardan birinde, aşağıya -toprak altındaki zemin kata- açılan bir kapak var, ellerinde tepsiler tabaklarla başörtülü

kadınlar alttan merdiveni çıkarak bu kapağa kadar geliyor ve kapağı tıklatıyorlar, gürültü içinde tıktıklar duyulana kadar beklemek zorundalar, hem iki elleri dolu olduğundan kapağı açamıyorlar hem de, öyle işte, beklemek zorundalar. Alt katta, sonunda bu kapağa ulaşan merdivenin bulunduğu yer, bir koridor, öteki ucu mutfak kapısı. Yukardaki erkeklerin çeşitli fotoğrafları özenle çerçevelenerek koridorun duvarlarına, tavanına asılmış, fotoğrafların hemen hepsi masabaşında çekilmiş, erkeklerin çoğu ceketli, bazıları değil, onlar da kravatlı, gömleklerinin kollarını sıvamışlar, bir-iki tanesi dışında hepsi telefonla konuşuyor ya da önlerindeki kağıtlara bir şeyler yazıyorlar, o bir-iki tanesi de görkemli kapılara doğru çıkan merdivenlerin başında durmuş, otomobile binmeye hazırlanırken görülüyor.

Mutfak kapısında, kocaman bir kırmızı elma kabartmasının yer aldığı, tepesinde elyazısı biçimi verilmek istenmiş kalitesiz bir grafik-yazıyla "Notlarınız" direktifinin okunduğu bir karton asılı, kartonun sol üst köşesinde önlüklü bir kadın çıkartması var. Mutfak kapısı, koridora koku gitmesin diye sürekli kapalı tutuluyor, tepsiler-tabaklar-başörtülü kadınlar trafiği bu nedenle mutfak tarafında, kapı çıkışında zaman zaman tıkanıyor. Mutfakta yemekler yapan, küçük formika masaların çevresine ellerinde sigaralarıyla oturmuş çene çalan, kendi sorumluluklarındaki tencereye kalkıp bakmak için konuşmalarına ara veren ya da bir yandan patlıcan-hıyar-domates-patates falan soyup doğrayan kadınlar başörtülü kadınlara talimatlar veriyor, başörtülü kadınlar da onlara "Abla" diyor. Mutfakta kurallar konmadığı belli, ama yine de geniş ve derin bir uyum hüküm sürüyor. Kadınların hepsinde birer yaka numarası, göğüslerine bir ya da birkaç vesikalık fotoğraf iğnelenmiş, hiçbirinin bluzu birörnek değil, vesikalık fotoğraflarda çeşitli çocuk yüzleri görülüyor, bazılarının göğsünden biraz daha büyükçe fotoğraflar sallanıyor,

bunların üstünde takım elbiseli, smokinli oğlanlarla gelinlikli kızlar var, gülüyorlar, çocukların hepsi gülmüyor, bazıları önlüklü, beyaz yakalı, bazıları kravat-ceketli, bazıları da bisiklet üzerinde ya da kollarının altına toplar sıkıştırmış, bir-iki fotoğrafta da, fotoğrafı göğsünde taşıyan kadın, kucağında bir bebekle. Göğsünde tek fotoğraf asılı kadınların yaka numaraları siyah, iki fotoğraflılarınki mavi, daha çok fotoğraflılar da kırmızı. Kadınlar çantalarını mutfak kapısının yanına bitişik düzen sıralamışlar, zaman zaman biri gidip çantasını açıyor, içinden bir şeyler alıp yeniden kapatıyor. Mutfağın bütün duvarları raf raf, bunların üstünde sayısız kavanoz, şişe, kutu; raflara yakın duran ya da raflar arasında koşuşturan kadınlar bunların bazılarını çekip sonra yerlerine koyuyor, bazıları içinden bir şeyler aldığı kavanozu fayansların üzerinde bırakıp gidiyor, mutlaka bir başkası gelip kavanozu alıyor, kapağını kapatıp yerine koyuyor, daha önce kavanozu ortada bırakmış olanı gözleriyle arıyor, bulunca gülümsüyor, gözleri kısık, gülümsemesi standartlara uygun, alt ve üst dudak birlikte iki yana açılıyor ama uçları yukarı kalkmıyor, düz bir çizgi halinde uzayıp sonra eski durumuna dönüyor.

İkinci kattaki odalar küçük küçük, paravanlarla değil, odaları birbirine bağlayan camlı-alüminyumlu tüpgeçitler ve geçitlerin bitimindeki kapılarla birbirlerinden ayrılıyor. İlk kattan merdivenle tüpgeçitlere çıkılıyor, merdiven plastik, basamaklar popo ve meme biçiminde, üzerine basılınca biraz içeri göçüyor, tüpgeçitlerin zemini de böyle, ayrıca ıslak, tüpgeçitlerin tavanlarına çok sessiz çalışan birer mikser yerleştirilmiş, mikserde biraz suyla eriyik haline getirilen sabunlar, mikserlerden tüpgeçitlerin yan duvarlarına uzanan, orada, ucundaki dağıtıcılarla eriyiği duvara yayan ve zemine mümkün olduğunca dağılmasını sağlayan zarif borularla akıyor ve plastik çıkıntılar üzerinde yürümeye çabalayan, içkiden başı dönmüş erkekler kaçınılmaz olarak yere düştükçe

her taraflarının vıcıklaşmasına yolaçıyor. Erkekler düşerken kağıt-örtüleri açılıyor, vıcık-eriyik her yerlerine bulaşıyor, karşılarındaki oda kapısında büyükçe bir motif var: Açılıp kapanan iki kadın bacağı. Bacaklar kapalı duruyorsa oda meşgul demek, kapının önüne gelen beklemek zorunda, içerden yükselen inleme-oflama sesleri tüpgeçitte bekleyenlerin sıkılmaması için geçide iki ek kolonla, yükseltilerek veriliyor. Kapıdaki kadın bacakları açılınca, "giriniz" ışığı da yanıyor, tüpgeçitte bekleyen girerken, turnike-paravan biçimindeki kapı, içerden çıkanın onu görmemesini sağlıyor, o da içerden çıkanı göremiyor. Küçük odalarda genellikle ikişer üçer çıplak kadın var, kadınların yanında sıra sıra maskeler duruyor, içeri giren erkekler diledikleri maskeyi seçiyor, kadınlar bunları takıyor, öyle başlanıyor. Maskeler fotoğraflardan kopya, canlı gibi, sinema oyuncuları, şarkıcılar, komşular, işyerlerindeki tanıdıkları, aşağıda, mutfaktaki kadınlar, hepsinin maskeleri; küçük odalardaki kadınlardan, içeri yeni girenin isteğine göre biri ya da ikisi ya da üçü birden devreye giriyor, artık adam kaç maske istemişse ona göre, ya da sırayla oluyor. Kadınlar az önce hangi masklerin kullanıldığını kesinlikle belli etmemek zorunda, çünkü bazen, odadan çıkan adam bir sonraki çıkana kadar tüpgeçitte yarı baygın kalmış olabileceğinden, sonrakinin onu tanıması mümkün ve maskeler arasında aşağıdaki kadınlara ait olanları da bulunuyor; ve herkesin aşağıdaki kadınların hepsini kullanma hakkı yok ama maskeler var ve dolayısıyla bazen, niye öteki, benim karımı ha! falan olabiliyor.

Başörtülü kadın trafiğinin son kalıntıları da kaybolduktan sonra büyük masa çevresine oturuluyor. Herkesin sandalyesinin dibinde, yerde, diz çökmüş lastik kadın figürleri var. Yerine oturan, ağzını açmış lastik kadını sandalyesine doğru yaklaştırıp kağıt-örtüsünü alttan kaldırıyor, gözleri kaymaya başlıyor, o zaman "Falan bey de yerini aldı" diye anons ediliyor,

kısık bir kadın sesi anonsları yapıyor. Masanın çevresi doluyor. Bir süre kendi arasında laflaşan topluluğun uğultusu salonu kaplıyor, kim neden oraya oturdu, neden ben değil, tartışmaları çeşitli küskünlüklere yolaçıyor, gitmeye kalkanlar, "bırakın, tutmayın beni"ler, aralara girilerek halledildiyor. Salonun bir ucunda ayakta duran adam, bir manivelayı indirerek yerine geçip oturunca ışıklar sönüyor, ıslak bezler dağıtılıyor, ışıklar yanıyor, sandalyelerin dibindeki şişirme kadınlar söndürülüyor, siliniliyor, bezlerle lastik kadınlar, masaya, herkesin önüne birer tane konmuş deri bond çantalara yerleştiriliyor düzgünce katlanarak, sandalye arkalıklarından gömlekler, ceketler alınıp giyiliyor, kravatlar takılıyor, işini bitiren kalkıp salona bitişik asansöre gidiyor. Asansör kapısı yalnız belden yukarısını gösterecek şekilde yapılmış, asansörle aşağı inen, mutfağın asansöre bakan kapısının hizasına gelince duruyor, asansörün bel hizasına kadar yükselen alüminyum kapısını açmadan, kapının üzerinden bond çantasını uzatıyor, mutfaktaki kadınlardan her defasında bir başkası -inen adama göre değişiyor- gidip çantayı alıyor, alırken bir şey demiyor, çantayı götürüp yanyana dizilmiş portmantolardan oluşan duvarın dibinde, ayakkabılıklardan birinin üzerine koyuyor, çantayı oraya götürürken önlük cebinden çıkardığı bir bezle tozunu alıyor ve "Gömlek yakası da simsiyah olmuştur," diye söyleniyor. O sırada asansöre ilerlemekte olan kadının da mutlaka, "Haklısın şekerim, başa çıkılmıyor," demesi gerekiyor, yoksa sayılmıyor ve adamın asansörle tekrar yukarı çıkıp baştan başlaması gerekiyor, o zaman da adam kızıyor. Duvarlardaki sıra sıra televizyon ekranlarında sık sık deterjan reklamları görülüyor.

Erkeklerin hepsi çantalarını teslim edip yukarı döndüler, yerlerine oturdular, yeni şişirme kadınlar getirilip sandalyelerin önüne çekildi, oturuşlar ayarlandı, uğultu kesildi gibi, oval masanın başyaykenarına oturmuş biraz daha yaşlıca adam,

"Evet beyler." diyor, "Lütfen. Başlıyoruz." Yanındakine eğilip gülümsüyor, "Buyrun efendim, ilk olarak sıra sizde."

- Demek ilk olarak bize nasip oldu. Önce, sayın başkan, değerli üyeler, hepinizi saygıyla selâmlarım. İlk hatip olmanın zorluk ve heyecanını takdir edersiniz. Efendim, müsaade ederseniz, ben, şu noktaya nazarı dikkatinizi celbetmekle işe başlamak isterim ki, bugün minnetle yâdedilmesi lazım gelen bütün mühim avcıların en önemli hususiyeti, yere düşen bir kadına o şekilde yardım edebilmeleridir ki, kadın canının yandığını hiç hissetmesin. Teşekkür ederim efendim. (Başkan kaşgözüyle işaret ediyor, artık ondan izin beklemeden sırayla konuşuyorlar.)

- Kıymetli hocamın bu veciz ifadesinden sonra konuşmaya kalkışmam belki talihsizlik, ama ben de naçizane, her şeyin ama her şeyin kötüye gittiğini, müşahade edebildiğimiz tek müsbet gelişmenin kadınlardaki ahlâk tutkusunun zayıflaması olduğunu ifade edeceğim. Kötüye giden her şey kötü değildir, demek ki.

- Arkadaşımın dediklerine aynen katılıyorum. Lakin bir noktayı ilâveden imtinâ edemeyeceğim, o da dağcıların ve frijit kadınların kocalarının buzul yarıklarının ne menem şeyler olduğunu hepimizden iyi bildikleridir.

("İcraat içerisinde öğreniyorlar" sesleri.)

- Bence her şeye rağmen erkeklerle kadınların anlaşması imkânsız değildir; eğer kadında belirli birtakım şeyler, erkekte de belirli bir şey yerinde olursa.

(Çılgınca gülüşmeler, alkışlar, gülme krizi geçiren bir-iki kişi, yüzü koyun yatırıldıkları şişirme-lastik-kadın-sedyelerle salondan çıkarılıyor, yerlerine salon kenarından numara gösterilerek yenileri giriyor, şişirme kadınları patlatmasınlar diye, yeni girecekler hakem kontrolundan geçiriliyor, salon kenarında önlerini açıp iğne-çivi filan koymak gibi hilelere başvurmadıklarını kanıtlayınca toplantıya alınıyorlar.)

- Yeni giren arkadaşlara başarılar dileyerek sözlerime başlamak istiyorum. Bence aklıbaşında denen kadınlar da erkeklere yeterince düşkündür, yalnız onlar Pizza Kulesine benzer. ("Pizza Kulesi de ne?" sesleri. Konuşmacı kalkıyor, harita üzerinde Pizza'nın yerini gösteriyor, İtalyan kadınları üzerine iki fıkra anlatarak izahat veriyor.)

- Müsaade ederseniz devam edeyim efendim. Pizza Kulesi'ne benzerler: Erkeğe doğru eğiktirler, ama hiçbir zaman düşmezler. (Tuncay, "Hah işte" diyor. Sonraki konuşmacı sözüne başlamış bu arada:)

- ... manevî bakımdan da. Kadınların sır saklamasını bilmedikleri doğru değildir. Kadınlar pekâlâ sır saklayabilirler, eğer bunu onlara anlatmazsanız.

(Gülme krizleri. Bu kez ilkyardım ekipleri çağrılıyor. Bir sedyeyi taşıyan dört çıplak kız geliyor, 16-17 yaşlarında. Krize tutulanları alıp yandaki odaya götürüyor, az sonra sakinleştirilmiş olarak geri getiriyorlar. Konuşmalara verilen kısa ara böylelikle bitiyor.)

- Bendeniz kadınların bakış açısına yine de önem veririm efendim, hele açının doğrultusu malum yere yönelmişse...

(Oturuma ara verilerek gülme krizlerine karşı toplu önlem önerileri tartışılıyor, ardından yönetim kurulu, disiplin kurulu seçimleri yapılıyor, geçen yılki yönetim ibra ediliyor, temenniler bölümü de bittikten sonra konuşmalar sürüyor.)

- Biz erkekler, sorarım size, ne zamana kadar kadınların peşinden koşacağız? Merak etmeyin ve telâşlanmayın, cevabını da hemen veriyorum: Peşinde koştuğumuz kadınlar bizi yakalayana kadar.

- Kadınlar üzerinde durmak (gülüşmeler) güzel ve faydalı tabiî, ama bence sondaj faaliyetlerimizi kadınların olgunluk çağıyla sınırlamalı, sonrasını yaşlılar yurtlarının yöneticilerine bırakmalıyız.

- Zaten otuzuncu yaşgünlerine kadar normal şekilde sayarlar,

sonra geriye sayma başlar.

- Öyle demeyin, insan ilk otomobilini bile unutur da, ilk şeyyapt... hayatındaki ilk kadını unutamaz.

(Bir-iki yerden yükselen, "Nedenmiş, unuttum gitti" sesleri arasında birçokları sigara yakıyor, işaret ve orta parmaklarının ikinci boğumları arasında sigara tuttukları ellerinin ayasını şakaklarına dayıyor, düşünceli düşünceli bir süre oturuyor, sigaradan nefes çekip duman salarken havaya bakıyor, iç geçiriyorlar, "İnsan, ne de olsa, falan..." diyorlar.)

-Beyler, beyleer, hemen kaptırdınız kendinizi. Unutmayın ki, evli adamın mutluluğunu evlenmiş olmadığı kadınlar temsil eder.

- Evli kadın, vermekle kalmayan hep vermek için kendini verendir.

- Hay ağzınla bin yaşa üstad, zaten kadının zavallılığı, kendini verdikten sonra verecek hiçbir şeyi kalmayışında değil midir?

- Şaşıyorum, bunlara rağmen kadınlar erkekleri küçültmeye çalışıyor. ("Her yerimizi değiil!" sesleri.)

- Tabiî tabiî, şüphesiz her yerimizi değil. Kim patlıcanı bırakır da bamya...

(Oturum başkanı sert çıkıyor:)

- Beyefendi, lütfen, alt katta aile var, sözlerimize dikkat edelim! (Ediyorlar.)

- Bu mümtaz heyetin içtimaını faydasız münakaşalarla beyhude harcanmayacak bir fırsat telakki ettiğimi beyan ve kıymetli arkadaşlarımın da bu kanaatime iştirak ettiğini zannettiğimi ifade ile, müsaade ederseniz meselenin bir başka veçhesine temas etmek maksadındayım: Bir kadından alenen müsbet bir şekilde bahsolunması, ancak ve ancak, birçok erkeklerin bahis mevzuu kadın hakkında tek kelime sarfetmemesi kayıt ve şartile mümkündür. (Alkışlar, "Bravo hocam" sesleri.)

- Sayın hocam, sayın başkan, değerli arkadaşlar. Konuşmama başlamadan önce hepinizi saygıyla selamlarım. Ben, kadınlara karşı şiddet kullanımı sorunu üzerine önemli bir temel ilkeyi dile getirmek istiyorum. ("Ne alâkası var?" "Yeri mi ulan!" sesleri.) Bir dakika, bir dakika, lütfen dinleyin. Olmaz demeyin, bir de bunu deneyin. (Konuşmacı, çantasından bir kamçı çıkarıyor. "Oooo" sesleri. "Toplumumuza uymaz", "Bünyemize uymaz", "Bir numara büyük gelir" sesleri.) Bir dakika arkadaşlar... Sayın Başkan, ne olur...

- Arkadaşlar, izin verin, hatip tamamlasın.

- Kamçı çıkardı, Sayın Başkan, bu millet zaten hep Batı'ya özendiğinden batmadı mı? Porno filmlerinden gördü kamçıyı, şimdi kalkmış...

- Hayır arkadaşlar, bir dakika...

- Erkek dediğin Osmanlı tokadı atar, onu da herkese söylemez!

- Arkadaşlar...

- Sok o kamçıyı yerine!

- Sen sok münasip...

- Sayın Başkan...

- Ne vırt zırt başkana müracaat ediyorsun, senin oğlun da okulda müzevirlik yapıyordur mutlaka. (Yanındakine dönüyor:) Fitil oluyorum böylelerine...

- Canım bir dakika dinleyin ölür müsünüz?

- Arkadaşlar, diyeceğim başka şey, kamçıyı muhayyilenizi zorlamamak, soyut bir kamçı tasarlamakla sizleri uğraştırmamak için, değerli zihnî faaliyetinizin bir kısmını dahi çalmamak için getirip gösterdim. Çünkü aklımız, sahip olduğumuz en değerli üçüncü şeyimizdir, onu esirgemeli, boşa çalıştırmamalıyız. Unutmayın, bir erkeğin toplam kuvveti, düzmegücü, ezmegücü ve sezmegücünden oluşur. ("Anlamadık, maddeler halinde, şekillerle anlatsın" sesleri.) Gördünüz mü, bakın, biraz zorladınız, nasıl üçüncü düze-

yinizde eksiklik meydana geldi. Sayın Başkan, resmen bildirimde bulunuyorum, lütfen kayıtlara geçsin, topluluğumuzda küçük bir zihni yorgunluk meydana geldi, doktor kontrolu istiyorum.

- Kabul edilmiştir. Doktorlar! (El çırpıyor. İçeri kasnakları, volanları, kayışları, çarklarıyla biçerdövere benzeyen büyük makineler giriyor. Makinelerin birer kabini, kabin girişlerinde birer rafı var, rafların üzerine beyaz gömlekli genç erkek ve kadın heykelcikleri, kemik parçaları ve kağıt paralar dizilmiş. Beyazgömleklilerden bir avuç, birkaç kemik parçası ve bir tomar para atınca kabin kapısı açılıyor. Adamlar masadan kalkıp itiş kakış kabin kapılarında toplaşıyorlar. İçeri mecburen birer birer giriyorlar, dışarıya çıkanların ellerinde hiyeroglif yazılı büyük taş tabletler var, hepsi girdi çıktı, muayene bitti, sonuç ilân ediliyor. Başkan açıklıyor:)

- Muhterem baylar, âlî heyetimizde maalesef fazla çalışmaktan ileri gelen bir miktar sezmegücü eksikliği tesbit edilmiştir ve bu eksikliğin eldeki imkânlarla çok kısa zamanda giderilmesi mümkün olamamaktadır. ("İngiltere'ye gönderelim" sesleri.) Mateessüf efendim, gündemimiz yüklü, işlerimiz çok. Lâkin, cemiyetimizin çok kıymetli, nadide şahsiyetlerinden pek çoğunun hayatlarını ellerine emanet etmiş bulunduğu, ilim, irfan ve muayenehane sahibi tıp adamlarımız, bizlerdeki bu eksikliğin demin hatip arkadaşlarımızın temas ettiği öbür kuvvetlerimizin takviyesiyle telâfî edilebileceği, tesirsiz hale getirilebileceği kanaatlerini ifadeyle bizlerin yüreğine su serpmiş bulunmaktalar. Müessesemizin bu maksatla getirtmiş olduğu padişah macunlarını sizlere takdim ediyorum efendim. Padişah macunundan bir kavanoz alana bir paket prezervatif, bir diş fırçası ve dikiş iğnesi takımı da bedava. ("Başkan bu işten yolunu buluyor" fısıldaşmaları.)

- Sayın Başkan, müsaade ederseniz, gerçi müsaadelerini almadım, ama bütün arkadaşlarım adına, hepimizin sıhhati

ve salemeti için göstermiş olduğunuz gayretlere karşılık minnet ve şükran borcumu size ifade etmek isterim.

- Ben de efendim, yalnız şu padişah macununa artık, Osmanlı idaresi son bulduğuna göre, başka bir isim konamaz mı?

- Cumhuriyet idaresine geçtik diye niçin macunun ismini değiştirecekmişiz, meclis macunu falan mı diyeceğiz yani? Durduk yere icat çıkarmayın kardeşim.

- Yok yok, bu, zamanı gelmiş bir değişikliktir, yapılsın. Meselâ devlet macunu diyelim, hem devamlılık sağlar.

- Bendeniz padişah yerine pederşah macunu demeyi teklif ediyorum.

- Oylarınıza sunuyorum. Kabul edenler, etmeyenler, edilmiştir.

- Bu iyi oldu Sayın Başkan, 'yaşayan macun' esprisine riayet edilmiş olundu hem de muhtevayı teşmil ettik.

- Gündemimize dönelim arkadaşlar. Evet, buyrun, söz sizdeydi.

- Az önce aklımızın öneminden sözettim ve gördünüz ki arkadaşlar, sezmegücü ne kadar önemli. Aynı zamanda, hepimizin sezmegücünün, düzmegücü ve ezmegücüyle inkâr edilemez ilişkisini de kendi hayatımızdan bir tecrübeyle biliyoruz artık. Ben diyeceğim ki, öncelikle akıllı adam olmak şarttır. ("Yine başladı", "Saçmalıyor" sesleri.) Akıllı adam olmak, siz ne derseniz deyin, şarttır ve akıllı adamlar kadınları sever. ("Fazla ileri gitti artık", "Anarşist mi ne?" sesleri.) Ama öyle hıyar gibi de sevmez. Severken ne yapaar? (Gülüşmeler. "Bilmiyorsan burada işin ne?" sesleri arasında kamçıyı kaldırıyor, itirazlar artıyor.) Ne yapar? (Bir-iki kişi "Kamçılar" diye cevap veriyor.) Hem evet hem hayır, sevgili dostlarım. Kamçılar, doğrudur, ama kadını değil, onun zayıflığını kamçılar.

(Salonda, TRT Deyimleri Sözlüğü'nde 'alkış tufanı' diye

nitelenmesi zorunlu tutulmuş bulunan türden, muazzam bir gürültü kopuyor. Konuşmacı gözyaşları arasında omuzlara alınıyor, "Konuş, devam et, bu adamın her kelimesi altın" sesleri arasında salonda dolaştırılırken adamın "Sözlerim bu kadar" dediği duyuluyor, bunun üzerine olduğu yere kıçüstü bırakılıyor, herkes yine masanın çevresine geçiyor.)

- Evet baylar, öteki hatip, buyrun.

- Ben kısa konuşacağım: Marifet, bir kadının eline düşmeden koynuna girebilmektir.

- Ben pek kısa konuşmayacağım ve müsaade ederseniz, alanım gereği, konuyu matematiksel olarak şey yapacağım. Kadınların direnci -ki, tartışmasız en önemli meselemizdir ve hepimizi kanser gibi içten kemirmektedir...

(Tuncay kulak kesildi.)

- ...kemirmektedir, kolaylıkla hesaplanabilir ve hesaplanabilen her şey gibi çözülebilir. ("Aaa hayret" sesleri.) Evet, bunu bilmiyordunuz değil mi? Bakın çok kolay: Kadının arzuduyma katsayısını öğreneceksiniz -ki, bunun buradaki sayın arkadaşlarım için hiç zor bir iş olmadığı kanaatindeyim. ("Evelallah" sesleri.) Arzuduyma katsayısını, "adım kötüye çıkar korkusu" miktarına böleceksiniz. Elde ettiğiniz rakamı "olanbitenin gizli kalma ihtimali yüzdesi" ile çarpacaksınız. İşte bu kadar.

(Alkışlar. Kağıt kalemler çıkarılıyor, hesaplar başlıyor, bazıları bir kağıdın üstüne birkaç kadın adı yazarak hepsinin altına ayrı hesaplar yapıyorlar, yapamayanlar oluyor, formülü öneren, kalkıp beceremeyenlerin yanına giderek onlara yardım ediyor, beraber yapıyorlar, hepsi teşekkürler ediyorlar, eller sıkışılıyor, hesap sonuçlarına bağlı olarak bazıları telefon defterlerini açıp işaretler koyuyorlar, bazıları yanındakilere, "Senin hanım geçen gün bizim fırınların fiyatını soruyordu, söyle de bir müsait zamanda arasın, ben gidip bakayım sizin mutfağa, fırın için yer müsait mi, senin evde olman şart değil

canım" falan diyorlar.)

- İzninizle, izninizle. Ben bu formülden ötürü sayın arkadaşıma teşekkür ederim, yalnız şu noktayı ilâve edeyim müsaadenizle, kadının direnmesi, futboldaki başlama vuruşu gibidir, oyunun olmazsa olmaz bir kuralıdır.

- Pekâlâ sayın arkadaşım, pekâlâ, yalnız bedava sirkenin baldan tatlı olduğunu bugün artık Batı ilmi bile kabul etmektedir.

- Ucuz etin yahnisi konusunda beni uzun uzun konuşturmamanızı rica edeceğim. Yoksa derhal bir hatıramı naklederim.

(Oturum başkanı, önündeki düofonla bir şeyler konuştuktan sonra herkesin dinlemesini isteyerek açıklama yapıyor:)

- Beyler, aşağıdan hanımlar diyorlar ki, sıcaklar olmuş, yollayalım mı diyorlar, ama sonra yine işinize dalıp soğutmayın, ne zaman yiyecekseniz söyleyin, o zaman yollayalım, diyorlar, benden iletmesi.

Öneri genel onay görüyor, sıcaklar geliyor, rakılar doldurulуyor, çatal-bıçak sesleri yükseliyor, ikişerli üçerli gruplar oluşuyor, birbirlerinin omuzuna ellerini koymuş adamlar birlikte şarkı söylüyor, bir taraftan: Beyoğlu'nda geezeersiin, öbür taraftan: Akşaaam ooolduu, gel sevdiğiiim, arka taraf hızlı, mastikaya geçmiş bile, devrilen bardaklar, tamam anam, cjjanın sağossuun, garson çocuk, tamamdır abi demeye zorlanıyor, bişey yok, n'olcak, afiyet olsun, sen bize bi ufak daa, soona anacım dedim ki, ya böyle olur ya da, benim'çün önemli diil bunla'yaa, biz zamanında bej miyyona para dememişiz, tek ayak ulan, tek ayakta kaybettik gene sonunda, oğlum nerede kaldı buz, arabistandan mı geliyo'ya?, karı kilitlemiş mi kapıyı sana, iyi mi, ulan gece vakti, bizim şef olacak herif, düpedüz kayırıyor herifi, zaten onun gelişi de bi taaftı ya, patronun bilmemnesi mi neymiş, falan, biz kaç senedir dirsek çürüt, ocakbaşındaki oğlan kan ter içinde, bak

bizimki geçen geceki gibi ossun tamam mı? öyle çok pişmesin, bu gece yavaş gidelim be di mi anam, bi yere mi yetişçez, vereyim mi abi bi küçük daha, ben aslında istiyorum ki, içki masası dışında böyle oturup hayatımızdan konuşalım, ama, sonra anladım ki, sonra atladım taksiye, düştüm peşine, şimdi işin yoksa git dert annat, dedim ona, yapma, çakacak herif dedim, neyse fırsat oldu işte kaç hafta sonra, inan gözümde tütüyor, İstanbul başka bee, oğlum bırak, daha dibinde var, görmüyo musun?, vergi mi alıyon'nan? , haftasonu diyorum ki, hatunu çıkarayım biraz, çocukları da alalım, eeeyvallah abi, büyüksün, gazel, öbür masalardan alkışlar, ortaya karışık meyve, bak abi, şu gözlüklünün yanındaki, gür bıyıklı, bak şimdi bardak elinde, aman be abi, o diil be hah, o işte, inan, ben on senedir gidip gelirim buraya, o zaman derlerdi, yirmi senelik adam derlerdi, her gece burda, memurmuş güya, yiyordur o zaman, biz haftada iki-üç zor geliyoruz, bu adama kafam basmıyor, çoluk çocuk, torunları falan varmış, evde karı marı, ulan biz her gece gelsek, abi bu hafta tamam, bi ankaragücü kelek, n'olur belli değil, ama bizim çaycıyı bile oynattım, kesin, formül var bu hafta, Saray'a git oğlum, karı üç tane harifi idare ediyor da dördüncüylen filan şey oluyor, ama karı ne biçim ha, na bundan kıyak valla duvarda baskettopu büyüklüğünde memelerini elleriyle alttan kaldırmış, dudakları aralık sapsarışın kadın, nasıl geçirdik ama iki tane, ulan yugoslav gelmesin filan diyolar ama, o herif olmasa valla şeyyapmazdınız, olmasaydısı var mı ulan, yengemin şeyi olsa enişte olurdu, geçirdik işte, duvarda sarışının yanında fener posteri var, Tuncay da fenerli, öbür masada hak veriyor, hesabı verdi, üstünü bekliyordu, şimdi o da geldi, bahşişi masada bırakıp gitmiyceksin, garson seni bilecek, şekerim al bakalım bu da senin, sırt sıvazlama, gelecek sefere lâzım, böyle yerde yüzyüze geldiğin adama kıyak çekecek, iyi davranacaksın, "göreceksin", kapılar böyle açılır, kapının sahibi mi önemli,

kapıkolu mu, ha?, yaa, sekreterler meselâ, sekreter araklıycaz diye az mı uğraştık, ama n'oldu, kız randevu ayarladı, gittik adamlarla konuştuk, başka türlü yanlarına yanaşılmaz, ama öyle olunca konuştuk, haber oldu, birinci sayfadan girdi, koskocaman, ama ulan, bir keresinde, az kaldı, kız aşık oldu mu bize, durmadan arar, artık yok dedirtiyordum, dışarda falan dedirtiyordum valla, kız üstelik sinemaya tiyatroya falan gidiyor, yeni bi roman çıksın hemen alıp okuyor, bi de seni okumuş kabul edip dırdır konuşuyor, bizim vaktimiz mi var doğru dürüst okuyup edecek, neyse, şimdi öyle bir nane ki, baştan kıza 'senin patronla röportaj önemli diil, zaten kısa bir-iki şey sorcam' falan demişsin, kız kıyak da aslında, sağasola çağırdım, pek gelmedi, beni yokladı resmen, ben de bu sefer telefon açıp dil mil döktüm, bi araba laf ettik kıza, sen aslında, orada niye oturuyosun, işin iyi filan ama, sen icabında gazeteci bile olursun, istersen yardım edeyim falan dedik, kız arada soruyor, ne oldu, diyor, hani bana bazı şeyler anlatacaktın, ben öyle bir iş yapmak isteyebilirim pekâlâ falan diyor, rahat da kız, günde bilmemkaç tane herifle yüzyüze tabiî, asılan masılan da çok oluyodur haliyle, öyle hemen nazeninlik etmiyor anlıycan, bir-iki kere de çıktı benimle, oturup bişeyler yedik falan, çok rahat davranıyor, baktım, yokladım, biraz meseleye doğrudan şeedince mevzuyu değiştiriyor, laftan lafa atlıyor, sokaktan geçen birine takılıyor, bak bilmemkim falan diyor, tam lafı getireeksin, pat, bi vücut çalımı, sıyrılıyor, tabiî ben de, hani içmiş de dökülüyo gibi, anlıyosun vaziyeti, ben, diyorum, şundan hoşlanırım, bundan hoşlanırım, bizim piyasada şöylesi yok, böylesi yok, falan diyorum, küçükkız geldi, çiçek alıp verdik, taksiyle götürmemi istemedi, yürüyelim dedi, ha, dedim, iş oluyo dedim, sen de olsan öyle demez misin yani, ama yürürken beş adım öteden gidiyor, ya, bildiğin gibi değil, ulan dedim biz kaçın kurası, neyse yakayı zor kurtardıydım, bi kere gene, ben dalış vaziyetlerine hazırlık,

o sorup duruyor, gazeteyi soruyor, nasıl oluyor, nasıl yapıyorsunuz filan diyor, bizim gazeteyi okuyor, ben, dedim, sekreterler falan okumaz bizim gazeteyi ama, dedim, o okuyor, bigün işte, o da böyle şey bakıyor, biraz içtik de, seninle birlikte olmaktan hoşlanıyorum anlamına gelen laflar ediyor, e, dedim, işte, tamam işte, dedim, daha ne yani, falan, tutturdu, benim aslında, dedi, belki de böyle ilgi görmek hoşuma gidiyor, dedi, okurken sıkıntılar mı çekmiş ne, babası ölmüşmüş, annesiyle oturuyor, şimdi her gün başka elbise, patron elbise için özel para veriyor tabiî, hepsine verirler, bilmemne müdürünün sekreteri ya bu da, gelen sanki herife şey diyecek, kız orada öyle alımlı çalımlı oturunca herif kasılıyo bundan, bilirsin işte, şimdi kızın iyi giyinip biyerlere gitmek hoşuna gidiyormuş da, seninle samimi konuşabilirim sandım, diyor, iyi de kızım niye o zaman öyle bakıyosun, manalı laflar ediyoruz, tepki göstermiyosun, biz de tamam sanıp devam ediyoruz, di mi, birçok insan tanıdım iki senede, dedi, anlattı, hep böyle isimleri gazetelerde falan olan adamlar, dedi, gittiğim yerlerde pek içmem, dedi, çok davet ediyorlar, dedi, asıl ben bir konuşsam, kimler neler teklif etti, bi anlatsam, dedi, ama gazetecinin yanında konuşulmaz, değil mi, diye bi de bana sordu, hemen yazarsın sonra, dedi, ben de, ee, dedim, biz de böyle işte, her zaman dört kulak sekiz göz dururuz dedim, gece yatarken bile haber düşünürüz falan anlattım, güldü, ben sana anlatsam zaten hiçbirini yazamazsın ki, dedi, ben bu sefer yine şeyyapıım, ama neyse, uzun hikâye, ben dedim ki, ulan böyle olmiycak, bodoslama şeyyapıyım dedim, yolda gidiyoruz, gecevakti, parka girelim diye şey yaptım, önce istemedi, önce istemezler zaten, biz de içimizden tamam dedik, anlayış göstereceksin başta, o kendini hemen teslim olmamış sayacak, biz de eyvallah dedik, bak, dedi, ne güzel konuşuyor, geziyoruz falan, dedi, ben de bunun amaç olamayacağını, meselâ insanın sadece yazı yaziim diye yazı yazmayacağını, yükselip biyer-

lere falan gelmeyi hedefleyip onun için çalıştığını, onun da işyerinde böyle yapmadığını mı sanki, filan, anlattım, koluna girdim, bir-iki adım gitti, çantadan mendil mi ne çıkarmak için kolumdan çıktı, parkta giderken tuttum, ulan kız manyak mıdır nedir, her taraf karanlık, etrafta kimsecikler yok, her şey dört dörtlük, ha çıldırcam valla, ben istemiyorum demedim mi diye tutturdu, neyse, n'apalım kızım, dedim, bi sarılmadık bile, hiç konuşmadı eve kadar, ben de tavır koyuyim şuna dedim, evin köşesine kadar götürdüm, inanmazsın, hâlâ, istersen gel bi kahve iç falan diyor, gitmedim tabiî, bizim de şeyimiz var, sonra bi kere aradım, n'aber m'aber konuştuk, baktım hiç oralı olmuyor, çağıracağım yine, ben yine dedim, istersen falan dedim, çok sıkışığım, dedi, eve iş filan götürüyorum, burda birtakım işler aldım ayrıca falan dedi, ne işi olacak, bahane tabiî, baktı bizden onun istediği gibi iş çıkmayacak...

Şimdi burdan da hemen eve gidilmez ki. Hadi atlayıp bişeye, Fişekbar'a gidelim, Riya'ya Miya'ya falan, bir-iki kadeh atarız, otururuz, birileri vardır mutlaka, yürüsene oğlum, enayilik etme, piyasada gözükeceksin, ne demişler, devamlılık başlıbaşına kuvvettir.

Garsona bahşişli gelecekseferyatırımı yapıldı, çıkıldı, taksiye atlandı, biyere gidildi, birikikadehbişey içildi, birilerine rastlandı, hadi gelindi, hep birlikte oturuldu, biz de şuraya sıkışıverildi, böyle çok mu samimi olundu, n'olcak canım, yabancı mıyız, gülüşüldü, kim yoktu orada? neden? yine kimlere takılmıştı? zaten hep böyle, arada bir böyle, zaman zaman böyle yapardı, yok canım, hava olsun diye gelmiyordu, kaç kere göz möz kırpıp "ben bu akşam gelmeyeceğim, özel işim var" demiş, hain hain gülümsemişti de gece gidip evinde yalnız başına pijamayla otururken bulmuştum, ben de, ben de, ulan basalım mı herifi gene evde, ay boşverin canım, gecevakti, onun için buradaki rahatımı bozamam, benim için

olsa bozar mıydın, aman be sen de, şu kızı rahat bıraksana, değil mi ama, ne yani, rahat bırakmasın mı, o kadar da rahat bırakılmak iyi değildir, vay be, meydan mı okuyorsun, söyle bakalım, özgür müsün feminist mi, bıraksanıza benimle uğraşmayı, başka işiniz yok, e, sen dedin demin, fazla rahat bırakılmak iyi değildir dedin, biz de yani bunca yıllık arkadaşımız, kıralım mı, zaten ne demişler, kadınlaaarrr..., kadınlar üstüne özlü sözler söylendi, "kızlar" kızdırıldı, gülündü, kalkmadan birer kadeh daha içildi, hadi bakalım herkes evine gidecekti, benim zaten kaç gece oluyor, evde yine zırıltı çıkacak, benim de, üstelik söz verdim geçen gün, ben de söyleyebileceğim bütün yalanları tükettim, hadi kalkın bir an önce -ha, unutmadan, yarın işe gelince - otomobilliye kazık ince ince - ama kardeşim, herkes gidiyor gönlünce - biz belediye otobüsü gibi her gece - n'apalım, ilk bulduğun parayla araba edinince - gecenin ikisinde yayan mı gidelim sence - valla arabanın altı çöküyor hepiniz binince - ikimizi bırak gel önce - beyler bu düpedüz işkence.

Otomobilliler kazıklandı, önlere atlandı, arkalar dörtlendi, Tuncay arabadan inerken, "Onun da adı, o sekreter kızın da adı Nilüfer'di," diye mırıldandı.

Televizyon antenleri arasında kordonlardan sallanan renkli ampuller sönmüştü. Adamlarla mutfaktaki kadınlar "Biz sizi bırakıveririz canım" - "N'olcak biz şurdan gidiveririz canım" törenlerini tamamlayıvermiş, evlerine gelmişler, adamlar yoğun geçen bir işgününün yorgunluğuyla yataklarının kocatarafında kıvrılmış uyurlarken kadınların üstüne aldatılmış Hülya Koçyiğit mahzunluğu çökmüş, çocuklar derslerini yapmış öyle yatmış, bazı demlikler içlerine çay konarak sabaha hazırlanmış, saatler kurulmuş, balkonkapıları kedi, zeminkat pencereleri hırsız girmesin diye son bir kez yoklanmış, el ve ayakların bir kısmı çocuklar tarafından temizlenmiş, paklanmış, temizlenmeyenler için azar işitilmişti, vatandaş sakin,

asayiş normal, ekipler yerlerindeydi, amanneuysalçocuklar yataklarında oralarıyla buralarıyla oynuyor, necicikızlar nasıl yapıldığını merak ediyor, evlenme cüzdansız Boğaz'dan gelen çift karakola götürülüyor, sokakta nara atan sarhoş "karı bıraktı gitti" diyor, narakonusu 'karı' dostundan dayak yiyor, acil servis kapısında hasta yakınları, stad gişesinin önünde hastalar kuyruğa giriyor, gelinle damat otel odasında birbirlerine karşıdan gülümsüyor, masaya devrilip uyuyakalmış öğrenci gözlerini açıp umutsuzca saate bakıyordu; paydos etmeye hazırlanan palabıyıklı lükseğlenceyeri kapıcı ve teşrifatçısı 12, sandal bağlayan balıkçı 36, dolaşan taksici 229, boştagezer 554 kişiydi, münasebetsiz bazı horozlar pijama egemenliğinin sonsuza dek sürmeyeceğini, bu zebralığın yıkılmasına birkaç saatin kaldığını, hattâ bazı semtlerde tarihin çöplüğüne bile atılabileceğini, doğacak günün çöpçülerin geliş günü olduğunu, çöp kovalarının akşamdan kapıönlerine konması gerektiğini hatırlatıyorlar, hayatın diyalektiği -her zamanki gibi- gaddar ve hunhar bir kararlılıkla ilerliyor, bunun gereği olarak, sabahçı kahvelerinde akşamcılar uyuyordu - her zamanki gibi.

V. Methiyeli, Yabancı Yatırımcıyı İstemiyor

❑ *15 yıl öncesinin içine kapalı sahil kasabasını bugün göz alıcı bir turistik yöreye çeviren Methiye halkı, "Zahmetini biz çektik, şimdi parsayı başkaları topluyor," dedi.*

Henüz deniz mevsimi gelmemişken Methiye'ye gidip röportaj yapmamız istendiğinde, doğrusu, "hiç sırası değil" şeklinde düşünmüştük. Fakat bu şirin tatil yöresine gidip, Methiyelilerin gösterdiği büyük yakınlığı görünce, bu fikrimizi değiştirmek zorunda kaldık.

Methiye'ye İzmir'den otobüsle gidiliyor. Yaklaşık olarak 6 saat süren bir yolculuktan sonra, otobüs kıvrılan yolları izleyerek çıktığı tepeden inmeye başlıyor ve biz gözlerimizin önünde birden, masmavi denizin bizi çeken rengini buluveriyoruz. İnişten sonra ise yol bir süre dümdüz gidiyor ve yolun üzerinde kayarak ilerleyen otobüsümüz bizi Methiye'nin güzelliğini gözünüzün önüne seriveren meydanına bırakıyor.

Bu güzel yere zamansız gelme konusundaki endişelerimiz Methiye'ye ayak bastığımız andan itibaren değişmeye başladı. Methiye'de, işe evlerini "yerli" turistlere kiralayarak başlayan

ve artık kendilerine "emektar" diyebileceğimiz pansiyoncularla, İstanbul, Ankara ve İzmir'den gelip burada arsa, bina satın alan veya kiralayan yatırımcılar arasında bazı çekişmelerin olduğunu öğrenmiştik. Bunu soruşturmak üzere, yat limanına bitişik balık lokantasında balık yeyip rakı içmeyi sonraya bırakıp derhal işe koyulduk. Tuncay, "Şimdi gidip cepten yemenin âlemi var mı, nasıl olsa birazdan bir sürü adam beni buralara getirip yedirip içirecek," demişti içinden.

Sahil boyunca uzanan genişçe cadde üzerinde, tabelasını gödüğümüz "Özen Pansiyon"a girerek, pansiyonun sahibi Mehmet Atacan'la görüştük. Atacan, 50 yaşlarında, vaktiyle balıkçılık yapan, bunun yanında bir bakkal dükkanı işleten, doğma büyüme Methiyeli bir kişi. Kendisine önce Methiye'ye gelen yerli veya yabancı turist sayısında artış olup olmadığını sorduk. "Olmaz mı, çok, çok," diye söze başlayan Atacan şunları söyledi: "15 yıl kadar önce İstanbul'dan, Ankara'dan bizim turistler gelmeye başladı. Burası tutulunca, yabancılar da gelir oldu. Şimdi hem otobüslerle hem de yatlarla birçok Alman, Fransız, yabancı buraya gelir. Methiye'nin turisti yılın sadece bir-iki ayında eksik olur." Özen Pansiyon'da o sırada yabancı yoktu; Tuncay, pansiyon sahibiyle oturup konuştukları holümsü yerde bütün duvar çatlaklarından fışkıran yemek kokularını buna yormuştu. Pansiyon sahibi hem yükünü tutmuş hem de anasının gözü birine benziyordu. Kimseye minneti olmadığı gibi, Tuncay'a da, kahve dışında ikramı olmayacaktı besbelli. Tuncay, yazıda üç ya da dört pansiyoncunun adı geçse yeterli olacağını düşünmüştü gelmeden önce. Şimdi elde var birdi. Hol, üstelik, loş ve sevimsizdi de. Özen Pansiyon sahibi Atacan'ı işlerinden alıkoymamak için kendisine teşekkür edip ayrılıyor ve hemen bitişiğindeki Bahar Pansiyon'un kapısını çalıyoruz. Bahar Pansiyon sahibi, doğma büyüme Methiyeli Kenan Yaradanakul da bizi dostça karşılıyor, sorularımıza ise tane tane yanıt veriyor. Yaradanakul, önce,

"Şükürler olsun halimiz vaktimiz iyidir, bu turist işi sayesinde," diyor ve daha sonra ise şunları söylüyor: "Yalnız, bizim derdimiz de çoktur." Kendisine bu "dertlerini" soruyoruz. "Büyük şehirlerden gelen ve Methiye'den arsa ve bina alan şahısların Methiyelilerin ellerindeki turisti çekmeye çalıştıklarını" belirten Yaradanakul, "Bir, iki kişi gelse eyvallah diyecek, bağrımıza basacağız. Ama akın akın geldiler, şimdi Methiyeliye yer kalmıyor" şeklinde konuşuyor. Bahar Pansiyon'un biraz daha aydınlık olan holünde, karşılıklı çaylarımızı yudumlarken ise sohbeti sürdürüyoruz. Ara sıra ise odaya, Yaradanakul'un çocukları giriyor, çıkıyor. Kenan Yaradanakul beş çocuk babası. Bir de torunu var. "Hep geçimimiz bu pansiyondan," diye anlatıyor. "Büyük şehirlinin ne ihtiyacı var, burada kazanacağı paraya?" diye soruyor öfkesini saklayamadan. "Bak oğlum, bunları yazmayacaksan bana hiç anlattırma" diye bizi uyarmaktan ise geri kalmıyor. Kendisine, "Merak etmeyin," diyoruz. "Yazacağız, mutlaka yazacağız."... Zaten bunları yazmasak ne yazacağız. Bir de ara sokağa girelim bakalım. Kimseye yer sormaya bile gerek yok. Hepsi birarada. Birinden çık, ötekine gir, bir günde iş tamam. Balık işmiş bu. Sonra ense vaziyetleri, biraz. Arada bi de Belediye Başkanını ziyaret. Ona aslında işe başlamadan mı gitseydim? Neyse, daha başladım sayılmaz tam. Böyle küçük yerlere gelince de insan bir hoş oluyor; sürekli ön plandasın, herkes sana bakıyor. Sahi, akşam nerede kalacağım ben? Neyse, Belediye Başkanına sorarım. Turistlerin falan olduğu otel varsa. Gerçi hiç gözüme çarpmadı turist filan. Belediye meydandaydı herhalde. Küçükyer ahalisinin bütün projektörleri spotları gelen yabancıya çevirmesi yetmiyor; Tuncay'ı banka mütfettişi ya da karayolları görevlisinden ayırdetmeliler. Bu durumda en uygunu sigara almak. Küçükyerde gazetecinin muhabbetsiz alışverişi olmaz. "Nereden mi? Büyükkent'ten." Bak, nasıl hemen iki-üç kişi yanaştı bakkalın kapısına. "Evet, yazı ha-

zırlayacağım." Ulan yoksa yabancı sigara mı alsaydım? "Tabiî iyi yazarız. Bu kadar güzel yer hakkında kötü şey yazılır mı birader?" Bak nasıl dalgaya düştüm; şimdi 'Yok, Samsun'u bırak Winston ver' desem de bişey değişmeyecek. "Önce bi Belediye Başkanını ziyaret edeyim de, sizin pansiyona da uğrarım tabiî. Tabiî tabiî." Küçükyerlere daha sık mı gelmeli, ne? Neredeyse halı serecekler önümüze. Başkan mı, yukarda mı, gazeteci mi, tabiî, buyururuz da, bir haber verseniz; başkan ayağa kalkmış olacak, bahse girerim; kiminle mi? Selmin'le, ama o hayatta hiçbişeyin farkında değil ki, 'şimdi, oda kapısına vardığımızda başkan ayağa kalkmış olacak, bizi kapıda karşılayacak, sonra bisürü ikram' demiştim, 'bahse var mısın' demiştim, o da omuz silkip, 'aman, sen de ne çok takılıyorsun böyle şeylere' demişti, yani ben sanki, önümü ilikleyip, önümü ilikleyeyim yine de, buyruun, buyruun, hoşgeldiniz, ama bu ne... mevsimsiz böyle, e, iş gereği, biz gazeteciler, bilirsiniz, gecemiz gündüzümüz yoktur, gecemiz gündüzümüz olmadığı gibi, yazımız kışımız da yoktur, yazımız kışımız olmadığı gibi, çayımız kahvemiz, çayımız kahvemiz bol da, biz sizi şöyle bizim Rıhtım Lokantasında bi ağırlamayacak mıyız yani, buralara kadar gelmişken siz, öğlen yemeğine, bizim buranın sadece kumu denizi değil ki güzel olan, bir de balığımızı tadın bakalım. Methiye Belediye Başkanı, seçileli bir yıl olmasına rağmen, şirin yörede bütün işlere hakim olmuş. Genç Başkan Saffet Temiz, "Methiye'de turizm gelişmesinin başını alıp giden bir başıboşluk olmasına mani olmayı kendime birinci iş edindim," diye anlatıyor bize. "Pansiyon tarifelerini ve turiste verilecek hizmetle beraber, gelen turistin ilk anda karşısına çıkacak manzaranın temiz ve tertipli olması için ise kaldırımlara masa konmasını yasakladık," diye sözlerini sürdüren başkan Temiz, daha sonra şunları bildiriyor: "Kendi maaşımdan da vererek bir tane büyük çöp kamyonu aldık. Şimdi her gün günde iki sefer Methiye'yi dolaşıyor. Sahile masa koyan

kahvehaneleri cezalandırma cihetine gittik. Methiyeli tasarruflarımızda arkamızdadır. Bundan aldığımız güvenle daha planladığımız birçok iş var. Bunları kısmet olursa turist sezonuna kadar tamamlamak ümidindeyiz." Başkan pek içmiyor, ben de fazla içmesem mi? Ulan bize koyar mı be? Daha akşama çok var, akşam faslını da başkanla mı yapacağız acaba, şu sırada turist hatunlar falan yokmuş demek, o zaman akşama da başkan maşkan takılacağız artık, ya da bakarsın birileri çıkıverir meydana, başkan işini biliyor, yaa, en iyisi Gözde Otel, öyle mi, o zaman müsaade alalım, hem bi telefon edeceğim gazeteye, gazeteye?, bi telefon edeceğim ama, gazeteye olmasa da edeceğim, edecek, yatağa uzanıp tık tık çalınan kapıya 'Evet, gir', 'şuraya bırakıver', 'tahtaolmayan'ı tahtaya dönüştürme gibi felsefi bir işleve sahip diyalektik kağıt kaplamalı, oymalı şifonyerimsi komodinin üstüne titrek ellerden kahveler, Methiye dolaylarından haberler, soona Başkanla yemek yedim, şimdi oteldeyim, uzandım, yazıyı biraz toparlayayım, bir-iki saat sonra gene çıkar işi tamamlarım, yok, hemen dönmem, yani dönemem, yani tam tamamlayamam hemen, e, öyle iki kişiyle konuşup koca röportaj yazılır mı, ya, tabiî, seni bir an önce görmek istemez miyim, burada yalnızım, merak etme, niyesi varmı, yani, diyorum, hiç turist falan yok ortalıkta, yaramazlık yapmıyorum, merak etme; -bir kahkaha ve kalkık tek kaş şu anı ne biçim süslüyor: Büyüksün Tuncay! ayna karşıda- merak etmiyor musun, canım ne kızıyorsun hemen, bak, diyorum ki, yaza seni getireyim buraya, çok güzel hakkaten, anlattıkları kadar var, üstelik yazın acayip eğlence oluyormuş geceleri falan, ne?, o zaman yalnız mı gelirim, yahu ne biçim konuşuyorsun, ben sana beraber geliriz diye şeye-diyorum, sen, ne?, şimdi ben bahane mi uyduruyorum yani buraya gelmek için, neredeyse kışın ortasında?, biliyorsun işte canım, iyi bişey olması lazım, sen git dediler gazeteden, ne?, bizim müdürle mi konuştun, niye?, niye aradın?, ben

mi can atmışım, beni göndersinler diye, İhsan'la Rıfat gitti diye ha?, sen niye aradın gazeteyi, onu söylesene, beni mi sordun?, nasıl yani?, ya, sana yalan mı söylüyorum ben?, arkamdan beni takip mi ediyorsun telefonlarla, ne?, e hem ediyorsun hem de niye edeyim diyorsun, 'bu durumda olmak benim de hoşuma gitmiyor' ne demek, yahu şurdan iki çift iyi laf edeyim diye arıyorum, sen şeyed..., oradayken mi edeyim, ama biliyorsun hayatım, ben öyle çok vakti olan bir insan değilim ki, önemli bir iş oldu mu hemen beni yolluyorlar, o partiler işinde de öyle oldu, sonra sen bana bozuk attın, doğru dürüst bir haftasonu birlikte olmadık daha yeni evlenmişken falan demedin mi, nasıl başka türlü, nasıl başka türlü olmuş, onu da mı ben istemişim, ne!, yalvarmış mıyım?, kim dedi bunu sana?, kim arkadaşlarım, bunu diyen eşşeoğlueşşeğin ben, ne?, nasıl küfür etmeyeyim, sen bir kere, benim hangi arkadaşlarımla ne zaman görüştün ki, canım, yalan söylüyorsun demiyorum sana, ama birisi bilip bilmeden bişeyler yumurtlamış ortaya, sen de inan..., ne konuşacağız gelince, her şeyi mi, yahu senin sinirlerin iyice bozulmuş anlaşılan, Nedret'lere falan gitsene, regli falan mısın yoksa, tamam biliyoruz, naz yapmazsın, ama ne bileyim, dedim ki... yani işte, öbürgün falan anca biter işim, çıkıp gelmem, işte, tabiî önce gazeteye giderim, pazar falan, e insaf, bunu sen sorma bari, gazeteci karısı olacaksın diy mi, pazarı mazarı mı var bizim mesleğin, ya, tamam, elbette önce şu elimdeki röportajı yazacağım, evde yazılır mı hiç, hem öyle de olsa dönünce bi uğramak lazımdır, millet ne yapıyor falan, cumartesi sabahı?, yok canım, imkânı yok gelemem, nasıl geleyim cumartesi sabahına, istesem de valla gelemem, ya öyle konuşma, şimdi ben burada üzüleyim mi yani, ne yani, sen sanki hep üzülüyor musun benimle birlikteyken?, nankör olma, nankör olma bak, e sen benimle böyle konuşunca kabahat olmuyor da, dur kapatma, deli misin, bari iyi kapatalım telefonu, hadi iyibişeyler

söyle, bak pazar gecesi geliriim, şöyle bikadehbişey içerim karşında, sonra hasret gideririz biraz, ha?, buradan, otel tabiî, çok rahat konuşmamakta yarar var, ha!, ne yani, kocan gelecek sen pazar gecesi başka bir yerde mi olacaksın, saçmalama, olur mu öyle şey, mecbur muyum ne demek, yahu ne oldu sana Allahaşkına, hiç böyle konuşmazdın sen, yani bu kadar şeyyapmazd..., bak, hay Allah, kahvem buz gibi olmuş, dur bi yudum alayım, kapatıyor musun?,bari iyibişey söyle o zaman, gelince mi söyleyeceksin, hah ha, bak işte o olur, hah şöyle, ne?, çıldırtma insanı yahu, sanki çok kötü bir durum varmış ortada gibi konuşmasana, tam 'hah, iyi oldu, şimdi kapatırken içim rahat olacak' diyorum, tutup 'senin beklediğin şeyleri söyleyeceğimi sanmıyorum' diyorsun, ben anlamıyorum artık, senin sinirlerin bozuk, ben neşeni yerine getiririm senin, geleyim de, bak gene aynı şeyi diyorsun, bizim aramızda öyle olaylar falan mı var ki evden gidecekmişsin, söyledin dinlemedim mi?, tamam, ara sıra şikayet ettin de, evde oturmaktan falan değil miydi onlar?, benimle ne ilgisi var?, bak, anlayışlı olmaya çalışıyorum, ama sabrım tükeniyor, ben de kötü konuşacağım artık, sanki senin hakkın var mı, sen git de en samimi arkadaşlarınla konuş, bak sana ne diyecekler, aklını başına al derler herh..., ne?, n'olmuş çok meraklıysalar, yahu, artık iyice saçmalamaya başladın ama, hem anlamıyorum niye böyle hem de yani iyice saçma ama, ben bir gün bile senin arkadaşın diye ona o gözle baktım mı ki, ne fark eder olur mu?, hadi, bak geç kalacağım, bekliyorlar tabiî , kolay iş mi, hiç tanımadığın bir yere geliyorsun, kısa sürede herbişeyi öğrenip, nabızları tutup, buranın bir manzarasını çizeceksin yazınla, üstelik anlaşmazlıklar falan var bisürü, bahsetmiştim galiba, ne?, e, olmuyor, biliyorsun işte, çok sıkışık oluyorum, her şeyi de anlatamam ki, hiçbişeyi anlatmıyor olur muyum, e, bazı anlatılamayacak şeyler, bütün hayatım?, ev dışında?, şu bendeki de ne talih birader, bitürlü yaranamadık yahu,

kendim?, e, haksız mıyım, şurdan iki tane iyi laf duyayım diye telefonu açıyorum, karşıma ne çıkıyor, söylesene asıl niye kızgınsın allaaşkına, yok yok, mutlaka bişeye kızdın sen, benden çıkarıyorsun şimdi, ciddi misin, nasıl anlamadım, nasıl ciddi, yahu, bırak şu bulursan, görürsen laflarını, hadi bak, iyibişeyler söyle, ben de iş çıkarmak için uğraşacağım burada, moralimin yerinde olması lâzım, bak kalbimi kırıyorsun ama, yahu dur, ağlama, ağlamasana, beni düşün, ne biliim işte, bak, yok yere sinirlerimi bozuyorsun, biraz mâkûl ol, ağlama artık, hadi yahu, hep aynı şeyi tekrarlıyorsun, hiçbi yere gitmeyeceksin, pazar gecesi görüşeceğiz, tamam işte, bak, yemek saatinden erken gelirsem biyere çıkarız istersen, ha?, istersin istersin, dur, yeminler falan etme, bak ben geleyim de, senin moralin falan da düzelir, ilgilendirir, bal gibi ilgilendirir, ne yani?, sen de şimdi bana hiç ihtiyacın yokmuş gibi konuşmasana, niyesi var mı, şimdi boşver, ama o kadar da değil artık, küstahlık falan etmiyorum, biraz ayaklarını yere basasın diye söylüyorum, gerçek yüzüm...?, e demin konuşan başkası mıydı, bana sahte mahte diyemezsin sen, bak bağırtıyorsun, benim konumumdaki bir insan, bana ne deme, oteldekiler, beni rezil mi edeceksin yahu, ne olmuş ki sana, duyan da seni aç açık kalmış falan sanacak, abartıp saçmalayıp duruyorsun, e, tamam mı, n'aparsan yap, tamam tamam, tamam, anladık, anladık, peki, pazar gecesi geliyorum, tamam, ben söyleyeyim de, tamam işte, bal gibi, ha, görürüz, tamam, ben pazar gecesi oradayım, sen de oradasın, nerede olacak, evde, evinde, hayır efendim, benim evimse senin de evin, inatlaşıp durma benimle, neyi kanıtlamaya çalışıyorsun bilmem, var tabiî, ihtiyacın var tabiî, benden başka kime neyi kanıtlamaya uğraşabilirsin ki zaten, hayır hiç de değil, senin gözün hep başka yerlerde de ondan, sen memnun olmayı bilmiyorsun ki, başkası olsa, yahu başkası maşkası var mı ki, e, öyle dersen günün birinde olur da, sen böyle yaparsan,

küstahlık falan değil, senin yaptığın terbiyesizlik asıl, e sen konuşurken iyi de... alo! alo!, kapattın mı!, dur, alo, hah, niye telâşlanayım canım, bi tık sesi geldi, kapattın sandım, yani kapatacağını düşünmedim de aslında, hayır, pek öyle kolay olmaz senin sandığın kadar, hadi bi denesene bakalım, ben bunca işin ortasında bi fırsat yaratıp seni arıyorum, sesini duyayım, bana bir-iki iyişey söyle falan diye, sen yüzüme telefon kapatacaksın ha?, ha?, ne?, konuşuyoruz hamfendi, tamam, basın, basın bu, iş görüşmesi, basın telefonu, konuşuyorum, alo?, ha, hadi artık, bırak saçmalamayı, beni de daha fazla bunaltma da işimi yapabileyim, tabiî işimi düşüneceğim, iyi muhabir olmak bu demek işte, senin henüz bunları anlayamaman normal tabiî, olur efendim bal gibi olur, ben seni zorla alıp evime getirmedim herhalde, yüz kere söyleme tamam, anladık, ben ne söylesem küstahlık oluyor, asıl sen bana karşı böyle konuşma cesaretini nereden alıyorsun acaba?, tamam, uzatma, pazar gecesi seni evde bulacağım, evet, tekrarlayıp durma, bari eve not bırak nereye gideceğini, tabiî hiç komik olmaz, komik olan senin söylediklerin, gece vakti evde olmayacakmış da falan da filan da, hakikaten komik, neyse sen de anlayacaksın ya zaten, söylediklerine pişman olacaksın sen de, bak iyice tepemi attıracaksın artık, kesinlikle nankörsün sen, pişmansan bi kolayına bakarız be, yahu niye ben söyleyince kabahat oluyor, deminden beri sen ağzına geleni söylüyorsun, söylemiyor musun, dahası ne olacak, ne kaldı ki söylemediğin, ay çok merak ettim valla, gelsem de öğrensem şu müthiş şeyleri, çok dokunaklı oluyor, evet, evet, bir de mektup bırak istersen yemek masasının üstüne, gözyaşı falan damlamış olsun, ya öyle karşımda ağlayacak mısın durmadan, saçmalıyorsun saçmalıyorsun sonra da ağlıyorsun, kadınlar da biraz güçlü olabilir herhalde, evet var, senin gibi yapmayan kadınlar var tabiî, aklını başına toplamaya çabalasana biraz, yaa, evet, aklın başında olsa deminden beri ettiğin

lafların hiçbirini etmezdin, peki, peki, tamam, hadi, benim işim gücüm var, kapatıyorum, e, tamam, sen kapat öyleyse, yok canım, benim hiiç öyle iddialarım yok, tamam yahu, ilk sen kapamış ol, ne yapalım, hadi, kapat o zaman, geç kaldım zaten, aman saçmalama, oraya niye geç kalacakmışım, ben buradan bahsediyorum, tamam, hadi eyvallah, aklını başına toplarsan eğer, ben Gözde Otel'deyim, numarası 12 34, akşam birtakım adamlarla falan beraber olurum, yarın sabah falan ara, tamam yine başlama, aramazsan arama, pazar gecesi görüşürüz, hadi eyvallah, bulursunu bulamazsını yok, pazara evdeyim, tamam, hadi, tamam, kapatmayacaksın nasıl olsa, hadi ben kapatıy... eeehh, tamam dedik ya, hele bi evde olma görürsün, nereye gidebileceksin ki zaten, nereye gid..., bütün arkadaşların Öbürkent'te, şimdi iyice ağla da bari ağlamaklı surat görmeyeyim yorgun argın geleceğim zaten, hiçbiyere gidemezsin, gidersen bidaha dönemezsin o eve, bana böyle bişey yapamazsın, kimse de yapamaz, ne?, döner misin dönmez misin görürüz, ister misin istemez misin görürüz, bu telefon konuşmasını da hiç unutmayacağım, sen de unutma bunu, bu yaptığını, amaan uzatma, ben ne yapmışım ki, uzatma be yeter artık, sana rahat batmış rahat, şımarıklık bunlar, kapris, kadın kaprisi, bunları yemem ben, aklını başına toplamak zorundasın anlıyo musun?, değil tabiî, aklın başında halin buysa, değil tabiî, telefonu kapattıktan sonra oturup pişmanlık krizleri geçirme de bu yaptıkların için, ben de yokum yanında, yapamazsın tabiî, bensiz oradan oraya gitmen bile zor o şehirde, evden gidecekmiş de falan..., git bakalım, kaç dakika sonra döneceksin tıpış tıpış, yalnız ben gelmeden dön de, çünkü gelip seni bulamazsam, ifade ediyor mu etmiyor mu görürüz, o zaman böyle ağlaman da fayda etmeyecek, görürsün, görürsüüün, merak etme, hem de sen istersin görmeyi, görüşürüz tabiî, ben affedersem tabiî, istediğin kadar küstah de, artık otomatik, makine gibi, aynı kelimeleri tekrarlıyorsun sen, iyice

kaybettin, akıl mantık falan hiç kalmadı, benim işim gücüm var hadi, pazar gecesi gelirim dedim, o kadar gerisini sen düşün! Gerisini o düşünsün, ben bütün tahammül gücümü zorlayıp o söylediği aptalca şeylere katlandım yarım saat, gittiğimde evde olacak, ayaklarını altına çekmiş, divanın üstüne büzülmüş, ağlamaklı bir suratla oturuyor olacak, artık kapıyı çalmam da anahtarla açar girerim ki, onu öyle göreyim, o kadarına izin verelim artık, yüzünden masumiyet akan suçlu çocuk gibi oturup, onu öyle göreyim de hemen yumuşayayım diye hazırlanmış olacak, olsun, ben de hiçbişey demeyeceğim, o telefonda, neden falan demeyeceğim, zaten dağılacak beni görünce, ama öyle hemen hiçbirşey yokmuş gibi de yumuşak görünmemeli, nasıl başlamalı, meselâ: "Methiye, masmavi koyu ve birbirinden değerli tarihî hazineleriyle, ilkbahar başından sonbahar sonuna kadar kendisine koşup gelecek tatilcileri karşılamaya hazırlanıyor. Ama sezon boyunca binlerce yerli ve yabancı turisti ağırlayacak, onlara hizmet vermek için koşuşturacak Belediye Başkanı ve pansiyoncuların yüzü asık...", olmaz, "yüzü güçlükle gül...", "yüzlerinde eksilmeyen misafirperverlik belirtisi gülümsemeye karşın huzurları kaçmış bir kez. Neden derseniz...", aslında en iyisi human-interest bir giriş yapmak, yani okuyucuyla birlikte Methiye'ye gelip sonra orada sorunu öğrenmiş gibi..., hani gelip sadece masmavi koyu ve şirin lokantaları falan görüyorlar da, sonra, insanlarda bir sıkıntı sezip, altını deştikçe işin içinde bir iş olduğunu anlıyorlar, tamam, öyle olmalı, bu deşme işi için de ben, bu deşme işi de benim yapacağım iş tabiî, zaten toparladık her şeyi.

Tuncay'ın gözleri kapanıyordu. Biranın etkisi filan değildi tabiî. İki koltuk öndeki turist kız yanındaki adamın omzuna başını koymuştu. Uyumuyorsa da uyuyor sayılırdı artık. Tuncay iyi ki yıkanmıştı öğleden sonra. Saçları bir-iki günlük kirle sertleşmiş olsaydı, otobüs koltuğuna yaslanınca belki

de münasebetsiz şekillerde dikilebilirlerdi, önceden tahmin edilemeyecek yerlerinden. Tuncay uyuyakalmadan önce son olarak, vaktiyle uçakla gidilebilecek yerlere bile otobüsle gönderildiğini hatırladı, Büyükkent'ten Methiye'ye gelmek için en azından şu kadarlık otobüs yolculuğunun zorunlu olduğunu (oraya uçak yoktu ki) kendine tekrarladı, hatırlattı, gözlerinin önünde bir gazete sayfası canlandırdı, gazeteyi tutan eller, bazı satırların ve Tuncay'ın imzasının üstünde gezinen parmaklar, şu turist kızın parmakları meselâ, ay valla çok güzel olmuşların frekans ve tonları değişiyordu, masada yarım içilmiş içkiler, çerez merez ve şimdinereyegidiyoruzlar vardı, boyunların başları hafif geriye almasıyla dudak kenarlarını yanlara ve yukarı çekiştiren mantonututayımlar kapıda, arabayasığışırmıyızlar aşağıda, bina dışında bekliyordu, amanheporamayamıgideceğizler otomobile geçip kurulmuşlardı çoktan. O gece nedense Tuncay hep birisinin çıkıp pat diye Selmin'i soruvermesinden korkmuştu. Oysa böyle bir şey bugüne dek hiç görülmemiş duyulmamıştı. Demek ki, olsa, ilk kez gerçekleşecekti ki, bu durumda haber bile olurdu. Tuncay, uçak yolculuğu ile otobüs yolculuğu arasındaki çok önemli bir farkı bu arada keşfetti: Uçağa bindiğinde, hemen her seferinde, kendinin hafif yaralı kurtulacağı bir kaza ya da uçağın kaçırılması gibi şeyler düşlerdi; kazayı ya da korsanlarla mürettebatın mücadelesini, çocuğumu kurtarayım derken hayatını kaybeden bir annenin veya babanın trajedisini, bunları nasıl yazacağını, hattâ yazısının başlığını ("Muhabirimiz kaçırılan uçaktaydı") bile tasarlardı; oysa otobüsle sarsıla sarsıla virajları dönerken kaza maza istememişti. Bu ihtimal hayli sevimsiz, biraz da ürkütücü görünmüştü ona. Birinci sayfadan girip giremeyeceği belli olmayan, her türlü sıradan insanın başına gelebilecek bir otobüs kazası, başkalarının yaşayıp Tuncay'ın gözleyeceği, bildireceği, belirteceği, olayı yaşayanların da 'şunları söyleyeceği' veya

'şeklinde konuşacağı' bir haber değildi Tuncay için. Ama Selmin'in yok oluşu resmen haberdi. Üstte, mor zemin içinde sarı harflerle bir dişi başlık vardı: DEDİĞİNİ YAPTI! Dişi başlık bir ok şeklindeydi ve Selmin'in bir ağaca sarılmış gülümseyerek poz verdiği renkli fotoğrafa saplanıyordu usulca. O gün ormanda Selmin'in de fotoğraf makinesini alıp Tuncay'ın resmini çekmeye kalkıştığı, Tuncay'ın "Aman dikkat et, yaptığım ayarları bozma, makineyi sallama", diye bağırırken görüntülendiği, Selmin'in fotoğraflarından belli olmuyordu. Fotoğrafın "MUTLU GÜNLERDE" başlığını taşıyan bir resimaltı vardı: "Selmin, bütün sevgisini ve bağlılığını gözlerinde toplayıp gülümsemesine aktarır ve oradan dışarı fışkırtırken görülüyor. Terk edilen erkek Tuncay, 'Ne oldu anlamıyorum. Benimle mutlu değil miydi sanki? Rahatı yerindeydi. Herhalde bunalım geçiriyor ya da birileri onun aklına tuhaf şeyler soktu' diye yakınıyor. (Fotoğraf: Tuncay)" Asıl haber başlığı ne olabilirdi peki: "SELMİN İKİ GÜNDÜR YOK" ya da "SELMİN GİTTİ" ya da "SELMİN GERÇEKTEN GİTTİ" ya da:"SELMİN NEREDE?" Başlıkta soru sormak makbûl sayılmazdı, ama gerçekten, Selmin neredeydi? Hayır, Tuncay buradaydı, valla buradaydı, canım, bir şey düşünüyordu işte, biraz dalmıştı, o kadar, hayır, bir derdi yoktu, yahu valla bişey yoktu, tamam, bu konu kapansındı ve lütfen ikide birde ona "Nerelerdesin kardeşim, dalmasana öyle" denmesindi, tamam mı?

(Aradan bir süre geçer...)

E kardeşim, içmesini bilmeyen içmesindi, ama el mahkum Tuncay'ı eve bırakacaklardı. Tuncay kendisi için harcanan bidolu benzin parasını ve Boğaz Köprüsü geçiş bedelini unutturmak isterce, sanki, aralıksız konuşuyordu. Riya Bar'dayken başlamıştı, susmak bilmiyordu. Kendisi dahil kimseyi zerrece ilgilendirmeyen o kadar çok şeyi nasıl bulup ardarda sıraladığına herkes pek hayret edecekti, neyse ki onlar

da az içmemişlerdi. Riya'dan çıkarken, Tuncay'ı evine bırakmak dışında bir ihtimalin kalmadığını saptamışlar, sadece, Tuncay'ın bir ara göğsüne başını koyup olmadık sesler çıkardığı Güzin, karambolde apartopar Tuncay'la birlikte onun evine bırakılırım korkusuna kapılmış, bunu zamansız bularak, aradan sıyrılıp başka bir arabaya deplase olmuştu. Tuncay'ın evinin boş olduğunu Güzin'in öğrenmesi, Tuncay'ın daha ilk karşılaşmada savunmayı tamamen laçka bırakarak ne kadar rahat gol yiyebildiğini gösterecekti herkese, neyse ki onlar da az içmemişlerdi. Bu 'içip de izlenemeyenler', Tuncay'ın nasısınızabileri olan ve o gece Riya'da bulunan yazarlardan herhangi birince kolaylıkla teşhis ve tesbit edilebilir, hikâye, roman bile olabilirdi belki, ama neyse, onlar da az içmemişlerdi. İçmenin bir aşamasından sonra içenlerin sadece içişine ve içtiğine dikkat edilmiş olması gerektiğinden, dikkat edilmiş başka şeylere ilişkin laflar her yerde her şekilde ortaya sürülemiyordu. Tuncay Güzin'e neler anlattığını anca günler sonra, Güzin kendisine gözkırpmalar ve fısıltılar arasında 'N'oldu, bi gelişme var mı?' soruları sorduğunda kafasını zorlayıp hatırlayabilecekti. Güzin bu olaydan, emperyalizmin yumuşak karnının iki durak mesafede olduğuna ve herhangi bir dikiş iğnesiyle delinebileceğine tereddütsüz inanan bir delikanlı hafifliğiyle, usulca havaya yükselip sıyrılmış, çıkmıştı. (Güzin, bir ajansın sıkıyönetim muhabiriydi, emperyalizmin yumuşak karnını mahkemelerden öğrenmişti.) O gece Tuncay'ı evine bırakan gruptakiler de -her zamanki gibi- Tuncay'ın karısının yatmış olduğunu hatırlayacaklardı, ışıkların sönük oluşu yüzünden. Tuncay'sa, eve girer girmez banyoya koşmuş, doğru dürüst kusamadığı için hiç rahatlayamamış olarak salona gelip divanın üstüne kendini atmış, divanda oturmuş kendisini bekleyen kimsenin olmadığından artık hiç şüphesi kalmamıştı. Bu durumda, 'Acaba ben divana otururken altımda mı kaldı?' diye bir bakmaya da gerek görmemişti. Zar zor gevşettiği

kravatı, midesi yukarılara doğru sinyaller yolladıkça kıpırdanması yüzünden bumburuşan ceketi ve son bir hamleyle ayağından düşürmeye çabaladığı ayakkabılarıyla sızmadan önce Tuncay'ın aklından son geçen, salonun ne zaman yaktığını hatırlamadığı ışığını kapasam olmuştu.

Işığın açık kalışının tek sonucu, Selmin'in, içinde Tuncay yazan bir yüzüğü ağaçlıklı bir bahçenin duvarı üstünden savuruşunu geciktirmesiydi. Yüzük az önce Selmin'i iyiarkadaşlı ve yaşlıkadınlı bir evden zorla çıkarıp sokağa sürüklemiş, eline taksi parasını tutuşturarak bir arabaya sokmuş, Selmin'in ağzını açmaya niyeti olmadığını görünce şoföre gidilecek adresi bildirmiş, evin önüne vardıklarında Selmin'i çekiştire çekiştire arabadan indirmişti. Selmin o sırada ancak herhangi bir yere yaslanıp ağlayabilirdi belki. Ama yaslanacak gücü de yoktu. Üstelik yüzük Selmin'in eve ayaklarını sürüye sürüye de olsa kolaylıkla ulaşmasını sağlamak için, bunu güçleştirebilecek her türlü engeli ortadan kaldırmaya koyulmuştu. Selmin, yüzük arkasını döndüğü sırada onun başına sertçe vurmayı, cesedi bir çuvala koyarak uçurumdan aşağı atmayı tasarlıyordu ki, apartmanın bahçe kapısından girdiler. Evdeyken hiç bu saate kadar ışıkları yakıp oturmamış Tuncay'ın şimdi beş adet 75'er watlık ampulle Bağışlama Ayinine çağrılar yapması Selmin'in pardesüsünün yakasından eteğine kadar ürpermesine yolaçtı. Selmin birazdan içeri girecek ve, "Özür dilerim baba, anne, beni affedin, ne yapayım, çok kötü olmuştum," falan mı diyecekti? Yumruğunu sıktı. Ağzına yaklaştırdı. Hiç bu kadar sessizce ağlamamıştı. İşaret parmağı dudaklarını yaladı, sonra orta parmağı, hıçkıra hıçkıra ağlamalıydı, yumruğunu ısırdı.

Hayır, dişi kırılmamıştı, ama duyduğu acı, bahçe duvarının bahçe duvarı, apartmanın apartman, bir türlü uyuyamayıp bütün ışıkları yakıp oturan Tuncay'ın da, kederinden mahvolsa bile, Tuncay olduğunu Selmin'e fısıldayıvermişti. Bu andan

sonra ilk hatırladığı, birkaç sokak ötede, ağaçlıklı bir bahçenin önünden geçişiydi. Nerede olduğunu çıkarabilmişti de, ana caddeye ulaştığında taksi bulabilecek miydi? Anahtarı da yoktu. Gidip insanları uyandırmak... bu saatte... Dişi sızlıyordu. Kırılmış mı baksın diye işaret parmağını yolladı, sonuç olumluydu, kırık çıkık yoktu. Yüzüğün üstü nemlenmişti. Gece-ayaz? Sis? Tükürük? Yüzüğü çıkarırken çok sakindi. Bahçe duvarının üstünden ağaçların arasına fırlatırkense aksine. Yüzüğü savururken bütün soluğunu da boşaltmıştı bir hamlede. Hemen ardından, çocukluğundan bir yerlerden hatırladığı bir havayı yeniden ilk kez içine çekti. Gürültüyle. Yüzük? Parmağında ince bir iz bırakmıştı sadece. Neredeydi peki? Selmin'i izliyor olabilir miydi? Gelip yanaşacak, sürünecek, mırıldana mırıldana kendini kabul ettirecek, kutuya konup sandığa da atılsa, çantalardan birinin bir köşesinde de saklansa razı olduğunu söyleyecek, boynunu bükecek, ilerde, günün birinde, sen de belki bakmak istersin, diyecek, sana hiç görünmeyeceğim, yeter ki seni hissedebileceğim bir uzaklıkta bulunayım diye sözler verip, Selmin'in dizlerine yatıp ağlayacak mıydı? Selmin onu bu koşullardan herhangi biriyle kabul eder miydi peki? Bilmiyordu. Durup geriye döndüğünde, yüzüğe haber yollayıp çağırtabileceği birini aramıyordu. Zaten, kolkola girmiş uyuyan koca apartmanlardan böyle bir şey istenemezdi, başka da kimse yoktu. Yüzük... nerede olabilirdi? Selmin, uykudaki apartmanların yüzlerini seyretmekten vazgeçti, nedense uyurken herkesin yüz ifadesi bütünüyle değişiyordu, gözlerini ağır ağır aşağı kaydırdı. Apartmanların ayakları dibinde, açık-koyu siyah şekilsizliklerin yükselip alçaldığı simsiyah bir boşluk uzanıyordu. Boşluğa mı uçmuştu yüzük? Yerçekiminin olmadığı, bir kez öne atılanın bir daha geri dönemediği bir boşluğa? Hiçbir yüzüğün kimseyi az kalsın geri döndüremeyeceği bir uzaya? Yüzük yere düşerken hiç ses çıkarmamıştı. Selmin

yanılmıyordu. Kulak kabarttığı halde duymamıştı hiçbir şey. Sadece o değil, kimse duymamıştı. Tuncay da duymamıştı. "Ama tam o sırada bir koku geldi burnuma. Ferahlatıcı, yumuşak, Vernel kokusunun olmaya çalıştığı gibi bir şey." Selmin adımlarını sıklaştırdıkça soluk soluğa kalıyordu. Durmak, o kokuyu yeniden duymak istiyor, duramıyordu. "Keşke", diye mırıldandı, ama kokuyu o an tüketmeyip saklama imkânı yoktu ki. Yürüdüğü sokağın anacaddeye ulaştığı yolağzını uzaktan seçebildiğinde biraz yavaşladı. Yanlış görmüyordu, birtakım ışıklı noktalar vardı oradan oraya kayan. Yeniden hazırlanırken, bir kez daha "keşke" dediğini duydu. Durup kulak kabarttı. En yakınındaki sekiz-on apartmanın bütün daire kapılarını çalıp herkese tek tek sormaktan başka çaresi yoktu galiba. İki sorusu vardı üstelik, bir de değil: ilki, boyuna 'keşke' diyen kendisi miydi, yoksa kulağına fısıldanıyor muydu bu ikiyüzlü kelime? Sonra, 'keşke' ne demekti, durup dururken bu kadar kullanılması ne anlama gelirdi? Çok kullanılırsa alışkanlık yapar mıydı? 'Keşke'li bir durum nasıl bir şeydi? Olmuşbitmişin buruk tescili miydi bu, yoksa uzay boşluklarında kaybolmuş yüzüklerin bile çıkıp gelivereceği yeni başlangıç tehlikelerini barındırıyor muydu? Yeni başlangıçlar, yeniden başlangıçlar. Yeniden başlangıçlar neden tehlike olsun ki? Madem yeniden, madem başlangıç?... Selmin yolun tam ortasında duruyordu. Geriye yürüse, gözlerini kapatıp, sonra tekrar aynı apartmanları süzerek, aynı karaltılardan korkarak bu noktaya gelmeye uğraşsa mıydı? O zaman istediği cevapları alır ve gecevakti kimsenin kapısını çalmasına gerek kalmazdı belki. İki yanında, birbirlerinden bir baş yukarda gözükebilmek için boyunlarını uzatmış, öylece uyuyakalmış apartmanlar ve ağaçlıklı, çiçeklikli bahçeler, üzerlerinden yüzüklerin boşluklara atıldığı bahçe duvarları uzayıp gidiyor, onları gözden kaybetmemek için onca yaşına rağmen azimle direnen bir eski sokak lambasına aldırış et-

meksizin, karara karara kayboluyorlardı. Her şeyin birleşip buğulu bir kara lekeye dönüştüğü o nokta Selmin'in çok uzağındaydı şimdi. Oraya kadar yürüyemeyeceğini, yürüse yeniden şimdi bulunduğu yere varmaya tâkatinin yetmeyeceğini hissetti. Soluğunu tuttu. Dudaklarını ısırmadı. Bekledi. "Keşke oraya kadar gidip gelecek gücü bulabilseydim şu anda," diyen olmadı. Anacaddeye doğru koşmaya başladı. Depoyu doldurmadan uzun yola çıkıyordu Selmin.

Şu yol, anacadde yerine Öbürkent'e ulaşıyor olsaydı ya! Çok köksüzdü Selmin burada. Üzerlerine atılan yüzükleri emip yutan şu karasuratlı ağaçlar bile ona ne kadar tepeden bakabilmişlerdi bunca zaman. Selmin evinin penceresinden (mesai saatleri içinde de dışında da) uzun uzun onları seyrederdi, ürkerdi onlardan, çünkü apartmanlar ve otoparklarla çok içiçeydiler, binaların sıvarenkleri vururdu üzerlerine, yeşil miydiler, değil miydiler, açıkça belli olmazdı, otomobiller evlerine ve brandalarına dönmeye başladığında da vakit kaybetmeksizin kılık kıyafet değiştirir, simsiyah oluverirlerdi, Selmin bir akşam yemeğine daha tek başına oturduğunda tam karşısında onları görürdü, onlar da Selmin'i izlerler, ama yalnızlığını giderecek iki çift laf etmek yerine, elbisesine, saçına başına bakarlar, burun kıvırırlar, birbirleriyle fısıldaşırlardı, bir kere onlar siyahlarını giydikten sonra can sıkıntısıyla kendini sokağa atan Selmin'i bakışlarıyla ve iç geçirmeleriyle çabucak evine dönmeye zorlamışlar, arkasından da günlerce söylenmişlerdi, biri, otoparkın bir köşesinde yenievligenç kadınlar için dolaşma alanı yapılmasını önermişti ve bunun için yer bulunamazsa içlerinden birkaçını feda edip yer açabileceklerini bildirmişlerdi, şu anda civarda Selmin'in konumunda başkası bulunmadığından böyle bir dolaşma alanının lüks olduğuna, Selmin'in isterse balkonunda dolaşabileceğine, ama balkona da, hele pazar günleri, sabahlıkla filan çıkmaması gerektiğine karar verilmiş, Selmin apartmanın

önünde oturan delikanlılarla konuşup gülüştüğü için bir ihtar almış, tekerrürü halinde onun da kalçasının büyütülüp göğüslerinin, baldırlarının şişirileceği, evine iki çocuk konacağı, sadece Haftasonu okumasına izin verileceği kendisine tebliğ edilmiş, bu durumda Tuncay'ın da bir video alıp evde porno filmleri seyretmesi gerekeceğini, üstelik o zaman bunun anlamının da Tuncay'ın şimdi porno filmleri seyretmesinden çok farklı olacağını vurgulamışlar, belirtmişler, aynı zamanda bildirmişler, şunları söylemişler ve şeklinde konuşmuşlardı, daha sonra ise şöyle devam etmişler ve öte yandan son olarak şu görüşlere yer vermişlerdi. Kurtarma ekipleri işbaşında, kazazedeler emniyette, ilgililer olay yerindeydi, vatandaş sahipsiz değildi, gereken yapılacaktı, bu elim ve vahim kaza hepimizi üzüntüye boğmuştu, ölenlerin ailelerine başsağlığı yaralılara acil şifalar diliyorduk, sorumlular elbette cezalandırılacaktı, kaza dışında önemli bir olay yoktu, gazete hazırdı, Tuncay işini bitirmiş çıkacaktı, yalnız... birincisi, Selmin neredeydi, ikincisi, bu gece n'apılacaktı?

Selmin nasıl olsa dönecekti, bugün üçüncü gündü, bilemedin bir hafta dayanırdı. Zaten eşyalarının birçoğunu geride bırakmıştı. Ama bunu düşünmek bile gereksizdi, sanki sahiden çekip gitmesi mümkün müydü? Sahi... mümkün müydü? Bunu aklından geçirmiş olmak bile Tuncay'ı hayli sarsmıştı. Sarsıntıdan bozulan saçlarını düzeltti, pardesüsünü askıdan alırken başka bir paltoyu düşürdü. Kendi pardesüsünü hemen yakınındaki masanın üzerine fırlatıp yere düşen paltoyu kaptı, tozlanan yerlerini hızlı hareketlerle silkeledi, tokatladı, paltoyu yerine astı, kendi pardesüsüne el uzatırken durdu, o başkasınınpaltosunun yere düşüşünü, çok yakında başkaları da varken kendisinin hızla onu yerden alıp özür dilercesine temizleyerek yerine asışını yeniden yaşadı. Askıların yakınındaki insanları hızla taradı: onun hareketine dikkat etmiş kimse yoktu. Bölme camlarından birine bakarak saçlarını

yeniden düzeltti: "Oğlum Tuncay," diye başladı, bütün benzerleri gibi, "kendine hâkim ol, bak, gardın dağılacak yoksa."

Selmin gideli bir hafta olduğundan, hadinereyegidiyoruzlarla aaasizdemiburadasınızların hepsi durumu biliyordu ve Tuncay, "Valla, kızlar, bir haftadır bekârım, benden uzak durun, karışmam" esprilerine başlamıştı. Bir gece eve dönüp Selmin'den geriye hiçbir şeyin kalmadığını gördüğünde de yanılmıyorsam sekizinci gündü.

Selmin'den geriye, Tuncay'a, hiçbir şey kalmamış değildi galiba; galiba bir şey kalmıştı yine de; biiir... yenilgi mi dese -demezdi ki-; o kalmıştı işte.

VI. Maç

Surları andıran, kalın ve yüksek duvarlarla çevrili, üstü açık, dev bir alan. Stadyum gibi bir şey. Tribün var mı tam anlaşılmıyor. Surların dış cepheleri rengârenk neonlar, pleksi tabelalarla kaplı. Yakından bakılınca, surların, başlangıçta pek kalın olmayan ilân panolarının evrimiyle meydana çıktıkları anlaşılıyor. Üstüste yapıştırılan ilânlar metrelerce kalınlık yaratmış. Ama hepsi saydam olduğundan, en öndeki, aradakiler, en arkadaki, hep birlikte gözüküyorlar.

Bu koskoca yerin tek bir giriş kapısı var. Avluda müthiş bir kalabalık birikmiş. Kalabalığın arasında, elinde rüzgâr ses yapmasın diye bir sünger top geçirilmiş, dondurmaya benzeyen mikrofonuyla bir TV muhabiri, "Evet sayın seyirciler," diyor, "görüyorsunuz, burası ana baba günü." Hemen yanıbaşındaki kızlardan biri dönüp, "Hayır," diye düzeltiyor, "biz sadece liseli kızlarız." Gerçekten de, bekleşenlerin tümü birörnek formalar giymiş liseli kızlar. Giriş kapısına yaklaşmaya çabalıyorlar. Hemen tümünün iki eli göğüsleri hizasında birleşmiş, birtakım kitap ve defterleri göğüslerine bastırıyorlar.

Kapıya geldiklerinde ses çıkarmamaları tembih ediliyor ve bir hole alınıyorlar. Holdeki upuzun masada kadınlı erkekli bir grup mühiminsan oturuyor. Kızların masanın önünden şöyle bir geçmesi isteniyor. Geçen, hemen holün öbür kapısından ikinci bir avluya çıkarılıyor. burada bekleyen servis otobüsleriyle liselerine gönderiliyorlar. Ellerine tutuşturulan numaralı fişler, birkaç yıl sonra geldiklerinde, avlulardan geçmeden doğrudan üstü açık dev alana girebilmeleri için. Masada oturan kurul, kızları eşleştiriyor. Kızların lisede ikililer halinde dolaşmaları, Türklerin Anadolu'ya girmelerinden veya Müslümanlığı kabullerinden beri sürdüğü rivayet edilen, ancak son yıllarda biraz zayıflamış bir gelenek. Ortayı bitirip liseye geçen kızlar arasında bu nedenle derhal eşleştirme yapılması gerekiyor.

Eşleştirme için ikilinin önce güzelkız unsuru belirleniyor. Güzel kızların seçiminde kullanılan ölçütler yöreye göre değişiyor. Ama genellikle, oğlanlarla kızların birbirlerini formasız görebilmek için en çok yanıp tutuştuğu mevsimlerden birinde okul gezisi düzenleniyor ve geziden sonra en çok peşine düşülenlerden başlanarak puanlama yapılıyor. Kimi uyanık eğitimciler de, sırf gezi notlarıyla yetinmeyerek sözlüye başvurabiliyorlar. Bu amaçla, koridorlarda çaktırmadan dolaşıp, en çok laf atılanları tesbit ediyorlar. Yalnız, herhangi bir lisede, o lise standartlarının üstünde güzel olduğu için laf atmaktan bile çekinilen kızlar varsa bu durumda onları bu yolla ayırt etmek mümkün olmadığından, bu yöntem bakanlıkça pek tavsiye edilmiyor. Kızların bütün o birörneklik içinde, kendilerini ayrıştırmaya yönelik çabaları da sözkonusu seçmede değerlendiriliyor. İdarenin tepkisini çekmeyecek çeşitli küçük aksesuar, çamurlu havada bile leke olmamış siyah çoraplar veya çamura, idareye ve her şeye rağmen beyaz soketler, çorapların diz arkasında bilek hizasında kırış kırış olmayışı, lacivert hırkanın hiç değilse yakasındaki stil farklılığı,

bunlar lehte puanlar olarak öğrencinin kaydına işleniyor.

Eşlemede güzelkızla birlikte yeralacak öbür taraf, kimilerine göre çirkinkız, kimilerine göre yardımcı, kimilerine göre yönetici, kimilerince koruma, eskilere göre mütemmim cüz olarak adlandırılıyor. Her güzelkızın bu kategoriden biriyle eşleştirilmesi, hep aynı aşamalardan geçerek yapılmıyor. Bazen önce yardımcı oyuncu seçilip onun yanına bir güzelkız veriliyor. Bazen -ikinci kızın "yönetici" özellikleri taşıdığı durumlarda- o kendisine bir güzelkız bulup bunu idareden tasdik ettiriyor. Tasdik mekanizması, ortaokuldan beri süren eşleşmeler için de uygulanabiliyor. Eğer kendiliğinden doğmuş eşleşmeler varsa, bunlar, haklarında güvenlik soruşturması yapılıp bir sakıncaları olmadığına karar verildiğinde geçerli sayılıyor.

Eşleştirmeden sonra, güzelkız için de ikincikız için de yerine getirilmesi gereken görevler var. Bunların kızlara ayrıca belletilmesine çoğu kez gerek kalmıyor, onlar bunları zaten kendiliklerinden akıl ediyor, çünkü çocukluklarında minik plastik dikiş makineleriyle oynamış, oyuncak sofralar kurmuş oluyorlar. Mesela güzelkızın teneffüslerde mutlaka ötekikızın koluna girerek dolaşması gerekiyor. Güzelkızın, daha sonra teklifini kabul edeceği çocuk dahil kimseye bakmaması ve yüz vermemesi gerektiğinden, yanındakikızın olan biten her şeyi gözleyip, değerlendirip, güzelkıza aktarması gerekiyor. Kimi eğitimciler, bizzat bu durumun, ötekikıza güzelkız üzerinde etkinlik zemini yarattığına dikkat çekiyorlar. Ayrıca, bu etkinliğin zaman zaman egemenliğe dönüştüğüne tanık olunuyor. Oysa egemenlik ulusun olduğundan, bu durumda sırf ikincikızlar ulusmuş da güzelkızlar değilmiş gibi bir tuhaflık doğuyor. Güzelkızların ulus dışı, ulusun da güzelkızlarsız kalmasına razı olunamayacağı, ta zamanında, 19 Mayıs törenlerine kızlar kısacık şortlarla çıkarılmaya başlandığından beri hükme bağlanmış bir konu; bu yüzden derhal

millî irade devreye giriyor ve ötekikızların iradesini geriletecek tedbirler getiriyor. Meselâ onların defterlerinin hiçbir zaman güzelkızlarınki kadar temiz olmaması, kılık kıyafetlerinin ancak güzelkızlarınkinin taklidi sayılabilecekleri sınırlar içinde bulunması zorunlulukları bu amaçla yasalaşmış. Yine de, ikincikızlara oğlanlarla el şakası yapabilme dahil birtakım aşırı özgürlüklerin verilmiş oluşu zaman zaman sistemde ciddi gediklere yolaçabiliyor ve bazı ötekikızlar iki güzelkızı birden kontrol etmeye kalkışabiliyorlar. Bunu sessiz sedasız başarana pek ses çıkarılmıyor. Ama bu etkinlikleri kendilerine yönelik bir ilgi çevresi yaratma yolunda kullanmaya giriştikleri tesbit edilirse, bazı öğle teneffüslerinde arka sırada yalnız başlarına ağlama cezasına çarptırılıyorlar. Aslında bu konuda cebrî tutumlara pek gerek kalmıyor. Çünkü ikincikızlar güzelkızın trafiğini idare etme uğraşları içinde nasıl olsa bir kez tökezleyip kendileri için de bir şeyleri, daha beteri: birisini isteyiveriyorlar ve bu onlara yetiyor. Bu durumda, ellerindeki birçok kontrol aracı da onlara karşı çalışmaya başlıyor. Meselâ güzelkız akşam saatler süren bir telefon görüşmesi yapmışsa bunu öbürkıza harfiyen anlatmak zorunda. Normal zamanda bu aktarım seansları güzelkız üstündeki etkinliği bakımından ikincikızın kendine güvenini pekiştiriyor. Ama yukarda belirtilen türde bir aksama-tekleme durumunda, bu, karnını doyurması mümkün olmayan birine yemek tarifleri yapmak gibi nesnel bir eziyete dönüşüyor. Bir iddiaya göre, zaman zaman öbürkızın üzerlerindeki hegemonyasından rahatsız olan biraz daha şirret güzelkızlar bu tip açıkları yakaladıklarında, fırsattan istifade, ikili içinde aslî unsurun kendileri olduğunu öbürkıza küçük ısırıklarla hatırlatıyorlar.

Bunlara rağmen, bazı yorumcular, ısrarla, ikincikızların daha özgür olduğunu iddia ediyor. Bu gibiler, meselâ güzelkızlar için belli vücut ölçüleri, belli yüz hatları zorunlulukları konmuşken, öbürkızların canları çektiğince yiyip

içebildiklerine, çamur lekesi falan derdi olmadığından yollarda rahat rahat yürüyebildiklerine işaret ediyorlar. Yalnız bazı anketlerde bu konudaki görüşleri sorulan ötekikızlardan %97.7'sinin aksi pozisyonu tercih edeceklerini belirtmiş bulunmaları, bu tezlere karşı güçlü bir kanıt sayılıyor. Aynı sorunun sorulduğu güzelkızların ise soruyu anlamakta aşırı güçlük çektikleri saptanmış bulunuyor. Doğru dürüst bir cevap alınamadığından bu saptama saptama sayılmıyor ve değerlendirmeye katılmıyor.

Liseleri bitirenlerin çıktıkları büyük kapıların yanına asılmış levhalarda, "Lisede olan lisede kalır" yazıyor. Bununla, lisedeki eşleşmelerin o andan başlayarak geçersiz sayıldığı ifade edilmek isteniyor. Ama talep edenlere, "Lisedeyken güzelkızdı" ya da "Lisedeyken ikincikızdı" belgeleri veriliyor. İkincilerin bunlarla ne yaptığı konusunda pek bir şey bilinmiyor. Ama bazı güzelkızların özellikle yıllar sonra lise arkadaşlarına rastladıklarında bu belgelere dayanarak faiz alabildikleri biliniyor. Güzelkız belgelerini turnusol kağıdı gibi, çeşitli deneylerde kullananlara da rastlanıyor. Meselâ üniversite yıllarında Nilüfer'in çok işine yaramıştı belgesi. Çantasında taşır, alışık olmadığı bir esintiyi hissettiğinde kartı çıkarıp havaya tutar, onun yüzeyindeki değişimlere ve büründüğü renklere göre çevresindeki havada tanıdık-bildik eleman oranını hesaplardı. Kimyası da en az fiziği kadar iyiydi zaten. Selmin'in de kimyası iyiydi, ama o liseden sonra o belgeyi pek kullanmamıştı. İlkokuldan beri bütün karnelerini, teşekkür belgelerini falan sakladığı büyük zarfın içine koymuştu onu, çok ender çıkarıp bakardı. Durup dururken gözlerini boyadığı zamanlarda.

Vaktiyle avlusunda eşleme için bekledikleri dev kompleksin önüne geldiklerinde ikisinin de gözleri boyalıydı. Numaralı fişlerini gösterip içeri girerken, o kalabalığın arasında birbirlerini görmediler. Görselerdi de fark etmeyecekti zaten.

Çünkü tanışmıyorlardı. Bu yüzden, belki de görmüşlerdi. Ama şu anda bunun önemi yoktu ki. Önemi yoksa niye konuşuyorduk? Niye mi konuşuyorduk? Ne yapsaydık? Vakit öldürüyorduk. Çünkü asansör bekliyorduk. Dev asansör bekleniyordu. Gelip kapıları açıldığında dışarı akan, saçları yapılı, elleri paket dolu kadın kalabalığı, bekleyenlerin bir bölümünde hayranlık ifadeleri yaratırken, tek tük de olsa hoşnutsuz sesler duyulabiliyordu. Asansörün içinden de benzer sesler geliyordu. Her seferinde asansörle inen çıkan, fırlayıp kaçamayan, asansörün onları götürdüğü yerde inip kalabalığa karışamayan tedirgin bir azınlık vardı orada. Bunların bir bölümü, öyle anlaşılıyordu ki, uzun zamandır oradaydı. Çünkü asansörün işgal ettikleri köşesine yer yastıkları koymuş, posterler asmış, tavandan kağıt top avizeler sallandırmışlardı. Nilüfer ve Selmin onlarla birlikte birkaç kez inip çıkacak, ama sonra veya ancak bundan sonra, asansörü terk edeceklerdi. O sırada, o gruptan birilerinin de alelacele kendileriyle birlikte indiğini, koşarak üstlerine birer kazak, kararmış gümüş rengi bir-iki küpe aldıklarını, bir şarküteriye girip çıktıktan sonra yine hızla asansöre daldıklarını görmüşlerdi. Daha sonra, ikisi de aynı şeyi yapacaklardı.

İndikleri yer uçsuz bucaksız gibi gözüken uçlu bucaklı bir alandı. Surların iç cephesinde, dışardan bakıldığında görülmeyen bir sürü ayna vardı. Bunlar insanı yanıltıyor, bazen insan önünde uzanan bir koridor var sanıp aynalardan birine toslayabiliyordu. Nilüfer'in gözleri Selmin'inkilere göre çok daha çabuk ısınmış ve oyuna alışmışlardı. Nilüfer aynaları, koridorları, geçişleri uzaktan bile fark edebilirken, Selmin hâlâ yanlışlıkla aynaların üzerine yürüyordu.

Dört bir yanda göz alabildiğine yükselen surların üzerinde tribün sıraları, localar, bir de "erkeklere mahsustur" yazılı şeref tribünü vardı. En tepede, keskin nişancılar diziliydi. Bunlar, onca uzaklıktan, bir kadının eteği azıcık açılsa görebiliyor,

bira bardaklarını tokuşturarak, bulundukları yerden minnacık gözüken kadınların don rengi üzerine bahse tutuşuyorlardı.

O en tepelerdeki küçücük siyah noktaların ne olduğunu anlamakta da Nilüfer daha başarılıydı. Keskin nişancıları ve orada ne aradıklarını Nilüfer birkaç kez uzun uzun oraya bakmak ve görevliler tarafından, "Ne bakıp duruyorsun! Şimdi seni onlara veririz!" diye azarlanmak pahasına da olsa kavramıştı. Selmin bundan çok sonra olayın farkına vardığında, o kadar uzaklıktan nasıl olsa tiplerini seçemeyeceğini düşünmüş, onlarla ilgilenmemişti.

Zaten asansörden çıkıp biraz yürüdükten sonra insanın gözünü o parıl parıl dev saten pankarttan ayırması ve başka bir şeyle ilgilenmesi mümkün değildi. Selmin gözünü sağa sola, aşağı yukarı gezdirebildiğince gezdirmiş, ancak Z, bir de İ harfini seçebilmişti. Pankartı okuyabilmek için asansör kulesinin ardına kadar geri yürümek ve oradan bakmak gerekiyordu. Oraya gidildiğinde, parıl parıl harflerin "HANIMLAR SİZİN İÇİN" kelimelerinde bütünleştiği görülüyordu. Pankartın dibine varıldığındaysa, bunun bir ışık oyunu olduğu, içinden geçilebildiği hayranlıkla fark ediliyordu.

Öbür tarafta, ilk göze çarpan, çamaşır dağlarının arasından ustalıkla zigzaglar çizerek ilerleyen, dev ütülülere binmiş kadınlardı. Büyük tencerelerin içinde yükselen çarşaflar, perdeler, pantolonlar, donlar, kazaklar, göğe uzanan sivri sivri tepeler oluşturuyordu. Geçerken sürünen 2, çamaşır tepelerinden birini deviren 4 (devrilen çamaşırlar beyazsa 5) puan kaybediyordu. Buharlı ütüye binen kadınlar daha hızlı gidebiliyordu. Bunlar, mutfaklarına da aspiratör taktırabiliyordu. Tepelerin arasından süzülen, kayan kadınların geçecekleri yerlere önceden ıslak tülbentler seriliyordu. Bütün mahalle seyrediyordu. Finişe gelen kadınlara birer süper-ekstra temizleme tozu -büyük, ekonomik boy- ve külâh kadar yük-

sükler veriliyordu. Bunları başlarına geçiren kadınlar, düşürmemeye özen göstererek dimdik yürümeye çalışıyor, bir yandan da koşaradım gidiyorlardı. Birbirlerini kollayarak ilerledikleri yerde ocaklar yanıyor, tencereler kaynıyordu. Alevler arasında dolaşan kadınlar, kaynayan tencerelerden her birinin kapağını açıp bakmak, hepsine kararınca tuz koymak zorundaydılar. Dev ocakları çevreleyen çitlerin üstünde saatli maarif takvimleri asılıydı. Kadınlar kararınca tuz koymadan önce ne kadar kararınca koymaları gerektiğine takvim arkasından bakıyorlardı. Bu arada, o günün takvim yaprağında yeralan 'çocuğunuza isim; erkekse/kızsa'yı ezberliyorlardı. Sözlü sınav az ötede yapılıyordu. Kadınlara "zemheri fırtınası 3. gün, hangisi?", "birinci cemre?" gibi sorular soruyorlar, ortayaşlıca olanlar "3 nisan", "4 mart" gibi cevaplar verirken, birçok genç kadının itiraz için kürsüye yürüdüğü görülüyordu. İlk soruları bilenlere ve itirazı kabul edilenlere, "Günaydın'ın cuma günkü nüshasında Fransız doktor neden bahsediyordu?", "Fırtına Gibi dizisinde Cecilia'ya aşık olan çocuğun mesleği ne?", "3 numaranın oğlu apartmandaki hangi kızı beğeniyor?", "Ayten Hanımın saçının boyatmadan önceki rengi?", "Emine Hanım'ın kızlık soyadı?", "Tarkan'ların bebeği kaç aylık?" gibi 2. basamak soruları soruluyordu. Sözlü sınav tabelasının altındaki masanın önüne gelen kadınların bir kısmı giyim kuşam itibarıyla ötekilerin arasına karıştırılmıyor, onlara apple pie, payela tarifleri, butik adresleri, hattâ bazı yabancı dil metinler içeren yazılı sınav soruları dağıtılıyordu. Kadınların ütü üstünde zigzaglı parkurda dolaşırken topladıkları puanlarla sözlüden aldıkları notlar birarada yoğuruluyor, üstünde iki yumurta kırılıyor, soğanlar güzelce öldürüldükten sonra biraccık kabartmatozu, biraccık da yedek mum ilâve ediliyordu. Bazıları, "Rahmetli annem söylerdi," diye açıklamalar yapıyorlardı, "daima mum bulunacak evde, kızım," derdi. "Ortalık birden zifir karanlık

oluverip de, koca küfrü, çocuk feryadı bastı mıydı, sen işini sağlama almış ol'caksın." Açıklamalar onay görüyor, tekrarlanıyordu. Ya da, "Rıfkı beni 12. seneyidevriyemizde biyere götürmüştü, yemek yemiştik, hattâ bana, hanım sen de bi bira iç artık bu gece demişti, orda da böyle mumlar yanıyordu masalarda, Rıfkı so'nadan garsona çok kızmıştı hesap için," deniyor ya da taburelere çıkılıp böyle diyenlere tepeden bakılıyor ve üst raftan, üzerinde "şeker", "un" falan yazan basma desenli plastik kutular indirilirken şarkı söyleniyordu:

Kocamın işi tıkır
Uzaktayız tasadan

Orta'ya bile gitmemişin ayol
Sana ne mumlu masadan

Hah hay - hah hay - haaayy (2 kere)

Yarışma sonuçlarının değerlendirildiği elörgüsü çardağın altında bir yandan dolmalar sarılıyor bir yandan radyo dinleniyordu. İyice dinlendikten sonra kısık ateşte yeniden ısıtılıyordu. Arkası Yarın'da kız can çekişiyor, gözler buğulanıyor, oğlanı seslendiren tiyatrocu hıçkırıklarını tutma sesi çıkarmak için ıkınıp sıkınıyor, kız "Kristiyan, ben öldükten sonra Cudit'le evlen, olur mu?" diyordu.

Biraz ötede, Kristiyan Christian, Cudit de Judith oluyor, arabalıkadınlar çarpışan otomobilcilik oynuyordu. İki elleriyle sıkı sıkı kavradıkları direksiyonların üzerine eğilmişler, sürücü koltuklarının arkalıklarına yaslanmıyorlardı. Nilüfer'in asansördeki kızlardan birkaçına da rastladığı pistin kenarında tahta, plastik mankenler kukla hareketleriyle kesik kesik adımlar atarak dolaşıyor, taraklar, aynalar dağıtıyorlardı. Basma divanörtüleri, kağıttop avizeler, elektrik süpürgeleri, küçük saksılarda kaktüsler, video kulüplerinin katalogları indirimli satılıyordu. İç çamaşırı reyonunda, içleri değişik

renklerde fayanslarla kaplı üç havuz vardı, yanyana. Pembe fayanslısı yağlı saçlar içindi, mor fayanslısına girenin saçları kendiliğinden perma oluyordu, siyah-beyaz-gri fayanslısına sadece bacaklar sokuluyor, ağdaya artık epilasyon deniyordu. İç çamaşırları prova edilirken köşelere möşelere saklanılıyor, herkes birbirine zayıflama ilaçları tavsiye ediyordu. Devasa bir devetabanıyla bir kauçuk saksısının arkasından seyir salonuna geçiliyordu. Hareketli dev kayışların üzerine mağaza vitrinleri dizilmişti, birbirleri ardından akıp geçiyorlardı; bazıları arasokaktaydı, görünmüyordu. Anfi biçimindeki salonda oturacak yer kalmamıştı, birçok kadın da ayakta izliyordu. Vitrinlerde ayakkabılar, bluzlar, etekler, çoraplar, gecelikler, yırtmaçlar, bikiniler, sabolar, ceyolar, fırfırlılar, janjanlılar, deodoranlar, allıklar, broşlar, yüzükler, peruklar, postişler, köpükkafalar, V yakalalar, O yakalar... vitrinler ışıl ışıl, salonun üstü açıktı, bol güneş vardı. Herkes bronzlaşabilsin diye Taywan yapısı çok sayıda güneş ve gerekli alaşımlar temin edilmişti.

Kafestelle çevrili bahçe, salonun hemen dışındaydı. Bahçede küçük küçük kulübeler vardı, kulübelere erkekler kapatılmıştı. Kadınlar, diktutan sütyenler, göğüsgösteren bluzlar, yırtmaçlı etekler giyip kafesteli aralıyor, içeri giriyor, kulübelerden bir-ikisinin kapısını tıklatıyor, içerdeki adam dışarı fırlayınca kaçmaya başlıyorlardı. Birkaç kadın, kafestelin yırtılmış olduğu yerlerden dışarı kaçıyor, adam koşup koşup tele çarpınca, dışardan, "ilişkimiz daha ileri gitmesin" diye sesleniyorlardı. Kafestele bu şekilde girip başarıyla çıkanlara Matadoriçe nişanları takılıyor, "Kocaları ve yakındostlarıyla birlikte, çocukları yatırdıktan sonra videoda porno filmi seyredebilir" belgesi veriliyordu. Bazı kadınlar kafestel içinde kendilerini kovalattırdıkları adamlarla gözgöze geliyor, oturup iki laf ediyorlardı. Küçük yuvarlak formika ve ahşap kare masalar vardı; mumsuz. Çay, neskafe, soğukbişeyler falan içiliyordu,

garsonlar küstah, kafestelin bir tarafı denizdi. Sahilde elele gezmeler, erkek omuzdan sarmış kadın belden sarılmış durumlar görülüyordu. Erkekler kadınlara birkaç tur attırıp kulübelerine sokmaya çalışıyorlar, bazı kulübelerin kapısında tartışmalar oluyordu. Kulübe kapılarından bir metre öteye çizgiler çekilmişti; renkli renkli, gökkuşağı gibi. Erkekler çizgilerin kulübe tarafında, kadını çekiyor, kadınlar çizginin dışında, içeri düşmemeye çabalıyorlardı. Çeken-adamlar, çekilmemeye-çalışan-kadınlar birbirlerini bileklerinden yakalamışlar, adamlar, "Bak işte, elele tutuşunca bişey olmuyor, içerde daha rahat otururuz, dışarısı soğuk, zaten çok da gürültü var, odam çok şirindir, evim güzeldir, arabam var, hem artık hayatımı bir düzene koyayım istiyorum, ilerisi için evlilik planlarım var ama beni anlayacak birine ihtiyaç duyuyorum, seninle olunca buranın havası bile değişiyor, aylık kazancım bak neleri almaya yetiyor, biraz başbaşa oturmamızın ne sakıncası olabilir, hadi gel, bana gidelim, içeri girip divana oturunca seni seviyorum bile diyebilirim bakarsın" diye konuşuyorlardı bir yandan. Çekişme sürüyor, bazen kadın çizginin öbür tarafına düşecekmiş gibi oluyor, bazen adam iyice dışarı uzanıyordu. Kadının arkasında başka kadınlar da oluyor, arkadan destek veriyorlar, kadını onlar da geri çekiyorlardı. Aralarından biri, yardım ettiği kadının kalçalarını yokluyor, ne kadar şişmanlamış diye bakıyor, kendi kalçalarını da yokluyor, "Ben bu yaz hiç veremedim, Ayşen herhalde ilaçla veriyor, bikere gördüydüm ilaç yutarken de sorduydum, hiç canım, başağrısı ilacı dediydi, bal gibi zayıflama ilaçları, ondan işte, böyle sinirli oldu, herkese bağırıp çağırıyor, geçen gün kız geldi de, annem çok sinirli Firüz'aabla, dedi, kızı bile dedi," diye söyleniyordu. Arkasındaki desteğe rağmen çizginin öbür tarafına düşen kadınlar kulübelere sokuluyor, sonra, adam, "Ne içersin, getireyim", deyip kalkınca arka kapıdan kaçıyorlar, bazen, üç-beş kadın, adamın çektiği kadını onun

elinden kurtarmayı başarıyor ve şarkı söyleyerek uzaklaşıyorlardı:

Eve gitmek yok hemen
Daha kaç kez çıktın ki

Götürdüğün bir yemek
Bir şeyler mi taktın ki

Çok mu garip sözlerim
Niye öyle baktın ki

Bunlarsız kaç kişiyi
Öbür yana çektin ki

Şarkı söyleyen kadınlar yanyana, arkadan birbirlerinin bellerine sarılıp ellerini tutarak, her iki ayakları üzerinde sırayla ikişer kere sıçramalı adımlarla koşuyor, bir yandan arkaya bakıyor ve gözlerinin içini usulca gıdıklayarak güldürüyor, ekliyorlardı:

Haftasonu arasana
Belki yine çıkarım

Hiç konuşmaz oturur,
Gözlerine bakarım

Seviyorsun diye belki
Saçımı da açarım

Elinin üstüne elimi
Usul usul koyarım

Parlak, yumuşak, sımsıcak
Birden için ısınacak (2 kere)

Neden, derim, sıkkınsın sen
Bak ben çok iyiyim böyle

Ne kadar yakınım sana
Derdin varsa bana söyle

Sen oflayıp puflıycak
Konuş'caksın çabucak (2 kere)

Toplu halde koşan kadınlar birden durup, sadece müzikallerde, uçaklarda ve lüks otel, lokanta ve mağazalarda görülebilen o gülümsemeden birer ikişer tane taktıkları yüzlerini sahnenin sağına çevirdiler. Oradan bikinili bir mankenkız, kainat güzeli ve köpüklü banyo küveti içinde bir Lux reklamı yıldızı girdi görüntüye.

MANKEN - Mayoya mı bakıyorsun
Gözün oramda buramda
Sanki yiyor içiyorsun
Bi yerimi acıtacak

KAİNAT GÜZELİ - Beni her yıl seçersiniz
Geçiyoruz sırayınan
Kaç meme, kaç kıç, kaç bacak
Gözünüzü doyuracak

LUX REKLAMI YILDIZI - Poz verdirdin yıllar boyu
Örnek yaptın çok kadına
Kopya verdin Allah için
Seni nasıl ayartacak

Üçü birlikte ortaya ilerlerken, sağ ve sol kanattan koşarak yaldızlı Foliberjer mayolu sekizer kız bacaklarını çok düzgün açıp ileri atlıya atlıya, balerin sıçrayışlarıyla geldiler. Ellerinde peluş kaplı çubuklara takılı "Girilmez" levhaları, üç başkadının iki yanına dizilip levhaların arkasına bağdaş kurarak oturdular. Levhalar düzgün birer sıra oluşturdu. Yine iki yandan sekizer kadın daha gidi, ellerinde tüylü küçük süpürgeler, tozbezleri, levhaların tozunu aldılar ve arkalarına geçip durdular. Yakışıklı

orkestra şefi iki kolunu erişebileceği en yüksek noktaya doğru uzattı ve işaret verdi. Kadınlar ona gülümsemek için birbirlerinin önüne geçmeye çalışıyor, sonra yine yerlerini alıyorlardı. Düzgün sıralar yeniden oluştuğunda hep bir ağızdan söylemeye başladılar:

Madem senin aklın orda
Oyun böyle oynanacak

İş bitiyor sanılırken
Tam vaktinde kalkılacak

Sen pek şaşıp afallarken
Belki biraz ağlanacak

Hemen kabul etmiyicem
İçim pek bi rahat ol'cak

Buna benden evvel eş dost
Konu komşu inanacak

Sonuç zaten baştan belli
Sensin maçı kazanacak

Yani müsaadenle artık
Bu kadarcık da ol'cak

"Girilmez" levhalarını taşıyan kızlar yerlerinde dönüyor, aynı anda, tozbezli, süpürgeli kadınlar ellerindekileri havaya fırlatıyor, kollarını kaldırıp açıyordu, manken, Lux-yıldızı ve kainat güzeli elele, ortadaydı, tavandan renk renk konfetiler, yaldızlar dökülüyor, sürekli renk değiştiren ışıklar onların hepsini koyu renklere boyayıp boyutlarını da birkaç misline çıkararak tavana ve duvarlara ve her yere çarpıyordu, durup dururken kimlerin saldığı ne Olimpiyat açılışlarında ne 23 Nisan kutlamalarında anlaşılabilen balonlar, rengârenk uçuşuyordu, büyük kadife perdeler hızlı hızlı kapanıyor...

perdeler... kapanırken, plastik perdetaşıyıcılardan biri... hay Allah, kornişe takılıyor, hay Allah bitürlü kurtulmuyor takıldığı yerden, Tuncay bir sandalye çekiyor, üstüne çıkıp halledecek, ayakkabısı ayağında, gözleriyle sandalyenin üzerine koyacak bir gazete aranıyor, yemek masasının üstünde gazeteler, bir tane çekiyor, bir yandan da perdeyi tutuyor, gazeteyi almaya yönelince perde geriliyor, az kalsın yırtılacak, Tuncay perdeyi bırakıyor, gazeteyi alıyor, sandalyenin üzerine atıyor, gazetenin çok küçük bir bölümü sandalyenin üzerinde kalıyor, çoğunluk ve ağırlık yandan sarkıyor, gazete kayıp yere düşüyor, Tuncay gazeteyi yerden alıyor, sandalyenin üstüne koyarken içinden küfür ediyor, çıkıp perdeyi rayına koyuyor, iniyor, sandalye, üstünde ayakizli gazeteyle, perdenin önünde kalıyor. Tuncay gülümseyerek yaklaşıyor, "Karşıdaki kadınla kızları," diyor, "hep bakıyorlar, buradan, şimdi yine bakacakları tutar da, yani onun için," diyor, "Ha, sen aspirin falan var mı demiştin, değil mi," diyor, "Bidakka hemen getireyim," diyor, içeri gidiyor. Nilüfer'in bir eli büzüşmüş, sıkılmış, yumruk olmuş, ötekinin içine saklanıvermiş, fark ediyor, çekemiyor. Eli buz, çok soğuk mu?, dışarda hırkasını bile çıkarmıştı, hava soğuk değil, ev soğuk, rutubet var herhalde, tabiî tabiî rutubet var, ondan. Nilüfer bir rahatsızlık hissediyor, üçkişilikdivanda -ikikişilik divan ve iki koltuk da var- her bir popo için ayrılmış yumuşak yerler arasından tahtalar hissediliyor, Nilüfer, iliştiği divanda poposunu doğru yere koyamamış aceleyle, oysa yarım saat kadar önce, eve gelirlerken, Tuncay'a, "Acelem yok, canım, giderim, daha vaktim var," demişti. Duvardaki saate baktı, pilli saat minnacık rıng-rıng'lar çıkarıyordu tikiak yerine, Nilüfer'lerde de pilli saat vardı duvarda, babası Almanya'dan gelen bir arkadaşından..., Tuncay'ın küçüklük resmi saatin yanına asılı, baklava dilimli bir çerçevede, Tuncay'ın küçük kardeşinin, annesinin, babasının fotoğrafları, bir baklava dilimi de boş kalmış her-

halde, bir çiçek resmi konmuş, Tuncay'ın küçüklüğü gürbüz, sağlıklı, saçları ıslatılmış, yana taranmış, tarakla çizgisi çekilmiş, kulakları biraz büyük duruyor o zaman, Nilüfer'in sırtında utana sıkıla yayılan bir ter tabakası, sırtını koyacak divanın arkalığına, poposunu geri almadan koyamıyor, bacakları dizden kıvrık, ayakları neredeyse divanın altına girecek, ikibüklüm oturduğunun farkında değil, arkasına yaslanıyor, çok yavaş, yaptığı her harekette büyük gıcırtılar yüseliyormuş gibi vücudundan, kalkıp pencereden bakmak istiyor, nereye gitse pencereden bakar mutlaka, kalkmıyor, divanda oturduğu yer şimdi bir sığınak, okuldaki sırası gibi; bütün sıralar aynıydı, ne kapıları vardı ne etraflarında çitler, yine de insan başkasının yerinde oturunca rahat edemezdi, tahta aynı tahta, sıragözlerinde aynı kitaplar falan, ama önden ikinci sıranın sol tarafı Nilüfer'in sağınağıydı; divandan kalkamıyor, dizlerinde bir direnç, Nilüfer rica minnet uzatabiliyor bacaklarını, şimdi arkasına yaslanmış oturuyor, bacaklarını uzatmış, sağ ayak bileği sol ayak bileğinin üstünde, sol eli yine yumruk, sağ avucunun içnde, omuzları başına yaklaşmış, kalkmış, üşüyor mu? Perdeler kapalı artık. Tuncay'ın ayaksesleri. Nilüfer yüzünün denetimini kaybetmekten telâşlı, toparlanma çabaları kumda yürümeye çalışan insanın beceriksiz tökezlemelerini andırıyor, kumlar soğuk, buz gibi, Tuncay odaya girdi girecek, elinde bir bardak su, bir avucunda iki aspirin. "Bir tane yeter mi?" diye soruyor. "Ne yeter mi?", "Aspirin canım, iki tane mi alırsın yoksa, ben hiç iki aspirini birarada almam da, mideme dokunuyor -Tuncay tek kaşını biraz kaldırarak gülümsüyor- malûm, -midesini oğuşturuyor, aspirinleri taşıdığı elinin kenarıyla- ne kadar içmeyelim desek de, işte, n'apalım, akşam oldu mu durmasını bilmiyoruz." Nilüfer, "Bir tane alayım," diyor, Tuncay aspirinleri elinde hoplatıp bir tanesini parmaklarının arasına alıyor, "Alınız, hamfendi, bakalım," diyor. Nilüfer avucunun içindeki yumruğunu nasıl çözecek

- elbisesini çıkarırmış gibi? "Teşekkürler," diyor, bardağı da aynı eliyle alıyor, öteki eli kucağında, açılmış yatıyor. Tuncay, "Lütfen bırak şu resmiyeti," diyor, "teşekkür meşekkür ne gereği var?" Nilüfer bir bardak suyu bir dikişte içiyor, dudaklarını usul usul yalıyor, Tuncay bardağı yemek masasına bırakıp geliyor -eyvah, geliyor!- Nilüfer'in yanına oturuyor. Üç kişilik divanın bir ucunda Nilüfer, öbür ucunda Tuncay, ortalarında boşluk. Tuncay Nilüfer'e dönük oturuyor. Ortadaki boşluk artık tek kişilik bir oturma yeri değil, bir dik üçgen. Bir açısı 90 derece yani. Tuncay'ın kolu bu açıdan, divan arkalığı üstünde sürünerek Nilüfer'e doğru uzanıyor. Nilüfer'in bakımlı saçlarına doğru uzanıyor, bu bakımdan. Ve başlangıç vuruşu yapılıyor: "Ee, demin bişeyler diyordun, hani yeniden Bukent'e gelmem seni huzursuz etmiş. Selmin'le arkadaşlığım falan diyordun, ben ne ilgisi var dedim de hani, sen bişeyler diyordun..." Skor levhasına T ve N harfleri ile 0-0 rakamları yerlştiriliyor. Nilüfer, "Yani," diyor, duraklıyor, sonra birden, 'çuvallayacaksan o da senin denetiminde olsun' prensibine sarılıyor: "Yani ben kendimi sana hep yakın hissettim de zaten de ama senin de o son gelişinde, şey dedim kendime, soona sen arayınca, ben aslında, yani seninle şimdi burada, böyle oturcağım, aklımın köşesinden, ben aslında zamana güvenirim, pek kimseylen de, işte ne bileyim, Selmin geldiğinde konuştuk, işte demin onu diyordum, ben aslında şeye önem veriyorum daha çok, insan istedikten sonra çok şey olabilir, şey yapabilir, ama ben önce insanın birbirini tanıması, zaten aslında bu tarz ilişkilerde..." Nilüfer konuştukça konuşuyor, Tuncay gülerek dinliyor, "E, ne içiyoruz?" diyor, "Biraz cin vardı geçen akşamdan, biraz da sanıyorum konyak olacak." Kalkıyor. Nilüfer, yarım kalmış lafını hemen katlayıp çantasına... çantası? nereye koydu! aksiliğe bak, antrede bırakıı, almak için kalkması gerek, kalkmak, soyunmak gibi şu anda: savunmasız kalmak... Mutfağa antreden geçiliyor, Tuncay'ın arkasından gitmek gibi

olacak, salondan antreye açılan kapıya birkaç saatte varıyor Nilüfer, kapıyı açarken, Tuncay mutfaktan çıkıyor. "Bidakka, aceleye telâşa mahal yok, cinler geliyor işte" diyor, Nilüfer'in yeniden salona girmesi için bekliyor, içki bardaklarını masaya koyarken Nilüfer açık kalan salon kapısından sokak kapısını görüyor, koşup atlayacak kapıya, dışarda olmayı istiyor, sokağın, kentin koruması altında, kapalı perdelerin dışında olmayı hiç bu kadar istemiş miydi? Hayır. Tuncay'la buraya gelsin diye kimse onu zorlamış mıydı? Hayır. Kendi gelmemiş miydi? Evet. Bok yemişti. Daha hazır değildi. Neye hazır değildi, bilmiyordu. Sahnede olmak kuliste olmaya göre ne rahattı meğer. Sokakta, işyerinde, oturmayemeiçme yerlerinde her şey uzaktan kumandalıydı; gülümsemeler, bakışlar... Remote Control çağında yaşanmıyor muydu? Şimdi Tuncay saçlarını okşuyordu. Nilüfer saçdiplerine siper kazıyor, saçtellerinin ucundan sıcak denizlere doğru ilerleyenlerin daha öteye geçememesi için dişlerini sıkıyordu. Tuncay "Ne oldu?" diye soruyordu; ne olmuştu? "Başım ağrıyor ya, birazdan geçer, bişey yok"tu. Biraz cin içse rahatlar mıydı? Aldığı yudum boğazından içeri süzülerek dikenli telleri kesiyor, tank engellerini kaldırıyor, siperleri kapatıyor, resmen beşinci kol faaliyeti yürütüyordu. Dış güçlerle işbirliği yaparak Nilüfer'i içten çökertmeye çalışan hainler vücuduna yayılıyor, önce Tuncay'ın şahsında bütün erkek milletine karşı duyduğu masum istekler kisvesi altında taleplerini ortaya atıyor, vaktiyle öğrenci Nilüfer'i kandırıp sokaklara dökmeye, 6 Fen B'deki Cemil'in kollarına atmaya çalıştıkları gibi, şimdi de işgüçsahibi kızı tahrik ediyorlardı. Yıllardır bu vücuda özveriyle hizmet etmiş yüreği bile yıkıcı hareketlerin tesiri altında kalmış, gümbür gümbür atmaya başlamıştı. Bozguncular Nilüfer'in kollarını bacaklarını ısıtıyor, ellerini kurtarılmış bölge haline getirmeye cüret edebiliyorlardı. Oysa eller, Nilüfer'in benliğinin bütün parçalarının uyum içinde, dostça, kardeşçe ya-

şadığı, çağdaşkadınlık seviyesine ulaşmak için hep birlikte elemeği göznuru döktüğü yıllar boyunca zaman zaman meydana gelen sarsıntıları hep birlikte göğüslemiş, sakin bir hayat sürmüşlerdi. Mide, uzun yıllar boyunca kavga gürültü nedir bilmemiş, insanları mutlu, güleryüzlü, şirin bir ilçemizdi, şimdi alev alev yanıyor, sokak gösterileriyle, nümayişlerle çalkalanıyor, sadece kendini huzursuz etmekle kalmıyor, mideyi bir sıçrama tahtası yapmak isteyen bozguncular, buradan yıkıcı neşriyat yaparak, bildiriler dağıtarak bütün vücudu ayaklanmaya çağırıyorlardı. Maksatları belliydi: Aziz vücudu düşmana teslim etmek; sedefli tırnaklar, her gün iki kez kremle ovularak teni yumuşacıklaştırılmış, bugünlere getirilmiş eller, düşmanın eline geçmişti bile, düşmanın ağzı, gözü, kulağı, teki kalkık kaşları burnumuzun dibindeydi ve direnme gücümüzün zayıfladığı, cintonik stoklarının tamamen eridiği, divanın kol dayayacak çıkıntısından ötürü gerileyecek yer kalmadığı bir anda, dudaklarını dudaklarımıza yapıştırmaya cüret ederek, uğruna ne hesaplar ödenen, ne ince, ne çekici sözler fısıldanan bu dudakların birini dilleriyle ıslatıyorlardı. Ve Nilüfer'in gözleri, hâlâ meşruiyet sınırları içersinde kalınmasını tarihi boyunca hür yaşamış bu asil vücudun elde edilemezliğinden, bekâretin bekâsından üstün tutarak, özgürlükleri kısacak özel tedbirlere karşı çıkan gözleri, düşmanın alevlendirdiği içsavaş yangınları karşısında, evet, kapanıyorlar, gerçekleri görmezden gelerek, bugüne dek eşine rastlanmamış bir gaflet sergiliyor, uyanık güçlerin uyarılarını kirpiklerle örtüyorlardı. Oysa karşılık vermeye cesaret edemedikleri dokunmalar, okşamalar, uzanmalar, sarılmalar kardeşi kardeşe düşürmeye devam ediyor, bir el.Tuncay'ın ensesine dökülen saçlar arasında gezinirken öbür el kucakta, açılmış parmakları kendi hallerinde kıvrılmış, terk edilmiş duruyor, üstten ikinci düğmeden başlayan bluzaçma teşebbüslerini, sanki bozguncular bu hunhar planlarından ken-

diliklerinden vazgeçeceklermiş gibi, kendini ateşe atmaktan korkarak, omuzlara, dizlere sahip çıkmaksızın, sessizce izliyordu. Herkes korku içindeydi, dükkânlar erkenden kapanıyor, vatandaş hava kararmadan evine kaçıp kapısını sürgülüyor, penceresini sıkı sıkı kapatıyor, fakat ailesini, çocuklarını acımasız saldırılara hedef olmaktan gene de kurtaramıyordu. Panik, her yeri sarmıştı. Bazı eller, iş işten geçtikten sonra vücudu düşmana teslim etmemek için kahramanca, fakat faydasız direnişler gösteriyorlar, ama gözleri artık hiçbir şeyi görmeyen, hainçe planlarını gerçekleştirebilmek için bunca vahşeti yaratmaktan çekinmeyen düşman sütyençıtçıtlarının kapısına dikilmiş, Nilüfer, mevcudiyet tarihinin en ağır bunalımına sürüklenmişti. Beyninin -maalesef- çok geniş kesimleri, sokak ortalarında alenen satılan kitaplarla, üniversite kürsülerini işgalleri altında tutan ve kendilerine sözümona ilerici gibi sıfatlar takan hain mihrakların telkinleriyle yıkıcı hareketlerin tesirine kapılmış, ailekorkusu, işyeridedikodusu, kendinikontrol, özfren gibi kamu kurumları içten parçalanarak çalışamaz hale getirilmişti. Sonuçta işte böyle, Nilüfer, bluzunun önü tamamen açık, eteği neredeyse beline kadar sıvanmış, vücudunu dalga dalga saran hararetten yüksek fırına dönmüş bir halde divanüstü edilmişti. Düşman, planının daha da acımasız ikinci aşamasına geçiyordu artık: Kendi gömlek düğmelerini çözüyordu! Yıkıcı ideolojisiyle mikrop saçarak zehirlediği ya da düpedüz satın aldığı hainler, düşmanın göğüs kılları sınır kapılarından tane tane seçilir hale geldiği sırada, düşmana rehberlik yapmaya hazırlanıyor, erken zafer sarhoşluğuna kapılarak yıkıcı parçalayıcı zalimane hareketlerine anlık bir ara veriyor, kendilerinden geçiyorlardı kiiii... uzaktan duyulan trampet seslerinin, bizimkilerin yaklaştığını haber veren marşın öncü tınıları olduğu anlaşıldı ve o anda sinemada bir toplu alkış yükseldi. İyi kovboy haydutun ensesinde bitivermiş, gözüpek dedektif tabancasını

çektiği gibi kapıdan dalmış, bizimkiler düşman birliklerini kovalamaya başlamış, çocuk kızın kendisini aldatmadığını öğrenip gerçeği anlayarak dağlarda kızı aramaya başlamış. Amerikan binbaşısı Nazi subayı Klaus Kinski'nin cesedine tükürmeye bile tenezzül etmeyip yürümüş, kadın vaktiyle kendisini iğfal eden ve şimdi de sevgilisini öldürtmeye kalkan gazino patronunu bıçaklayarak iffetini ve aynı işi o yapsa kafadan ömürboyu hapis yiyecek sevgilisini kurtarmış, Rocky XVIII kötükalpli zenci boksörü devirerek şampiyonluğu geri almış, her gece ön masadan ağlayarak seyrettiği şarkıcı kadının kardeşi olduğunu anlayınca ona olan aşkını çapraz kurdan kardeşi zannettiği ama aslında kendisine aşık bir yardımcı kadın oyuncu olan kıza tahvil ettiren karakter oyuncusu bu kızla evlenirken, şarkıcı kadın da abisi sandığı ama aslında abisi olmayan ve kendisine bütün bir hayatı bahşederek onun o olmasını sağlayan cönle elele tutuşmuş, dostuna ev döşeyen tüccar evine dönmüş, ilk yarıda rüzgârın da etkisiyle dağılan takımımızın savunması toparlanarak, hattâ kanatlardan zaman zaman ileri çıkmaya başlamıştı. Milletin acıları dinecekti artık. Nilüfer'in düzene koyamadığı tek şey sesiydi: Karanlık dublaj salonlarında tavandan sarkan mikrofonlar karşısında birden yirmi-otuz yaş gençleşmeye kalkışan kadınlar tarafından seslendirildikleri için sesleri genellikle üzerlerinden sarkarak yerleri süpüren kazık kadar oğlan çocuklarının durumuna düşmüştü: Tuncay'ın, hayretten açılmış olmaları gerektiği için hayretten açılmış - "Yani normal olmayan ne var şimdi Allahaşkına?"- gözlerinden dökülen upuzun tirad, aslında daha önce kimbilir kaç yerde kaç kez yayınlanmış bu söyleve taze haber görüntüsü kazandırmak için çeşitli yerlerine flaster gibi yapıştırılan dokunaklı sözler, son derece karmaşık ve soylu hislerle çıkılmış bu zahmetli yolculuğun asla ve valla basit bir serüven olarak tasarlanmadığı, değerlendirilmediği, düşünülmediği, yok yok, hissedilmediği, algılanmadığı - "Bak

bunu ilk kez söylüyorum, ne bileyim, itiraf de istersen, yani sana karşı..."- tabiî o da yani aslında, ama ben, ben de ama... Tuncay sözlerinin üstünden dokunakları kaldırdı, pist kenarına çekti, divanın arkalığına yaslandı. Elleri ensesinde. Kolları, yanaklarına bastırarak ileri kıvrılan iki üçgen. Yüzünün biraz ilersinde üçgenlerin sivri köşeleri birbirine değip değip açılıyor. Ritm düzensiz, senkron bozuk, entonasyon yetersiz, güneş iyice kayboldu, bulutlar iyice çıktı, hava iyice soğudu, sayın seyirciler, saha iyice kötü, atletler çıkışa hazır olmadıklarını belirten işaretler yapıyorlar, biri ısrarlı, koşalım diyor, Nilüfer atletini de eteğinin belinden sokuyor, eteğini düzeltiyor, 4 x 100 engelli iknada Tuncay tek başına yarışıyor, elini atletinin yakasında gezdiriyor, çokanlamlı kelimeleri, yarımcümleleri hızla katediyor, sayın seyirciler, üstün performans gösteriyor, engelleri bir bir aş... "Lütfen"de takılıyor, sayın seyirciler, büyük talihsizlik, evet, evet, Tuncay bugün çok şanssız bir gününde, "daha ileri gitmeyelim"e takılıp düşüyor, ama, evet, görüyorsunuz, sayın seyirciler, mücadeleyi bırakmıyor, işte spor bu, sayın seyirciler, Tuncay artık spor olsun diye koşuyor: "İleri gitmeyelim diyorsun ama iskeleden on metre bile açılmadık ki". Nilüfer çıma üstüne çıma atıyor, deniz ılık, dalgalar hâlâ Nilüfer'i çağırıyor. Midesinde mi nerede belli değil, yerini tam saptayamıyor bir türlü: Hep O Sancı. Nilüfer iskelede dururken alabora olacak neredeyse. Eskilastiklere, babalara tutunuyor, ıslak tahtalara sürünüyor, dudakları alev alev. Oysa Tuncay ancak kendisi bir yerleri tutuşturduğunda çıkan alevleri görebiliyor, kendi kendine tutuşanı fark edemiyor, her zaman, itfaiyeci değil yangın çıkaran olmak istiyor, bundan ötürü, ayna karşısında, sokak kapısından girecek konuğu karşılama pozisyonları denerken, balkon kapısının çalındığını duyamıyor. "Ben"le başlayan altıyüzseksendokuzuncu cümlesini de söylüyor. Bininci "ben"li cümle ağzından dökülürken alkışlar yükseliyor, Tuncay'a

madalya takılıyor, bir otomobil hediye ediliyor, bankada hesap açtırılıyor, ayrıca tuttuğu takımın eşofmanıyla rozeti veriliyor. Tören sırasında Tuncay'ın gözü hâlâ Nilüfer'de, ama Nilüfer her ihtimale karşı çok uzaktan izliyor, rozeti falan görmüyor, ta uzaklarda oluyor, ufukta siyahnokta oluyor, Tuncay gerilerek geliyor, topa yaklaşıyor, rakibinin üstüne üstüne gidiyor -"Ama ben seni istiyorum"-, sarılacak, değerli dinleyenler, bayrağını kaldırıyor yanhakem, ofsaytı işaret ediyor, Tuncay itiraz ediyor, sarıkart görüyor. Sarıkart divanın üzerinde, gömlek cebinden beklenmeyen bir anda düştü. Tuncay dokuz yıllık sarı basın kartı sahibi, otobüse binse bedava gidecek, uçaklarda yüzde elli tenzilatlı uçuyor, hiç bir zaman "giremeyenler", "geçemeyenler", "uzaktan seyredenler", ve "meraklılar" halkasında tutsak kalmıyor, "Ben", deyip kartını gösterivericyor, geçiveriyor. Şimdi burada, bu divanda, bu kart geçmiyor. Zinde ve uyanık güçler Nilüfer'i bir kez daha kurtarıyor, bu vücudun sahipsiz olmadığını dosta düşmana gösteriyor, aziz vücudu bölmek, parçalamak, yemek, yutmak, bir kısmını da önümüzdeki günler için dolaba koyup saklamak isteyenlerin menfur emellerini açığa, haince planlarını boşa çıkarıyor.

. Tuncay Nilüfer'i eve, hayır, o zaman hiç değilse köşeye kadar, hayır, peki durağa kadar bırakmak istiyor. Nilüfer çoktan toparlanmış "yürümek ve düşünmek" istiyor, ne yapsın, içinden böylesi geliyor, yok, hayır, tabiî ki kızgın değil, tabiî ki görüşecekler yine.

Skor levhasına Nilüfer=1 - Tuncay=0 yerleştiriliyor. Tuncay, saha ve seyirci avantajına rağmen kaybediyor, lokallerden lokal beğeniyor, çıkıyor, cintonik bardaklarını örtüsü buruşmuş divanın dibinde bırakıyor, annesi geliyor, bardakları alıyor, Tuncay'ın kızkardeşine, "Bak, erkek arkadaşlarının evine gittiğini duymiycam!" diyor, "Abin başka," diyor. Tuncay, telefon ettiği arkadaşını "Ben oturuyorum, sen de gel," diye

çağırıyor. "Ben ufak ufak başladım bile, gel de yetiş." O gelip yetişiyor. Tuncay pencereden dışarı bakıyor, her yere 1-0 yazmışlar, görüyor, biyudumdaha alıyor. Nilüfer'e çok kızıyor, onun kumanda merkezini değilse bile yan tesislerini gezebilen ilk ziyaretçi olduğunu aklının ucundan geçirmiyor. Kendisine sunulmuş bir dilim ekmekle biraz peynirin ıslak, tuzlu tadını avuçlarında hâlâ hissederken, niye sofraya buyur edilmediğine hırslanıyor. "Bu kızın mutlaka biyerlerde birileriyle hem de ne haltlar yediğine" ilişkin derin ve sarsılmaz inancı yüzünden, şimdiye kadar hiç kimseden somut, yaşanmış bir Nilüferli yakayı birinci elden dinlemediğini hatırlayamıyor. Basın kartına rağmen sıradan vatandaş muamelesi gördüğü pek ender durumlarda ayakkabı bağından başlayıp saç diplerine uzanan, gözkapaklarını oynatıp alnını karıştıran burukluğu, rakibini dövdükten sonra yenik ilân edilmiş boksör yorgunluğunu, kadri kıymeti bilinmemiş eser solukluğunu üzerinden atmak için -nasıl oldu da şu ana kadar akıl edemedi, hay Allah- hiçbir zaman yanından eksik etmediği -tedbir, meslek gereği- silahına sarılıyor: "Nilüfer bugün bendeydi de..." Kelimeleri havayla temas edince genleşiyor, büyüyor, topak topak oluyor, karşısındaki içki bardağının içine doluşuyor; patlayıp un ufak olacaklar, dağılacaklar ve içki ondan sonra içilebilecek, ama o an, o yudum alınamıyor, rüzgâr, otobüsler, yayalar, denizkızları, maçlar açıkarttırmalar, kazılar, her şey duruyor, öylece kalıyor; tılsımı bozmaya tek harfli tek heceli bir soru yetiyor: "E?" Tuncay sihirli asasıyla dokunuyor ve hayat yeniden başlıyor: "E'si mi var? Eve gittik işte!"

VII. Özel Bir Gece

Tuncay-Nilüfer, başka bir deyişle Nilüfer-Tuncay çiftiyle yemekte tanıştık. Cemil'lere gitmiştik. Bizim Cemil Aysun'la evlendiği zaman ve evlendiği için ikisi Cemil'ler olmuşlardı. Ama kapılarında 'Cemil Tokgöz' yazıyordu. Zilde de böyle yazıyordu. 'Cemil Tokgöz' pirinçten, zil mikaydı. Çünkü zili müteahhit, Cemil Tokgöz'ü Cemil koymuştu. Cemil hukukçuydu; hukuk satardı değil yani, hukukla uğraşırdı. O gün Leyla'lar da vardı. Bizim Leyla da Süleyman'la evlenmiş, o ikisi Leyla'lar olmuşlardı. Hattâ Nesrin de Zeki ile evlenmiş, bu durum da onlar da, ne olmuşlardı?, Nesrin'ler olmuşlardı, değil mi, aferin. Şimdi kitapları açın. Cemil kitapları açıp açıp bişeyler göstermişti, çünkü Nesrin sormuştu kira meselesi diye, Nesrin'in kocası Zeki de dinlemişti, Cemil anlattıkça Nesrin Zeki'ye dönüp dönüp, "Bak işte, ben dedim, öyle olmuyor, aslında kontratta olması lazım" falan diyordu. Zeki, yemekten-önce-bişeyler-alır-mısınız konusunda olumlu tavrıyla göz doldurmuş, ikinci viskisini bitirmek üzereydi. Nesrin Cemil'den evleriyle ilgili o meselenin aslını astarını

öğrenebilmek uğruna dizi filmi feda etmiş dinliyordu. Cemil anlatıyordu. Leyla'larla biz dizi film seyrediyorduk. Aysun masayı n'olcakcanımbenbiyandanhazırlarım yapıyordu, biz de nöbetleşe, bir gözümüz TV'de, "Ya Aysun valla olmuyor biz de yardım etseydik" oynuyorduk. Leyla sosyal psikologtu, Süleyman ticaretle iştigal ediyordu. Zürih'te tanışmış İstanbul'da evlenmiş Londra'da balayı yapmışlardı. Aysun da hukukçuydu. Hukukta tanışmış, sevişmiş, evlenmişlerdi. Bahar bu evliliğin ilk ürünü, Cemil'le Aysun'u birbirlerine daha bir sıkı bağlayan canlıydı, Cemil'in köpeğinin adı Max'tı. Cemil Max'ı sık sık azarlardı. Max'ı galiba en çok Süleyman severdi. Süleyman'ın da köpekleri vardı, Sapança'da çiftliği vardı. Mayttriko'nun sahibi Ender Bey'le günlerce tartışmışlardı, Dragos'taki arazi mi Sapanca'da çiftlik mi diye. Ender Bey yıllardır yazlarını Dragos'ta geçirirdi, iki yıldır kışın da oturuyordu. Tahsilli, kibar, kültürlü adamdı ama karısı hiç onun gibi değildi. Ender Bey'in köpekleri vardı. Süleyman Sapanca'daki çiftliği almıştı, her haftasonu giderdi, bu haftasonu gitmemişti, Nesrin'le Zeki gelmişti çünkü, biz Zeki'yle tanışacaktık, çünkü Zeki'yle henüz tanışmamıştık, oysa bizim Nesrin Zeki ile evleneli neredeyse altı aya yakındı. Ama gidip dışarda evlenmişlerdi. Manş Denizi'nde gemi üstünde nikâhlanmışlardı, ama aslında Nesrin Aysun'a gemide nikâhlanmadıklarını, gemide şey olduğunu, İngiltere'ye ayak basınca bir kasabaya gidip nikâh kıydırdıklarını anlatmıştı. Kilise küçücük, rahip gençti, kasabalılar kırmızı yüzlü İngilizlerdi, o zaman İrlandalı da olabilirlerdi. İrlandalı Kız filmindeki gibi bir kumsalda uzun uzun ağır ağır yürümüşlerdi, bu uzun ve ağır yürüyüşten sonra çıkarıp ellerine aldıkları ayakkabılarını tekrar giyerek, ama önce ayaklarındaki kumları silkeleyerek, Zeki, Nesrin'in ayaklarındaki kumları da elleriyle usul usul okşar gibi temizlemişti, istersen kiliseye gidelim demişti. Rahip gençti, kilisede mumlar yanmıyordu, o başka

filmdeydi, nikâhları kıyılırken fötr şapkalı görmüş geçirmiş köylülerle simsiyah çarşaflı simsiyah gözlü capcanlı taptaze dolgun genç köylü kadınları gülümsemişler, birbirlerine ne kadar yakışıyorlar der gibi bakmışlardı, ama onları öpüp tebrik etmemişlerdi, çünkü onlar da Sinema Günleri'nde bir İtalyan filmindeydiler, Londra yakınlarındaki kasabada nikâh töreninde hazır bulunamamışlardı. Aysun tabakların yanına çatalları bıçakları yerleştiriyordu, ses çıkarmamaya özen göstererek. Nesrin'le gözgöze gelmişlerdi. Nesrin'le Aysun'un arası oldum olası çok iyiydi, liseden beri arkadaştılar. Nesrin Cemil'i de eskiden beri tanırdı ama Aysun ile çok yakındı, dolayısıyla Nesrin için Cemil'ler, Cemil'ler değil Aysun'lardı. Zeki ekonomistti, bilim adamıydı. Nesrin'in de babası profesördü, iki şirkette hissesi vardı, Samuelson'u en iyi bilen profesörlerimizdendi, onun için hep kokteyllere giderdi. Samuelson için değil yani, onu iyi bildiği için. Papyon da takardı, arabasını kendi kullanmazdı, ehliyet bile almamıştı, araba kullanmama konusunda hoş fikirleri ve onun özgünlüklerinden biri olarak çevresine yayılmış bir inadı vardı, şöförü de vardı. Kendisiyle aynı yaşlarda bir uşağı da vardı, çok yaşlıydı, hiç nalet bir adam değildi, üstelik Nesrin'i, hele küçükken, pek severdi. Nesrin de onu severdi, bahçıvan Nesrin'e bir şeyler ekip biçmeyi, çiçeklere şekil vermeyi öğretmişti, bu bahçıvandan pek çok Türk filminde vardı. Nesrin hep ince ruhluydu, gemide ayışığında Zeki'yi kıramayışında, yalnızlıktan bıkmış olması kadar ince ruhluluğunun da payı büyüktü. Nesrin diskoteklere gece kulüplerine bugün artık herkesin gittiğini, kendisini buralara her davet edenin mutlaka sonunda bişeylere kalkıştığını göre göre adam beğenmez olmuş ve 32 yaşına gelmiş, çok okumaktan sıkıldığı için tam kavrayıp üzerine geçiremediği özgür kadın ruh ve felsefesini devam ettirememiş, bi romantikleşmiş bir romantikleşmiş, Zeki'nin gümüşrengi tel çerçeve gözlüklerinin altından derinlere

dalarak dönüşte insanın gözbebeklerine uğrayan soylu bakışlarının fena halde etkisinde kalmış, gemi yolculuğunun ilk günlerinden, böyle giderse bişeyler olacağını hissetmişti. Bu hissini ayışığında Zeki'ye dudaklarını uzatırken yüksek sesle de ifade etmiş, sonra birbirlerine sarılarak öyle durmuşlar, güvertede sabahlamışlar, sabah olunca haliyle kahvaltıya geçilmiş, sabah kahvaltıda gözlerini birbirlerinden ayıramadan oturmuşlar, gözleri sık sık yalvara yakara kapanıverdiği, uykuya çağrı aryaları söylediği için, arada başka yere bakan olduysa da bunu öteki fark etmemiş, Nesrin bir ara tereyağını parmağına sürdüğünü sis pus arasından görmüş, Zeki uykusuzluğun yayıp hırıltılara boğduğu gülümsemesiyle Nesrin'in parmağından yağı temizleyip, ilerde kendisi için kumlanmış ayak temizlemenin hiç sorun yaratmayacağını belli etmiş ve, "Bu," demişti, "benim İngiltere'ye üçüncü gelişim." Sonra anlatmıştı: "İlk gelişimde biraz uzun kalmıştım. 5 yıl kadar..."

Süleyman hiç Londra'da 5 yıl kalmamıştı. Hiçbir yerde bu kadar uzun kalmamıştı, haftada en az bir yurt içi, ayda bir-iki yurtdışı seyahat yapardı, nereye kaç kez gittiğini aklında tutmazdı. Evde, çalışma odasında, Süleyman ticaretle iştigal ediyordu ama evde çalışma odası vardı, kocaman bir ceviz kaplama masa, döner koltuk, arkasında lambri, bunun üzerinde şık bir deri çerçeve içinde Süleyman, Leyla, Erdinç ve Ayla vardı. Erdinç'le Ayla, kolaylıkla tahmin edilebileceği gibi, Süleyman-Leyla çiftinin arabaya koyup Leyla'nın annesine götürdükleri, hizmetçinin parkta gezdirdiği, öbür hizmetçinin her gün yıkadığı, misafirlerinin amanamanaman diye sevdiği çocuklarıydı ve o deri çerçevede onlar değil fotoğrafları duruyordu. Çocukları yıkanır, kurulanır, yedirilir içirilir, ağlamaları bastırılır, gülümser, yerlerde yuvarlanır, komik komik sesler çıkarırken Süleyman geçen yıl İtalya'dan aldığı, insanın bi oturdu mu içine puf diye gömüldüğü koltuğunda kendini

hafiflemiş hisseder, geçmişteki zor günlerini düşünür; Osmanbey'de bir apartmanın yedinci kadındaki dubleks dairesinin penceresinden dışarı bakar, sadece karşı binanın damındaki televizyon antenleriyle gökyüzünü görür, babasını hatırlar, onun, dükkânda yer kalmayınca kumaş toplarını getirip eve yığışını, oturacak yer bulamayışlarını, sonra bir gün kumaş toplarının nasıl yok olup yerlerini üstünde "fragile" yazan, kırmızı bardak resimleri bulunan kolilerin aldığını, sonra bir gün nasıl hem kumaşların hem kolilerin hem de başka bir sürü şeyin doluştuğu bir dükkânda babasının çiçekler arasında keyifle gülümseyerek kravat ceket gezdiğini, dükkâna gelen kalabalığa çukulatalar, badem şekerleri, içkiler ikram ettiğini, bu dükkânın önceki küçük dükkândan ne kadar büyük olduğunu, dükkândaki Ali Rıza Abinin yanısıra Mehmet'le Şükrü'nün de babasına Halim Abi Halim Abi diyerek hayatlarına girdiğini falan... Bugünlere gelmek kolay mı oldu? Babası öldüğünde Süleyman üniversiteye girmişti, dükkân üstüne kaldığında, Ali Rıza Abi de babasının hemen ardından ölmüştü. Sayılamayacak kadar çok yıllık adamıydı onun, birlikte ne devirler geçirmemişlerdi ki, biraz daha erken tanışmış olsalar, beraberlikleri Malazgirt Savaşı'ndan İstanbul'un Fethi'ne, Mütareke döneminden 1. Dünya Savaşı'na ve oradan günümüze uzanan bir tarih dilimini kapsayacaktı. Ama Ali Rıza Abi Süleyman'ın babası kadar yaşlı değildi. Gerçi onun hemen arkasından ölmüştü, ama bu yaşlılığından değil hürmettendi. Süleyman'ın babasıysa, çevresindekilerin, özellikle borçlularının "Miyâdını çoktan doldurmuştu zaten" dedikleri bir yaşta hayata gözlerini yummuştu. Gerçi dükkândan geceyarıları geldiği günlerde Süleyman'ın rahmetli annesi Halim Bey'in bu işi hayli önceden yaptığını ileri sürerdi ama o devirde kadınlar kocaları ne derse onu yaparlardı, sonra, o devirde paranın değeri vardı, Süleyman bugün gibi hatırlıyordu, 5 kuruşla otomobil almış, yazlık tutmuş, üç-beş fakiri

giydirmişler, artan parayı da henüz faizler bu kadar yükselmediği için bankaya yatırmamışlardı. Süleyman okusun diye, ne olur ne olmaz, dünyanın hali belli mi olur falan diye bir kenara ayırmışlardı belki de. Nitekim Süleyman'ın üniversite okumasına Halim Bey pek o kadar direnmemişti denebilir. Dükkân komşularından birkaçı, "Bırak okusun çocuk Halim Bey, gene gelir dükkânın başına geçer" diye ikna etmişlerdi. Ama... kader ikna edilemezdi ki (müzik!). Süleyman okulu bırakmıştı mecburen, okuyacaktı oysa, kafasına koymuştu ve kafasına koydu mu yapardı da. Ama yapamamıştı işte. Şimdi arasıra servetinden sözeden olursa, "Ben bunları bir diploma pahasına aldım," derdi. O dükkân şimdi lokantaydı. Süleyman ne zamandır uğramamıştı. Şimdi imalât vardı, iki fabrika. En önemlisi ihracat vardı? Süleyman gülümserdi burada, içinden: İhracat olmasa Zürih, İsviçre'ye gidiş geliş olmasa Leyla olmayacaktı. Leyla Süleyman'da bütün aradıklarını kararınca bulmuştu. Leyla çok güzel yemek yapardı, zevk için, istediği için içinden geliyordu, elinden de geliyordu. Süleyman ondan hiç beklememişti, gittiği her yerde bakılan, fark edilen, beğenilen, zarif, ince, hanımefendi, Leyla, Ya Rabbim, Süleyman'a ne değerli bir armağandı. Süleyman Leyla'nın saçlarını okşardı yatak odasında, "Benim servetim senin," derdi, "çocuklarla senin". Konfeksiyon atelyesini, bir katı ve Sapanca'da çiftliğe yakın bir araziyi Leyla'nın üzerine yapmıştı, doğumgünü hediyesi olarak. Bir tek konu vardı aralarında pürüz yaratan: araba meselesi. Süleyman, "İstersen," demişti, "sana araba almak yerine en pahalı arabanın parasını derhal yatırayım bankaya, senin adına, ama araba olmasın". Leyla yoksunluk hissediyordu, Sevin ve Gülsüm nasıl da kendi arabalarıyla gidip geliyorlardı sağa sola, gerektiğinde uğrayıp Leyla'yı alıyorlardı. Süleyman'ın ondan esirgediğinden değildi elbette, canım, Süleyman korkuyordu, çocuklarla Leyla, arabada giderken, ayının biri, karşıdan, meselâ uzun farlarını yakmış

geliyor, hızla, araba, çocuklar yolda, Leyla'nın ağzından kanlar... Allah göstermesin! Süleyman bir rüya görmüştü, arabaya binerken aklına Allah gelirdi o günden beri. Leyla bir kere bağırmış, ağlamış, Süleyman'ın kucağına yatmış, kalkıp vazo kırmış, yatak odasına gitmeyip salonda uyumuş, Süleyman iki akşam eve gelmemiş, Leyla sorunu ertelemiş, zaman zaman yatakta Süleyman'ın kulağına fısıldayarak, Süleyman'ın üç-dört kadehlik keyif kontenjanı dolduğu zamanlarda atağa kalkarak şansını denemiş, her seferinde yazlık ev, dünya seyahati ve neistersen gibi büyük tekliflerle geri püskürtülmüştü. Süleyman'ın insan tarafı çok güçlüydü. Zengindi, zengindi ama, bir keresinde işçilerin geçim şartlarının çok zor olduğunu, imkân olsa işçilere daha fazla ücret vemek istediğini söylemiş, bir toplantıda, "Beyler, rica ederim, onların da çoluğu çocuğu var," demiş, geçen yılbaşında da bütün işçilerine açıktan para vermeyi bile aklından geçirmişti de muhasebe müdürü engellemişti. Süleyman Leyla'ya bir pırlanta iğne almıştı yılbaşında, şimdi Leyla'nın göğsünde gördüğünüz iğne o işte. Leyla mücevher sever. Zürih'te okurken, eve mektup yazdığında dolabındaki kolyesiyle iğnelerini yüzüklerini sorardı, nasıllar diye. Zürih'e giderken ayağını baştan sağlam basmış, okuyacağı okulun çevresindeki lokantalara kadar bilgi almıştı Sevinç'le Remzi'den. Sevinç'le Remzi nişanlanıp gitmişler, evlenip okumuşlar, bir çocukla dönmüşlerdi. Oğlan sapsarıydı, zorlukla hecelediği kelimelerde bir Avrupa tınısı vardı. Leyla bu ayrıntıyı yakaladığında kendini Zürih sokaklarında, hayır caddelerinde büyük fakat ağır adımlarla yürürken, çevresini seyrederken bulmuş, derin bir soluk alarak, üç yıllık okulu bitirmese de olabileceği düşüncesini önce zorla kafasından atmayı denemiş, Süleyman'la tanışınca yıllardır beyninin planlama dairesi arşivlerine özenle depoladığı veriler baştan aşağı yeniden düzenlenmiş, terminaller klavyeler, hafıza birimleri, girişler-çıkışlar tıkır

tıkır çalışmaya başlamış, çıkan sonuçlarla Leyla, Zürih macerasına kalkışmasından sonra ikinci büyük atağını gerçekleştirerek, çeyizine yüksek öğrenim diplomasını katmasının sayısız yararını bir bir saymış, bunları biraraya getirerek Süleyman'ın katılamayacağı bir ligde yeralmayı garantilemişti ve Süleyman'la evlenmişti. Bir yıl sonra Erdinç, ondan bir yıl sonra da Ayla olmuştu. Leyla evde çocuklarıyla ilgilenmeyi seçen okumuş bir kadın olarak, yabancı dergilerden bakıp Süleyman'ın bilmediği ve hatırlamadığı yemekleri yaparak, eve gelen konuklara, çoğunun adını bile duymadığı bu yemekleri sunarken yemekler hakkında bilgi ve Avrupa'dan getirttiği özel sos ve baharatların markasını cömertçe vererek, bundan da rahatsız olmayarak, çünkü nasıl olsa yapamazlardı, bu, başka bir kültürü ucundan da olsa tanıma işiydi. Leyla kendine üstünlükler oluşturarak, arkadaş toplantılarına yine içten bir ilgiyle katılarak... ama buralara hiçbir zaman Süleyman'ın çevresiyle ilişkisinde büründüğü kılıklarda gelmezdi. Zaten hep "sade ve zarif"e meraklıydı. Aslında Leyla'nın en büyük başarısı belki de burada yatıyordu. Çünkü beğenilmekle sınırlı bir doyuma kendini ayarlamış, gittiği yerlerde gördüğü onca ilgiye rağmen Süleyman'la aralarında şimdiye dek bir kez olsun kıskançlık hadisesi vukubulmamıştı. Leyla'nın doyum beklediği alan gayet meşru ve Süleyman'ın da Leyla'nın özellikle oynamasını beklediği ve istediği bir alandı ve bu alanda işler el değmeden görülürdü ve el değmediğinde sorun olmazdı, çünkü gözler yazılı belge ve kanıt bırakmadığından kimse suçlu olmaz, kimse töhmet altında kalmaz, kimse sınırı aşmış sayılmaz, gözler ancak randevu ister, açık kapı bırakır, vaadeder, çağırır, ayaklandırır, ister, yalvarır, en çoğu, başka gözleri esir alabilirdi ki, bunlar da Leyla'nın beğenilmesinin parçaları, dozları, biçimleri, unsurları sayılırdı ve zaten bunları sürekli olarak takip etmek, fark etmek, men etmek, yasak etmek, Leyla nezdinde protesto etmek olacak iş miydi, hem

Süleyman'ın kendi çevresindeki bu doğallığı reddetmesi mümkün müydü, emin miydi, bişey içmez miydi, yemek olana kadar, hayır içmeyecekti, ya sen, o içecekti. Cemil bardakları aldı, doldurup getirdi. Bir de yeni bardak çıkardı, o da bikadeh içecekti. Ama o rakıya başlayacaktı, yemekten önce başlardı, ufak ufak başlayacaktı müsaade ederseniz. Ne demekti, rica ederimdi. Bardak kır saçlı adamın elinde bir o yana bir bu yana dönüyordu. Kadın hareketsiz oturuyordu: Adam "Demek bu kadarmış, buraya kadarmış," diye mırıldanıyordu. Kadın elini adamın elinin üzerine koydu. Gözlerinin içine bakmaya çalışıyordu, muhtemelen biraz önce yine bir şeyler reddedilmişti. Artık dizilerde mutlu sona rağbet edilmiyor muydu yoksa? Aslında buradan çıkarılacak sonuç bu değildi tabiî, hâlâ gereksiz heriflerin ve kadınların aradan temizlenmesiyle gerekli bütün ilişkilerin pürüzsüz şekilde kurulup yerli yerine oturmadığına bakılırsa dizi daha bitmiyordu, biraz daha vardı, acıkmamışlar mıydı? Aysun yavaş yavaş getirsin miydi sıcaklardan? Soğuklar zaten masaya konmuştu, hepsi biraraya geldiğinde altıgen oluşturan üçgen tabaklarla kayıktabaklar olay yerinde malûm mezeleri ihtiva etmek suretiyle bulunuyorlardı, ama adam onları görmemişti, hiçbir şey görmemişti, yemin ederdi görmemişti, Jackson'ı da tanımıyordu. Dizi filmin polisi kibar olurdu. Amerikan hapisanesinde konfor vardı. Mahkumların hepsi suçlu, yolda gezenler suçsuzdu. Mavi gömlekli polislerden bir-ikisi mutlaka zenciydi. Kızın saçlarını dalgalandırarak dükkânlara girip çıktığı alışveriş sahneleri uzaktan teleobjektifle çekilir, arka plan flu olurdu. Bu sahnelerde kızın makyajsız makyajı yapılmış güzelliği iyice belirginleşir, az önce fazla aşkın yarattığı gerilimden ötürü oğlanla kızın perişan olduğu kavga sahnesinde mendillerini çıkarıp hazırlamış bulunan kadınların bir bölümü kız dükkândan çıkarken gülümser, oğullarının böyle bir gelin getirişini hayal ederlerdi. Leyla, "Acaba Ayla da böyle bir kız

olacak mı, hem hoş hem alımlı -biraz daha alçak sesle- hem de, ne bileyim, kadınlığı güçlü işte..." dedi. Aysun'a bakıldı. Aysun o sırada televizyondaki kızı görmemişti ama geçen haftadan biliyordu. "O kız bir başka canım," dedi. "Ben de isterdim Bahar'ın...", Cemil Nesrin'lerin evinin hukukî sorunlarından uzaklaşıp televizyona yaklaştı, "Valla," dedi, "ben doğrusu Bahar'ın Pamela'ya benzemesini isterim" -güldü- "huyu benzemesin de yalnız" -güldü- Zeki, "Tabiî benzesin Pam'e, ama gerçekten, ancak bu koşulla," dedi. Süleyman pas geçti, Aysun seslendi: "Zaten şimdi çocuklar her şeye dikkat ediyorlar ayol, biz geçen gün Cemil'len bişey konuşuyorduk, birileri, bizim bi yakınlar, karı-koca biraz anlaşmazlığa düşmüşler aralarında, işte konuşuyoruz, o öyle yapıyor bu böyle yapıyor falan, Bahar oradan gelip, 'O da kocasını yalnız bırakmasaymış o kadar' demez mi? Ay, çocuklar, ne oldum biliyor musunuz, insan artık bütün laflarını ölçüp biçip mi edecek bu çocukların yanında?" Aysun, elinde tabaklarla oldukça güzeldi. Pembe bir elbisesi vardı, boğazına kadar kapalı. Boynunda da pembeli morlu bir fular, ipincecik, şeffaf neredeyse, kenarında siyah, uzun bir etiket, bir kimlik ve nitelik cüzdanı. Cemil'ler daha çok Fransa'ya giderlerdi. Cemil eskiden Adliye koridorlarını az aşındırmamıştı, şimdi ne rahattı, oturduğu yerden, telefonlar ve öğle yemekleri, yanında dört genç çalışıyordu. Süleyman'a Leyla çok söylemişti, sen de Cemil gibi birilerini bulup oturtmalısın demişti, bak nasıl hallediyor işleri, bu da ayrı bir uzmanlık. Süleyman aslında ne zamandır izliyordu Cemil'i. Ne yaptığını ettiğini izliyordu uzaktan. Kendisini izliyordu. Süleyman yeni bir yatırım tasarlıyordu, Leyla'ya, "Benim işim o boyutta bir hukuk bürosunu kaldırmaz henüz," demişti, "ve hukukçuyu tutacaksan ona çok para vereceksin, senden aldığı dışında bir şeye ihtiyaç duymamalı, hiç, aklına bile gelmemeli, yoksa yanarsın, her şeyini bilecek o senin, girdini çıktını." Süleyman, "Henüz

ihtiyaç yok," demişti. "Önümüzdeki yıl bir gece yalnız ikimiz gideriz Cemil'lere ve başka şeyler de konuşuruz." O gün bugündür Leyla'lar Cemil'lere gittiklerinde Leyla Süleyman'ı izlemeye özen gösterir ve onu genellikle dalmış gitmiş bulurdu. Sevinirdi, çünkü Süleyman dalıp gittiği zamanlarda aslında orada konuşulan bütün konuların ta ortayerinde bulunur ve çok sıkı izleyici kesilirdi. Onun birden ortaya savuruverdiği birkaç kelimeye odadakiler şaşkınlıkla bakar, sanki sokaktan geçen birileri ansızın camdan içeri bir şeyler sallayıvermişler de kimse ne olduğunu anlayamıyor, biraz da çekinerek gözlerini salonun ortayerinde yatan küçük parçacıklara dikmiş duruyor gibi, kelimeler uzun süre dokunulamadan orada öylece titreşir, neden sonra birileri çıkıp onları alır, evirip çevirdikten sonra uygun bir yer bulur, koyardı. Süleyman'ın sözleri uygun karşılıklarla ortadan kaldırılır ama bu genellikle Süleyman sözlerinin yarattığı olumlu sonuçları devşirip yeni yatırımlara yöneldikten sonra yapılır, dolayısıyla Süleyman koltuğunda biraz daha kaykılarak bir yudum daha içer ve ağzına biraz daha fındık fıstık atar, kendinden sonra konuşanı bol bol onaylar, başını usul usul sallar ya da "hımm"larla bildirimlerini iletirdi. Zeki Süleyman'a bundan ötürü ısınmıştı, aklıbaşında adamdı Süleyman. Tüccar, işadamı falan ama aklıbaşında. Yoksa, Zeki bu adamların çoğunu tanımıştı, işe mişe gelince tamam da, özel sohbetler, oturup konuşmak, hele bir arkadaş toplantısının sıcaklığı içinde, yok, çekilmezdi hiçbiri. Bir kere, karılarının yanında son derece donuk, son derece tutuk, 45 derece aşağılık, 37 puan kadar da iğrenç oluyorlar, bu nedenle gerçek yüzlerini, yani gerçek yüzleri yerine her zaman ortaya sürdükleri, bizim gerçek yüzleri diye bildiğimiz normal yüzlerini bile göstermiyorlar, bundan kısa sürede sıkıldıkları için derhal erkek erkeğe birtakım köşelere toplanıyor, onun bunun hakkında olur olmaz konuşmaya başlıyorlar, zamanlarının çok büyük bölümünü de belden

aşağı fıkralar anlatmakla geçiriyorlardı. Süleyman, Zeki'de, ne iş yaptığı bilinmese bu adamlar kategorisinden olduğu anlaşılmayacak izlenimi uyandırmıştı; bir kere, Leyla'nın kocasıydı, Leyla da bayağı hoş bir kadındı, üstelik inceydi, Süleyman'la yaşadığına ve bundan da hoşnutsuz görünmediğine göre... başka türlü olsa belli olurdu. Zeki anlardı. Yöntemli, sistemli adamdı Zeki. Bilim adamıydı, ekonomistti, ekonominin yasaları vardı. Zeki çarşı pazarı da bilirdi, ayda bir çıkar, pazarı dolaşır, bazı malların fiyatlarını aklına kaydeder, bunları bir gazetenin ekonomi sayfasına haftada bir yazdığı makalelerde "... Nitekim soğan ve patates fiyatlarında geçen aya göre gözlenen artış da..." filan diye kullanırdı. Zeki'yi kimse kitabî diye eleştirmemişti yazılarından ötürü. Zeki, öte yandan, bilim adamlığının bütün gereklerine doğuştan sahipti ve bunlar, onun üzerinde hiçbir zaman yapay bir kılıf gibi durmamıştı. Bundan ötürü, o, hayatın içinden ekonomistti. Danışmanlık yaptığı şirketlerde onun sendika seminerlerinde işçilerle sohbet etmesine ses çıkarmazlardı. Zeki işçilerle nasıl konuşulacağını bilirdi, küçükken bahçıvanla da çok iyi anlaşırdı, yok, o Nesrin'di, ama Zeki de olabilirdi, bahçıvan Nesrin'e çiçek dikmesini öğretmişti, Zeki'yle şimdi evlerini donatıyorlardı, yemyeşil, her tarafta çiçekler vardı, devetabanları, filkulakları, kauçuklar, salonun bir duvarında sarmaşık bile vardı, hem de patlıcan rengi yapraklı. Çiçek de açıyordu. Birkaç büyük cam saksıda Latin Amerika bitkileri vardı. Zeki kitaplardan bakarak ısı hesapları yapmıştı, Nesrin evde oldukları zamanlarda her gün öğleden önce ve sonra 15'er dakika camları açardı. Yalnız cam açılınca sarmaşığa dikkat etmek gerekiyordu, bir keresinde apartman duvarından kertenkele tırmanıp girmişti. Zeki sabaha kadar kertenkeleyi kovalamak zorunda kalmış, sarmaşığın karanlıklarında kaybolan kertenkeleyi o tehlikeli ortamda ön plana çıkmaya zorlamak, en son kaçtığı divan altında ölü olarak ele geçirmek Zeki'yi biraz

sarsmıştı. Nesrin, o arada ağlamıştı bile, ama Zeki heyecanlanmama kararı verdiğinden kendine hakim olmayı bilmişti. Sadece Nesrin'in hatırı için heyecanlanmıştı. Zeki'nin de insan tarafı gelişkindi, Süleyman gibi, ve zaten Cemil'in de insan tarafı güçlüydü, o gün o salonda toplananların hangisinin insan tarafı güçlü değildi ki ayrıca? Sarmaşığın sol tarafı biraz güçsüzdü. Gübre almışlardı. Zeki gidip aramıştı, önce ansiklopediden bakmıştı, Nesrin'in merakı nedeniyle Fransa'dan almışlardı, *Evde Botanikçilik* (Maspero, Paris 1971) türü bir adı vardı, Nesrin anlamadığı kelimeleri Zeki'ye sorardı. Zeki birkaç yıl bıkıp usanmadan sözlük gibi davranmış, sonra Nesrin'e Hachette'den kocaman bir sözlük almıştı. Sözlükteki açıklamalar daha ayrıntılı ve çok yönlü olduğu halde Nesrin yine de her şeyi ilkin Zeki'ye sormaktan vazgeçmemişti. Zeki, sarmaşık için gösterdikleri ihtimamdan, Nesrin'in sorduğu bir Fransızca kelimenin hatırına getirdiği bir dilsel anlatım sorunundan, kertenkele kovalarken izledikleri harala gürele yönteminin büyük ekonomik sorunlarda izlenen sorumsuz eleştiri çizgisiyle benzeşmesinden, gazetedeki köşesinde hep bahsetmişti, hayatın içinden gelen seslere her zaman kulak verirdi. Çünkü aksi halde, hele bir ekonomist için, soyutta, kağıt üzerinde kalmak tehlikesi çok büyüktü. Meselâ, kitlesel alımgücünün azaltılmasından sözederken, bunun gerçekte, sokakta rastladığımız, hiçbirinin adını bilmemiz gerekmediği için bilmediğimiz, zor geçim şartları altında üretim ve hizmet sektörünün insangücü motorunu işleten canlı parçalar olan insanların yoksullaşması pahasına gerçekleşecek bir düzenlemeler dizisi olduğunu hatırımızdan çıkarmamalıydık. Yani, homo ekonomikus, tamam da, atılacak adımın toplumsal maliyetini her dönemeçte bir kez daha hesaplayarak davranılması zorunluluğunu bilerek. Nesrin "Hep uzun cümleler kuruyorsun," demişti Zeki'ye. "Ben bile bazen yazının sonunu zor getiriyorum, inan," diye fısıldamıştı. Zeki içinden,

"Okuması gerekenler zorunlu olarak okuyor," dışından da "Bundan sonra dikkat ederim" diye cevap vermişti. Ama az da olsa şaşırmıştı, çünkü o hayatın içinden yazıyor, çarşı pazardan bile sözederek, "bir salonda kendi aramızda tartışmıyoruz baylar, gazetede, onbinlerce insana hitap ediyoruz" sorumluluğunu yerine getirme uğruna bilimsellik düzeyinden fedakârlık ediyordu ki, aslında bu fedakârlık Zeki'nin prensipleriyle hiç bağdaşmıyordu ve Zeki sırf sosyal bir insan olduğu için bunu yapıyordu. Gerçekte her gün 5-6 saatini prensipleri doğrultusunda mücadele etmeye ayırır ve taviz vermeye çalışırdı. Hattâ bir keresinde yolda yürürken bir köşeyi dönüp üşümeye başlamış, "Şimdi," diye düşünmüştü, "buraya kadar, hava soğuk olduğu halde üşümüyorum. Köşeyi dönünce üşümeye başladım. Ya burada rüzgârın yönü değişti, ondan üşüyorum ya da hava bir anda biraz daha soğudu ya da vücudum artık iyice ısı kaybetti, soğuğu hissetmeye başladım." İçinden bunları geçirmişti ve üç şıktan hangisinin doğru olduğunu o sırada veri eksikliğinden bir türlü bulamadığı için bir türlü üşüyememişti karar verip. Onu konferanslara çağırırlardı. Uzmanı olduğu bilim dalıyla günlük sıcak hayat pratiğinin ilişkisini oralarda da herkesin anlayacağı bir düzeyde kurar, herkesin anlayabileceği bir dille anlatır, kelimelerini, laf arasına sıkıştırıvereceği esprileri, fıkraları özenle seçer, dolayısıyla, kürsüdeki içten, yapmacıksız haliyle özellikle genç izleyicileri büyülerdi. Hayatta en sevdiği yaşantı kesitlerinden biri, konferansların bitimiydi; genellikle eski kelimeler, uzun uzun cümlelerle konuşan, kılık kıyafetleri, yaşları vesaireleriyle -Nesrin'in babası gibi- dinleyicilerle canlı bağlar kuramayan öteki konuşmacıları bir yana bırakan birtakım gençler Zeki'nin etrafına doluşur, "Hocam, şöyle dediniz, bu böyle mi oluyor?"larıyla onu yükseklere kaldırırlar, o, bir yandan çantasını toplarken bir yandan "gençlere" cevaplar yetiştirir, sonra herkes itiş kakış salonun çıkış kapılarına yığılırken o, kal-

dırıldığı yükseklikten, kolaylıkla tavandaki kapıya ulaşır ve gözden kaybolmadan önce geri dönüp el sallardı. Zeki konferansları çok severdi. Konuşurken kendinden hep "Biz" diye sözederdi, yazılarında da kendine "Biz" derdi. Tavandaki kapıdan girip çıkmak için konmuş koşullardan biri de buydu nitekim. İkincisi objektiflik, üçüncüsü bilimsel yöntem ve üslûptan ne pahasına olursa olsun vazgeçmemekti. Zeki gibi, objektifliği ve bilimselliği sindirmiş biri için bu koşulları yerine getirememe tehlikesi yoktu. Zeki, hattâ küçüklüğünden beri objektif ve bilimseldi. Lisedeyken geneleve gitmiştik, biz ilk kapıdan içeri birbirimizi iterken Zeki bütün evlerin önünde dolaşmış, "Şeker almaya mı geldin küçük?" "Annen nerde bakiim yavrum senin?" laflarına karşılık yüzünün ifadesini bir gram/dakika bile değiştirmeksizin kombinezonlu, donsütyenli kadınlara bakmış, neden sonra bizim yanımıza gelip, "Sizin farkında olmadan yaptığınız seçme en doğrusuymuş, en iyisi burası," diyerek girmiş oturmuş, sırasını beklemeye koyulmuştu. Sonra her perşembe bize, "Beyler haftasonu için paranızı ayarladınız mı?" uyarısını yapan yine Zeki'ydi ve genelev parasını ayırmamış olanlara bu iş için borç verilmemesini de ısrarla savunurdu. Çünkü herkes böyle yaparsa mekanizma işlemez, derdi. Sistemin herhangi bir yerinde gereksiz hoşgörü ve ihmale prim verme olayları ortaya çıkarsa bu iş çorap söküğü gibi giderdi ve bu zamanla suistimallere ve haksız rekabete zemin hazırlayacağı gibi, sistemin bütününü tehlikeye sokardı ve nitekim bu yüzden Güney Kore şıp diye kalkınıvermişken Türkiye hâlâ yerinde sayıyordu. Çünkü ekonomi insana uymazdı, tamamdı, her şey insan içindi, ama geneleve de parasız gidilmiyordu ve gereken paranın gökten inmeyeceğini hepimiz biliyorduk ve bu zorunlu tasarrufun kaynaklarını hamburger, futbolcu-şarkıcı posteri, çukulatalı Sagra mamulleri gibi zorunlu-olmayan tüketim maddelerine harcıyorsak, kendimizi ayarlayamıyorsak, kabahat ekonomide

miydi? Ekonomi ne bize "genelev viziteniz benden" diye söz vermişti ne de paramız olmadığı halde bizi ite kaka geneleve sürüklüyordu. Nefsimize hakim olup tasarruf yapmayı beceremezsek geneleve gitmezdik, gitmemeliydik. Gerçekler acıydı ve katıydı, hepsi bu kadardı. Zeki'nin ilerde bilim adamı olacağının kesin kanıtı sayılması gereken belirtiler bunlarla sınırlı değildi. Ortaokulu okuduğumuz kolejde hepimizin gözdesi, okul kapısının dışına gelen pardesülü herifin sattığı küçük fotoğraflar ya da bunlara para vermeyi gereksiz kılan, o fotoğraflardan birkaç tanesini kocaman kocaman basan renkli gazeteler, dergilerdi. Fotoğrafların ithal malı olanları tabiî daha gözdeydi. Fotoğraflar elden ele dolaşır, Amerikan sisteminin sınavda birbirine kopya vermemeye, başarılı olabilmek için birbirinin önüne geçmeye, durmadan yarışmaya zorladığı bizler en başta bu fotoğraflar konusunda gayet kollektif davranırdık. Eline yeni fotoğraf geçirenler dersin bitmesini dört gözle bekler, zil çalar çalmaz ceplerine sakladıkları fotoğraflarla tuvaletin yolunu tutarlardı. Öğle tenefüsleri uzundu, bazıları bu teneffüsün hem başında hem sonunda tuvalete giderlerdi, bunlar okul takımında futbol da oynar, beden dersinde kasaların üstünde amuda kalkabilirlerdi. Aramızda tuvalet hayatı en düzenli olan Zeki'ydi, tuvalate ne zamanlar gideceğini planlamıştı ve planını hiç aksatmazdı: İki uzun teneffüs vardı, 15'er dakikalık, bunlardan ikincisi öğle teneffüsüne çok yakındı. Zeki onu plan dışı bırakmıştı, 15 dakikalık teneffüslerin ilkiyle öğle teneffüsünün bitiminde tuvalete giderdi. Hangi teneffüste hangi fotoğrafla birlikte olacağını sabahtan kararlaştırır, elindeki iki fotoğrafı sıraya koyardı. Bilim adamı dürüstlüğünün erken yaştaki işaretlerinden olsa gerek, sıraya koyduğu bir fotoğrafı sonradan karşısına çıkan, belki daha cazip bir başka fotoğrafla aldattığı hiç görülmemişti. Tuvalete gittiğinde işini en az ve en çok ne kadar zamanda gördüğünü birkaç gün içinde hesaplamış,

ortalamasını bulmuştu, şimdi artık her seferinde bu ortalamaya uymaya çalışıyor, işi erken bitecek gibi görünürse biraz oyalanıyor, vaktinde bitmeyecekse ek takviye yöntemleri uyguluyordu. Bu bilinçliliğine ve taktisyenliğine bakarak, onun ilerde çeşitli gazete ve dergilerde, çiftlere mutlu-uyumlu seks hayatı öğütleri veren, erken boşalmaya karşı tedbirleri öğreten bir tıp adamı olacağını sananlar yanılmışlardı, Zeki ekonomist olmuştu. Vaktiyle bu tahmini yürütmüş arkadaşlardan biri, yılda bir yaptığımız kolejliler gecelerinden birinde Zeki'yi överken kendi yanılgısını da açıklamış, sonra kulağıma eğilip, "Üstelik gitti tam zıddı oldu," demişti. Tuvaletler-fotoğraflar meselesi asılında okuldaki küçük toplumumuzun bir çeşit aynasıydı ve bu aynada parıl parıl yansıyan olaylardan biri, Zeki'nin kibarlığıydı. Tuvalette işi biten çocuklar biraz soluklanır, sanki kimse kimsenin ne yaptığını bilmiyormuş gibi, dışarı çıktıklarında normal gözükmeye çabalarlardı - 'normal', yaygın biçimde varolan demek değildi, bunu o sırada tam anlayamadıysam da bir parça sezmiştim. Fotoğraflar genellikle bu sıralarda yıpranır, kıvrılır bükülürdü, çünkü fotoğrafı elinde bulunduranın fotoğrafla işi bitmiş olurdu, ayrıca fotoğraf boldu, kimse, az önce kendisini sıcak ve yumuşak hayalyatağında gezdirmiş kartondan, kağıttan kadınlara şefkat göstermezdi. Bu şefkatsizliğin bir ihtimal, az önceki olayın vahşiliğinden, sertliğinden kaynaklandığı düşünülebilirdi. Fotoğraftaki kadın, diyelim bir bar sandalyesine tünemiş ve orada akrobatik birtakım hareketlerle bacaklarını açmış orasını gösteriyorsa, 15 dakikalık teneffüs içinde herhangi birimizin kadını oradan indirip doğru dürüst bir yatak odasına götürecek ve onun elini tutup saçlarını okşayacak zamanı olamazdı, onu nerede buluyorsak orada üzerine abanmayı düşünmekten başka çaremiz yoktu, ayrıca aksine bir yönelişin önünde daha büyük bir engel de vardı: Eli tutulup saçı okşanacak olanlar fotoğraflarda değil, ge-

nellikle bir arkadaki sırada, yandaki sınıfta ya da mahallede, iki sokak ötede falandı, onlara ihanet edemezdik. Ama tabiî fotoğraflara o kadar hoyrat davranılmasa yine de iyi olurdu, bunun için ille de şefkat gerekmiyordu ki. Meselâ Zeki'nin şefkat konusunda fazla cömert olduğu söylenemezdi, ama ondan gelen fotoğraflar hiç bozulmamış, yıpranmamış olurdu, çünkü o, tuvaletten çıktığında fotoğrafı neresinde ve nasıl taşıyacağını önceden tasarlardı. İçerde gerekeni gerektiği gibi ve gereken süre ve koşullarda yaptıktan sonra musluğa gider, ellerini yıkardı. Zeki'nin tavırlarına herkes alışmıştı, onun düzenliliği birçoklarının da işine geliyordu, içeri giren o olduğu zaman, ne zaman çıkacak biliyordunuz, kendinizi ayarlayabiliyordunuz. Meselâ otobüsler de Zeki gibi olsa, sabahları okula, işe gelmek, akşamları eve dönmek için bunca insan bunca sıkıntı çekmezdi belki de. Üstelik Zeki fotoğrafları kırmıyordu da. Bu işte Zeki'yle ilgili olarak ortaya çıkan tek sorun, bütün o zamanlama inceliğine rağmen arasıra yarattığı ekstra gecikmelerdi. Gerçi bu tür durumlarda da dışarda bekleyen varsa ona bir şekilde sinyal gönderirdi, ama sıra bekleyenlerden, bu medeni davranışa karşılık düşecek bir anlayış görmezdi. Zeki'nin ekstra gecikmeleri, daha o zamandan bilimsel namus denen şeyi içine sindirmiş oluşundan, "Her şey yerine konmalı" ilke ve esprisine sıkı sıkıya bağlılığından doğardı. Zeki, fotoğraflarını mastürbasyonda kullandığı gazeteleri, dergileri, albümleri, işinin bitiminde kaynak göstermek isterdi ve duvarlara o günün tarihini atıp, olayın hangi teneffüste geçtiğini belirttikten sonra, meselâ, "Erkekçe dergisi, yıl 2/sayı 5, Nisan 1975, sayfa 67" gibi şeyler yazardı. Bu tür gecikmeli seanslardan sonra tuvaletten çıktığında genellikle, "Göreceksiniz, günün birinde bu alıntı-çalıntı mahkumiyeti bitecek, telif otuzbirler de bu okuldan çıkacak," yollu laflar ederdi. Bir gün ikinci derste, Zeki durup dururen gülümsemeye başlamıştı. Pencere kenarında otururdu ve öyle

dalıp gitmesi, kendi kendine gülümsemesi pek alışılmış şeyler değildi. Üstelik gülümsüyor mu, neye gülümsüyor, o da pek belli değildi. Birkaç dakika sonra hepimiz meraktan çatlayacak hale gelmiştik. O ciddiyet abidesi Zeki, eliyle ağzını kapamaya çalışarak gülümsüyor, bir yandan sıraya kapanıyor, soluk alışverişi hızlanmış... Etraftan "Yahu söylesene ne oluyorsun"lar yağıyor, ı-ıh, kaşlarıyla "Hayır!" işareti yapıyor, "sonra" demeye getiriyor. Ders bir türlü bitmek bilmiyor. Herkes pusu kurmuş aslan gibi, gerili, zil çalsa sıçranacak üzerine. Ama?.. Birden yerinden kalktı, öğretmene doğru yürümeye başladı. İyice sokulup usul usul bişeyler söyledi ona, bir yandan karnını tutuyordu. İçimizden herhangi birinin derslerde hastayım mastayım diye bişeyler uydurup dışarı fırtmak istemesi çok normaldi de -her iki manada da; yani hem yaygın hem gerçek- Zeki için bu durum olağandışıydı, o, "Madem bu okulda okuyoruz, buranın kuralları var" derdi. Ama şimdi, gerçekten çıkıyordu sınıftan; dersin ortasında karnını tuta tuta hocanın yanına gitmiş, sonradan ekonomist filan olmayacak bir sürü çocuğun yaptığı gibi, hastayım yalanıyla sınıftan tüyüyordu. Sınıf kapısı ardından kapandığında merakımızın yerini telâş ve öfke almaya başlamıştı. Hele fotoğraf-tuvalet trafiğinin öndegelen simaları, Zeki'nin beklenmedik girişiminin bu olayla bir ilgisi olduğunu nereleriyle sezdilerse, neredeyse ayağa fırlayacaklardı. Hoca da anladı bir tuhaflık olduğunu, merakımızı giderme ihtiyacı hissetti ve, "Karnı ağrıyormuş arkadaşınızın," dedi, "tuvalete gitti." Bu sihirli kelimeyi duyunca ne olduğumuzu anlatmama bilmem gerek var mı? Teneffüsü artık iple değil, halatla falan çekiyoruz. Nihayet zil, kovalanan yaban atları gibi, önümüzü tıkayan çitlerin üstüne üstüne atlamaya sevk ediyor hepimizi. Kapının önünde bir sıkışma... Koridora dağılıyoruz, Zeki yok ortalıkta. Yahu, hâlâ tuvalette mi bu adam? Koşuyoruz, orada da yok. Tuvaletlerin önündeki daracık bölmenin sonunda bahçeyi gören bir pencere var, işte!

orada Zeki. Hepimiz "Heeey!" diye bağırdık tabiî. O, bizim eli ayağına dolanmış telâşlı halimizi yok sayan bir sükûnet içersinde, ağır ağır başını çevirdi bizden yana, mesut bir yüz ifadesiyle, hâlâ gözümün önünden gitmez, "Ben demiştim," dedi. Az önce çıktığı tuvaletin kapısına içerden yazdığı yazıyı tabiî ancak birkaç dakika sonra fark ettik:

> "Bu eseri meydana getirmek için uzun zamandır çalışmalarımı sistemli olarak sürdürmekteydim. Okulumuzun ilk telif otuzbirini vücuda getirmek bana kısmet olduysa, bunda en büyük pay, şüphesiz, sınıf penceremizin karşısındaki handa soyunan hanımındır. O olmasaydı bu otuzbir çekilemezdi. Beni sınıftan dışarı bırakarak sizlere bir emsal oluşturmak gibi bir amaç dışında herhangi bir iddiası olmayan bu mütevazi esere katkısını esirgemeyen Edebiyat öğretmenimize de teşekkürü borç bilirim. Bu eser kendi alanında bir ilk'tir, bundan sonraki baskılarında -sizlerden göreceği teveccüh sayesinde inşallah kısmet olur- eksikliklerini gidermeyi, size daha mükemmel bir rehber sunmayı ilke ve amaç ediniyorum. Eserin vücuda getirilişindeki eksiklikler ve kusurlar hiç şüphesiz ki şahsımın sorumluluğunda sayılmak gerekir.
>
> Arnavutköy, Mayıs 1976."

Böyle yazmıştı Zeki ve biz hiç anlamamıştık o zaman. Yıllar sonra, bana ilk kitabını imzalayıp yolladığında, açıp önsözünü okumuştum, kitabı okumamıştım, çünkü ders kitabıydı, sonradan Zeki'nin birkaç makalesini okumuştum, Zeki'yi görünce kitabını kutlamıştım, takılmıştım, "Demek bu eser onsuz vücuda getirilemezdi, ha!" diye; Zeki oralı olmamış, anlamamıştı. Yok canım, bal gibi anlamıştı da, işine gelmemişti, artık büyükadam olmuştu ya, büyükadamlar otuzbir çekmezdi tabiî, zamanında da çekmemiş olurlardı. Zeki, Şadi Bey ve

Orhan Bey biraraya geldiklerinde birbirlerinin gazetelerdeki yazılarıyla ilgili olarak, kimin hangi noktaya ne kadar yerinde temas ettiğini konuşurlardı. Bir keresinde onlara bu otuzbir meselesini hatırlatmaya kalkışmışlardı da, üçü bir olup bu haysiyet düşmanlarına derhal derslerini vermiş, hepsinin alımgücünü burdurup onları hadım etmişler, haftada 59 saat çalıştırmışlar, polise vermişler, sınav kâğıtlarına kırık atmışlar, altıncı sınav haklarında yalvar yakar geçirmişler, odacıya dert anlatmakla kaybettikleri enerji ve bunun üniversiteye maliyeti kilowatsaat üzerinden hesaplansa ne kadar iyi olacağını düşünerek asistanına bu görevi vermiş, asistan, Şadi Hoca'nın elindeki geniş kaynaklardan da yararlanarak sözkonusu hesabı yürütmeye başlamış, çıkan oranların tek tek fakültelere dağılımını bulmuştu. Küçük kümbetler halindeki pilav, kümbetler bozulmadan o kepçe-kaşık arası servis aracıyla alınıp dağıtıldığında herkese eşit miktarda düşüyordu. Aysun hesaplamıştı, yalnız tencerede ayrıca biraz bırakmıştı, Süleyman pilavı çok severdi, biraz daha isteyebilirdi. Aysun bunu önceden sezer, "Süleyman Bey, içerde sizin için biraz daha pilav var, haberiniz olsun," derdi. Süleyman Aysun'lara ilk kez yemeğe geldiklerinde biraz daha pilav istemiş olmanın bedelini hayatı boyunca biraz daha pilav yiyerek ödemek zorundaydı artık. "Canım o bi seferlikti, ille de hep biraz daha pilav istemek zorunda mıyım?" falan deyip Aysun Hanım'ı kırmaktansa... değil mi? Üstelik, alışkanlıklarının hatırlanması, olağan durumlarda ve başka bütün koşullar aynı kalmak kaydıyla, herkesi sevindirirdi, ayrıca, alışkanlıkları hatırlanan kimsenin statüsü konusunda bir göstergeydi bu. Süleyman, AHT (Alışkanlıkları Hatırda Tutulan) kategorisinden bir cemiyet ileri geleniydi. Bu AHT, VIP gibi, first-class gibi bişeydi. Zeki de bu türdendi. Süleyman biraz daha pilav yeyince Zeki de biraz daha pipo içerdi ve yemek arasında pipo içiyor diye laf edildiğinde içerlerdi. Orada Süleyman pilav kaşıklarken, neden

onun alışkanlıkları kendilerine anca mücadeleyle hayat alanı açsınlar, değil mi? Bu pilav konusu Zeki için pek keyifli br konu değildi. Bir keresinde Nesrin Zeki'ye, "Madem çarşıda dolaşacakmışsın fiyatlara bakmak için, akşama pilav yapacağım, gelirken pirinç alsana," demişti; Zeki, biraz öfkelenmesine rağmen sakin bir tonda, "Şekerim," diye cevap vermişti, "ben orada dolaşırken kafamda kırk türlü şey... nasıl pilav almakla uğraşacağım o arada. Haksız mıyım yani?" Süleyman hiç çarşıya çıkmazdı, ama pirinç kaç lira, ekmek kaça falan hepsini bilirdi. Cemil de bilirdi. Aysun'larda alışverişi Cemil yapardı. Aysun, yemekleri övüldükçe hangilerinin hangi ana ve yardımcı maddelerini Cemil'in aldığı konusunda kısa bir döküm verir, Cemil elinde rakı kadehiyle sandalyesini arkaya eğer, kaykılırken, "Nur içinde yatsın, babam öyle öğretti bana," derdi. "Kadının görevi, iyi yemek pişirecek, sofrayı donatacak, ama eve erkek taşıyacak çarşıdan, 'ekmeğimizi getiren' tâbiri boşuna mı çıkmış, bizde usûl budur, derdi babam." Cemil hep beyaz gömlek giyer kravat takardı, renkli gömlekleri de vardı, açık mavi falan, ama Cemil onları gardroptan alıp giyer giymez beyazgömlek olurlardı. Cemil'in gözlüğü de vardı, arasıra takardı. Aysun yemeğe misafirleri olduğunda gündelikçi kadını çağırırdı. Kadın mutfakta cephe gerisi hizmeti görür, gece kalır, sabah bulaşığı yıkardı. Yemeklerin hepsini Aysun yapardı, şekerim, kaç kere göstermişti, ı-ıh olmuyordu, anlamıyordu, anlamıyorlardı, nasıl alışmışlarsa öyle yapıyorlardı, bir keresinde ne oldu biliyor musunuz, spagetti yapıyorum, bizim Şükran'lar gelecekti, sizden iyi olmasın pek iyi insanlardır, ya, evet, Refik Bey de çok iyi, çok becerikli insandır, onların o şeyden önce, Amerika'ya gitmişlerdi ya çocuklarının yanına, ondan az önceydi işte, Şükran'lar gelecekti, söz vermiştim, onlar istemişti, ille bize bir gün spagetti yap, senin spagettini geçen gün bizim Hicran'la Şefik methettiler, sizden iyi olmasın, çok iyi insanlardır, çok güzel yapıyormuşsun,

neler koyuyorsun içine, ille bize de yap dediler, aman canım dedim, spagettiden n'olcak, ama şimdi, ille de yap falan dediler, ben de sıvandım işte, girdim mutfağa, daha bişeyler de yapıyorum tabiî, sırf spagettiynen olur mu, işte bizim Hatice'ye dedim ki, biraz peynir rendele dedim üstüne, rendele diyeceğime doğra mı demişim ne, insan anlamaz mı, ufalamış eliylen, birkaç topak böyle beyaz peynir (birkaç adım öne çıkar, eliyle gösterir), bu ne dedim ayol, kuş yemi mi dedim, şaşırdı, abla işte, doğra dedin, peynir doğra dedindi ya, diyor bana, ayol bu ne, hay Allah iyiliğini versin dedim, aldım rendeyi gösterdim, ama bidaha olsun, bak görürsünüz, yine o bildiğini yapacak, Leyla atıldı: "Ya... bizimki de," dedi, "Bilirsiniz," dedi, "Ben titizimdir biraz", Süleyman: "Evet, hanımı mutfaktan çıkarmak gümrükten mal çıkarmaktan daha zordur ya." Gülüşüldü, Süleyman kutlandı, Leyla'ya bakıldı, Leyla 'aşkolsun' suratı yapıyordu, üzerine biraz cilvegözü biraz da kekik koymuştu. Süleyman'ın esprisine gülmeler tamamlandıktan sonra bu kez dönülüp, "Süleyman Bey, öyle diyorsun ama ya o yediğin nefis yemekler?" dendi. Leyla'nın yemekleri üzerine bazı konuşmalar yapıldı. Süleyman, "Ama Aysun Hanım'ın yaptıkları da bir başka nefis yani," dedi. Aysun, "Ay ne demek, Leyla'nınkilerin yanında..." dedi. Leyla, "Şekerim inan, şu senin mantar soten gibi yapamıyorum ben, ne kadar uğraşsam da," dedi. Aysun, "Hiç olur mu ayol, senin elin değdi mi yemek başka türlü lezzetli oluyor, ne güzel soslar, şeyler yapıyorsun yanına bir de," dedi. Leyla, "Çok teşekkür ederim Aysun'cuğum, ama inan, bu gece bütün yaptıkların bir harika," dedi. Nesrin, "İkinizi de hep herkese anlatırım, ikinizin yaptıkları da her zaman nefistir," dedi. Leyla ve Aysun, "Aa, ne demek, sen sanki elinden hiçbir şey gelmiyormuş gibi konuşmasana ordan, neydi o fırında beşamelli tavuğun, hâlâ tadı damağımızda, parmaklarımızı bile yiyecektik," dediler. Nesrin, "Olsun, benimki bir kerelik öyle olmuştu, ne bileyim,

denk gelmişti işte, sizin ikinizin yemekte üstüne yoktur," dedi. Cemil, "Nesrin," Süleyman, "Nesrin Hanım," dediler, bugüne kadar senin (sizin) elin(iz)den de pek nefis şeyler yedik doğrusu, hiç alçakgönüllülük taslama(yın) şimdi". Nesrin, "Ay, teşekkür ederim, ama..." dedi. Aysun, "Süleyman Bey, patates salatasından hiç almadınız, bakın ortaya koydum, yoksa servis mi yapayım?" diye sordu. Süleyman, "Yok, yok rahatsız olmayın, sırası gelecek, şimdi şu nefis patlıcan biber kızartmanıza dalmış durumdayım, bakın, alacaam, ondan da alacaam," dedi. Aysun, "Çocuklar, bakın, isteyen alsın lütfen, her şey ortada işte," dedi, "Aaa" dedi, "değişik bir salata yapmıştım size, mayonezli falan, biraz donması gerekiyordu, buzluğa koyuvereyim dedim, unutuvermişim." Kalktı: "Hemen getirivereyim." Nesrin, "Ay, Aysun'cuğum, akşamüstünden beri ayaktasın, bırak da ben getirivereyim," dedi Aysun, "N'olcak canım, hemen getiriveririm," dedi. Nesrin ayağa kalktı. Aysun ayağa kalkıp bir-iki adım attı, öne geçti, mutfağa yakın oturmuştu, onun şansı daha fazlaydı. Nesrin sandalyesini geri itti. Aysun kapıya biraz daha yaklaştı bu arada. Nesrin çevik bir hareketle Aysun'un iki adım gerisine geldi. Aysun kapıdan süzüldü. Artık Nesrin'in yetişmesi çok zor ama mücadeleyi bırakmıyor, Aysun mutfaktan içeri girerken Nesrin ancak salondan çıkıyor, Aysun girdi, buzdolabının kapağını açtı, buzluğu da açıyor, Nesrin bu sırada içeri girebildi, mutfakta "Ay Nesrin aşkolsun niye kalktın, ben getiriyordum işte" ile Aysun bir puan daha kazanırken Nesrin başka götürülecek şeyler olup olmadığını araştırıyor, akıllıca bir hareket, sayın seyirciler, artık ancak böyle bir kanaldan bir şeref golü atabilir, bu arada Aysun: "Şşşt" -fısıldıyor- "dur bak bir dakika, ne diyeceğim, Süleyman Bey'in kardeşi var ya, Sami..." Nesrin: "Eee?" "Gözaltındaymış, biliyor musun?" "Aaa??! Neden ayol?" "Gümrük mümrük işleri, kaçakçılık şüphesi var diyorlar." "Kimden duydunuz peki?" "Cemil duymuş.

Onların şirkette çok özel bir toplantıda sözü geçmiş. Cemil oralı olmamış gözükmüş, sonra yanındaki oğlanlardan birini gönderip soruşturmuş, gerçekten öyleymiş, hem de bir haftaya yakın oluyor." "Aa, deme canım, ay Leyla perişan olmuştur, kızcağız, Süleyman Bey de..." "Aslında iş Sami'ye kalsa iyi..." "Nasıl yani?" "Süleyman'ı görmüyor musun, yüzünden düşen bin parça." "Yani." "Ona da ucu dokunuyor diyorlar. Onu ifade için çağıracaklarmış bugün yarın. İdare ettiriyorlarmış zaman kazanmak için." "Hay Allah, bak şu işe şimdi ne kadar canım sıkıldı. Ama aferin Leyla'ya. Kız hiç bir şey belli etmedi Allah için." "Etmez tabiî. Koskoca okumuş etmiş kadın. Havasından yanına yaklaşılmıyor her tarafta. Şimdi düşünsene, kocası kaçakçı falan..." "Aman sus Allahaşkına. Hem daha bişey belli değilken." "Belli olmaz olur mu canım? Cemil ne zamandır söylüyor, çıkacak bi yerden diyor." "O nereden biliyor?" "Bilmez olur mu. Onların şirket de Süleyman Bey'in işleriyle yakından alâkalı işler yapıyor, biliyorsun. Birbirlerini takip ediyor bunlar tabiî." "Aman Cemil'lerin de başına bi iş gelmesin de." "Gelmez gelmez. Hukuk bürosunda kaç kişi çalışıyorlar, bazen sabahları akşamları bir oluyor." "Ay şimdi Leyla'ya da bişey belli etmemek lâzım." "Aman tabiî, tabiî, sakın!"

Aysun önde Nesrin arkada salona girdiler. "E, hanımlar, nerede kaldınız, buzluğa girip oturdunuz sandık serinlemek için." Cemil bu. "İlâhi Cemil Bey, hanımlar mutfağa girdi miydi, bilirsin hikâyeyi canım, arada yemekle de uğraşırlarmış." Bu da Zeki. Cemil güldü: "... yemekle de ha. Güzel, güzel. Bak ben de sana bir tane anlatayım kadının biri..." üç günlük resmi bir ziyaret için geldiği Ankara'daki temaslarını tamamlayarak dün uçakla ülkemizden ayrıldı. Konuk devlet başkanı Esenboğa Havaalanı'ndan hareketinden önce verdiği demeçte, temaslarının çok olumlu geçtiğini, iki ülke arasında ticarî ve ekonomik ilişkilerin geliştirilmesini öngören protokolün imzalanmasından büyük memnuniyet duyduğunu

ifade etti ve iki ülke teknik heyetlerinin imzalanan anlaşmayı teknik düzeye indirmek için önümüzdeki günlerde toplanarak çaba harcayacaklarını açıkladı, ancak bu toplantının nerede yapılacağı konusunda bilgi vermedi, şimdi de spor haberleri. Leyla, "Bu gece Dallas var, bakalım Afton dediğini yapacak mı?" dedi. Cemil'e göre yapacak, Nesrin'le Aysun'a göre buna cesaret edemeyecek, Zeki'ye göre J.R. mutlaka bir plan yapmış olacak, araya girerek bizim beklediğimiz şeylerin bizim beklediğimiz gibi akmasını önleyecekti ve başka şeyler olacaktı. Zeki zaten TV dizilerinin bu tarafını kendine yakın buluyor ve seviyordu; faktörler yerine aktörler vardı, haftalarca onlarla beraber yaşanıyor, hepsinin huyu suyu öğreniliyor, hepsi şu ya da bu şekilde davranışları hesaplanabilir birer telekomunikus oluyorlardı, ama sürekli olarak araya beklenmedik şeyler giriyor ve akla gelmedik gelişmeler görülebiliyordu ve TV dizilerinde de bu gelişmeler birilerinin başını yiyordu; benzerlik bununla da kalmıyor ve diziye tepeden müdahale edebilen prodüktörler, başı yenenlerin savunma-mücadele şansını, kuvvetini, araçlarını ellerinden alıveriyorlardı. Aysun bu konuda, "Nesrin'ciğim," dedi, "yardım eder misin, tavuğu getireceğim de." Leyla çığlık attı: "Ay! Yoksa gene o tavuktan mı yaptın. Ay gelip bakacağım valla, çok merak ettim şunun fırındaki görünüşünü." Kalktı, mutfağa yöneldi, sesi giderek kayboldu: "Ay ondansa yerim seni vallahi, çok yemeyelim diyoruz, öyle harika yapıyorsun ki, midem şişiyor yemekten, geçen sefer kimbilir kaç kilo almışımdır." Süleyman, kaybolan sesi son anda yakaladı, içinden bişeyler çekip aldı, avucunda bir süre salladıktan sonra ortaya attı: "Bakın, duyuyor musunuz, hem kendisi böyle söylüyor, sonra da bana, çok yiyorsun, göbekli olacaksın, diyor, ben de güzel yemekten vazgeçilir mi, filinta mı olacağım bu yaştan sonra yani, diyorum, ama o göbekleneceksin diye tutturuyor." Cemil ekledi: "Hem de size binbir çeşit yemekler yapıyor değil mi?" Sü-

leyman: "Şimdi meselâ Aysun Hanım'ın o nefis tavuğu gelecek, ben burada tazyik altında..." İlk kez doğru dürüst güldü. Leyla içerden: "Süleyman'cım, beni çekiştirip durma, aşkolsun Cemil, orada bir olmuş benim hakkımda neler konuşuyorsunuz?" (bu cümlenin sonu, isteğe göre, 'neler konuşuyorsunuz bakayım?' diye bitebilir ve Adalet Cimcoz tonlamasıyla okunabilir). Cemil: "Aman Leyla, biz senin ne kadar nefis yemekler yaptığından bahsediyorduk"; piposundan bir nefes çekerek: "Değil mi Süleyman Bey?" Süleyman, çatalından sarkan yeşil salata şeritlerine ve bunlardan damlayan yağlara hakim olmaya çalışarak: "Yaa, yaa". Kocaman bir payreks tepside tavuk geldi, üzerinden sarı sarı lavlar akıtarak, çerkez peyniri sarmış her yanı, tepsinin bir yanı çalkanır şimdik, arada birtakım yeşillikler de var. Cemil Aysun'u yanağından öptü. İçerden Bahar'ı çağırdılar, onu kucaklarına alıp bir fotoğraf çektirdiler. Cemil Aysun'u kendine çekerken fularının duruşunu bozdu. Aysun önce fularını düzeltti, boynunda tırmık izi vardı, kendisi tırmalamıştı sinirden, Cemil'le kavga ederken, Leyla'lar, Nesrin'ler falan gelmeden önce. Cemil onu yanağından öperken o kendini geri çeker gibi yapmıştı ve böylece, "Aman canım bırak Allahaşkına" demişti. "Amancanımbırakallaaşkına" tavrı hep böyle olurdu. Cemil alttan alıyorsa mutlaka haksızdı. Yani aslında şirketteki Mübeccel Hanım'la samimiyetinin iş ilişkileri dışında birtakım boyutları vardı bal gibi. Cemil'le Aysun birbirlerine ne kadar da uygun, ne kadar mutlu bir çiftti. Leyla her yerde böyle söylerdi, hattâ bir ara bunu o kadar sık söylemişti ki, Leyla'nın Süleyman'dan ayrılacağı üzerine söylentiler almış yürümüş, neyse ki kısa süre orda burda dolaştıktan sonra geri dönmüşlerdi. Aysun Cemil'in Mübeccel Hanım meselesini bir tek Leyla'yla konuşmuştu, tabiî Nesrin dışında. Nesrin de sadece bir gün kardeşiyle konuşmuştu. Kardeşi, başka birilerinden sözedilirken, "Bu iş hiç belli olmuyor, meselâ bizim bir tanıdıklar

var, görseniz, ne kadar iyi anlaşan bir çift" diyerek olayı isim vermeden anmış, orada bulunanlardan bir-ikisi kimlerin kastedildiğini el yordamıyla bulup çıkarmış, eve giderken bulgularını, verilerini birbirlerine açıklamış, buradan doğru sonuca ulaşılmış, yine böyle özel gecelerden birinde, belki bir buzdolabından mayonezli salata ya da fırından tavuk çıkarılırken bu laf geçmiş ve... Aysun'un da kulağına gelivermişti. Aysun bunun üzerine Cemil'e "Herkesin dilinde" demiş, onunla üç gün konuşmamış, Bahar üç gün boyunca annesinin oraya buraya çarparak, bir şeyler kırarak sinirli gerilimli dolaşmasının nedenini babasının ona doğumgününde doğru dürüst bir şey almayışına bağlamış, Cemil bu süre içinde piposunun ağızlığını dişleyerek, terliğinin arkasını topuğuna vurdura vurdura ayağını sallayarak televizyon karşısında oturmuş, tek kelime konuşmamış, sonra iş için Almanya'ya gitmiş, beş günlük gezisinden dönüşte Aysun'a bol bol hediyeler getirmiş, hiçbir şey olmamış gibi davranmış, Aysun nasıl olduysa gafletine gelip bu seyahatte Mübeccel Hanım'ın da bulunup bulunmadığını araştırmadığından olay yatışmıştı. Ayrıca Mübeccel Hanım Leyla'ya göre de "kaçın kurası"ydı ve başından ne zaman ne geçtiğini kimsenin doğru dürüst bilmediği bir evlilik vak'ası dışında, yaşadığı aşklar zaman zaman gazetelerin kimneredenehaltediyor sayfalarına fotoğraflı olarak bile yansırdı. Aysun Mübeccel Hanım'la tanıştığında içi ürpermişti biraz, çünkü kadının bakışları bakış değildi ve konuşurken insanlara dokunuyordu; bu ne demekti yani? Cemil'e lafını edecek olmuş, Cemil hemen başka birtakım konular bulup, asıl sözü, "Aman Aysuuun, sen de insanları bir görüşte hemen hükümler veriyosun, Mübeccel hanım çok hanım bir hanımdır" gibi bir cevapla geçiştirdiğini sanmıştı. Oysa Aysun'un ne gözünden ne kulağından kaçardı böyle bir şey. Cemil'in ses tonu da bal gibi, iki yıl önce Çeşme'deki Zeynep'ten sözederken izlenen gelgitlerine bürünmüştü yine.

Vaktiyle Necla konusu da aralarında aynı tonla konuşulmamış mıydı. Şimdi de fularını bozmuştu, sanki boynundaki tırmalama izi görülsün ve o salondakiler aralarında ne olup bittiğini anlasınlar da Cemil'e hak versinler, "Adam tabiî, evinde huzurlu değil, dışarda arıyor mutluluğu desinler, "Eh, Mübeccel Hanım da bilir erkeği rahatlatmasını" desinler de Aysun göz göre göre, tek puan bile alamadan ikinci kümeye düşsün ve üstelik bu şekilde düştüğü için gelecek sezona doğru dürüst transfer yapamasın ve artık hep ikinci kümede oynasın diye sanki... Bir de öpüyordu Cemil, fularını dağıtarak... Havası kaçacak, sıcaklık hissedilir şekilde azalacak, kuzeydoğudan alçak basınç ve cephe sistemlerinin etkisiyle güneyde yüksek ve kıyılarda yağmurlu, Marmara parçalı bulutlu olacaktı, Balkanlardan gelen soğuk havanın etkisiyle, Leyla: "Camı kapatalım mı biraz? Üşüdüm de." Aysun: "İstersen üstüne bişey vereyim hayatım..." Leyla: "Ay yok, sağol, istemem, bir an ürperir gibi oldum da, şimdi geçer, camı kapatayım biraz, sonra yine açarız, olur mu?" Bu sözler üzerine derhal 12. Uluslararası Mum Konferansı toplandı, sigara dumanını almak için camı açmanın hiç de gerekmediği, bir-iki mum yakıldığında dumanın yok olacağı üzerine tebliğler sunuldu. Herkes aynı görüşte değildi. Bu kadar dumanı o kadarcık mum nasıl ve neye dayanarak alacaktı? Alamaz mıydı. Ay şekerim, biz hep yakıyorduk ve alıyordu. Yine de mumlar büfenin ikinci çekmecesindeydi ve mum da yakılsa fena mı olurdu? Zeki uyarısını yaptığı sırada mumla ilgili görüşmeler sürüyordu. "Hanımlar," demişti Zeki, "hava durumu da bitti, bakın, hadi bakalım, davranın biraz da televizyonun karşısına geçelim." Cemil'e: "Sahi Cemil sizin televizyon sehpası oynamıyor mu yerinden, buraya doğru çevirsek...?" Hepsi birden: "Aa, ne iyi olur, buraya çevirelim." Aysun: "Ayol zaten tavuğunuzu yemediniz daha, ayrıca bu gece bir sürpriz de var." Hepsi: "Aaa! Daha ne sürprizi ayol, patlatacak mısın bizi?" Aysun: "E,

tatlısız olur mu?" Zeki: "Valla ben tahmin etmiştim, ne yalan söyleyeyim, bu yemeğin arkasından mutlaka nefis bir tatlı gelecek, belli, demiştim kendi kendime." Nesrin: "Zeki'cim, sen bilmezsin, bu Aysun bi tatlılar yapar." Aysun: "Rica ederim şekerim, Leyla'nın tatlılarının yanında..." Leyla: "Aman Aysun sen de alçakgönüllülüğü hiç elden bırakmıyorsun." Aysun: "Ama şekerim, senin o Avrupa kitaplardan yaptığın meyveli falan tatlılar gibi yapamıyorum, bizimki hep hamurlu şeyler." Leyla: "Olsun olsun, o şöbiyeti bile nasıl becerdin hatırlamıyo musun, değme usta bile zor yapar şöbiyet." Ötekilere dönerek: "Öyle değil mi çocuklar, kaç pastane doğru dürüst şöbiyet yapabiliyor." Hepsi: "Tabiî." Zeki: "Aysun, ben yemedim hiç tatlını ama yemeklerden belli onun da nasıl olacağı." Nesrin: "Hem hafif hem lezzetli" hem doyurucu, hem ucuz, ayrıca şimdi ekonomik paketlerde, beş tane büyük paket birarada, üstelik armağanlı, bakkalınızdan sorun, ağzı burnu yağ olmuş bir çocuk: "Immm, nefis!" annesi arkada gülüyor, Zeki: "Valla bakın, reklamlar da bitiyor, elinizi çabuk tutun biraz." Kalkılıyor, televizyonun karşısında yerler alınıyor, şöbiyetler hapırdatılmadan yenirken Aysun kahve soruyor, Nesrin'le Leyla yardım ediyorlar, üç kişilik kahve ekibi dizinin başından yarım dakika kaçırıyor, Aysun sonundan da beş dakika kadar kaçırıyor, çaylar geliyor, ikinci çayları Nesrin koyuyor, kimin kaşığı kimin bardağında gayet belli, çaylar da bitiyor, antredeki merasim normal sürèsinde tamamlanıyor, Tuncay'la Nilüfer çıkarken hepsi onları öpüp bir dahaki sefere bebekle ya da en azından "iş tamam, bebek yolda" haberiyle beklediklerini söylüyorlar, Tuncay'la Nilüfer de herkesten çabuk davranarak Aysun'a bu güzel gece için ilk teşekkürü ediyorlar, madalya alıyorlar, Aysun'a armağanlar veriliyor, Süleyman esnemesini örterek Cemil'e şefkatle bakıyor, Nesrin'le Leyla birşeyler fısıldaşıp Aysun'a da iletiyorlar, Zeki piposunu ağzından çekip elinde pipoyla pardesüsünü giyerken yere biraz kül düşürüyor,

"hadi çocuklar" gidiyor, Tuncay'la Nilüfer arabalarına biniyorlar, Tuncay arabasının kontağını çeviriyor, motor çalışıyor, araba kalkıyor, park edildiği yerden sokağın ortasına doğru boynunu uzatıyor, Tuncay bir yandan sigara yakıyor, Nilüfer arkasına yaslanmış, ara ara gözlerini kapatıyor, bir-iki kere de esniyor, karanlık ve ıslak caddeden müzik eşliğinde kayarak ilerliyorlar. Nilüfer, direksiyonun başında hiç kimseyi göremiyor bir an, bu şekilde nasıl gittiklerine hayret ediyor, Tuncay dönüp Leyla'ya "Yine görüşelim" diyor, Nilüfer arabanın bütün camlarının kapalı bütün kapılarının kilitli olduğunu, içerden açılmadığını, anahtarları da -gülümsüyor: ne garip!- anababasının evinde unuttuğunu fark ediyor.

VIII. İnsan Sevme Sanatı

Oysa sırf Nilüfer'i daha önce uyarmak için yüzük, yaşadığı korku şokunun etkisiyle hâlâ tir tir titremesine rağmen, saklandığı ağaç altından çıkmış, Nilüfer'in Tuncay'la evlendiğinden bu yana hemen her gün bir kez geçtiği kaldırımın kenarına uzanmıştı. Ama Nilüfer, onca zaman bunca adamla iştah kabartma seansları yaşadıktan sonra nihayet bir erkekle sevişmeye başlamıştı ve bu yüzden kaldırım kenarlarındaki yüzüklere falan dikkat etmesi beklenemezdi.

Nilüfer'in Tuncay'la sevişmeye başlaması şüphesiz büyük bir yenilikti. Bunu yapabilmek için evlenmiş olmalarındaysa yeni bir taraf bulunmadığı söylenebilirdi. Ne olursa olsun, ortada bir yenilik, bir değişiklik vardı ve bu durum Nilüfer için bir dizi tahliye ve tasfiye sorunu çıkardığı gibi, zihninde de o zamana kadar hiç varolmamış birtakım soruların doğmasına yolaçmıştı. Nilüfer, masumgülüş timlerine, cezbetme yönetmeliklerine ve kendisine yaklaşanları gerekli mesafede durduran otomatik mekanizmalara hâlâ ihtiyacı olup olmadığını, varsa bunun miktarını, şimdiki durumda beliren

ihtiyacın eski araçlarla giderilip giderilemeyeceğini kestirmeye çabalıyordu. Teçhizatını bütünüyle tasfiye etmemesi gerektiğinden emindi. Kendisininki gibi sosyal konumlarda, evli genç kadınların bu timler, yönetmelikler ve mekanizmalara belli bir istihkak ayırıp bunları hiç değilse gerektiğinde yanlarına almak üzere evde bulundurmaları kaçınılmazdı. Ama ne kadarına ihtiyaç vardı, bunu saptamalıydı Nilüfer. Çünkü hernekadar talep sınırsızsa da kaynaklar sınırlıydı ve kaynak israfı, gereken yerde gereken kuvvete sahip olamama tehlikesini büyütürdü. Nilüfer artık 'elde edilemez' olmadığına göre 'bir erkeği tercih etmiş, ama her an başka tercihler yapabilir' olmalıydı. Masumgülüş meselesinde daha fazla hassasiyet ve incelik gerekliydi, otomatik frenlerin de daha görünür olmasında yarar vardı demek ki. Eğer Nilüfer sadece bu mevzuat ve reorganizasyon sorunlarıyla boğuşsaydı bunları bilemediniz birkaç hafta içinde hallederdi, ama bir de sorular vardı. Ana-babasının evindeyken, kendi kendine kaldığında, çevresindeki kadehli, üç buçuk numara sırıtışlı adamlardan hiçbirini düşlemez, bütünüyle kendine ait olabilen hayallerini hem daha masum hem daha hoş bulurdu. Şimdi bu durum sık sık aklına geliyordu ve Nilüfer, niçin hâlâ bunları daha istenir bulduğunu kendine sormaya başlamıştı. Daha doğrusu, bunu eskiden beri merak ederdi, soru yeni değildi de, Nilüfer şimdi hayatında ilk kez, birtakım cevaplar bulabileceğini hissediyordu. İşte tam bu noktada bazı korkular devreye giriyor, cevaplara yaklaştıkça yeni hayatından uzaklaşacağı gibi tedirgin edici iddialarla Nilüfer'i daraltıyorlardı. Ayrıca, 'yeni', böyle en küçük vesileyle kendisinden uzaklaşılabiliyorsa, ne biçim bir 'yeni'ydi? Kendisinden uzaklaşılmasından korkulan bir 'yeni'?! Tuhaftı.

Nilüfer, tam da istediği gibi uzun uzun düşünemeden, olması gerektiğine inandığı gibi ölçüp biçemeden kendini "Tuncay'a angaje" damgasıyla buluvermişti. 'Angaje' tâbir edilen damga,

karakter itibarıyla soğuk damgaya benzemekle birlikte onun gibi resmî bir kurum değildi. 16. yüzyıl Avrupa'sında tüccar sınıfın gelişmesi sonucu, eskiden devralınarak yeni bir biçim ve statüyle yeniden kurumlaştırılan bu damga, son yüzyılların tarihinde eşi benzeri bulunmayan bir rol oynamıştı. Bugünkü kültürümüzün çok mühim bir kısmını ona borçluyduk. Latince 'angagea mentum' kökünden türeyen ve Fransızların kısaca 'angagament' diye karşıladığı, İtalyanların nedeni henüz çözülmemiş bir değişiklikle 'rezzerve' dedikleri kurum, yukarda da belirtildiği gibi, resmî bir kurum değil, bir sosyal örgütlenmeydi. Bu niteliğiyle esnaf loncalarına benziyordu. Bilindiği gibi, eskiden esnaf loncalarına da küçük yaştan, insanın kanı canı ustaya emanet edilerek ve yeminler edilerek girilir ve öyle istendiği zaman "Hadi bana müsaade" denerek çıkılamazdı. Lonca yasalarına karşı gelmenin vebâli büyüktü. Adamdan hesabını sorarlardı bunun. Zaman zaman da bunun üzerinde tüyü bitmemiş yetimin hakkı olurdu ki, bu da 'angajman' meselesiyle loncalar arasındaki benzerliğin bir başka yönünü ortaya koyuyordu. Aradaki tek fark, sözkonusu 'tüyü bitmemiş'lerin lonca çerçevesinde gerçekten yetim olabilmeleri, angajmandaysa bu titrin gerçek içeriğiyle bağdaşmayan bir konumda bulunmalarıydı.

Angajman ya da Fransızların İtalyanlardan alıp geliştirdikleri terimle rezervasyon meselesinin günümüz toplumundaki gerçek yeri ve önemi, 20. yüzyıl dünyasının karmakarışık gelişmeleri yüzünden tam anlaşılamamaktadır. Oysa hemen her devlet, bir şahsın başka bir şahıstan borç aldığında bunu zamanında geri ödemesi ve bütün şahısların yatarken pijama giymesi amacıyla 'Medeni Hukuk' adlı kitaplar çıkarmış ve bu kitaplarda angajman konusuna uzun uzun bahisler ayırmıştır. Hattâ devletler, angajman tescili için başvuruda bulunanlara, ön sayfalarında başvuru sahiplerinin küçük fotoğraflarının yer aldığı cüzdanlar dağıtmak üzere bakanlıklar

kurmuştur. Genellikle 'Maliye Bakanlığı' olarak adlandırılan bu bakanlıkların verdiği cüzdanlarda, "Eşlerin birbirine her ay iletmekle yükümlü olduğu sevgi miktarı" gibi sütunların yanısıra, "Hangi mallar kime ait, ters bir durumda halılar kimde kalacak?" kolonları bulunmaktadır.

Çağımızda egemen hale gelen sosyal devlet esprisinin sonucu olarak devlet bünyesinde görülmeye başlanan angajman işlerinin yanısıra, bu kurumun topluma ait bir örgütlenme ve faaliyet olma niteliği esas olarak korunmaktadır. 'Angaje' veya 'rezerve' damgasına hak kazanmak için resmî başvuru gerekli değildir aslında. Topluluk halinde otururlurken elini karşı cinsten belirli birinin omzuna koyma hakkı, tarafların birbirlerine her gün ne yapacaklarını haber vermeleri, ikisinin bulunmadığı bir yerde onların herhangi birinden sözedilirken karşı tarafa aidiyetleriyle tanımlanmaları, çiftin herhangi bir tarafı yalnız görüldüğünde ona sorulacak ilk sorunun "Aa, peki o nerde?" oluşu gibi basit tedbirler, rezervasyonu ortaya koymaya yeterlidir.

Rezervasyon ya da angajman, çağımız kültürüne sayısız doğrudan etkisinin yanısıra, doğurduğu çeşitli sonuçlarla dolaylı yoldan da etkili olmaktadır. Burada en yaygın örnek, angaje taraflardan herhangi birine yönelik, üçüncü kişiler kaynaklı hareketlerin, angajman nedeniyle daha baştan ölü doğmuş girişimler haline gelişi ya da maazaallah angajmana rağmen başarıya ulaşmasıdır. Açıların toplamı 180 dereceden kat kat fazla olan ve 'aşk üçgeni' diye tabir edilen garip şekiller, ne yazık ki, yüzyılımızın yadsınamayacak bir gerçeğidir ve bunların zaman içinde giderek azalma göstermeyişi de insanlığın önündeki önemli bir tehlikeye işaret etmektedir. Başka bir yönden, iyimser bir görüş de, bu üçgenlerin piyasayı sürekli canlı tuttuğu, dolayısıyla toplumların hayatına katkıda bulunduğu yolundadır. Zaten Pisagor'dan beri insanların üçgenlere ne kadar meraklı olduğu bilinmektedir. Bermuda

Şeytan Üçgeni sorunuyla milyonlarca insanın işini gücünü bırakıp ilgilenmiş olduğunu kim inkâr edebilir? Bu aşk üçgeni denen şey, Bermuda Şeytan Üçgeni'ne benzemektedir de. İçine giren şu ya da bu şekilde kaybolmakta, bütün aramalara rağmen bulunamamaktadır. Elbette bu, angajman kurumunun yerleşmişliğini, köklülüğünü, öyle bir iki darbeyle yıkılmayacağını, hasar görmeyeceğini göstermektedir. Zaten, işin püf noktası da şuradadır ki, aşk üçgenlerine dayalı edebiyat ve öbür kültürel faaliyetin yürütülmesinde görev alanlar, işleriyle özel hayatlarını ayırmasını bilen, sorumlu, aklı başında kimselerdir ve angajmanın yılmaz bekçiliğini de, bütün komşularıyla birlikte Belediye Başkanına vekâleten onlar üstlenmişlerdir.

'Angaje' damgasına bağışık olmadığı bir kez ortaya çıktıktan sonra Nilüfer'in evlenme işini ayrıca sorun etmemesi, onu tanıyanların bekleyebileceği bir davranıştı. Onu tanıyan da bir tek kendisi olduğuna göre, kimsenin ondan bunu ya da aksini beklemesi sözkonusu olamazdı. Nilüfer daha çok, bu gelişmelerden ötürü kendisinden puan silinmemesini sağlamakla ilgilenmişti. O kapılıp gitmiş olamayacağına göre, durumu derhal benimsemesi ve ne istediğini bilen, bildiğini isteyen, bilinçli, egemen, bir bildiği olan, falan... rolünde ortalıkta dolaşması kaçınılmazdı. Hayatta atılan yanlış adımlar nedeniyle çok fazla puan kaybedildiği, her yanlış üç doğruyu götürdüğü, çok puan kaybedildiğinde 'gözde' statüsüne girilemediği ve bir yıl beklendiği için insanlar, özellikle birkaç yüzyıldır, yanlış adımların kesinlikle yanlış adım olmadığına herkesi inandırmaya çalışırlar ve bir süre sonra kendileri buna herkesten fazla inanırlardı... ve... Nilüfer de insandı. (Müzik! Ağaçlıklı bir yol... Günbatımı saatleri...)

Onun da kalbi vardı, o da severdi. Üstelik Tuncay gibi havai çocuğu kendine böyle bağlayabilen biri, Nilüfer'den başka kim olabilirdi? Selmin, bir kere, Tuncay'ın çapında bir kız

değildi. Tuncay'ın annesi zaten baştan istememişti onu. Hiç gözü tutmamıştı. Gerçi şimdi hâlâ Selmin onu ziyarete gelir, küçük hediyeler getirir, Selmin gittikten sonra Aynur Hanım mutfaklara banyolara kaçıp gözyaşları dökerdi, ama bir yandan da geçmişi canlandırmaya çalışmak mühim bir suçtu, vebali vardı. Ayrıca, bütün canlılar doğanın evrimine uyum gösterir, gelişmelere göre bünyelerinde değişiklikler meydana gelirdi. Meselâ Afrika'nın çeşitli bölgelerinde nükleer denemelerin etkisiyle sık sık yağmur yağmaya başlamış, bunun sonucu olarak, birkaç yüzyıl içinde, zürafaların küçük boynuzları evrimleşip şemsiye biçimi almışlardı. Aynur Hanım misafirlerinin çaylarını tazelemeden önce, "O işin sonu yoktu zaten," demişti, "oğlum sevdi, istedi diye, ne yapalım, ses etmediydik haliynen." Birtakım gözlere küçük itiraz perdelerinin çekilmeye başladığını görünce ısrar da etmişti; "Allah sizi inandırsın" demişti. Bunlar kayıtlarda vardı. İstenirse çıkarılıp bakılabilirdi. Dikkatli bir taramayla elden geçirilip, gereksiz bölümleri atılarak gazeteye dizi bile yapılabilirdi.

Nilüfer'in henüz hiç dizi yazısı çıkmamıştı. Bir fırsat olsaydı da, şöyle güney sahilleri falan diye bir dizi yapabilseydi. Tuncay, "Dur bakalım daha," demişti. Sanki Nilüfer yazamaz mıydı? Tuncay'la evlenmeden önce neden kendini daha büyük işlere tâlip ve aday hissediyordu da şimdi yapabileceklerinden şüphelenir, yapamamaktan korkar olmuştu? Tuncay neden onun birtakım ileri adımlar atmasını istemezmiş, en azından umursamazmış gibi davranıyordu? Üstelik sevişirken de Nilüfer'in gözlerine çok az bakıyordu. Nilüfer onun yanağını öpmek istediğinde buna güçlükle imkân buluyordu. Tuncay hemen Nilüfer'in gömleğini açıyor ya da bluzunu çıkarıyordu. Kaç kez, Nilüfer çırılçıplak kaldığında Tuncay'ın pantolonunu bile çıkarmamış olduğunu hayretle gözlemiş, buna neden hayret ettiğine de şaşırmıştı. Bu ikisini birarada yapmak gibi dilbilgisi ve mantık açısından zor kavranır bir olayı becerirken,

Tuncay'ın kendisini omuzlarından tutup sarsmasını ve yeniden hayata döndürmesini istemiş, Tuncay'ın olan bitenle ilgilenmeyerek sadece işine baktığını görmüştü. Nilüfer bunu kafasına takmış, birkaç saatte sıkılıp çıkarmış, ama aradan birkaç ay geçtikten sonra, saçlarını topuz yaptığı bir gün tekrar takmıştı. Yıllarca, çevresindeki bidolu herifi gözünde böyle canlandırmamış mıydı? Emin değildi, galiba canlandırmıştı. "Valla güzel kız, herkes peşinde, ama pek tecrübesiz canım, çocuk daha", "Yoksa biraazz.. nasıl diyeyim... soğuk galiba" dedikodularına katlanmak pahasına onlardan uzak durmamış mıydı. Hattâ, Ezop Anayasası'na uygun olarak Netameli İlişkiler Bakanlığı'nca çıkarılmış Ceza Kanunu'nun Nazlanmakta İleri Gidenlerin Cürümleri başlığı altında toplanan maddelerine göre, ulaşılamayan üzüme koruk denmesi bâbından, "İyi sakla, günün birinde pahalıya satarsın" gibi bir lafı bile yememiş miydi? Hep yürümek zorunda kalmayı istememiş, bunun için binmişti vaktiyle o otobüse. Binerken kimse ona hangi durakta inerse ne olacağını söylememişti. Otobüsün nerede ne kadar duracağını bilmiyordu. İnerse tekrar binebilecek miydi, kestiremiyordu. Otobüste olmak hoştu. Uzunca bir süre, gerisi onu ilgilendirmemişti. İçi biraz kardığı her an, pencereden dışarı bakıp kaldırımdan kendine imrenenlerle gözgöze gelebiliyor, onlara el sallayabiliyordu. Bir süre sonra, benzinciler, yol üstü uğrakları, uzun süre beklenen duraklar konusunda bilgi sahibi olmaya başlamış, birkaç denemeden başarıyla çıkmış, kendine güven kazandığını belli etmemeyi de becermiş, o daracık hareket alanını, üstünde rahatça dans ettiği bir piste dönüştürebilmişti. Peki, bütün bunlardan sonra, şimdi yanlış durakta mı inmişti? Yoksa Tuncay sadece çay ve ihtiyaç molası verilen bir lokanta-kahvetuvalet miydi? Yemeklerin kötülüğüne bakılırsa öyleydi. Ya otobüs? Dışarda mıydı? Yoksa Nilüfer'i bırakıp gitmiş miydi? Peki, muavin sormamış mıydı, "Beyler, yanındaki

arkadaşı gelmeyen var mı?" dememişler miydi? Nilüfer yetişebilir miydi artık? Binince yüzüne kötü kötü bakacaklar mıydı? Kolonya verecekler miydi? Yalnız başına otobüse atlayıp Öbürkent'e gitmek, yolda uzun uzun düşünmek gibi bir şeyi neden bu kadar istiyordu? Tuncay zırt pırt oraya buraya gider gelirken, Nilüfer'in ben-bir-atlayıp-gideyim'i niçin Tuncay'ın onu bu kadar didiklemesine yolaçmıştı? İyi de, Nilüfer bütünüyle kendisini ilgilendiren bir ihtiyaç ve isteğini nasıl böyle ortalarda bırakıp Tuncay'ın onu didiklemesine izin vermişti ve asıl garibi, neden sırf Tuncay didikledi diye onu mundar saymış, kaldırıp atmıştı? Atmayıp torbaya koysa, ertesi gün pekâlâ fırında ısıtıp tazeymiş gibi yiyebilirdi. Bunu düşünmesi de tuhaftı tabiî. Çünkü, istediğinde yeniden çıkıp alamaz mıydı? Ama, herhangi bir parçasını durup dururken didikletmesi, kabullenilir bir şey miydi? Tuncay'a bu hakkı kim vermişti? O mu vermişti? Yoksa bu hak basın kartı gibi bir şeymiydi, iki yıl çalışınca kazanılıyor muydu? Tuncay iki yıl çalışıp da almış olamazdı bunu. O kadar çalışmamıştı ki. Nilüfer günün birinde hazırlıksız yakalanmıştı veya direnememişti, o kadar.

Kafasının içinde otobüsler dolaşır, dans pistleri dolar taşarken, Nilüfer Tuncay'ın ağırlığını hissedecek halde değildi. Zaten vücudunu Tuncay okşasın diye yatağın üstünde bırakmış, gidip salon penceresinin kenarına oturmuştu. Selmin'e gece vakti yalnız başına çıkıp dolaştı ve apartman kapısındaki oğlanlarla şakalaştı diye kızan ve onu şikâyet eden kara ağaçları seyrediyordu. Nilüfer'e hiç yüz vermiyordu ağaçlar. Selmin'i pek sevmeseler de benimsemişlerdi bir kez gelin diye. Ağaçlar üçgen biçimindeydi ve bahçeye angajeydi, Selmin'in gidişinde Nilüfer'in parmağı olduğuna inanmışlardı. Ona kötü davranıyor, eskisine göre daha çabuk kararıyorlardı. Kar yağdığında kendilerini beyazlarla donatıp bütün mahalleye gülücükler dağıtırken, ne zaman Nilüfer de bir-iki gülücük koparmaya

çalışsa hemen silkinip bütün beyazlarını döküyorlar, suratlarını asıyorlardı. Tıpkı üç numaradaki kadın gibi. O da Nilüfer'e selâm bile vermiyor, boyuna fırsatlar yaratıp Selmin'den sözediyordu. Nilüfer ağaçlara dil çıkarmayı istedi. O kadına dil çıkarmasına imkân yoktu. Korktu. Başını çevirdi. Yatak odasındaki gece lambası ışığının kokusunu duydu. Ter kokusuna benziyordu. Ama değildi. Yatak odasına dönmem gerek, diye aklından geçirdi. Tuncay'la birlikte boşalıp mutlu olacaklardı. Kalktı, yakmadığı bir sigarayı söndürerek Tuncay'ın bir ter tabakası serip üstüne uzandığı vücuduna katıldı. Vücudu ona kırgındı. Kendisinin sıkıştığı her an kaçıp uzaklaşmasına, onu Tuncay'ın eline bırakmasına içerliyordu. Nilüfer vücudunu ne kadar severdi oysa. Yıllarca neler yapmıştı onun için. Zaten o da bütün kızgınlığına rağmen bu yüzden bağışlıyordu Nilüfer'i. İkisi birlikte, Tuncay'ın boşalmasını sağladılar. Bu sırada ona sıkı sıkı sarılıp beklediler. Aslında böyle anlarda yardıma ve şefkate muhtaç bir çocuk gibi oluyor, sevimli oluyordu Tuncay. Gong sesiyle birlikte Tuncay yana kaymaya başladı, artık Nilüfer'in değil yatağın üzerindeydi; Nilüfer de biraz yana kaydı ve işte tam bu anda Varolmanın Dayanılmaz Hafifliğini hissetti. Akşamüstü almış, geldiğinde yatağın üstüne atmıştı. Tuncay, "Amma moda oldu haa..." demişti. "Zaten kadın-erkek meseleleri falan yazdın mı herkes kapışıyor. Millet amma meraklı cinsel numaralara." Tuncay'ın ânî atağı yüzünden Nilüfer kitabı kaldırmaya vakit bulamadan yatağın üstüne uzanıvermişti. Kalçasının altından çekti onu, yatağın yanına, yere bırakırken, biri belinden hafif aşağıya uzanan, öbürü sırtına doğru yükselen iki kırmızımsı çizginin birleşip yarattığı dik açı Tuncay'ın gözüne çarptı. "Amma kitapmış," dedi, "baksana, daha okumadan iz bıraktı üstünde." Kıh kıh diye güldü. Parmaklarını üçüncü kenarı eksik üçgenin üstünde gezdirdi, Nilüfer sırtını yatağa koyabilmek için Tuncay'ın elini çekmesini bekledi, uzanırken birden döndü,

yüzükoyun yattı, dudaklarını çarşafa yapıştırdı. Tuncay Nilüfer'in kalçalarını okşamaya başladı bu kez. Nilüfer yan döndü, yüzünü Tuncay'a çevirdi. Tuncay onun gözlerine bakıp sırıtmaya başladı. Gülüşü çarpık, gözleri parlaktı. Erkek gözleriydi, ama bu gözlerle sevişilemezdi, Nilüfer'in istediği bu değildi. Ama sanki daha önce hep başka türlü gözlerle mi birlikte olmuştu? Nilüfer, hayretler içinde, üstelik bir hayli de korkarak, Tuncay'ın gözlerinin içinden geçip çok yüksek tavanlı, bembeyaz duvarları olan bir odaya çıkmıştı. Geri döndü, tekrar Tuncay'ın gözlerine baktı. Bu gözlerle, eğer sevişilmeyecekse, onlara yönelik harekât planları yapmanın, masumgülüş timlerinin, bakışmalı maçların ne anlamı vardı? Ayrıca, bunlar erkek gözleriyse ne olacaktı? Hepsi böyleyse ne olacaktı? Kimler süzülecek, kimlere yüz verilmeyecek, kimlerle sevişmek reddedilecek, kimlerle yatılacaktı? Rakip kalmayınca oyun nasıl oynanacaktı? Gidip o bembeyaz odada tek başına da yaşanamazdı. Kapısı penceresi var mı, o bile belli değildi. Uff... İşleri buralara vardırmanın manası, feministliğin de âlemi yoktu.

Nilüfer kalktı. Kapının arkasındaki mandala asılı sabahlığını aldı, giydi, yerdeki çantasına uzandı, "Sigara istiyorsun değil mi?" diye sordu Tuncay'a. Nasıl olsa en geç bir-iki dakika içinde onun kalkıp sigaraya uzanacağını biliyordu. Tuncay gülümsedi. Bütün ihtiyaçları görülen bir erkekti şu anda. Bir kadını mutlu ediyor, o da sabahlığını giyip ona sigara veriyordu.

Tuncay, toplanıp kurutulduktan sonra ince bir kağıda sarılmış, on buçuk santimetrelik bir ince-uzun silindirik çubuk halinde getirilip ucuna sarı kağıtla kaplı bir filtre takılmış kibirini beyaz bulutlar halinde yatağın üstüne germekle uğraşırken, Nilüfer, gözleri bu cibinliğe takılı, kıpırtısız duruyordu. Sigarasından nefes çekmek için parmaklarını dudaklarına yaklaştırırken göz kapakları hafifçe kapanıyor,

gözbebekleriyle sigaranın ateşi arasında, iki nokta arasındaki en kısa eğri parçası, yani bir doğru oluşuyordu. Nilüfer'e göre şu anda o odadaki tek doğru da buydu. Durum, fazla geometrik ve mantıksaldı. Oysa ne kadar duygusal olmalıydı...

Nilüfer bu kez vücudunu da alarak salona gitti. Pencerenin yanına oturdu. Az sonra Tuncay kalkıp salon kapısından içeri uzandı, "Ne yapıyorsun orada?" diye seslendi. Nilüfer başını ağır ağır çevirdi; donlu haliyle hiç de çekici değildi Tuncay. Nilüfer bütün o çok-cephede-oynaşma yıllarında, hiçbir erkeğin donla nasıl göründüğünü merak etmemiş, hayalinde canlandırmamış olduğunu fark etti. O anda Tuncay'a ne cevap verse başından savabileceğini biliyordu. "Hiiç, geliyorum şimdi," dedi ve başını çevirdi. Balkon demirlerine bir serçenin konması bu saatte mümkün değildi, bu nedenle ilerdeki apartmanların ardından ayın yükselmesini sağlayıp Nilüfer'e bunu birtakım ışık oyunlarıyla bildirdiler. Nilüfer'in duygulanma seansının balkona konacak bir serçe veya ayışığıyla bütünlenmesi gerekiyordu; çünkü... Nilüfer de içimizden biriydi... (Müzik!) Ve oldukça zor bir durumdaydı. Çünkü Tuncay'a her bakışında, Tuncay'ın ona her dokunuşunda hissettiği, yaşadığı sorunların hiçbirinde kendi başına Tuncay diye bir özne bulunmuyordu. Sorun, hâlihazırdaki rakipte değil, bizzat oynanan oyunda gibiydi. Oysa henüz birkaç hafta önce, daha işler buralara varmamıştı ve Nilüfer sadece, tek rakiple oynamanın istenir bir şey olup olmadığına takılmıştı. Isınma hareketleri, antremanlar ve hazırlık maçlarında sorun çıkmıyordu, ama takımlar tescil edilip lisanslar dağıtıldıktan, formalar giyilip sahada yerler alındıktan sonra iş değişiyordu. Başka stada gitsen formandan tanıyorlar; kendi aranda pas alıp versen "Rakibin nerde?" diye soruyorlardı. Acaba Nilüfer, bilmeden kendine bir çeşit özgürlük alanı mı yaratmıştı eskiden? "Eskiden"... Ne kadar eskiden? Daha bir yıl bile geçmedi. Yine de "eskiden" diyebiliyorum... Milattan önce-

Milattan sonra gibi, Tuncay'dan önce-Tuncay'dan sonra... Yok, ama hayır. Göğsüne "rezerve" kartı iliştirildikten sonra evlenmemenin mânâsı yoktu. Bunu neden durmadan tekrarlıyorum kendime? Yanlış değil ki bu; doğru.

Doğruydu, doğru olanı yapmıştı Nilüfer. Üstelik birkaç gece zorlanmış ama bu işten zevk de almaya başlamıştı. Ama ne olurdu, Tuncay, üstünde kuvvetini denemek yerine... Nilüfer bir anda kızardığını hissetti! Sokağın ortasında neler geçiyordu aklından! Ona kalabalık masalarda, bacakları, vücudu konusunda laflar atıldığında istifini bozmamayı başaran Nilüfer, sokakta yürürken gözünün önünden birkaç sevişme sahnesi geçti diye kızarıyordu! Üstelik bundan birkaç hafta sonra, bir gece Tuncay'la seviştikten sonra salon penceresinin önünde otururken, üstünde donla salon kapısından uzanan Tuncay'a bakıp, daha önce hiçbir erkeğin donlu halini gözünün önünde canlandırmamış olduğunu fark edecekti. Şimdilik sadece kızarıyordu. Elini yanağına götürdü, sıcaklığı hissetti. Kızarmıştı, belli. Yanağında ince, soğuk bir dokunuş; tıpkı deminki gibi, bütün bunları düşünmeye başladığı andaki gibi; bu dokunuş mu, o mu getirdi bunca şeyi hatırına? Altın maltın da olsa bir küçücük halkacık bunca marifetli mi?

Selmin'in yüzüğü fırlatıp attığı bahçe buralarda olmalıydı. Tam buralarda. Bir arkadaşı dinlemişti Selmin'den, Nilüfer'in bulunduğu bir yerde anlatmıştı yüzüğün başına gelenleri. Nilüfer ses çıkarmamıştı. Selmin'in, yüzüğünü, fırlatıp atmak şöyle dursun, çok özel bir yerlerde sakladığı ve hattâ zaman zaman çıkarıp okşadığı, onunla konuştuğu, mırıldanıren gözlerinden yaşlar süzüldüğü, o sırada Nilüfer için henüz, arkası kovalanmış, iki kere doğrulatılmış haber kadar kesin bir gerçekti. O kadar ki, karşı tarafın görüşünü almak bile gereksizdi; hiçbir yazışleri müdürü buna "tek taraflı olmuş, yorum gibi olmuş" falan diyemezdi, tersine, Nilüfer'e aferin derlerdi ve birileri de onu sırtını sıvazlayarak, kolunu tutarak

kutlardı, böylece ona dokunmuş da olurdu, filan.

Bütün bunlar böyle akıp gidecek ve şarkılar devam edecekti, insanlar yaşadıkça, sayın dinleyiciler; eğer Nilüfer önce gördüğüne inanamayıp, sonra inanmak istemeyip, sonunda inanmak zorunda kalmasaydı. Yüzük, bakmıştı olmayacak, bir gün Nilüfer'in yolunu gözlemiş, tam mâlûm bahçe duvarının önünde karşısına çıkıvermişti. Yüzük mâlûm şahsa intikal edince şahıs bunun asla fırlatılıp atılmak suretile kaybedilen o yüzük olamayacağı cihetile, hiçbir şey olmamış gibi hareket etmiş, şüphe çekmemek için önce yüzüğü geçerek birkaç adım yürümek suretile daha sonra bulunduğu mahalde geri dönerek yüzüğü almak maksadile yere eğilmiş ve yüzüğü alamayarak ve ona temas edemeyerek, bulunduğu irtifadan yüzüğün içinde kazılı ismi okumaya gayret göstermiş, aynı ismin kendisinin halen sol elinin yüzük parmağında taşımakta olduğu yüzüğün içinde yazılı mezkûr isim olması bakımından bu sırada mantosunun eteğinin kaldırım kenarında mevcut çamura isabet ettiğini fark etmeyerek mevzubahis yüzükle ne kadar alâkalandığını ispat ederek, sonra sebebi teesbit edilemeyen bir şekilde başını gökyüzüne doğru kaldırarak, ihtiyarî bir düşünme vaziyeti almış ve görgü tanıklarının ifadelerine göre bu sırada şu sözleri alçak sesle tekrar etmekte sakınca görmemiştir: "Ama bu imkânsız! Olamaz!"

Oysa, neden olmasın, bal gibi olurdu. Selmin, o nalet halkayı parmağından çıkarıp bahçeye savurma hareketini başarıyla tamamlamış ve teknik kategoride 9.8, artistik değerlendirmede 9.9 puanı kapmıştı gerçi; ama arada yüzüğü elinden düşürüverdiğini fark etmemişti. Ve bu kadarcık ihmalden ötürü, vakitsiz-hazırlıksız bir kurtuluş mücadelesine kalkışmış bir genç kadına kim kusur bulabilirdi? Sorarım size! Ayrıca, herhangi bir yüzüğün bir duvar kenarına sığınmış olarak oniki ay süreyle aynı yerde ikâmetinde çok görecek ne vardı? Selmin'in, elinden gelse Yeni Zelanda'ya fırlatmak istediği

yüzüğü savuran eli, o anda bütünüyle değer kaybetmiş bu kutsal emanetin ayakları dibine düşmesini önleyemedi, önlemek şöyle dursun, bunu hiç fark etmedi, dolayısıyla Selmin'e haber vermedi diye, gazeteler kalıp değiştirip olayı yeni baştan, gerçekte olduğu gibi ma yazsalardı? Şimdi bu sorulara kim cevap verecekti? Muhatabı kimdi bunların? Memleket sahipsiz miydi? Bütün tersaneler gaflet ve hattâ hıyanet içinde miydiler? İhanet diz boyu muydu? Yoksa henüz tehlikeli seviyeye ulaşmamış mıydı? Ya Selmin'in attığı yüzüğü Nilüfer'in -hem de Tuncay'la evlendikten sonra- bulması olayı, benim aklıma gelecek yerde, Selmin'i Hülya Avşar'a, Nilüfer'i Ahu Tuğba'ya oynattıracak bir yönetmenin eline geçseydi, şıkır şıkır iş yapacak bir filmin anahtar sahnesi olamaz mıydı? Ama işte, hayatta böyle şeyler olmuştu, oluyordu ve olmaya devam edecekti. O ve onun gibi davaya gönül vermiş insanlar bu kürsülerden konuşmayı sürdürdükçe... Teşekkür ediyor ve alkışlar arasında kürsüden iniyordu. Tuncay kürsüye koyduğu teybini almaya giderken sıkıntıdan patlıyordu. İçerlemişti de. Herhangi bir muhabirin gelip bol bol gazel dinleyeceği ve iki satır yazabileceği bir haber için onu yollamışlardı buraya. Şimdi gidip, imzasının konmasını bile gerektirmeyecek, sıradan bir şey çiziktirecekti. Şu heriflerden hiç değilse bir tanesi flaş bir şey söylemiş olsaydı ya.

Tuncay salondan çıkarken "tebrik ederim"lerini, "bir ara sizi rahatsız edeceğim"lerini dağıtmış, mühimadamlar tarafından elinin bolca sıkılmasını ve kendisine adıyla seslenilmesini sağlamış, binanın çıkış kapısına yönelmişti. Biraz önünde Güzin duruyordu. Tuncay, Nilüfer'le evlilik olayının kendisini içine hapsettiği birtakım zırhların kaynaklarını eritmeye çalışan buharlı sırıtışlarla arasıra Güzin'e mesajlar göndermeyi ihmal etmiyordu. Güzin'e yetişmek için biraz hızlandığı sırada kapının dışında Nilüfer'i gördü! Aman Tanrım! Müthiş! Nilüfer'i tanıyan onca muhabirin bulunduğu

bir yerde, Nilüfer, o Nilüfer, işte herkesin bildiği şu Nilüfer, kocasının peşinden gezen kadın diye nitelenme tehlikesini filan bir yana atıp gelmiş, kapıda Tuncay'ı bekliyordu. Doğrusu Tuncay ne kadar övünse yeriydi. Neredeyse bağıra bağıra, "Ooo, bakıyorum hasretime hiç dayanamıyorsun artık," diye seslendi. Nilüfer, Güzin'in bakışlarındaki alaycılığa aldırmama uğraşını terk edip Tuncay'a yaklaştı. "Merhaba," dedi. Tuncay'ın ne dediğini tahmin edemeyen var mı? Olsun, yine de bir kez tekrarlayalım: "Yahu ne geldin buralara kadar? Ben hemen gazeteye gidip iki dakikada şu haberi atıp seni arayacaktım zaten." Nilüfer cevap vermedi. Tuncay'a sokuldu. Aslında Tuncay bu olup biteni pek olağan saymamıştı, ama ilk anda kendisini en çok tatmin eden açıklamayı bulduğundan merakını buruşturup top yaparak sepete basket atmıştı. Ayrıca, mesleğini içine sindirmiş bir insanın olgunluğu vardı Tuncay'da; işin nereye vardığı önemliydi, "mal" önemliydi, başlığa ne çıkacaksa, "flaş" olan neyse o önemliydi, gerisi, adı üstünde "geri" plandı, "arka" plandı, öteki kadar önemli olsa arkada değil önde olurdu. Şimdi, "Nilüfer Tuncay'ın peşinden geldi" başlıklı, en az dört sütunluk birinci sayfa haberi dururken, "Acaba neden geldi?" diye kıytırık bir yorum yazısıyla uğraşmanın âlemi var mıydı? İyi ki de yoktu. Çünkü Tuncay'ın gerçi karşısındakini anlama çabasına girmeyeceği açıktı ama merakı ağır basabilir ve üsteleyebilirdi, Nilüfer de ona, "Çok gerginim, çok tereddütlüyüm, kafam karmakarışık, birisine ihtiyacım vardı, aslında bu sen değildin büyük ihtimalle, ama başka da sokulabileceğim kimse yok," diyemezdi. Nasılsa Tuncay'ın, Nilüfer'in davranışlarındaki zıtların birliği ilkesini kavraması imkânsızdı... Çünkü Tuncay, insanlara yakın ve dost olmanın gerekleriyle ilgilenmediği gibi, *Felsefenin Temel İlkeleri*'ni de okumamıştı. Vaktiyle Sol Yayınları'ndan 4 bin liralık kitap alıp kitaplığına dizmiş olmasının şu noktada hiçbir yararı yoktu. Ayrıca Nilüfer de o kadar solcu değildi, yalnızca

hayatın diyalektiği şu anda hasbelkader onun ruhuna sızmış, davranışlarında içkin hale gelmişti. Eskiler buna 'mündemiç' diyorlardı. 'İçkin' de kötüydü 'mündemiç' de. İnsan Türkçe'de bazı şeyleri ifade edemesin diye kelimeleri ya yok etmişler ya kullanılamayacak kadar kötülerini, tuhaflarını ortada bırakmışlardı ya da eski kelimelerin yerine bulunan yeni sözcükler görevlerini tam yapamaz haldeydi, üstelik anlamları başka kelimelerin anlam sınırlarına dalıp çıkıyor, keşmekeş veya karışıklıklara yolaçıyordu. Münasebet'i 'ilişki' diye de karşılamak mümkündü, 'ilgi' diye de. Ama 'münasabetsiz' yerine 'ilişkisiz' demek mümkün müydü? Ya da 'ilgisiz'...? Münasebetsiz başka şeydi, ilişkisiz ya da ilgisiz başka şey. Ya da hepsi aynı şey. O, şahsen, ya da kişisel olarak, Türkçeleştirmekten yanaydı, ama tabiî mâkûl ölçüler içinde ve böyle karışıklıkların giderilmesi koşuluyla. Aslında akılcı davranmak ve evrime inanmak gerekliydi, bir yandan da bilinçli itkilerin rolünü gözardı etmemek lâzımdı. İşin doğrusu buydu. Belki de bundan da doğru olan, gazetede Tuncay'ın yazısını bitirmesini beklerken Refik'ten böyle bir konferans dinlemenin Nilüfer için maddî kanıtlı bir işkence haline geldiğiydi. Eğer Nilüfer, kendi dışında bir insanın, benzer bir durumda aklını başına nasıl toplayacağını, bunun için kendine neler telkin edeceğini bilebilse, bunlardan bir kısmını itiraf edip işkenceden kurtulmayı isteyebilirdi. Hattâ işi biraz ileri götürüp, nedamet maddesinden erken tahliye bile olabilirdi belki. Ama ele verebileceği hiçbir şey yoktu ki. Hayır. Pekâlâ vardı. Ama nasıl söyler, yıllarca itinayla koruduğu o saydam tecrit tabakasında birtakım çatlaklar açılmasını nasıl göze alırdı? Üstelik, kime açılacaktı? Şu karşısında oturan Refik gibi birine mi meselâ, ya da örneğin? Tabiî ki hayır. Peki kime? Kiminle paylaşabilecekti gerilimini? Tuncay'la mı? Olur mu canım!... Olur mu!... Tuncay... şu haberi bir türlü bitiremedi. Güya iki dakikada atacaktı. Refik'in de susacağı yok. Tuvalete gitmeli.

Ama ağlamak yok orada. Şimdi rimeller akacak falan...

Ağlamamalıyım. Yanaklarım neden hâlâ kırmızı? Yok, neden bu kadar solgun? Allık var oysa? Kolyem yakama takılmış. Çok mu ağır hareket ediyorum? Bu tuvalette kapalı kalsam; birkaç saat? Tuncay'ın sesi: "Nerede bizimki?" Yaklaşıyor. Kapının dibinde. "Heeey Nilüfer! Hatuun! Hadi bakalım. Benim işim çoktan bitti. Hadi gidip takılalım biyerlere." Başkaları var yakınında, belli, onlara söylüyor gerisini: "Şu 'takılma' lafına da bir alıştım ki birader..." Sen daha bisürü şeye öylesine alışmışsın işte! Münasebetsiz! A! Tuncay'a kızmaya başlıyordu Nilüfer. Ama niye? Ay, resmen bir kızgınlık kaplıyordu içini. Şu tuvaletin kapısını açıp çıktığında belki ona dokunmasını bile istemeyecekti. Ha? Gerçekten böyle miydi? Ama neden? Nasıl olurdu şimdi böyle bir şey? Ne alâkası vardı? Nilüfer'in şu ruh hali doğrudan Tuncay'la ilgili değildi ki. Tamam, olay elbette bu ilişkiyle ilişkiliydi ama birdenbire bütün yükü Tuncay'a yüklemek münasebetsizlik olmaz mıydı? Nilüfer kilidi hızla açtı, kapıyı çekip çıktı. Tuncay'ın yanına neredeyse koştu. Tuncay sağa sola eyvallahlarını gönderdi, Nilüfer bir miktar gülümseme, bir-iki tane "Bize bekleriz" dağıttı, yürüdüler. Merdivenlerden inerken Nilüfer Tuncay'ın koluna girdi. Nilüfer'in başını da Tuncay'ın omuzuna yasladı. "Bir sigara verir misin?" dedi usulca. Tuncay, "Şimdi sokağa çıkıyoruz, taksiye binince yakarsın," dedi. Nilüfer, kaldırımdan, duvar dibinden alelacele alıp çantasına attığı bir yüzüğün eline ne zarar vereceğinden ürktüyse, ona dokunurum korkusuyla saatlerdir elini çantasına sokmamıştı; canı çok sigara istiyordu. "Lütfen ne yapacağımı bana sen söyleme," dedi. "bir sigara istedim senden." Tuncay durakladı. Tam o sırada aklına Selmin'in gelmesi için hiçbir sebep var mıydı? Nilüfer, öfkeli bir kararlılıkla, elini çantasına daldırdı, sigara paketini çekti çıkardı, bir sigara tutuşturdu ağzına, Tuncay anca çakmağıyla arkadan yetişebildi. Nilüfer

sigara pakedini yine de biraz yüksekten attı çantanın içine, elini tekrar sokmadı. Merdivenlerden inmeye koyuldu yeniden. Artık Tuncay'la dans etmeye gidebilirdi galiba. Sigarasından bir nefes çekti, dumanı üfledi, baş hareketiyle saçlarını geri atmada biraz değişik bir versiyonu denedi, başardı. Sarılarak dans etmek... Ne zamana kadar? Nilüfer korktu. Bu soru, hiç değilse bu, daha bir, ne bilsin, geleceğe ait değil miydi? Bundan da korktu. Çıkarken, Tuncay'ın ona yol vermemesini, kapıyı tutmamasını, onu hiç takmadan önden paldır küldür yürümesini istediğini fark etti. Tuncay böyle yapmadı. "Buyrunuz bakalım, bayan" diyerek Nilüfer'in omzu üstünden uzanıp kapıyı itti, Nilüfer geçene kadar bekledi. Kapıyı bırakıp Nilüfer'i izlemeye başladığında da onu belinden hafifçe kavradı. Nilüfer irkildi. İçinden. Vücudunda herhangi bir kıpırtı olmadı. Olmadı mı gerçekten? Olsa Tuncay fark eder miydi? İyi de, neyi fark edecekti? Nilüfer neyi fark etmişti de Tuncay'a bu yansımasın diye çaba harcıyordu? Aslında herhangi bir şey için çaba harcadığı da yoktu. Bilmiyordu. Düpedüz dişlerini sıkıyordu şimdi. Bir korku dalgası daha yüzünü yalayıp geçti. Bilmiyordu. Tuncay durmadan konuşuyordu yanında, oysa Nilüfer'e göre mutlak bir sessizliğin içinde yürüyorlardı. Gazete binasının kapısından çıktıklarını hatırlıyordu Nilüfer. Ama avluyu ne zaman terk etmişler, sokakta bunca yolu ne zaman katetmişlerdi? Bütün bu sürede Tuncay neler anlatmıştı? Acaba herhangi bir şey sormuş muydu? Sorduysa, Nilüfer duymamıştı bile. O zaman anlamış olabilirdi. Ama... sahi... neyi anlayacaktı Tuncay? Nilüfer bilmiyordu. Kendisi için kurmuş, hesaplamış, planlamış, uygulamış, başarmış ya da pek seyrek yenilmişti; ama sadece kendisiyle birlikte olmuştu. Nilüfer'in kendine-yeterli evreni, çitlerden atlayıp içeri dalan bir tek somut insanın varlığını bile kaldıramıyor muydu? Nilüfer Tuncay'ın yüzüne bakmayı başardı, başını çevirip. Tuncay'ın gözleriyle ta ilerde bir şeyler arandığını gördü. İşte; bu Tuncay'dı işte. Nilüfer'in

içinde bir şeyleri kıpır kıpır ettirebilmiş, Nilüfer'e, hiç inkâr edemeyeceği kadar üstüste, karşıdan nasıl göründüğünü, yüz ifadesinin, bakışlarının duruma uygun düşüp düşmediklerini kontrol etmeyi unutturabilmişti. Evet, Tuncay'la böyle anlar yaşamıştı Nilüfer. Yine de bunlar sadece anlar, bilemediniz dakikalardı. Nilüfer, çırılçıplak kalmayı ve Tuncay'ın kendisini seyretmesini bile önceden korktuğu kadar yadırgamamış, birkaç seferden sonra neredeyse kanıksamıştı. Ama yadırgadığı ve giderek daha fazla korktuğu bir şey vardı: Üstündekileri çıkarınca değil, kendini kontrolsuz bırakınca soyunduğunu hissediyor, kontrolsuzluğu tercih edebildiği anları sonradan hatırlayınca, hatırladıkça ürperiyordu. Bunu çok tehlikeli buluyordu. Çok tehlikeli!... Çünkü kontrolsuz kaldığı anlardan zevk de almıştı. Tadını sevmişti böyle anların. Ama ya bunları yaşayabilmek için üstünden çıkardıklarını bir daha giyemezse ne olacaktı? Özürlü mü olacaktı? Telâş ve heyecana kapılmamak mümkün değildi. İnsan paniğe sürüklenebilir, bankaların önünde uzun kuyruklar oluşturabilir, bütün korunma-savunma araçlarını sırdaş hesaplara yatırabilirdi. Vaziyet çok tehlikeliydi. Kendini koyvermenin düşüncesi bile Nilüfer'i her zaman yormuş ve ürpertmişti, şimdi de yoruyor, korkutuyordu. Üstelik Nilüfer kendini bırakıverdiği anlarda hiç yorulmamış, tersine rahatlamıştı. Peki, sonrasında?... Kendini bırakabiliyor oluşu onu âdetâ dehşete düşürüyordu.

Nilüfer, sebatla, titizlikle biçimlendirdiği kişiliğinin pişmanlık gibi bir seçeneğe sahip olmadığını biliyordu. Orta halli bir pişmanlık krizinden bile çok büyük hasarla çıkacağından, bir daha asla gideremeyeceği silah ve teçhizat kaybına uğrayacağından emindi.

Nilüfer bunun kendisi için herkesten fazla geçerli olduğunu hissediyordu. Hattâ biliyor ve sık sık kendine hatırlatıyor, telkin ediyordu. Yakın zamana kadar, arkadaşlarından biri

herhangi biriyle ilk kez yattığında da mutlaka bu konu konuşulmuştu. Herhangi Biriyle Yatmış Kadınlar Birliği'nce de bu, cinsel ilişkinin uluslararası ve genelgeçer ölçütü kabul edilmiş, örgüt bütün uğraşlarına rağmen pişmanlığın yasaklanmasını sağlayamayınca, bütün kadınlara birer Pişmanlıkölçer dağıtılmıştı. Her kadın, bir erkekle yatmadan önce, bu aletle bir köşeye çekilmeli ve aleti vücudunun çeşitli yerlerinde gezdirerek sonradan pişman olup olmayacağına ilişkin ölçümler yapmalıydı. Bu sırada erkeğin dışarda sinirli sinirli sigara içip dolaşması ve her çıt sesinde kapıya hamle etmesi gerekliydi. Sözkonusu uluslararası örgüt, bütün film yapım şirketlerine başvurarak, bütün içerdeki-doğumu-bekleyen-adam sahnelerinin filmlerden kaldırılmasını talep etmişti, çünkü bu sahneler, Pişmanlıkölçüm sonuçları bekleyen adamların durumuyla karıştırılabilir ve kadınların erkekleri güç durumlara soktuğu yanılsamasını besleyebilirdi. Pişmanlıkölçüm sonuçları alındıktan sonra, eğer herhangi bir sakıncalı durum yoksa, kadın, o erkekle yatabilir ve bütün ölçümlere falan rağmen, örgütten gizli olarak, yine de muhtemelen karşısındaki adamı biraz olsun yaşamaya çabalayabilirdi. Erkeğin bu durumda, başka bir kadınla da olsa pek fark etmeyecek birtakım hareketleri yapmaya koyulmasının konumuz açısından önemi yoktu. Uluslararası Kadınlar Örgütü'nün bu duruma karşı herhangi bir girişimi şimdilik olmamış, yalnız örgütün bazı broşürlerinde, "Zaten seçme hakkı ve tercih şansının genellikle insanın keyfine kalmadığı bir ortamda, bulunabilenin de elden kaçırılmasına yolaçacak bazı çatlak sesler"e değinilmişti. "Çatlak sesler" konusunda daha geniş izahat Kadınlar Örgütü'nce verilmemişti. Bu nedenle, Erkek ve Ataerkiller Konfederasyonu'nun yayınlarından yararlanmak gerekiyordu. Bu konfederasyonun Davranış kuralları Bildirgesi'ne uymayan ve -Bildirge'de yeralan ifadeyle- "her zaman ve her durumda kayıtsız şartsız" kadının

üstünde bulunmayı reddeden, bu yüzden kendilerine sık sık, "Oğlum sen rahip misin homoseksüel mi?" diye hitap edilen erkeklere benzeyen kadınlar olmalıydı, sözkonusu "çatlak sesler". Bu iki türden de yılın ancak belli aylarında ve dünyanın çok sınırlı birtakım bölgelerinde az miktarda yetişiyor, oldukça zorlu bir gelişim evresini tamamlayıp büyüyebilenler, eğer kendilerine sinir uçlarından kozalar örmyi başaramazlarsa, doğanın çetin koşullarına dayanamıyor ve çürüyerek, sönerek ya da kırılarak ölüp gidiyorlardı. Bunları korumak için henüz herhangi bir örgüt kurulmamıştı; görünüşe bakılırsa kurulacağı da yoktu. Bunlar ayrıca, yukarda sözü geçen her iki örgütün toplantılarında, kongrelerinde söz ve oy hakkına sahip değildi. Hattâ birkaç kez, yaka paça salonlardan atıldıkları görülmüştü.

Hem Nilüfer'in hem Selmin'in arkadaşı Filiz'in bunlardan biri olduğu rivayet edilirdi. Gerçi hiç yaka paça salondan atılmamıştı, ama meslek muhitinde ona kimse "Gelsene tatile gidelim" de diyemiyordu. Nilüfer kolaylıkla çıkabilsin diye bir dolu insanın yardıma koştuğu basamakları o ancak trabzana tutunup kendini güçlükle çekerek tırmanabiliyordu. Zaman zaman da eline basıyorlardı.

Selmin, nedense kaç gündür Filiz'i görmek istiyordu. Birden, onu anladığına ve sevdiğine karar vermiş, kendini de en iyi onun anlayacağına hükmetmişti. Bir türlü bulamamıştı Filiz'i.

Bütün bunları yalnız başına bir divanda oturup camdan dışarı bakarak düşünmek de bir kadınlık kaderi mi acaba, diye geçirdi aklından ve gülümsedi. Kendini hiç son günlerdeki kadar rahat, bastığı yeri hiç bu kadar sağlam hissetmemişti. Gözlerini yumdu, iki elini boynunda, ensesinde dolaştırdı, ensesine yapışan saçları geri attı, iki kolunu yanlara açtı, gerdi, parmaklarını açtı, parmakları cama doğru uzanmaya, kolları uzamaya başladı. Elleri camın dışındaydı şimdi; vücudunu

da dışarı çektiler. Akşam serinliğini hissediyordu teninde. Sokak, alacakaranlıkta biraz parlayan, utangaç bir gri şeride dönüşüyor, Selmin karşıdaki apartmanın terasına doğru süzülüyordu. Onu da geçip iyice yükseldi. Kentin aşağılarda serili çil çil ışıkları Selmin'e alçak bir tepeden seyrettiği papatya tarlasını hatırlattı. Yalnız, papatyaların beyaz yaprakları yoktu. Koparılmıştı. Demek herkes birden gelip 'seviyor-sevmiyor' yapmıştı papatyalarla. Selmin önce gülümsedi. Gülümsedikçe ferahlıyordu. Yükseklerde süzülürken bedenine sürtünen hava oldukça serindi, Selmin ürperiyordu, ama aldırmıyordu. Yüksek sesle gülmeye başladı. Kahkahalar atıyordu şimdi. birden, tam altından geçen minik bir kutuyu görüp irkildi. Otobüstekilerden çekindi. Otobüslerde hep çekinilir, bir köşeye büzülünürdü. Ama şimdi o kadar yüksekteydi ki, onu duymaları mümkün değildi. Şaşkınlıkla etrafına bakıp korkusunu eğlenceli buldu birden. Kendine gülmeye başladı. Kahkahaları top top oluyor, ardarda yükseliyor, çook yukarılarda Balkanlardan gelen soğuk hava kütlesiyle karşılaşıp ona çarpıyor, nemleniyor, damla damla dökülüyordu beyaz yaprakları kopmuş papatyaların üzerine. Onlar da hoşnutluklarını belli etmek için, yeni yeni ışık topları şeritleri yaratıyor, yağmurun okşayıp sevdiği sokaklara fırlatıyorlardı. Bu yaramaz ışık topları, eğilip bükülüp, uzayıp kısalıp, gelen geçen arabaların yanısıra koşuyor, beğendikleri binanın önüne yatıp oradan gevrek gevrek gülüyorlardı.

Selmin, bütün gökyüzünün kendisiyle birlikte sevinçten ağlayışından sarhoş, dudaklarını ve gözbebeklerini esir almış bir gülümsemeyle döndü eve. Kapıyı zar zor açtı. Salınıyor, süzülüyor, yalpalıyordu. Salona girip, onu ayakta tutmak için son çabalarını harcayan dizlerini de yükten kurtarmak amacıyla divanın kenarına ilişti. Divana öylesine yumuşacık, öylesine hafif uzandı ki, divan farkında bile olmadı bunun. Nilüfer küçük parmağıyla camın buğusundan bir şerit koparıp aldı...

Filiz'i gördü. Filiz, yağmurun altında sırılsıklam, elleri cebinde, karşı kaldırımda kıpırtısız duruyordu. Selmin sevinçle dizlerinin üstünde doğruldu, camı açıp seslendi: "İnanamıyorum. Nasıl istiyordum seninle konuşmayı, bilsen. Hadi, gel hemen." Filiz'in yüzü asıktı. Selmin'in sözünü keserek, "Ben o oyunu oynamayı bilmem bir kere, " dedi. Selmin şaşırmıştı. "Ne oyunu Filiz? Ne diyorsun? Hadi, gelsene içeri." Filiz yine kıpırdamadı. "Sen o oyunu oynamak istiyorsun, eş arıyorsun. Çünkü yalnız başına oynanmaz o meret," diye konuştu sinirli sinirli. Selmin birden, başına çok kötü şeyler geleceği hissine kapıldı. "Filiz, neler diyorsun sen Allah aşkına, gelsene içeri," dedi. Yalvarıyordu. Ağlamaklıydı. Filiz başını iki yana sallıyor, 'olmaz' diyordu. Selmin korkuyordu. bir yandan da Filiz'in durduğu karşı kaldırım giderek uzaklaşmaya başlamıştı, sokak çatlak çatlak açılıyor, çatlakların içine yağmur suları doluyordu. Filiz küçücük kalmıştı, çok uzaktaydı. Selmin, "Filiz, n'olursn gitme, uzaklaşma, gel içeri, hadi lütfen," diye yalvarıyor, ağlıyordu. Filiz ona bakmıyordu bile, Durduğu yer de iyice tehlikeli bir durumdaydı, kocaman çatlakların ortasında bir adacığın üstündeydi Filiz. Her an yeni çatlaklar beliriyor, sular yükseliyordu. Filiz sendelemeye başlamıştı. Sulara gömülüyordu artık. Selmin, "Filiz, yapma, içeri gel, lütfen," diye avazı çıktığı kadar bağırıyor, Filiz, "Senin istediğin ben değilim ki," diye söyleniyordu. "Senin çağrın, 'eleman aranıyor' ilânı gibi: Şunu şunu bilen, bunu bunu yapan, şurdan diplomalı falan..." Sırılsıklam saçları Filiz'in gözlerini örtüyordu. Yağmurluğu kocaman bir yaprak gibi açılmış, suyun yüzeyinde kabarıp kabarıp sönüyordu. Sular sürükleyip götürdü Filiz'i. Selmin onun ardından hâlâ sesleniyordu: "Gel Filiz, orada ıslanıyorsun, içeri gel!" Filiz görünmüyordu artık. Yağmur Selmin'in yüzüne iğnecikler batırıyordu. Sıçrayarak uyandığında yüzündeki ıslaklığı silerken, gözyaşlarıyla yağmur damlalarını ayırt edemedi Selmin. Önce eliyle divanı yokladı,

elini divanın üzerinde gezdirdi bir süre. Sonra camdaki buğudan kopardığı şeridin yerine baktı: Yeni zerrecikler doluşmuştu oraya. Selmin şaşkındı. Aralık duran pencereye gözü ilişti. Her şeyi göze alıp pencereden bir daha baktı. Yağmur çok hafif yağıyordu, kaldırım maldırım hepsi yerindeydi, sokakta çatlaklar yoktu; Filiz de yoktu. Usulca kapadı pencereyi. Eliyle gözlerinin çevresini tekrar silerken, içinde müthiş bir ferahlık duydu. Bir eşiği atlamıştı sanki, öyle hissediyordu. Selmin kendini sırtüstü divana attı, divan yaylandı.

Camda aşağı kayıp pervaz kenarındaki olukta kaybolmamak için uğraş veren damlacıkların çaresiz didinmesini seyrediyordu Selmin. Bakışları damlacıkların eğri büğrü patikalara dönmüş izlerini delip geçerek sokağa ulaştığında, bir yumak hava, o gezinti sırasında dışarda hissettiklerinin toparlayabildiği kadarını getirip Selmin'in burun deliklerinden içeri atıverdi. Su birikintilerine bata çıka dolaşırken ne güzel şeyler hissetmişti... Hem de ne zamandır ilk kez. Farkında olmadan tekrar pencereyi aralamıştı. Elini pervaza koymuştu, çenesini de elinin üstüne. Kâbusu ve Filiz'in anlaşılmaz sözlerini düşünmüyordu. Kâbusun kâbus olduğunu anlamış olmak yetiyordu ona. Gülümsüyordu; sürekli gülümsüyordu. Ama bir ara hatırına Filiz'in sözlerinden biri geldi yine de: "... 'Eleman aranıyor' ilânı gibi..." Anlamsızdı bu.

Selmin artık nasıl biriyle birlikte olmak istediğini kesin hatlarıyla biliyordu. "O"nun başlıca özelliklerini sayıp dökebilir, çiz deseler belki resmini bile çizebilirdi. O, işte şurada, gözlerinin önündeydi. Daha da ince ayrıntılarına kadar tasarlayacaktı onu. Donlu haline kadar. Zihninde "O"nun bütün özelliklerinin yerleştirileceği bölmeleri hazırlayacaktı. Muhtemel "O"nu tanıdığında, özelliklerini bir bir sınayacaktı, zihnindeki bölmelere uyuyor mu diye. Uymuyorsa, "O"na sabah Selmin'in yanında uyanma ve dişlerini Selmin'in evinde fırçalama hakkını vermeyecekti. Selmin'in istediği, isteyeceği,

"O", bir yerlerde olmalıydı, vardı mutlaka. Selmin artık ne istediğini, neler beklediğini biliyordu ya; bundan böyle, onu kimse üzemeyecekti öyle. Selmin doğruldu. Divandan kalkarken, pencereyi kapatmadan son bir kez dışarı uzandı, derin derin soluk aldı, gülümsedi, mırıldandı: "Meselâ, Tuncay değildi O." Sokaktan bir satıcı geçiyordu. Pencereden dışarı uzanmış gülümseyerek kendi kendine konuşan genç kadına gözü takıldı. Durup izlemeye başladı. Selmin onu görmedi bile; devam etti: "Tuncay'ın olmadığı kesin. Hem de hiç!" Satıcı başını çevirdi, kulağının memesini kavrayıp çekti, arabasının tahtasına üç kez vurdu, "Zavallı," diye mırıldandı. Ve daha beş-on metre ilerlememişti ki, hayatta ne istediğini bilir hale gelmiş ve insan ilişkilerinde artık mutsuz olmayacağına inanmış bir kadının moralini taammüden bozmaya eylemli kalkışma ve yıkıcılıkla suçlanarak gözaltına alındı.

Selmin gülümseyerek mutfağa yürüyordu. "Şu Filiz'i bulsam da oturup konuşsak biraz. Beni en iyi o anlayacak eminim," diye geçiriyordu içinden. Ve şu anda ne istediğini çok iyi biliyordu. Cintonik hazırlayıp biraz keyif yapacaktı.

Tuncay rakı içecekti. Kaç gündür doğru dürüst içmemişti. Bu gece içecekti doğrusu. İçecekti de, niçin boyuna bunu tekrarlayıp duruyordu? Nilüfer, az önceki gibi, Tuncay'ın sesini duymaz hale gelmeyi arzuladı. İç geçiriyordu ardarda. Derin derin soluk almak istiyor, başaramıyordu. Tuncay'ın attığı son iki adıma katılamamıştı. Gazete binası iyice geride kalmış, sokakta epey ilerlemiş olmalıydılar. Nilüfer yürüyemiyordu ki, nasıl gelmişti buraya kadar? Durduğu yerden, sisler içindeki Tuncay'ı sadece gözleriyle izlediğini sanıyordu. Şu anda o sokakta olmamalıydı, derhal gitmeliydi -Allah kahretsin!- gitmeliydiler buradan. Koşmak istiyordu Nilüfer, ama gözkapaklarına bile hükmedemiyordu. Yere çöküp kendini koyvermek de en az koşup uzaklaşmak kadar çekici görünüyordu. Ya da uçabilseydi şuradan şıp diye. Kendi başına

bunların hiçbirini yapamayacaktı. Güçlükle, "Tuncay", diye mırıldandı: Tuncay duymadı. Nilüfer, "Tuncay," dedi. Tuncay, yaklaştıkça büyüyen ve birbirlerinden uzaklaşan iki ışık topuna doğru "Taksi," diye seslendi.

SÜRÜYOR

1984-1986

"Abi hoşgeldinizler, günaydın beyfendiler, merhabaaalar, selâmlar, girince ayağa kalkılanlar... palto düğmelerini kapının dışında açmaya başlamışlar... masalarına oturduktan sonra soyunmaya girişenler, masaları olmayanlar, evladım çay getirler, evladım çayımı getirler, bana bir çay getirirmisinizler, poğaça istermisinizler, akşam fazla kaçırdıklar, bugün erken başlayalım, çok iş varlar... gazetelere sarılanlar... hâlâ evi düşünenler, akşam biyere gidecekler, müdürden önce gelmişler, yine geç kalmışlar... kazağı pantolonuna hiç uymamışlar, ay gömleğin ne güzeller, vaay Beşiktaş'ın golüne baklar, vaay otomobil vergisi erteleniyormuşlar... e hadi bakalımcılar ve telefonlar."

Hep tanıdığımız insanlar, hep bildiğimiz şeyler hakkında, konudan konuya, daldan dala, delice bir imge akışı... Şehir ve iş hayatının, kadınların ve erkeklerin gündelik harp sahneleri... Sıradan hayatlara sinmiş küçük numaralarla, küçük hesaplarla, küçük stratejilerle ilgili bir tür 'ortam dinlemesi'... Nehir roman misali, bir nehir sit-com...

Hikâyemizin kahramanı: zamanın ruhu, aslında. "80'ler" denen ve hâlâ süren dönemin ruh hali, arzuları, hırsları, hevesleri, tatminsizlikleri, mutsuzlukları... Dili ve neşesi lâcivert, konusu gri bir kitap.

Ümit Kıvanç'ın ilk edebî anlatısı. Yirmi yılı aşan bir üretimin ilk filizi...

İLETİŞİM 72
ÇAĞDAŞ TÜRKÇE EDEBİYAT 8

ISBN-13: 978-975-470-007-7
9 789754 700077